

Alı Musayev
ალი მუსაევი

ქართული
ენათმეცნიერება

GÜRCÜ DİLİNİ ÖYRƏNƏNLƏR ÜÇÜN DƏRSLİK

ქართული ენის
თვითმასწავლებელი

Tbilisi / თბილისი – 2017

Alı Musayev: pedaqoji elmlər doktoru, professor

ალი მუსაევი: პედაგოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

Gürcü dilini öyrənmələr üçün dərslik

(Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlılar üçün)

ქართული ენის თვითმასწავლებელი

(საქართველოში მცხოვრები აზერბაიჯანელი მოსახლეობისათვის)

**Kitab “Borcalı” ictimai cəmiyyətinin dəstəyi ilə çap
olunmuşdur**

Redaktor: **Zəlimxan Məmmədli**

რედაქტორი: ზელიმხან მამმადლი

ISBN 978-9941-0-9637-2

GÜRCÜ DİLİNİN ÖYRƏNİLMƏSİNİN ƏHƏMİYYƏTİ

Müasir cəmiyyətin məqsədi – insanları o cümlədən şagirdləri elmin əsaslarına yiyələndirmək, hərtərəfli inkişaf etmiş yeni nəsil tərbiyə etməkdir. Təlimin əsas məqsədi məhz bu ictimai və dövlət əhəmiyyətli məsələni həyata keçirməkdən ibarətdir. Bu və ya digər fənnin məktəbdə öyrədilməsi mahiyyətinin xüsusiyyəti hər şeydən əvvəl, onun təlim və tərbiyənin ümumi sistemində yerinə yetirdiyi vəzifə ilə müəyyənləşir.

Milli məktəblərdə və ictimaiyyətdə gürcü dilinin öyrədilməsinin mahiyyəti, başqa fənlərlə müqayisədə öz xüsusiyyəti, öz fərdiliyi ilə fərqlənir. Çünki gürcü dili müəyyən mənada Gürcüstanda yaşayan başqa millətlərin nümayəndələrinin ikinci ana dili hesab olunur. Bundan başqa, bu dil – məlumat alınması və verilməsinin ən güclü vasitələrindən biridir. Milli məktəblərdə gürcü dilinin tədrisi onun dilçilik elmi əsaslarının öyrədilməsini nəzərdə tutmur. Gürcü dili həmin məktəblərdə əsasən təcrübi məqsədlər üçündür və onun öyrədilməsində əsas məqsəd də gürcü əhalisi ilə başqa millətlərin nümayəndələri ilə ünsiyyət vasitəsi kimi istifadə edilməsidir.

Dil vasitədir, onun köməyi ilə insanlar bir – biri ilə qarşılıqlı əlaqəyə girirlər. Dil xalqlar arasında qarşılıqlı münasibətin ən yaxşı vasitəsi olmuş və olacaqdır.

Gürcü dili Gürcüstanın dövlət dilidir. Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlılar tərəfindən bu qardaş xalqın dilinin öyrənilməsinin böyük əhəmiyyəti vardır. İndi gürcü dili dünyanın inkişaf etmiş dilləri sırasındadır və o, müqayisə olunmaz inkişaf dövrü keçirir. Gürcü dili gürcü xalqının tarixi inkişafının böyük nailiyyətidir. Arnold Çikobava yazırdı ki, kartvel (və ümumiyyətlə iber - qafqaz) dilləri arasında gürcü dili yeganə yazılı dildir ki, əsrlərdən bəri çoxlu abidələrdə sənədləşmişdir. Gürcü dili o qədər zəngindir ki, öz daxili imkanlarına görə o, dünya əhəmiyyətli dil hesab olunur».

Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlılar daim gürcü dili mühitində yaşayıb-yaradırlar.

K 308. 332

Buna göre milli məktəblərdə gürcü dilinin tədrisinin metodikası başqa xarici dillərin metodikası və mahiyyətindən fərqlənir.

Azərbaycan məktəblərində gürcü dilinin öyrədilməsi şagirdlərin əqli inkişafı və ümumi təhsili üçün böyük əhəmiyyətə malikdir. Bu dilin öyrənilməsi prosesində onlar gürcü xalqının mədəniyyəti, tarixi, çağdaş dövrü ilə yaxından tanış olur, onları öz xalqlarının tarixi, mədəniyyəti ilə müqayisə edirlər.

Gürcü dili Azərbaycan xalqını gürcü xalqı ilə yaxınlaşdırır, onlara müxtəlif sahələrdə geniş əməkdaşlıq imkanı verir. Məhz bu dərslik də həmin məqsəddə xidmət edir.

დღეს საზოგადოების მიზანი მოსწავლეთა მიერ მეცნიერებისა და ტექნიკის ზოგადი საფუძვლების დაუფლება, საზოგადოებისათვის ყოველმხრივ განვითარებული ახალგაზრდა თაობის აღზრდაა. აზერბაიჯანულ სკოლებში ქართული ენის სწავლების ძირითადი მიზანი სწორედ ამ საზოგადოებრივი და სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის ამოცანის განხორციელებაა. სკოლაში ამა თუ იმ საგნის სწავლების შინაარსის თავისებურება, უპირველეს ყოვლისა, განისაზღვრება იმ როლით, რომელსაც იგი სწავლებისა და აღზრდის საერთო სისტემაში ასრულებს.

სხვა საგნებთან შედარებით, აზერბაიჯანულ სკოლებში ქართული ენის სწავლების შინაარსი მნიშვნელოვანი თავისებურებებით გამოირჩევა, ვინაიდან იგი (ქართულ ენა) გარკვეული აზრით საქართველოში მცხოვრებ აზერბაიჯანლებისათვის ძალზე მახლობელი ენაა. ამასთან ერთად ეს ენა ინფორმაციის მიღებისა და გადაცემის ერთ-ერთი ძირითადი საშუალებაა.

აზერბაიჯანულ სკოლებში ქართული ენის სწავლება არ გულისხმობს ამ საგნის მეცნიერული საფუძვლების შესწავლას, როგორც მაგალითად, ფიზიკის, მათემატიკის, ისტორიის, ქიმიის სასკოლო კურსები.

ქართული ენა საქართველოს სახელმწიფო ენაა და მისი შესწავლა მნიშვნელოვანია საქართველოს ყველა მოქალაქისათვის, მათ შორის აზერბაიჯანული მოსახლეობისთვის. ქართული ენა საქართველოს აზერბაიჯანულ მოსახლეობაში ძირითადად შეისწავლება პრაქტიკული მიზნით. ვინაიდან თანამედროვე ვითარებაში ინფორმაციების გაცვლა მეცნიერების, ტექნიკის და კულტურის სხვადასხვა დარგში ძნელდება ორივე (მშობლიური და ქართული) ენის ცოდნის გარეშე. ქართული ენის სწავლების ძი-

რითადი ამოცანა აზერბაიჯანულ სკოლებში იმაში მდგომარეობს, რომ ეს ენა ძირითადად გამოყენებულ იქნას აზერბაიჯანული და ქართველი მოსახლეობის ურთიერთობის საშუალებად.

ქართული ენა დღეს მსოფლიოს ცივილიზებულ ენათა რიგში დგას და განვითარების უმაგალითო აღმავლობას განიცდის. ქართულ ენა ქართველი ხალხის ისტორიული განვითარების ყველაზე დიდი მონაპოვარია. ამის შესახებ არნოდდ ჩიქობავა წერს: “ქართველურ ენათა წრეში ქართული ერთადერთი სამწერლო ენაა, რომლის ისტორიაც მრავალ საუკუნის მანძილზე მდიდრად და დოკუმენტირებული ძეგლებით”.

აზერბაიჯანულ მოსახლეობაში ქართული ენის სწავლებას დიდი მნიშვნელობა აქვს აზერბაიჯანელი მოსწავლეების გონებრივი განვითარების და საერთო განვითარებისათვის. ამ ენის შესწავლის პროცესში ისინი უფრო ახლოს ეცნობიან ქართველი ხალხის კულტურას.

ქართული ენის სწავლებისას აზერბაიჯანული სკოლის მოსწავლეები ეცნობიან ქართული ენის გრამატიკას (მორფოლოგია, სინტაქსი) ძირითად ენობრივ ცნებებს, ქართული ენის ფონეტიკურ აგებულებას, ქართულ ლექსიკას, სიტყვათა წარმოებას, რასაც გარკვეული მნიშვნელობა აქვს აზერბაიჯანულ მოსწავლეთა მშობლიური ენის გრამატიკის, ფონეტიკისა და ლექსიკის ცოდნის გამდიდრებისათვის, ამ დარგებში შექმნილი ცოდნის გამტკიცებისა და გაღრმავებისათვის, ვინაიდან ქართული ენის საკითხები, როგორც წესი, მოსწავლეთა მშობლიურ ენასთან შედარება – შეპირისპირებით ისწავლება. ამიტომ ჩვენს მიერ შედგენილი “ქართული ენის გრამატიკის მოკლე კურსის” დამხმარე – მეთოდურ სახელმძღვანელოში დაცულია აღნიშნული პრინციპი.

§ 1. GÜRCÜ DİLİNDƏ SƏSLƏR VƏ HƏRFLƏR

Müasir gürcü dilində 33 səs var. Bunlardan beşi sait a(a) , e(e) , o(i) , o(o) , u(u) , qalanı isə samit səslərdir. Gürcü dilində olan 8 spesifik xüsusiyyətli samit səs Azərbaycan dilində yoxdur, onlar bizim dildə aşağıdakı qaydada tələffüz olunur: q-q' , p-p' , t-t' , ç-ç' , ts-ts' , dz-dz' , ts'-ts'' , ç-ç'

GÜRCÜ DİLİNİN ƏLİFBASI

ა (a)	მ (m)	ღ (ğ)
ბ (b)	ნ (n)	ყ (ğ')
გ (q)	ო (o)	შ (ş)
დ (d)	პ (p')	ჩ (ç)
ე (e)	ქ (j)	ც (ts')
ვ (v)	რ (r)	ძ (dz')
ზ (z)	ს (s)	წ (ts'')
თ (t)	ჭ (t')	ჭ (tç')
ი (i)	უ (u)	ხ (x)
კ (q')	ფ (p)	ჯ (c)
ლ (l)	ქ (k)	ჰ (h)

Azərbaycan dilindən fərqli olaraq, gürcü dilinin orfoqrafiyasında böyük və kiçik hərflər yoxdur. Çap və yazı hərfləri şəkil etibarlı ilə eynidir. Oxunduğu kimi də yazılır.

§ 2. İSİM

(არსებითი სახელი – arsebiti saxeli)

Azərbaycan dilində olduğu kimi, gürcü dilində də (ვინ?)-vin? (kim?) sualına yalnız insanlar, (რა?)-ra? (nə?) sualına işə qalan isimlər cavab verir.

Məsələn:

ვინ არის ეს?	vin aris es?	bu kimdir?
ეს არის ჩემი ძმა.	es aris çemi dzma	bu mənim qardaşımdır
ეს ჩემი დედაა.	es çemi dedaa.	bu mənim anamdır

საგარეო ურთიერთობების
სამსახური

ვინ მოვიდა?	vin movida?	kim geldi?
ფოსტალიონი მოვიდა.	postalioni movida	poçtalyon geldi
ძმა დიღას მოვიდა.	dzma dilas movida	qardaşım söhər geldi
ვინ მოდის?	vin modis?	kim gəlir?
მამა მოდის.	mama modis	atam gəlir
ვინ მიდის?	vin midis?	kim gedir?
სტუდენტი მიდის.	studenti midis	tələbə gedir
დედა მიდის სამუშაოზე.	deda midis samuşaoze	anam işə gedir
ეს რა არის?	es ra aris?	bu nədir?
ეს არის კალამი	es aris kalami	bu qələmdir
ეს არის ძაღლი.	es aris dzağli	bu itdir
რას ყიდულობ?	ras ğidulob?	nə alırsan?
მე ყვიდულობ ქათამს.	me vğidulob katams	mən toyuq alıram

Çalışma 1. Oxuyun: ösvələ kim? sonra nə? Sualına cavab olan isimləri seçib yazın.

მაღაზიაში

დედამ შოთას ფული მისცა და უთხრა:

- შოთა, წადი მაღაზიაში, იყიდე ერთი კილო კომბოსტო და ორი კილო კარტოფილი.

მივიდა შოთა მაღაზიაში და გამყიდველს უთხრა:

- მომეცით ერთი კილო კომბოსტო და ორი კილო კარტოფილი.
- მიდი საღაროში და ფული გადაიხადე, - უთხრა გამყიდველმა.

შოთამ საღაროში ფული გადაიხადა, ჩუკი გამყიდველს მისცა, მიიღო კომბოსტო, კარტოფილი და შინისაკენ წავიდა.

მაღაზიაში	mağaziaşi	mağazada
ფული	puli	pul
მისცა	mistsa	verdi
უთხრა	utxra	dedi
მომეცი	mometsi	ver (mənə)
წადი	tsadi	get
იყიდე	iğide	al
კომბოსტო	qombosto	kələm
კარტოფილი	qartopili	kartof
გამყიდველი	qamğidveli	satıcı
სალარო	salaro	kassa
ფული გადაიხადა	puli qadaixada	pul verdi
ფული გადაიხადე	puli qadaixade	pul ver
მიიღო	miiğo	aldı
შინისაკენ	şinisaqen	eşə tərəf

Çalışma 2. Oxuyub Azərbaycan dilinə tərcümə edin.

მამაჩემი მასწავლებელია, ის სკოლაში მუშაობს.

დედაჩემი მკერავია, მუშაობს სამკერვალ ფაბრიკაში. ჩემი კაბა მისი შეკერილია. ახალტოც დედაჩემმა შემეკერა. მე სკოლაში დავდივარ. ჩემი დაც სკოლაში დადის

მამაჩემი	mamaçemi	atam
მასწავლებელი	matsavlebeli	müəllim
სკოლა	sqola	məktəb
მკერავი	mqeravi	dərzi

სამკერვალო	samqervalo	tikiş (s)
კაბა	qaba	don
მისი	misi	onun
შეკერილია	şeqerilia	burada: tikilib
დავდივარ	davdivar	gedirəm
და	da	bacı
დაც	dats	bacım da
დადის	dadis	gedir

§ 3. İSMİN HALLARI

Azərbaycan dilindən fərqli olaraq gürcü dilində **ismin 7 halı** var.

	İsmin halları		Hal şəkilçiləri
სახელობითი	saxelobiti	adlıq halı	- o (- i)
მოთხრობითი	motxrobiti	nəqli halı	- მა; -მ (-ma; -m)
მიცემითი	mitsemiti	yönlük halı	- ს (- s)
ნათესაობითი	natesaobiti	yiyəlik halı	- იბ (- is)
მოქმედებითი	mokmedebiti	birgəlik halı	- ით (- it)
ვითარებითი	vitarebiti	zərflik halı	- ად; -დ (-ad; -d)
წოდებითი	tsodebiti	çağırış halı	- ე; - ვ (-o; - v)

Azərbaycan dilində olan təsirlik, yerlik, çıxışlıq halları gürcü dilində yoxdur.

“ამხანაგი” (“amxanaqi” – “yoldaş”) sözünün gürcü dilində hallanması:

ამხანაგ-ი	amxanaq-i	yoldaş (ım, ın)
ამხანაგ-მა	amxanaq-ma	yoldaş (ım, ın)
ამხანაგ-ს	amxanaq-s	yoldaş (ım, ın)

ამხანაგ-ის	amxanaq-is	yoldaş (imla, inla)
ამხანაგ-ით	amxanaq-it	yoldaş (imla, inla)
ამხანაგ-ად	amxanaq-ad	yoldaşlığa
ამხანაგ-ო	amxanaq-o	yoldaş
ამხანაგი მოვიდა	amxanaqi movida	yoldaşım(ın) gəldi
ამხანაგმა მითხრა	amxanaqma mitxra	yoldaşım(ın) dedi (məne)
ამხანაგს უნდოდა	amxanaqs undoda	yoldaşım(ın) istəyirdi
ამხანაგის ხმა მესმის	amxanaqis xma mesmis	yoldaşımın(ın) səsinə eşidirəm
ამხანაგით ვამაყობ	amxanaqit vamağob	yoldaşım(ın) fəxr edirəm (öyünürəm)
ამხანაგად ვარგა	amxanaqad varqa	yoldaşlığa yarayır
ამხანაგო, გაიგონე!	amxanaqo, qaiqone!	yoldaş, eşitdinmi! (bildinmi)

Çalışma 1. Oxuyub Azərbaycan dilinə tərcümə edin.

ბავშვი თამაშობს	ბავშვით კმაყოფილი ვარ	
ბავშვმა იტირა	ბავშვად გადაიქცა	
ბავშვს საჭმელი უნდა	ბავშვო, ნუ ყვირი	
ბავშვის ტირილი მესმის		
იტირა	itira	ağladı
საჭმელი	saçmeli	yemək
საჭმელი უნდა	saçmeli unda	yemək istəyir
კმაყოფილი	qmağopili	razi
კმაყოფილი ვარ	qmağopili var	raziyam

გადაიქცა qadaiktsa

döndü

ნუ ყვირი nu ğviri

bağırma, çığırma, qısqırma

Çalışma1. Oxuyub yadda saxlayın.

- გამარჯობა, ვანო!
- გაგიმარჯოს!
- დიდი ხანია თბილისში ხართ?
- რამდენიმე დღეა.
- სად ცხოვრობთ?
- სასტუმრო “თბილისში”.
- სად მდებარეობს ეს სასტუმრო?
- აქვე ახლოს, რუსთაველის პროსპექტზე. გამოიარეთ ჩემთან.
- გამოვივლი აუცილებლად. ნახვამდის!
- მშვიდობით ბრძანდებოდეთ!

დიდი ხანია

didi xania

çoxdandır

რამდენიმე

ramdenime

bir neçə

დღე

dġe

gün

სად

sad

harada

სად ცხოვრობთ

sad tsxovrobt

harada yaşayırsınız
(yaşayırsan)

სასტუმრო

sastumro

mehmanxana

სად მდებარეობს

sad mdebareobs

harada yerləşir, haradadır

აქვე ახლოს

akve axlos

burada, yaxında

გამოიარეთ

qamoiaret

(mənə) baş çəkin, yanıma
gəlin

გამოვივლი

qamovivli

baş çəkəcəyəm

ƏZƏRBAYCAN
TƏBİƏTŞÜNAHSIYƏTİ

აუცილებლად	autsileblad	mütləq, hökmən
ნახვამდის	naxvamdis	xudahafiz, gələn görüşlərədək
მშვიდობით	mşvidobit	salamat qal(m), sağlıqla qal

§ 4. İSMİN CƏM ŞƏKİLÇİLƏRİ.

Gürcü dilində ismin cəmi –ებ (-eb) şəkilçisi vasitəsilə düzəlidir:

წიგნი	tsiqni	kitab
წიგნ-ებ-ი	tsiqn-eb-i	kitablar
სახლი	saxli	ev
სახლ-ებ-ი	saxl-eb-i	evlər
კაცი	qatsi	kişi
კაც-ებ-ი	qats-eb-i	kişilər
ქალი	kali	qadın
ქალ-ებ-ი	kal-eb-i	qadınlar

§ 5. SİFƏT

(ზედსართავი სახელი-zedsartavi saxeli)

Azərbaycan dilindən fərqli olaraq gürcü dilində sifətlər iki cür olur:

I ვითარებითი ზედსართავი სახელები (vitarebiti zedsartavi saxelebi) –
əsli sifətlər

თეთრი	tetri	ağ
შავი	şavi	qara
მაღალი	mağali	hündür, yüksək
გემრიელი	qemrieli	ləzzətli, dadlı

2. მიმართებითი ზედსართავი სახელები (mimartebiti zedsartavi saxlebi) – nisbi sifetler

წვერიანი	tsveriani	saqqallı
ჭკვიანი	tcqviani	ağıllı
მარილიანი	mariliani	duzlu

Bu qrupa daxil olan sifetler isimlerden düzəlidir.

Gürcü dilində əsli sifetlərin 4 müqayisə dərəcəsi var:

1. დადებითი (dadebiti)-müsbət (adi) dərəcə.

ლამაზი ქალი	lamazi kali	gözəl qadın
ბედნიერი თაობა	bednieri taoba	xoşbəxt nəsil

2. შედარებითი (şedarebiti) müqayisə dərəcəsi უ (u) önşəkilçisi və ეს (es) sözdüzəldici şəkilçisi vasitəsilə düzəlidir:

ლამაზი	lamazi	gözəl
უ-ლამაზ-ეს-ი	u-lamaz-es-i	çox gözəl
ბედნიერი	bednieri	xoşbəxt
უ-ბედნიერ-ეს-ი	u-bednier-es-i	olduqca xoşbəxt

3. უფრობითი (uproobiti) - üstünlük və şiddətləndirmə dərəcəsi aşağıdakı ədatlar vasitəsilə düzəlidir

უფრო	upro	lap
ყველაზე	ğvelaze	hamıdan daha
მეტად	metad	çox, lap
ძალიან	dzalian	ən çox
მეტისმეტად	metismetad	həddən artıq, ən çox

4. Gürcü dilində sifətin kiçiltmə (ოდნაობითი-odnaobiti) dərəcəsi ოდნავ-odnav (azca) ədatı, მო (mo) önşəkilçisi və – ო (o) sözdüzəldici şəkilçisi vasitəsilə düzəlidir:

თეთრი	tetri	ağ
მო-თეთრ-ო	mo-tetr-o	ağımtıl
ოდნავ თეთრი	odnav tetri	azca ağ, ağımsov
მაღალი	mağali	hündür, uca, yüksək

მო-მაღლ-ო	mo-mağl-o	hündür təhər
ოდნავ მაღალი	odnav mağali	azca hündür
მწარე	mtsare	acı
მო-მწარ-ო	mo-mtsar-o	acı təhər, acımsov
ოდნავ მწარე	odnav mtsare	azca acı, bir az acı
გრძელი	qrdzeli	uzun
მო-გრძ-ო	mo-qrdz-o	uzunsov
ოდნავ გრძელი	odnav qrdzeli	azca uzun

Çalışma 1. Oxuyub Azərbaycan dilinə tərcümə edin. Sifətləri aid olduqları sözlərlə birlikdə köçürün.

უსუნო ყვავილი

ერთმა ყმაწვილმა მინდორში მშენიერი უსუნო ყვავილი იპოვა. მას ძალიან მოეწონა ყვავილი, მოგლიჯა იგი და თავის ვარდის დიდ კონაში ჩაარტო. ცოტა ხნის შემდეგ ამოაძრო კონიდან, უსუნა და იგრძნო, რომ უსუნო ყვავილს ვარდის საამური სუნი მისცემოდა. ყმაწვილი დაფიქრდა და თქვა:

-ჰო, ახლა კი მივხვდი, რატომ მირჩევს დედანები კარგ ამხანაგებთან ყოფნასო.

უსუნო	usuno	qoxusuz, iysiz
ყმაწვილი	ğmatsvili	gənc
ყვავილი	ğvavili	gül
მინდორში	mindorşi	tarlada, zəmidə, çöldə,
მშენიერი	mşvenieri	çox gözəl, çox qəşəng
იპოვა	ipova	tapdı
მოეწონა	moetsona	xoşuna gəldi
მოგლიჯა	moqlıca	qopardı
ვარდი	vardi	qızılgül
კონა	qona	dəstə

ჩაარტო	çaartço	sancdı
ცოტა ხნის შემდეგ	tsota xnis şemdeq	bir azdan sonra
ამოაძრო	amoadzro	çıxartdı
უსუნა	usuna	qoxuladı
იგრძნო	iqrđzno	hiss etdı
საამურო	saamuri	xoş, ətirli
დაფიქრდა	dapikrda	fikirleşdı
მივხვდი	mivxvdi	anladım
მირჩევს	mirçevs	(mənə) məsləhət verir, məsləhət gürür
კარგ ამხანაგებთან	qarq amxanaqebtan	yaxşı yoldaşlarla
ყოფნას	ğopnas	olmağı
Çalışma 2. Oxuyun, aşağıdakı sifətləri yadda saxlayın.		
წითელი	tsiteli	Qırmızı
ყვითელი	ğviteli	Sarı
ცისფერი	tsisperi	Açıq mavi
ვარდისფერი	vardisperi	Çəhrayı
მწვანე	mtsvane	Yaşıl
ლურჯი	lurci	Göy
ყავისფერი	ğavisperi	Qəhvəyi
ჭრელი	tçreli	Ala-bula, alabəzək
ბრინჯაოსფერი	brincaosperi	Tunc rəngli
იისფერი	iisperi	Bənövşəyi (rəng)
მოთეთრო	motetro	Ağmtıl
რუხი	ruxi	Boz rəng
მოშავო	moşavo	Qaramtıl, qarətəhər
მომწვანო	momtsvano	Yaşılımtıl
მოდურჯო	molurco	Göyümtül

ჩ 308. 832

ƏZƏRBAYCAN
MILLİ KİTAPXANASI

okrosperi	okrosperi	Qızılı rəng(li)
vertsxlisperi	vertsxlisperi	Gümüş rəng(li)
muki	muki	Tünd rəng
nateli	nateli	Parlaq rəng
ğiapəri	ğiapəri	Açıq rəng
narincisperi	narincisperi	Narıncı rəng
şindisperi	şindisperi	Zoğalı rəng

§ 6. DÜZƏLTMƏ SİFƏTLƏR

Azərbaycan dilindən fərqli olaraq gürcü dilində işlənən düzəltmə sifətlər yalnız isimdən düzəlir:

xalxi	xalxi	xalq
saxalxo	saxalxo	xalq-(s)ı, xəlqi
saxalxo sasamartlo	saxalxo sasamartlo	xalq məhkəməsi
kalaki	kalaki	şəhər
sakalako	sakalako	şəhər-(s)ı
sakalako saptço	sakalako saptço	şəhər soveti

Gürcü dilində –el şəkilçisi ilə isimdən düzələn düzəltmə sifətlər insanın mənşə etibarilə haralı olduğunu müəyyənləşdirir.

tbiliseli vaji	tbiliseli vaji	Tbilisli oğlan
dmaniseli kali	dmaniseli kali	Dmanisli qadın
bakoeli qoqo	bakoeli qoqo	Bakılı qız
sopleli bitçi	sopleli bitçi	kəndli oğlan

Gürcü dilində ur, ul şəkilçisi ilə isimdən düzələn düzəltmə sifətlər əşyanın kimə və haraya məxsus olduğunu bildirir:

kartuli çai	kartuli çai	gürcü çayı
rusuli puri	rusuli puri	rus çörəyi
osuri ludi	osuri ludi	osetin pivəsi

§ 7. SAY.

(რიცხვითი სახელი-ritsxviti saxeli)

Azərbaycan dilindən fərqli olaraq gürcü dilində say sistemi iyirmilik sistemidir. İyirmilik sistemi iyrimidən yüzə qədər iyriminin 8 dəfə təkrar olunması deməkdir; Məs: gürcü dilində qırxa ორმოცი - ormotsi (iki iyirmi), altmışa სამოცი – samotsi (üç iyirmi), yetmişə სამოცდაათი – samotsdaati (üç iyirmi və on) deyilir.

§8. MİQDAR SAYLARI.

1. Sadə miqdar sayları: 1-10, 20, 100, 1000000.

ერთი	erti	bir
ორი	ori	iki
სამი	самი	üç
ოთხი	otxi	dörd
ხუთი	xuti	beş
ექვსი	ekvsi	altı
შვიდი	şvidi	yeddi
რვა	rva	səkkiz
ცხრა	tsxra	doqquz
ათი	ati	on
ოცი	otsi	iyirmi
ასი	asi	yüz
მილიონი	milioni	milyon

2. Mürəkkəb miqdar sayları: 11-19, 21-99, 101-1000.

Gürcü dilində mürəkkəb miqdar sayları aşağıdakı qayda ilə düzəlidir:

თერთმეტი (ათ-ერთ-მეტი)	tertmeti (at-ert meti)	11
თორმეტი (ათ-ორ-მეტი)	tormeti (at-or-meti)	12
ცამეტი (ათ-სამ-მეტი)	tsameti (at-sam-meti)	13
თოთხმეტი	totxmeti	14

თხუთმეტი	txutmeti	15
თექვსმეტი	tekvsmeti	16
ჩვიდმეტი	çvidmeti	17
თვრამეტი	tvrameti	18
ცხრამეტი	tsxameti	19
ოცდაერთი	otsdaerti	21
ოცდაორი	otsdaori	22
ოცდასამი	otsdasami	23
ოცდაოთხი	otsdaotxi	24
ოცდაათი	otsdaati	30
ოცდათერთმეტი (ოცი- და-თერთმეტი)	otsdatertmeti (otsi-da- tertmeti)	31
ორმოცი	ormotsi	40
ორმოცდაერთი	ormotsdaerti	41
ორმოცდაათი	ormotsdaati	50
ორმოცდათერთმეტი	ormotsdatertmeti	51
სამოცი	samotsi	60
სამოცდაათი	samotsdaati	70
ოთხმოცი	otxmotsi	80
ოთხმოცდაერთი	otxmotsdaerti	81
ოთხმოცდაათი	otxmotsdaati	90
ოთხმოცდათერთმეტი	otxmotsdatertmeti	91
ორასი	orasi	200
სამასი	samasi	300
ოთხასი	otxasi	400
ხუთასი	xutasi	500
ექვსასი	ekvsasi	600
შვიდასი	şvidasi	700

რვაასი	rvasi	800
ცხრაასი	tsxraasi	900
ათასი	atasi	1000
ათი ათასი	ati atasi	10000
ასი ათასი	asi atasi	100000

Azərbaycan dilindən fərqli olaraq gürcü dilində mürəkkəb saylar bitişik yazılır.

§9. SIRA SAYLARI

Sıra (რიგობითი-riqobiti) sayları mənşə etibarı ilə miqdar saylarından əmələ gəlir. Gürcü dilində sadə və mürəkkəb sıra sayları (პირველი - pirveli –birinci sıra sayını istisna etməklə) მე(me) önşəkilçisi və ე(e) şəkilçisi vasitəsilə düzəlidir:

I. Sadə sıra sayları:

პირველი	pirveli	birinci
მეორე	me-or-e	ikinci
მესამე	me-sam-e	üçüncü
მეოთხე	me-otx-e	dördüncü
მეხუთე	me-xut-e	beşinci
მექვსე	me-ekvs-e	altıncı
მეშვიდე	me-şvid-e	yeddinci
მერვე	me-rve-e	səkkizinci
მეცხრე	me-tsxr-e	doqquzuncu
მეათე	me-at-e	onuncu
მეასე	me-as-e	yüzüncü
მეათასე	me-atas-e	mininci

II. Mürəkkəb sıra sayları:

მეთერთმეტე	me-tertmet-e	on birinci
მეთორმეტე	me-tormet-e	on ikinci
მეცამეტე	me-tsamet-e	on üçüncü
მეთოთხმეტე	me-totxmet-e	on dördüncü

մե-տխտմեց-ը	me-txutmet-e	on beşinci
մե-տեքսմեց-ը	me-tekxvmet-e	on altıncı
մե-հեղմեց-ը	me-çvidmet-e	on yedinci
մե-տըրամեց-ը	me-tvramet-e	on səkkizinci
մե-տցեքսմեց-ը	me-tsxramet-e	on doqquzuncu
ուցճա-մե-ըրտ-ը	otsda-me-ert-e	iyirmi birinci
ուցճա-մե-ատ-ը	otsda-me-at-e	otuzuncu
ուցճա-մե-տըրտմեց-ը	otsda-me-tertmet-e	otuz birinci
մե-որմուց-ը	me-ormots-e	qırxıncı
որմուցճա-մե-ըրտ-ը	ormotsda-me-ert-e	qırx birinci
որմուցճա-մե-ատ-ը	ormotsda-me-at-e	əllinci
մե-սամուց-ը	me-samots-e	altımışıncı
սամուցճա-մե-ըրտ-ը	samotsda-me-ert-e	altımış birinci
սամուցճա-մե-ատ-ը	samotsda-me-at-e	yetmişinci və s.

§10. KƏSR SAYLARI

1/2 ճախարո	naxevari	yarım, yarı
1/3 մեխամեց	mesamedi	üçdən biri, üçdə biri
1/4 մեոտեքեց	meotxedı	dördədən biri, dördü biri
1/5 մեքստեքեց	mexutedı	beşdən biri, beşdə biri
2/3 օրո մեխամեց	ori mesamedi	üçdən ikisi, üçdə ikisi
3/4 ճամո մեոտեքեց	sami meotxedı	dördədən üçü, dördü üçü

Çalışma 1. Aşağıdaki mürəkkəb sayları sözlərlə yazın.

11, 14, 18, 26, 28, 34, 40, 49, 59, 60.

Çalışma 2. Oxuyun, sayları tapıb göstərin. Onların miqdar, yoxsa sıra bildirdiyini söyləyin.

ჩვენი სკოლა

ჩვენი სკოლა დიდი, სამსართულიანი შენობაა. პირველ სართულზე რვა ოთახია. ოთხ ოთახში დაწვებითი კლასებია მოთავსებული, ორში – სასწავლო სახელოსნო. დანარჩენი ორიც – დამხმარე ოთახებია.

მეორე სართულზე ათი ოთახია. ასახვეულ კიბუსთან პირველი ოთახი დირექტორის კაბინეტია, გვერდით – სამასწავლებლო. დანარჩენ ოთახებში მუხუთე, მეექვსე, მეშვიდე და მერვე კლასებია. ოთხი ოთახი სასწავლო კაბინეტებს უჭირავს. მესამე სართულზე მოთავსებულია მეცხრე და მათე კლასები. იმავე სართულზეა ერთი დიდი დარბაზი. სკოლას დიდი ეზო აქვს, დაახლოებით ოთხი ჰექტარი. სკოლის შენობის გარდა ეზოში სამი დამხმარე შენობაა.

სამსართულიანი	samsartuliani	üç mǝrtǝbǝli
შენობა	šenoba	bina
სართული	sartuli	mǝrtǝbǝ
დაწვებითი	datsǰebiti	ibtidai
მოთავსებული	motavsebuli	yer'ǝşdirilmiş
სახელოსნო	saxelosno	emalatxana
დანარჩენი	danarçeni	qalanı, o birilǝri
ასახვეული	asavleli	yuxarı çıxılan
დამხმარე	damxmare	kǝmǝkçi, yardımçı
კიბე	qibe	nǝrdivan, pillǝkǝn
გვერდით	qverdit	bǝyrundǝ, yanında
სამასწავლებლო ოთახი	samastsavleblo otaxi	müǝllimlǝr otaxı
სასწავლო	sastsavlo	tǝdris
კაბინეტი	qabineti	kabinet
უჭირავს	utçiravs	tutub
დარბაზი	darbazi	salon

§11. ƏVƏZLİK

(ნაცვალსახელი- natsvalsaxeli)

Müasir gürcü dilində əvəzlilərin aşağıdakı növlərinə təsadüf edirik:

I პირის ნაცვალსახელი (piris natsvalsaxeli) – şəxs əvəzlilikləri:

მე	me	mən
შენ	şen	sən
ის, იგი	is, iqi	o
ჩვენ	çven	biz
თქვენ	tkven	siz
ისინი (იგინი)	isini, iqini	onlar

2. ჩვენებითი ნაცვალსახელები (çvenebiti natsvalsaxelevi) – işarə əvəzlilikləri:

ეს	es	bu
ამდენი	amdeni	bu qədər
ასეთი	aseti	belə
ამნაირი	amnairi	belə
ამისთანა	amistana	belə
ის, ეგ, იგი	is, eq, iqi	o
იმდენი	imdeni	o qədər
ისეთი	iseti	elə
იმნაირი	imnairi	elə
იმისთანა	imistana	elə

3. ურთიერთობითი ნაცვალსახელები (urtiertobiti natsvalsaxelevi) – qarşılıq əvəzlilikləri:

ერთმანეთი	ertmaneti	} bir-birini
ურთიერთი	urtierti	
ერთიმეორე	ertimeore	
ერთ-ერთ	erturt	
		birlikdə

ქართული
საქმიანობა

4. კითხვითი ნაცვალსახელები (qitxviti natsvalsaxelebi) – sual-saxeliklebi

ვინ?	vin?	kim?
რა?	ra?	nə?
რომელი?	romeli?	hansı?
რამდენი?	ramdeni?	nə qədə?
სადაური?	sadauri?	haralı?
როდინდელი?	rodindeli?	nə vaxtın(dır)?
როგორი?	roqori?	necə? nə cür?
რანაირი?	ranairi?	nə cür?

5. კითხვით – კუთვნილებითი ნაცვალსახელები (qitxvit – qutvinilebiti natsvalsaxelebi) – sual-yiyəlik (sahiblik) əvəzliləri:

ვისი?	visi?	kimin?
რისი?	risi?	} nəyin?
რისა?	risa?	

6. კუთვნილებითი ნაცვალსახელები (qutvinilebiti natsvalsaxelebi) yiyəlik əvəzliləri:

ჩემი	çemi	mənim
შენი	şeni	sənin
მისი	missi	onun
იმისი	imisi	onun
თავისი	tavisi	özünün
თვისი	tvisi	özünün
ჩვენი	çveni	bizim
თქვენი	tkveni	sizin
მათი	mati	onların
იმათი	imati	onların

7. მიმართებითი ნაცვალსახელები (mimartebiti natsvalsaxelebi) – nisbi (nisbət bildirən) əvəzliləri:

ვინც	vints	kim də
რაც	rats	nə də
რომელიც	roimelits	hansı da, hansı ki
რანაირიც	ranairits	nə cür də
როგორიც	roqorits	necə də
რამდენიც	ramdenits	nə qədər ki, nə qədər də
ვისიც	visits	kimin də
სადაურიც	sadaurits	haralı, haranın olsa da

8. განსაზღვრებითი ნაცვალსახელები (qansazğvrebiti natsvalsaxelebi) təyin əvəzlikləri:

ყველა	ğvela	hamı, bütün
ყოველი	ğoveli	hər kəs, hər bir, hər
თითოეული	titoeuli	hər kəs, hər bir, hər
თვით	tvit	özü, özüm, özün
თვითონ	tviton	özü, özüm, özün

9. უარყოფითი ნაცვალსახელები (uarğopiti natsvalsaxelebi)- inkar əvəzlikləri

არავინ	aravin	} heç kəs, heç kim
ვერავინ	veravin	
ნურავინ	nuravin	
არაფერი	araperi	} heç nə, heç şey
ვერაფერი	veraperi	
ნურაფერი	nuraperi	

10. განუსაზღვრელობითი ნაცვალსახელები (qanusazğvrelobiti natsvalsaxelebi) – qeyri-müəyyən əvəzlikləri:

რაღაც	rağats	nə isə
ვიღაც	viğats	kimsə, kim isə
რომელიღაც	romeliğats	hansısa
როგორიღაც	roqoriğats	bir təhər

ვინმე	vinme	kimsə, kim isə
რამე	rame	nəsə, bir şey
რომელიმე	romelime	hansisa, hansinisa
როგორიმე	roqorime	bir təhər
ზოგი	zoqi	bəzi
ზოგიერთი	zoqierti	bəzi

Çalışma I. Oxuyub Azərbaycan dilinə tərcümə edin. Əvəzlilikləri tapıb gösiərin

წერილი დამანისეღ მეგობარს.

ჩემო მეგობარო!

მე ძალიან ვწუხვარ? რომ შენ ვერ დაესწარი თბილისის დღესასწაულს; მას ათას ხუთასი წელი შეუსრულდა დაარსებიდან. ძალიან მინდოდა რომ ამ დღეს ჩვენ აქ ერთად ვყოფილიყავით.

თბილისს გამირული ისტორიული წარსული აქვს. მტრებისაგან მრავალჯერ იყო აოხრებული, მაგრამ იგი კვლავ ძლიერი ხდებოდა.

ჩვენ აუცილებლად კიდევ უნდა შევხვდეთ ერთმანეთს თავისუფალ საქართველოს დედაქალაქში – თბილისში.

ნახვამდის!

წერილი	tserili	məktub
მეგობარი	meqobari	dost
ძალიან	dzalinan	çox
ვწუხვარ	vtsexvar	narahatam
ვერ დაესწარი	ver daestsari	iştirak edə bilmədin
დღესასწაულს	dğesastsauls	bayram(a)
შეუსრულდა	şeusrulda	tamam oldu
დაარსებიდან	daarsebidan	yarandığından
მინდოდა	mindoda	istəyirdim
ამ	am	bu
აქ	ak	burada

ერთად	ertad	birlikdə
გეოფილიყავით	vğopiliğavit	olaydınız
გმირული	qmiruli	qəhrəmanlıq, qəhrəman
წარსული	tsarsuli	keçmiş
მტრებისაგან	mtrebisagan	düşmənlər tərəfindən
მრავალჯერ	mravalcer	dəfələrlə
აოხრებული	aoxrebuli	viran olmuş, viran edilmiş
ცოცხლდებოდა	tsotsxldeboda	dirilirdi, dirçəlirdi
უფრო	upro	daha
ძლიერი	dzlieri	güclü, qüvvətli
კვლავ	qvlav	yenə, bir daha
ხდებოდა	xdeboda	olurdu
აუცილებლად	autsileblad	hökümən, mütləq
კიდევ	qidev	yenə, yenidən, bir daha
შევხვეთ	şevxvdet	görüşək
ერთმანეთს	ertmanets	bir-birimizlə
თავისუფალ	tavisupal	azad
დედაქალაქში	dedakalakşi	paytaxtda

Çalışma 2. Oxuyub yadda saxlayın.

- თქვენ ქართულს სწავლობთ?
- დიახ, უკვე ერთი წელია ვსწავლობ.
- ქართულ ტექსტებს კითხულობთ?
- დიახ, ცოტას ვლაპარაკობ კიდევ.
- ვინ გასწავლის?
- არავინ. მე თვითონ ვსწავლობ, დამოუკიდებლად.
- ალბათ, ძნელი სასწავლია?

- არა, ძნელი არაა, ოღონდ საჭიროა მონდომება

დიახ	diax	Bəli
უკვე	uqve	daha, artıq
ცოტა	tsota	az, bir az
კიდევ	qidets	hətta, belə
არავინ	aravin	heç kəs, heç kim
დამოუკიდებლად	damouqideblad	müstəqil (surətdə), özbaşına
ძნელი	dzneli	çətin
ოღონდ	oğond	ancaq, yalnız, hərçənd
საჭიროა	satçiroa	lazımdır
მონდომება	mondomeba	istək, arzu etmək

§ 12. GÜRCÜ DİLİNDƏ SÖZDÜZƏLDİCİ ŞƏKİLÇİLƏR.

Azərbaycan dilində olduğu kimi, gürcü dilində də sözdüzəldici şəkilçilər sözün kökünə əlavə olduqda onun şəkli ilə bərabər məzmununa da ciddi təsir edir, ibtidai ilkin məzmun əsasında yeni məzmun əmələ gətirir.

- ელ (-el) şəkilçisi vasitəsilə insanın mənşə etibarını ilə haralı olduğunu bildirən sözlər düzəlir:

ქალაქ-ელ-ი	kalak-el-i	şəhərli, şəhər əhli
სოფელ-ელ-ი	sopl-el-i	kəndli, kənd əhli
ქუთაის-ელ-ი	kutais-el-i	kutaisli
თბილის-ელ-ი	tbilis-el-i	tbilisili
დმანის-ელ-ი	dmanis-el-i	dmanisili

-ურ (-ur) və -ულ (-ul) şəkilçiləri vasitəsilə keyfiyyət və xüsusiyyət bildirən sözlər əmələ gəlir:

ქალაქ-ურ-ი	kalak-ur-i	şəhərə xas, uyğun olan
აზერბაიჯან-ულ-ი	azerbaican--ul-i	Azərbaycana xas olan
მხეც-ურ-ი	mxets-ur-i	vəhşicəsinə

ადამიან-ურ-ი	adamian-ur-i	insani, insan, kimi
სოფელ-ურ-ი	sopl-ur-i	kəndə xas, byğun olan
კაც-ურ-ი	qats-ur-i	mərd, igid
ბავშვ-ურ-ი	bavşv-ur-i	uşaq(-s)ı, uşaqcasıma

- ეთ (-et)შეკილვის vasitəsilə coğrafi adlar, yer və ölkə bildirən isimlər düzəlidir:

სვან-ეთ-ი	svan-et-i	Svaneti
რუს-ეთ-ი	rus-et-i	Rusiya
ინდო-ეთ-ი	indo-et-i	Hindistan
კახ-ეთ-ი	qax-et-i	Kaxetiya, Kaxet
ხევსურ-ეთ-ი	xevsur-et-i	Xevsureti

Gürcü dilində – იან (-ian), - ოსან (-osan), - ოვან (-ovan), - იერ (-ier), - იელ (iel) və - ა (-a)შეკილვის vasitəsilə sahiblik, xüsusiyyət, xassə və fərq bildirən, müsbət mənə ifadə edən sifətlər düzəlidir:

ფულ-იან-ი	pul-ian-i	pullu
ყურ-იან-ი	ğur-ian-i	yekəqulaqlı, qulaqlı
ცოლ-იან-ი	tsol-ian-i	evli (kişi)
ქმრ-იან-ი	kmr-ian-i	evli (qadın), ərli
ხუთ-ოსან-ი	xut-osan-i	əlaçı
წვერ-ოსან-ი	tsver-osan-i	saqqallı
ჯვარ-ოსან-ი	cvar-osan-i	xaçlı
მანდილ-ოსან-ი	mandil-osan-i	ərli qadın, evli qadın
ორდენ-ოსან-ი	orden-osan-i	ordenli
სახელ-ოვან-ი	saxel-ovan-i	adlı-sanlı
ყვავილ-ოვან-ი	ğvavil-ovan-i	güllü-çiçəkli
ერთფერ-ოვან-ი	ertper-ovan-i	yeknəsəq, bir rəngli
ხმ-ოვან-ი	xm-ovan-i	səsli
წიგნ-იერ-ი	tsiqn-ier-i	savadlı, bilikli

კანონ-იერ-ი	qanon-ier-i	qanuni
ნიჭ-იერ-ი	nitç-ier-i	istedadlı
მადლ-იერ-ი	madl-ier-i	minnətdar
ხორც-იელ-ი	xorts-iel-i	cismi, cismani
ცალთვალ-ა	tsaltval-a	təkgöz
დედისერთ-ა	dedisert-a	anasının yeganəsi (təkcəsi)

Gürcü dilində უ-ო (u-o), უ-ურ (u-ur), უ-ულ (u-ul) və უ-არ (u-ar) şəkilçiləri vasitəsilə mənfi mənə ifadə edən sifətlər düzəlidir:

უ-მარილ-ო	u-maril-o	duzsuz
უ-ფულ-ო	u-pul-o	pulsuz
უ-ცოლ-ო	u-tsol-o	subay (kişi), arvadsız
უ-შვილ-ო	u-şvil-o	uşaqsız, övladsız
უ-қბილ-ო	u-qbil-o	dişsiz
უ-ბედ-ური-ი	u-bed-ur-i	bədbəxt
უ-ფერ-ულ-ი	u-per-ul-i	rəngi qaçmış, solğun, rəngsiz

Gürcü dilində მე-ურ (me-ur), მე-ულ (me-ul), მე-ე (me-e), სა-ე (sa-e), სა-ო (sa-o), სა-ურ (sa-ur), სა-ულ (sa-ul) şəkilçiləri vasitəsilə peşə, sənət, məşğələ, vəzifə, ləvazimat, yer bildirən sözlər düzəlidir:

მე-ზღვა-ური-ი	me-zğva-ur-i	dənizçi
მე-ბად-ური-ი	me-bad-ur-i	balıqçı
მე-პურ-ე	me-pur-e	çörəkçi
მე-ბაღ-ე	me-bağ-e	bağban
მე-ნავ-ე	me-nav-e	qayıqçı
მე-მწვანოლ-ე	me-mtsvanil-e	tərəvəzçi
სა-მელნ-ე	sa-meln-e	mürəkkəb qabı
სა-ქათმ-ე	sa-katm-e	toyuq hini
სა-ღვინ-ე	sa-ğvin-e	şərab qabı
სა-სიმინდ-ე	sa-smind-e	qarğıdalı anbarı

სა-ეინულ-ე	sa-ğinul-e	buzxana
სა-ექიმ-ო	sa-ekim-o	tibb (məntəqəst)
სა-სადილ-ო	sa-sadil-o	yeməxana
სა-ჯარ-ო	sa-car-o	ümumi, ictimai
სა-ავადმყოფ-ო	sa-avadmğop-o	xəstəxana
სა-ფეხ-ურ-ი	sa-pex-ur-i	pillə
სა-მკერდ-ულ-ი	sa-mqerd-ul-i	döşlük, önlük

- ა (-a), - ია (-ia), - აგ (-aq), - იყო (-iqo), - უკა (-uqa), - ილო (-ilo),
 şəkilçiləri vasitəsilə gürcü dilində sadə isimlərdən kiçiklik və əzizlik mənası
 bildirən düzəltmə isimlər düzəlir:

დედოფალ-ა	dedopal-a	gəlincik
ცხვირ-ა	tsxvir-a	yekəburuncığaz
წიგნ-აკ-ი	tsiqn-aq-i	kitabca, kitabcığaz
გორ-აკ-ი	qor-aq-i	təpəciyəz
დათ-იკო	dat-iqo	datocan
მამ-იკო	mam-iqo	atacan
ბიჭ-იკო	bitç-iqo	oğlancan
თინ-უკა	tin-uqa	tinacan
ბიჭ-უნა	bitç-una	oğlancığaz
ჩიტ-უნა	çit-una	quşcuğaz
დედ-ილო	ded-ilo	anacan, anacığaz
მამ-ილო	mam-ilo	atacan, atacığaz
ძმობ-ილო	dzmob-ilo	qardaşcığaz, qardaşcasına

უ-ეს (u-es) və მო-ო (mo-o) şəkilçiləri vasitəsilə müqayisə dərəcəsi bildirən
 sifətlər düzəlir:

უ-ლამაზ-ეს-ი	ulamaz-es-i	ən gözəl, ən qəşəng
უ-მწარ-ეს-ი	u-tsar-es-i	ən acı
მო-შავ(ვ)-ი	mo-şav-(v)-o	qaramtıl, qaratəhər
მო-მწარ-ო	mo-mtsar-o	acıtəhər

თანა (-tana) və ებრ (-ebr) şəkilçiləri vasitəsilə oxşarlıq, bənzərlik, **synilik** bildirən sifətlər əmələ gəlir:

ამის-თანა	amis-tana	belə, bu cür
იმის-თანა	imis-tana	elə, o cür
ლომ-ებრ	lom-ebr	şir tək, şir kimi
ჩემ-ებრ	çem-ebr	mənim tək, mənim kimi

ნა-არ (na-ar), ნა-ალ (na-al), ნა-ევ (na-ev) şəkilçiləri vasitəsilə «keçmiş»də olan vəzifə, peşə, sənət, məşğələ, yer bildirən sözlər düzəlir:

ნა-სოფლ-არ-ი	na-sopl-ar-i	əvvəllər kənd olmuş yer
ნა-ქალაქ-არ-ი	na-kalak-ar-i	əvvəllər şəhər salınmış yer, şəhər yeri
ნა-ქერ-ალ-ი	na-ker-al-i	əvvəllər arpa səpilməmiş yer
ნა-სადილ-ევ-ს	na-sadil-ev-s	nahardan sonra
ნა-ვახშმ-ევ-ს	na-vaxşm-ev-s	şamdan sonra

Çalışma 1. Aşağıdakı isimlərə şəkilçi əlavə etməklə yeni sözlər düzəldin.

- ელ: დმანისი? ქიხილ-ქილისა, მარნეული, ბოლნისი, გარდაბანი, თბილისი.
- იან: რქა, ქარი, ცოლ-შვილი, ქვა, ხელი, წვეერი, მთვარე, მზე.
- ურ; -ულ: ბავშვი, კაცი, მხეცი, მეგობარი, რუსი, ფრანგი, მამაცი.

Çalışma 2. Aşağıdakı sözlərin hansı sözdüzəldici şəkilçilər vasitəsilə düzəldiyini göstərin.

რუსთაველი, ხონელი, მღვიდელი, არაგვისპირელი, გრუელი, ჭალადიდელი.

სამხატვრო, სამეცნიერო, სასკოლო, სასოფლო, სამშობლო, საქართველო.

Çalışma 3. Oxuyun, sözün kökünü şəkilçilərdən ayırın.

მარაბდეელი, ბაქოელი, თბილისელი, დმანისელი, მთიანი, მთვარიანი, მეგობრული.

§13. FELLƏRDƏ ŞƏXS ÇOXLUĞU.

Azərbaycan, rus və Avropa dillərindən fərqli olaraq Gürcü dilində fellər bir şəxsli, iki şəxsli və üç şəxsli olur.

Əgər fel iş və hərəkətin bir şəxsə (əşyaya) aid olduğunu bildirərsə, o bir şəxsli feldir. Məs.:

ზის - (ის)	zis - (is)	oturur – (o)
ცხოვრობს - (ის)	tsxovrobs - (is)	yaşayır – (o)
სძინავს - (მას)	sdzinavs- (mas)	yatır – (o)
კვდება - (ის)	qvdeba - (is)	ölür – (o)
დავდივარ - (მე)	davdivar - (me)	gəzirəm – (mən)
დადის - (ის)	dadis - (is)	gəzir – (o)

Əgər fel iş və hərəkətin iki şəxsə (əşyaya) olan münasibətini təzahür edirsə, o iki şəxsli feldir. Məs:

მნახა (მან-მე)	mnaxa–(man-me)	gördü - (o-məni)
აღვიძებს – (ის-მას)	ağvidzebs–(is-mas)	oyadır – (o-onu)
ვკითხულობ –(მე-მას)	vqitxulob-(me-mas)	oxuyuram – (mən-onu)

Əgər fel iş və hərəkətin üç şəxsə (əşyaya) olan münasibətini təzahür edərsə, o üç şəxsli feldir. Məs:

შეუკერა-(მან-მას-ის)	şeuqera-(man-mas-is)	tikdi-(o-ona-onu)
შევუკერე-(მე-მას-ის)	şevuqere-(me-mas-is)	tikdim-(mən-ona-onu)

Çalışma1. Oxuyub yadda saxlayın.

- დილა მშვიდობისა პატივცემულო ექიმო!
- დილა მშვიდობისა! რა გტკივათ?
- თავი და ყელი მტკივა.
- სიცხე გაქვთ?
- დიას! 38.2 (ოცდათვრამეტი და ორი ხაზი).
- გააღეთ პირი, ისუნთქეთ. თქვენ უნდა დაწვეთ. აი რეცეპტი. ეს ფხენილებია, მიიღეთ სამჯერ დღეში.

- გმადლობთ, პატივცემულო ექიმო!

დილა მშვიდობისა	dila mşvidobisa	sabahın(ız) xeyir
პატივცემულო	pativtsemulo	hörmətli, möhtərəm,
ექიმო	ekimi	həkim
რა გტკივათ?	ra qtvivat?	nəyiniz ağrıyır?
სიცხე	sitsxe	isti, hərarət
გააღეთ	qaağət	açın
ისუნთქეთ	isuntket	nəfəs alın
ფხენილები	pxvnilebi	toz dərman(lar)
მიიღეთ	miiğət	qəbul edin
სამჯერ დღეში	samcer dğeşi	gündə üç dəfə, üç kərə

§14. SUBYEKT VƏ OBYEKT BİLDİRƏN FELLƏR.

Subyeqt və obyekt bildirən fellər şəxs şəkilçiləri vasitəsilə düzəliir.

I. Subekt bildirən şəxs şəkilçiləri:

I. ვ-ხატავ	v-xatav	çəkirəm (şəkil)
II. ხატავ	xatav	çəkirsən (şəkil)
III. ხატავ-ს	xatav-s	çəkir (şəkil)
I. ვ-ხატავ-თ	v-xatav-t	çəkirik (şəkil)
II. ხატავ-თ	xatav-t	çəkirsiniz (şəkil)
III. ხატავ-ენ	xatav-en	çəkirlər (şəkil)
I. ვ-იცინი	v-itsini	gülürəm
II. იცინი	itsini	gülürsən
III. იცინი-ს	itsini-s	gülür
I. ვ-იცინი-თ	v-itsini-t	gülürük
II. იცინი-თ	itsini-t	gülürsünüz
III. იცინი-ან	itsini-an	gülürlər

2. Obyekt bildirən şəxs şəkilçiləri

I. მ-აქებს	m-akebs	məni tərifləyir, öyür
II. ვ-აქებს	q-akebs	səni tərifləyir, öyür
III. აქებს	akebs	onu tərifləyir, öyür
I. ვვ-აქებს	qv-akebs	bizi tərifləyir, öyür
II. ვ-აქებს	q-akebs	sizi tərifləyir, öyür
III. აქებს	akebs	onları tərifləyir, öyür
I. მ-კითხა	m-qitxa	məndən soruşdu
II. ვ-კითხა	q-qitxa	səndən soruşdu
III. ა-კითხა	h-qitxa	ondan soruşdu
I. ვვ-კითხა	qv-qitxa	bizdən soruşdu
II. ვ-კითხა(თ)	q-qitxa(t)	sizdən soruşdu
III. ა-კითხა	h-qitxa	onlardan soruşdu
I. მ-თხოვა	m-txova	məndən xahiş etdi
II. ვ-თხოვა	q-txova	səndən xahiş etdi
III. ს-თხოვა	s-txova	ondan xahiş etdi
I. ვვ-თხოვა	qv-txova	bizdən xahiş etdi
II. ვ-თხოვა (თ)	q-txova (t)	sizdən xahiş etdi
III. ს-თხოვა	s-txova	onlardan xahiş etdi

§15. ŞƏXSİZ FELLƏR

Gürcü dilində aşağıdakı fellər şəxssiz fellərdir:

ცოვა	tsiva	soyuqdur
ცხელა	tsxela	istidir, qızgındır
თბილა	tbila	istidir
გრილა	qrila	sərinidir
წვიმს	tsvims	yağış yağır
თოვს	tovs	qar yağır

ՀԱՅԿԵՆՍԻ
ՆԻՆՆԻՐՈՒՄԵՅՆ

ქუხს	kuxs	göy guruldayır
ელავს	elavs	şimşək çaxır
ყინავს	ğinavs	şaxtadır
თენდება	tendebe	işıqlanır, sübh açılır, dan yeri ağarır
ბნელდება	bneldeba	qaranlıqlaşır, qaranlıq çökür, şər qarışır

Çalışma 1. Oxuyub Azərbaycan dilinə tərcümə edin.

- რომელ საათზე იწყებ მუშაობას?
- მე მუშაობას ვიწყებ ცხრა საათზე.
- როდის ამთავრებთ მუშაობას.
- ჩვენ მუშაობას ვამთავრებთ დღის ხუთ საათზე.
- როდის გაქვთ დასვენების დღე?
- დასვენების დღე ჩვენ გვიქონდა გუშინ.

იწყებ	itsğeb	başlayırsan
ვიწყებ	vitsğeb	başlayıram
ამთავრებთ	amtavrebt	qurtarırsınız
ვამთავრებთ	vamtavrebt	qurtarııq
დასვენების დღე	dasvenebis dğe	istirahət günü

§ 16. FELİN ZAMANLARI

Bütün dillərdə olduğu kimi, gürcü dilində də felin üç zamanı var.

1. ახლანდელი დრო (axlandeli dro) – indiki zaman რას შერება? - ras şvreba? (nə edir?) sualına cavab verir.

ის თამაშობს	İs tamaşobs	O oynayır
მე ვხატავ	Me vxatav	Mən şəkil çəkirəm
მე ვმუშაობ	Me vmuşaob	Mən işləyirəm
შენ მუშაობ	Şen muşaob	Sən işləyirsən

ის მუშაობს	İs muşaobs	O işləyir
მე ვისვენებ	Me visvneb	Mən istirahət edirəm
შენ ისვენებ	Şen isvneb	Sən istirahət edirsən
ის ისვენებს	İs isvnebs	O istirahət edir

2. წარსული დრო (tsarsuli dro) - keçmiş zaman რას შერებოდა -ras şvreboda? və რა კნა - ra kna? (nə edirdi? nə etdi?) suallarına cavab verir.

რას შერებოდა?	ras şvreboda?	nə edirdi?
თამაშობდა	tamaşobda	oynayırdı
წერდა	tserda	yazırdı
მღეროდა	mğeroda	nəğmə oxuyurdu
მუშაობდა	muşaobda	işləyirdi
რა კნა?	ra kna?	nə etdi?
ითამაშა	itamaşa	oynadı
დაწერა	datsera	yazdı
იმღერა	imğera	nəğmə oxudu
იმუშავა	imuşava	işlədi

3. მომავალი დრო (momavali dro)-გələcək zaman რას იზამს? - ras izams? (nə edəcəkdir?) sualına cavab verir.

ითამაშებს	itamaşებს	oynayacaq
დაწერს	datsers	yazacaq
იმღერებს	imğerebs	nəğmə oxuyacaq
იმუშავებს	imuşavebs	işləyəcək

Çalışma 1. Oxuyun hansı zamanda olduğunu göstərin.

1. მე წერილს ვწერ.
2. ის წიგნს კითხულობს.
3. მიმამ გაკვეთილი ისწავლა.
4. ბავშვები ეზოში თამაშობენ.
5. მათ დიდი ბურთი აქვთ.
6. შენ რას აკეთებ?
7. მამა შვილს არიგებს.
8. დღეს ჩვენ ექსკურსიაზე მივდივართ.
9. ისინი კედლის გაზეთს უშვებენ.
10. თქვენი წერილი იბეჭდება.

წერილი	tserili	məktub
წიგნი	tsiqni	kitab
კითხულობს	qitxulobs	oxuyur
გაკვეთილი	qaqvetili	dərsini, dərs
ბავშვები	bavşvebi	uşaqlar
ეზოში	ezoşi	həyətdə
თამაშობენ	tamaşoben	oynayırlar
დიდი ბურთი	didi burti	yekə top, iri top
აკვთ	akvt	var (onların)
რას აკეთებ?	ras aqeteb?	nə edirsən?
შვილი	şvili	uşaq, övlad
ექსკურსიაზე	eksqursiaze	ekskursiyaya
მივდივართ	mivdivart	gedirik
კედლის გაზეთი	qedlis qazeti	divar qəzeti
უშვებენ	uşveben	buraxırlar
იბეჭდება	ibertçdeba	çap olur

§ 17. FELİN TƏSRİFİ

İndiki zaman

I. ვაკეთებ	vaqeteb	qayıram
II. აკეთებ	aqeteb	qayırsınız
III. აკეთებს	aqetebş	qayırir
I. ვაკეთებთ	vaqetebt	qayıırıq
II. აკეთებთ	aqetebt	qayırsınız
III აკეთებენ	aqeteben	qayıırlar

Keçmiş zaman

a) Nəqli keçmiş

I. ვაკეთებდი	vaqetebdi	qayıırdım
II. აკეთებდი	aqetebdi	qayıırdın
III. აკეთებდა	aqetebda	qayıırdı

I. ვაკეთებდით	vaqetebdit	qayırdıq
II. აკეთებდით	aqetebdit	qayırdınız
III. აკეთებდნენ	aqetebdnen	qayırdılar

b) Şühudi keçmiş

I. გავაკეთე	qavaqete	qayırdım
II. გადაკეთე	qaaqete	qayırdın
III. გადაკეთა	qaaqeta	qayırdი
I. გავაკეთეთ	qavaqetet	qayırdıq
II. გადაკეთეთ	qaaqetet	qayırdınız
III. გადაკეთეს	qaaqetes	qayırdılar

Gələcək zaman

I. გავაკეთებ	qavaqeteb	qayıracağam
II. გადაკეთებ	qaaqeteb	qayıracaqsan
III. გადაკეთებს	qaaqetebს	qayıracaq
I. გავაკეთებთ	qavaqetebt	qayıracağıq
II. გადაკეთებთ	qaaqetebt	qayıracaqsınız
III. გადაკეთებენ	qaaqeteben	qayıracaqlar

Azərbaycan dilindən fərqli olaraq gürcü dilində gələcək zamanın qəti gələcək və qeyri-qəti gələcək zaman formaları yoxdur.

Çalışma 1. Aşağıdakı fellərin indiki zaman formasını gələcək zaman formasında işlədin.

ვხატავ	vxatav	çəkirəm (şəkil)
ვანთებ	vanteb	yandırırım (işığı)
ვძებ	vtex	qırırım
ვაგორებ	vaqorëb	dığırlayırım
ვახრჩობ	vaxrçob	boğuram
ვხოცავ	vxotsav	öldürürəm
ვწვავ	vtsvav	yandırırım (zibili)
ვხუჭავ	vxuçav	yumuram (gözlərimi)

vasveleb	vasveleb	isladırəm
ვსლე	vşli	sökürəm
ვერი	vğri	tökürəm
ვჭრი	vtçri	kəsirəm, doğrayırım

§ 18. FELİN ÖNŞƏKİLÇİLƏRİ

Azərbaycan dilində düzəltmə fellər isim, sifət, say, əvəzlik və fel köklərinə şəkilçi əlavə etməklə düzəlir. Dilimizdə olan düzəltmə fellərdən fərqli olaraq, gürcü dilində düzəltmə fellər felin önşəkilçiləri vasitəsilə yaranır və aşağıdakı dörd əsas funksiyanı yerinə yetirir.

1. Nəqli keçmiş zaman formasından şühudi keçmiş zaman forması düzəldir:

ვწერე/და-ვწერე	vtserə/da-vtserə	yazmışam-yazdım
ვაკეთე/გა-ვაკეთე	vaqete/qa-vaqete	qayırmışam-qayırdım, etmişəm, etdim
ვლესე/გა-ვლესე	vlese/qa-vlese	itilənmişəm-itilədim (biçağı)

2. Hərəkətin istiqamətini göstərir.

წა-ვიდა/მო-ვიდა	tša-vida/mo-vida	getdi-gəldi
მი-დის/მო-დის	mi-dis/mo-dis	gedir-gəlir
მი-აკვს/მო-აკვს	mi-akvs/mo-akvs	aparır-gətirir

3. Ayrılıqda heç bir mənə kəsb etməyən felin kökündən müxtəlif mənəli fellər düzəldir:

“ხვდა”-მი-ხვდა	«xvta»-mi-xvda	anladı
“ხვდა”-შე-ხვდა	«xvda»-şe-xvda	görüdü (onunla)
“ხვდა”-მო-ხვდა	«xvda»-mo-xvda	dəydi (ona)

4. Felin indiki zaman formasından gələcək zaman forması düzəldir:

ვჭამ/შე-ვჭამ	vtçam/şe-vtçam	yeyirəm-yeyəcəyəm
ვხატავ/და-ვხატავ	vxatav/da-vxatav	şəkil çəkirəm-şəkil çəkəcəyəm

Gürcü dilində felin 15 önşəkilçisi var, bunlardan 7-si hərəkətin istiqamətinin buraya – danışan adama doğru, 8-i hərəkətin istiqamətinin oraya – danışan adamın olmadığı yerə tərəf olduğunu göstərir.

1. მი (mi-) önşəkilçisi hərəketin istiqamətini danışan adamın olmadığı yərə doğru olduğunu bildirir:

მი-აქვს	mi-akvs	aparır (ora)
მი-დის	mi-dis	gedir (ora)
მი-რბის	mi-rbis	qaçır (ora)
მი-უტანდა	mi-utana	apardı (ora)
მი-გორავს	mi-qoravs	diyirləyir (ora)

2. მო (mo-) önşəkilçisi hərəketin istiqamətinin danışan adama tərəf olduğunu göstərir:

მო-აქვს	mo-akvs	gətirir (bura)
მო-დის	mo-dis	gəlir (bura)
მო-რბის	mo-rbis	qaçır (bura)
მო-გორავს	mo-qoravs	diyirləyir (bura)

3. ა- (a-) önşəkilçisi hərəketin istiqamətinin aşağıdan yuxarıya, danışan adamın olmadığı yərə doğru olduğunu göstərir:

ა-ვიდა	a-vida	çıxdı (yuxarı)
ა-ფრინდა	a-prinda	uçdu (yuxarı)
ა-იტანდა	a-itana	çıxartdı (yuxarı)

4. ამო (amo-) önşəkilçisi hərəketin istiqamətinin aşağıdan yuxarıya, danışan adama doğru olduğunu göstərir:

ამო-ვიდა	amo-vida	çıxdı (yuxarı, danışan adamın yanına)
ამო-ფრინდა	amo-prinda	uçdu (yuxarı, danışan adamın yanına)
ამო-იტანდა	amo-itana	çıxartdı (yuxarı, danışan adamın yanına)

5. და- (da-) önşəkilçisi hərəketin istiqamətinin yuxarıdan aşağıya, tərəf olduğunu göstərir:

და-ვარდა	da-varda	düşdü (aşağı)
და-დგა	da-dqa	qoydu (yərə, aşağı)

6. ჩა- (ça-) öñşekilçisi hərəketin istiqamətinin yuxarıdan aşağıya, danışan adamın olmadığı yerə tərəf olduğunu göstərir:

ჩა-ვიდა	ça-vida	düşdü (ora)
ჩა-ვარდა	çavarda	düşdü (ora)

7. ჩამო- (çamo-) öñşekilçisi hərəketin istiqamətinin yuxarıdan aşağıya, danışan adam olduğu yerə tərəf olduğunu göstərir:

ჩამო-ვიდა	çamo-vida	düşdü (bura, özü düşdü)
ჩამო-ვარდა	çamo-varda	düşdü (bura), yığıldı (bura)

8. შე- (şe-) öñşekilçisi hərəketin istiqamətinin bayırdan içəriyə, danışan adam olmadığı yerə tərəf olduğunu göstərir:

შე-ვიდა	şe-vida	içəri girdi, içəri daxil oldu
შე-იტანა	şe-itana	içəri apardı
შე-ფრინდა	şe-prinda	içəri uçdu

9. შემო- (şemo) öñşekilçisi hərəketin istiqamətinin bayırdan içəriyə, danışan adama doğru olduğunu, eyni zamanda hər hansı bir şeyin ətrafını gəzməyi, yoxlamağı göstərir:

შემო-ვიდა	şemo-vida	içəri girdi, gəldi (bura)
შემო-იტანა	şemo-itana	içəri gətirdi (bura)
შემო-იარა (ბაღი)	şemo-iara (baği)	(bağın) ətrafını gəzdi, yoxladı
შემო-ღობა (ბაღი)	şemo-ğoba (baği)	(bağın) ətrafına çəpər çəkdi

10. გამო-(qamo-) öñşekilçisi hərəketin istiqamətinin içəridən bayıra, danışan adam olduğu yerə tərəf olduğunu göstərir:

გამო-ვიდა	qamo-vida	çıxdı (otaqdan, evdən bura)
გამო-ფრინდა	qamo-pirnda	uçdu (içəridən bura)

11. გა- (qa-) öñşekilçisi hərəketin istiqamətinin içəridən bayıra, danışan adamın yanından başqa yerə tərəf olduğunu göstərir:

გა-ვიდა	qa-vida	çıxdı (bayıra)

გა-აგლო	qa-aqdo	qovaladı (bayıra), qovdu (bayıra)
გა-ფრინდა	ga-принда	uçdu (bayıra)

12. გადა-(qada-) ონშაკილჩისი ხერაკეტინ ისტიკამეტინინ დანიშან ადამინი ყანიდან ბაშყა yerə tərəf olduღunu göstərir:

გადა-ფრინდა	qada-prinda	uçdu (başqa yerə)
გადა-იტანა	qada-itana	apardı (oraya)

13. გადმო- (qadmo) ონშაკილჩისი ხერაკეტინ ისტიკამეტინინ დანიშან ადამი olduღu yerə tərəf olduღunu göstərir:

გადმო-ფრინდა	qadmo-prinda	uçdu (buraya)
გადმო-იტანა	qadmo-itana	gətirdi (buraya)

14. წა-(tsa) ონშაკილჩისი ხერაკეტინ ისტიკამეტინინ დანიშან ადამინი ყანიდან ბაშყა yerə tərəf olduღunu göstərir:

წა-ვიდა	tsa-vida	getdi (başqa yerə, tərəfə)
წა-იყვანა	tsa-iğvana	apardı (başqa yerə, tərəfə)

15. წამო-(tsamo-) ონშაკილჩისი ხერაკეტინ ისტიკამეტინინ დანიშან ადამი tərəf olduღunu göstərir:

წამო-ვიდა	tsamo-vida	gəldi (buraya)
წამო-იყვანა	tsamo-iğvana	gətirdi (buraya)

Çalışma 1. Oxuyun, felin ონშაკილჩილერინი tapıb göstərin.

ავიდა, ამოვიდა, მივიდა, მიორბინა, წავიდა, გადავიდა, გადმოვიდა, შეახერა, გაიქცა, გააგლო, გადაგლო, შეტრიალდა, გადატრიალდა, გადმოტრიალდა, აგზავნის, გამოგზავნის, გადმოგზავნის, ჩაიტანს, ჩამოიტანს, წაიყვანს, წამოიყვანს.

Çalışma 2. Köçürün, nöqtələrini yerinə felin ონშაკილჩილერინი yazın.

- ..... ვიდა buraya gəldi
- ..... ვიდა oraya getdi
- ..... ვიდა içəri getdi
- ..... ვიდა bayıra çıxdı
- ..... ვიდა aşağı düşdü
- ..... ვიდა o tərəfə addadı

..... ვიდა	bu tərəfə addadı
..... ვიდა	bura gətirir
..... ვიდა	ora aparır

§19. FELİN TƏRZLƏRİ

Gürcu dilində felin iki tərzi var:

1. უსასრულო	usasruli	bitməmiş
2. სრული	sruli	bitmiş

Felin bitməmiş tərzi – hər hansı bir işin, hərəketin bitmədiyini, yarımçıq qaldığını bildirir.

ვწერე	vtserē	yazmışam
ვხატე	vxate	çəkmişəm
ვაღე	vaghe	açmışam
ვღებე	vgebe	rəngləmişəm, boyamışam
ვკითხულობ	vqitxulob	oxuyuram
კითხულობ	qitxulob	oxuyursan
კითხულობს	qitxulobs	oxuyur

Felin bitmiş tərzi felin bitməmiş tərzinə (da-), (qa-), (şe-), (tsa-), (mi-) və (mo-) önşəkilçiləri əlavə etməklə düzəlir və hər hansı bir işin, hərəketin bitdiyini, axıra çatdığını, yerinə yetdirdiyini bildirir:

დავწერე	davtsere	yazdım
დავხატე	davxate	çəkdim (şəkil)
ვავაღე	qavaghe	açdım
შევღებე	şevgebe	rənglədim, boyadım
წავიკითხე	tsaviqitxe	oxudum
მე წერილი დავწერე	me tserili davtsere	mən məktub yazdım
მე წერილი მივწერე	me tserili mivtsere	mən (ona) məktub yazdım
კარები შევღებე	qarebi şevgebe	qarını rənglədim

წერილი წავიკითხე	tserili tsaviqitxe	məktubu oxudum
წიგნიდან ამოვიწერე	tsiqnidan amovtsere	kitabdan köçürdüm

Gürcü dilində bəzi fellər felin ön şəkilçisini qəbul etmədən hərəkətin, işin tam şəkilə yerinə yetirildiyini bildirir.

მიყვარხ	miğvars	sevirəm
მძინავს	mdzinavs	yatırım
ვიცი	vitsi	bilirəm
ვხუმრობ	vxumrob	zarafat edirəm
ვწვალობ	vt svalob	əziyyəət çəkirəm
ზის	zis	oturur

Çalışma 1. Oxuyun, felin törzlərini göstərin.

ქათამმა ჩხრიკა, ჩხრიკა და თავის დასაკლავი დანა გამოჩხრიკა.

თავგმა თხარა, თხარა და კატა გამოთხარა.

ყაყაჩოსა სიწითლითა ყანა დაუმშვენებია

ყმაწვილსა კარგი სწავლითა სახლი გაუხარებია.

ქათამი	katami	toyuq
ჩხრიკა	çxriqa	eşələdi
გამოჩხრიკა	qamoçxriqa	eşələyib tapdı
დანა	dana	bıçaq
დასაკლავი	dasaqlavi	kəsmək üçün alət
თავგმა	taqvma, (taqvi)	siçan
თხარა	txara	qazdı
გამოთხარა	qamotxara	qazıb tapdı
კატა	qata	pişik
ყაყაჩო	ğağaço	lalə
სიწითლითა	sitsitlita	qırmızılığı ilə
ყანა	ğana	zəmi, tarla

დაუმშვენებია	daumşvenebia	bəzəyib
ემაწვილი	ǧmatsvili	oǧlan
გაუხარებია	qauxarebia	sevindirib
სახლი	saxli	evi

§ 20. FELİN NÖVLƏRİ

Azərbaycan dilindən fərqli olaraq, gürcü dilində felin üç növü var (Azərbaycan dilində beşdir).

I. მოქმედებითი (mökmedebiti) məlum

II. ვნებითი (vnebiti) məchul

III. საშუალო (saşualo) orta

Felin məlum növü – təsirli, məcul və orta növləri təsirsiz fellərdir.

Felin məlum növünün heç bir xüsusi əlaməti yoxdur.

აკეთებს	aqetebś	qayırır, edir
ვაკეთებ	vaqeteb	qayırıram, edirəm
აკეთებ	aqeteb	qayırırsan, edirsən
აშენებს	aşenebs	tikir
ვაშენებ	vaşeneb	tikirəm
აშენებ	aşeneb	tikirsən
ვატავ	vxatav	çəkirəm (şəkil)
ვატავ	xatav	çəkirsən (şəkil)
ვატავს	xatavs	çəkir (şəkil)

Felin məchul növü o- (i-), ე- (e-) önşəkilçiləri və -დ (-d) şəkilçisi vasitəsilə düzəlir:

o-ები o-მალ-ები	i-ebi i-mal-ebi	gizlənirsən
o-ები o-ზრდ-ები	i-ebi i-zrd-ebi	böyüyürsən
e-ები e-მალ-ები	e-ebi e-mal-ebi	gizlənirsən (ondan)
e-ები e-ზრდ-ები	e-ebi e-zrd-ebi	böyüyürsən (onun üçün)
-დ-ები შავ-დ-ები	-d-ebi şav-d-ebi	qaralırсан

-დები შენ-დები	-d-ebi şen-d-ebi	tikilirsən
-დები ბერ-დები	-d-ebi ber-d-ebi	qocalırsan
-ები ვშრ-ები	-ebi vşr-ebi	quruyuram
-ები ვდბ-ები	-ebi vdb-ebi	əriyirəm

Felin orta növündə fellər önsəkilçisi qəbul etmir

დგას	dqas	durur
ზის	zis	oturur
წევს	tsevs	yatır
წუხს	tsuxs	narahat olur

Çalışma 1. Oxuyub Azərbaycan dilinə tərcümə edin. Felin məlum, məchul və orta növlərini tapıb göstərin.

ილია და მეურნე

ილია ქალაქ დუშეთში მსახურობდა მომრიგებელ მოსამართლედ. ერთხელ ილია სასამართლოში ფანჯარასთან იდგა. დაინახა, ძალიან დატვირთული ურემი ძლივს მიჰქონდა კამეჩებს.

უცვებ ერთი კამეჩი წაიქცა.

მეურმე მივარდა და ცემა დაუწყო.

- წადი და ის მეურმე აქ მომიყვანე, - უთხრა ილიამ ერთ ხელქვეითს. როდესაც მეურმე მოიყვანეს, ილიამ უთხრა:
- კაცო, რატომ არა გრცხვენია? წაქცეული კამეჩი გევედრებოდა: - ჩემო პატრონო, ნუ მცემ, ძალიან დავიღალე და ვეღარ ვზიდე ურემიო! რაღა სცემდი?

მეურმეს შერცხვა.

მეურმე	meurme	arabaçı
ურემი	uremi	araba
მსახურობდა	msaxurobda	qulluq edirdi, xidmət edirdi
მომრიგებელი	momriqebeli	barışdırıcı
მოსამართლე	mosamartle	hakim
ერთხელ	ertxel	bir dəfə

სასამართლო	sasamartlo	məhkəmə
ფანჯარა	pancara	pəncərə
დაინახა	dainaxa	gördü
ძალიან	dzalian	çox, olduqca
დატვირთული	datvirtuli	yüklənmiş
ძლივს	dzlivs	güclə, zorla
მიჰკონდა	mihkonda	aparırdı, çəkirdi
კამეჩი	qameçi	kəl, camış
უცებ	utseb	qəflətən, birdən
წაიქცა	tsaiksa	yıxıldı
მივარდა	mivarda	şığıdı, üstünə atıldı
ცემა დაუწყო	tsema dautsqo	döyməyə başladı
მომიყვანე	momiqvane	yanıma (bura) gətir
ხელქვეითი	xelkveiti	qulluqçu, əlaltı
როდესაც	rodesats	nə vaxt ki, nə zaman ki
არა გრცხვენია	ara qrtsxvenia	utanmırsan
წაქცეული	tsaktseuli	yıxılmış
გვედრებოდა	qevedreboda	(sənə) yalvarırdı
პატრონი	patroni	sahib, sahibkar, yiyəsi
დავიღალე	daviğale	yoruldum
ვეღარ ვბიდე	veğar vzide	apara bilmədim
შერცხვა	şertsxva	utandı

Çalışma 2. Köçürün, felin məlum növündən məchul növ düzəldin.

ვწერ-იწერება	ვაშენებ -
ვხატავ -	ვხამობ -
ვკერავ -	ადნობს -
ვათეთრებ	ვალეებ -

§ 21. FELİN FORMALARI

Müasir gürcü dilində felin üç forması var:

I. თხრობითი (taxrobiti) xəbər forması

II. қавშირებითი (qavşirebiti) lazım və arzu forması

III. ბრძანებითი (brdzanebiti) əmr forması

Azərbaycan dilində olan felin vacib, şərt formaları Gürcü dilində yoxdur.

I. Felin xəbər forması felin keçmiş, indiki və gələcək zamanında icra olunmuş, olunan və ya olunacaq hərəkəti bildirir:

ხატავს	xatavs	çəkir (şəkil)
ხატავდა	xatavda	çəkirdi (şəkil)
დახატა	daxata	çəkdi (şəkil)
დახატავს	daxatavs	çəkəcək (şəkil)
აკეთებს	aqetebს	qayırir, edir
აკეთებდა	aqetebda	qayıırırdı, edirdi
გააკეთა	qaaqeta	qayırdı, etdi
გააკეთებს	qaaqetebს	qayıracaq, edəcək
ვწერ	vtser	yazıram
ვწერდი	vtserdi	yazırdım
დავწერე	davtsere	yazdım
დავწერ	davtser	yazacağam
ვკითხულობ	vqitxulob	oxuyuram
ვკითხულობდი	vqitxulobdi	oxuyurdum
წავიკითხე	tsaviqitxe	oxudum
წავიკითხავ	tsaviqitxav	oxuyacağam
ავაშენე	avaşene	tikdim
ვაშენებ	vaşeneb	tikirəm
ავაშენებ	avaşeneb	tikəcəyəm

2. Felin lazım və arzu forması gələcəkdə icrası lazım sayılan və arzu olunan hərəkəti bildirir:

ხატავდეს	xatavdes	çəkəydi (şəkil)
დახატოს	daxatos	çəksin (şəkil)
აკეთებდეს	aqetebdes	qayıraydı, edərdi
გააკეთოს	qaaqetos	qayırsın, etsin
უნდა დაეწეროს	unda davtsero	gərək yazam
უნდა დაწეროს	unda datsero	gərək yazasan
უნდა დაწეროს	unda datseros	gərək yaza
უნდა წავიკითხო	unda tsaviqitxo	gərək oxuyam
უნდა წავიკითხო	unda tsaiqitxo	gərək oxuyasan
უნდა წავიკითხო	unda tsaiqitxos	gərək oxuya

3. Felin əmr forması indiki və gələcək zamanda hərəkətin əmr, xahiş və təkid yolu ilə icra olunduğunu bildirir:

დახატე	daxate	çək (şəkil)
დახატეთ	daxatet	çəkin (şəkil)
გააკეთე	qaaqete	qayıრ, et
გააკეთეთ	qaaqeted	qayıრın, edin
დახატოს	daxatos	çəksin (şəkil)
გააკეთოს	qaaqetos	qayırsın, etsin
დავხატოთ	davxatot	çəkək (şəkil)
გავაკეთოთ	qavaqetot	qayıraq, edək
დაწერე	datsero	yaz
დაწერეთ	datseret	yazın
იმუშავე	imuşave	işlə
იმუშავეთ	imuşavet	işləyin
იმუშაოს	imuşaos	İşləsin

Çalışma 1. Köçürün, aşağıdaki fellərdən felin əmr formasını düzəldin

წერა, კითხვა, გაკეთება, კერვა, გახსნა, დახურვა, დაკვეთა, დასვლა, დამალვა, ადგომა, დაქცევა.

Nümunə: წერა – წერე, დაწერა

§ 22. «KTSEVA»

Gürcü dilində görünən , yerinə yetirilən işin kimin üçün nəzərdə tutulduğunu bildiren felin formasına «ktseva» deyilir. Gürcü dilindən fərqli olaraq, Azərbaycan dilində felin bu forması yoxdur.

Gürcü dilində «ktsevanın» üç növü var:

1. სათავისო ქცევა (sataviso ktseva) – iş görən şəxsin, subyektin gördüyü iş özü üçün nəzərdə tutulduğunu bildirir və o- (i-) önsəkilçisi vasitəsilə düzəlir.

o-შენებს	i-şenebs	tikir (özü üçün)
o-კეთებს	i-qetebbs	qayırır (özü üçün), edir
o-წერს	i-tsers	yazır (özü üçün)
o-ღამაზებს	i-lamazebbs	bəzəyir (özü üçün)

2. სახსვისო ქცევა (sasxviso ktseva) – iş görən şəxsin, subyektin gördüyü iş başqası, obyekt şəxs üçün nəzərdə tutulduğunu bildirir, o- (i-) və უ- (u-) önsəkilçiləri vasitəsilə düzəlir.

უ-ხატავს	u-xatavs	çəkir (şəkil, onun üçün)
უ-კერავს	u-qeravs	tikir (paltar, onun üçün)
უ-შენებს	u-şenebs	tikir (ev, onun üçün)
მ-o-კერავს	m-i-qeravs	tikir (paltar, mənim üçün)
მ-o-შენებს	m-i-şenebs	tikir (ev, mənim üçün)
გ-o-კერავს	q-i-qeravs	tikir (paltar, sənin üçün)
გ-o-შენებს	q-i-şenebs	tikir (ev, sənin üçün)
უ-წერს	u-tsers	yazır (onun üçün)
გ-o-წერს	q-i-tsers	yazır (sənin üçün)
მ-o-წერს	m-i-tsers	yazır (mənim üçün)

3. საარვისო ქცევა (saarviso ktseva) – iş görən şəxsin, subyektin gördüyü iş heç kim üçün nəzərdə tutulmadığını bildirir. Burada subyekt yalnız obyektə təsir

დაუნდობლად	daundoblad	amansızcasına
გვამტვრევენ	qvamtvreven	qırırlar (bizi)
გვჭრიან	qvçrian	kəsirlər, doğrayırlar (bizi)
ხე - ტყე	xe-tğe	meşə, taxta-şalban
შენობები	şenobebe	binalar
ფიცრები	pitsrebi	taxtalar
ავეჯი	aveçi	mebel
გვიგონებს	qviqonebs	yada salır, xatırlayır (bizi)
პირიქით	pirikit	əksinə
გვსპობენ	qvspoben	məhv edirlər (bizi)
დაიწერა	daitsera	yazıldı
დაცვა	datsva	mühafizə, müdafiə etmə, qoruma
მოვლა	movla	qulluq etmə, qoruma
დაწესებულება	datsesebuleba	idarə, müəsisə
“ბუნების დაცვა”	«bunebis datsva»	«təbiəti mühavizə»
საზოგადოება	sazoqadoeba	cəmiyyət
ჩამოყალიბდა	çamoğalibda	yarandı
ჯერჯერობით	cercerobit	hələlik
დახმარება	daxmareba	kömək, yardım
დაიცავით	daitsavit	qoruyun
სიმდიდრე	simdire	dövlət, sərvət, zənginlik

§ 23. «QONTAKTI»

Gürcü dilində hərəkətin icrası kim tərəfindən yerinə yetrildiyini bildirən felin formasına «Qontakti» deyilir. Azərbaycan dilində felin bu forması yoxdur.

Müasir gürcü dilində «Qontaktın» iki növü var:

1. უშუალო (uşualo) vasitəsiz

2. შუალობითი (შალობითი) ვასიტელი

«Qontaktın» vasitəsiz növü hərəkətin icrasının bilavasitə bir nəfər tərəfindən icra olunduğunu bildirir:

ვწერ	vtser	yazıram
წერ	tser	yazırsan
წერს	tsers	yazır
ვმალავ	vmalav	gizlədirəm
მალავ	malav	gizlədirən
მალავს	malavs	gizlədir
ვიტყერ	vitçer	tuturam
იტყერ	itçer	tutursan
იტყერს	itçers	tutur
ვაშენებ	vaşeneb	tikirəm (ev)
აშენებ	aşeneb	tikirən (ev)
აშენებს	aşenebs	tikir (ev)

«Qontaktın» vasitəsilə növü hərəkətin icrasının bir neçə nəfər tərəfindən icra olunduğunu bildirir:

ვაწვებ	vatsireneb	yazdırıram
აწვებ	atsireneb	yazdırırsan
აწვებს	atsirenebs	yazdırır
ვაშენებინებ	vaşenebineb	tikdirirəm (ev)
აშენებინებ	aşenebineb	tikdirirsən (ev)
აშენებინებს	aşenebinebs	tikdirir (ev)
დავაწვებ	davatserine	yazdırıdım
დააწვებ	daatserine	yazdırıdın
დააწვებს	daatserina	yazdırıdın

«Qontaktın» vasitəli növü - ინ (in) və - ევინ (-evin) şəkilçiləri vasitəsilə düzəlir:

ვაკეთებ - ვაკეთებ - ინ - ებ	vaqeteb -vaqeteb - in - eb	qayıdırıram - qayıdırıram

გააკეთა - გააკეთებ - ინ - ა	qaaqeta - qaaqeteb - in - a	qayırdı - qayırdır -
ვშლი - ვაშლ - ევინ - ებ	vşli - vaşl - evin - eb	sökürəm - sökdürürəm
ვერი - ვაერ - ევინ - ებ	vğri - vağr - evin - eb	tökürəm - tökdürürəm

Çalışma 1. «Qontaktın» vasitəsiz növündən vasitəli növünü düzəldin

დაწერა - დაწერინა	გაუშვა -
დახატა -	დათესა -
დაეკლავ -	ლაბა -
შეველება-	დაბერტყა -
მოიტანს -	დაბეჭდა -

Çalışma 2. Oxuyub azərbaycan dilinə tərcüə edin. «Qontaktın» vasitəli növünü göstərin.

არჩილმა თავის ოთახში აატანინა გიორგი და თავის ლოგინზე დააწვენინა. მაშინვე კაცი გააგზავნა მკურნალის მოსაყვანად მახლობელი ქალაქიდან.

ამ ვაი-ვაგდახში აღარავის მოჰგონებია, შვილის ამბავი დედისათვის შეეტყობინებინათ.

არჩილი მეტად შეწუხდა, არ იცოდა, რა გზით და როგორ გაემქლავნებინა დედისათვის.

- კესო, ნუ შევატყობინებთ დედასა? - ჰკითხა ძმამ.
- როგორ თუ ნუ შვილი მოუუკალით და არც კი ვატყობინებთ....? მოსთქვამდა ქვითინით კესო.

თავის ოთახში	tavis otaxşi	öz otaxına
აატანინა	aaatanina	çıxartdırdı
ლოგინი	loqini	yorğan-döşək
დააწვენინა	datsvenina	uzandırmaq, yatırmaq
მაშინვე	maşinve	dərhal, o an
გააგზავნა	qaaqzavna	göndərdi

მკურნალი	mqurnali	hökim
მოსაყვანად	mosağvanad	götirməyə
მახლობელ	maxlobel	yaxın
ვაი-ვაგლახი	vai-vaqlaxi	çaxnaşma
აღარავის	ağaravis	heç kəsin, heç kimin
მოგონება	moqoneba	yada salmaq, xatırlamaq, anmaq
შეტყობინება	şetğobineba	məlumat (xəbər) vermək
მეტად	metad	daha çox, daha artıq
შეწუხდა	şetsuxda	narahat oldu
არ იცოდა	ar itsoda	bilmirdi
რა გზით	ra qzit	hansı yolla, nə yolla
როგორ	roqor	necə
გამქვანება	qamjğavneba	açıb söyləmək
ნუ	nu	inkar bildirən hissəcik
ჰკითხა	hqitxa	soruşdu
შვილი მოვუკალით	şvili movuqalit	oğlunu öldürdük
მოსთქვამდა კვითინი	mostkvamda kvitini	hönkür-hönkür ağlayaraq deyirdi

§ 24. «XÜSUSİ FELLƏR»

Gürcü dilində təsrifinə görə başqa fellərdən fərqlənən «xüsusi» fellər də var. «Xüsusi» fellər şəxsə və zamana görə dəyişdikdə yazılı formalarını da (kökünü) dəyişir.

a) ვარ -(y)am, (y)əm

მე სახლში ვარ	me saxlşi var	mən evdəyəm
შენ სახლში ხარ	şen saxlşi xar	sən evdəsən
ის სახლში არის	is saxlşi aris	o evdədir
ჩვენ სახლში ვართ	çven saxlşi vart	biz evdəyik
თქვენ სახლში ხართ	tkven saxlşi xart	siz evdəsiniz

ქართული ენის ენციკლოპედია

ისინი სახლში არიან
 მე სახლში ვიყავი
 შენ სახლში იყავი
 ის სახლში იყო
 ჩვენ სახლში ვიყავით
 თქვენ სახლში იყავით
 ისინი სახლში იყვნენ
 მე სახლში ვიქნები
 შენ სახლში იქნები
 ის სახლში იქნება
 ჩვენ სახლში ვიქნებით
 თქვენ სახლში იქნებით
 ისინი სახლში იქნებიან

isini saxlşı arian
 me saxlşı viğavi
 şen saxlşı iğavi
 is saxlşı iğo
 çven saxlşı viğavit
 tkven saxlşı iğavit
 isini saxlşı iğvnen
 me saxlşı viknebi
 şen saxlşı iknebi
 is saxlşı ikneba
 çven saxlşı viknebit
 tkven saxlşı iknebit
 isini saxlşı iknebian

onlar evdö idilər
 mən evdə idim
 sən evdə idin
 o evdə idi
 biz evdə idik
 siz evdə idiniz
 onlar evdə idilər
 mən evdə olacağam
 sən evdə olacaqsan
 o evdə olacaq
 biz evdə olacağıq
 siz evdə olacaqsınız
 onlar evdə olacaqlar

b) ვამბობ - deyirəm

მე ვამბობ
 შენ ამბობ
 ის ამბობს
 ჩვენ ვამბობთ
 თქვენ ამბობთ
 ისინი ამბობენ
 მე ვთქვი
 შენ თქვი
 მან თქვა
 ჩვენ ვთქვით
 თქვენ სთქვით
 მათ თქვს
 მე ვიტყვი
 შენ იტყვი

me vambob
 şen ambob
 is ambobs
 çven vambobt
 tkven ambobt
 isini amboben
 me vtkvi
 şen tkvi
 man tkva
 çven vtkvit
 tkven stkvit
 mat tkves
 me vitğvi
 şen itğvi

mən deyirəm
 sən deyirsən
 o deyir
 biz deyirik
 siz deyirsiniz
 onlar deyirlər
 mən dedim
 sən dedin
 o dedi
 biz dedik
 siz dediniz
 onlar dedilər
 mən deyəcəyəm
 sən deyəcəksən

ის იტყვის
 ჩვენ ვიტყვით
 თქვენ იტყვით
 ისინი იტყვიან

is itğvis
 çven vitğvit
 tkven itğvit
 isini itğvian

o deyəcək
 biz deyəcəyik
 siz deyəcəksiniz
 onlar deyəcəklər

ც) ვზივარ - otururam

მე ვზივარ
 შენ ზიხარ
 ის ზის
 ჩვენ ვსხედვართ
 თქვენ სხედხართ
 ისინი სხედან
 მე ვიჯექი
 შენ იჯექი
 ის იჯდა
 ჩვენ ვისხედით
 თქვენ ისხედით
 ისინი ისხდნენ
 მე დავჯდები
 შენ დაცდები
 ის დაცდება
 ჩვენ დავსხდებით
 თქვენ დასხდებით
 ისინი დასხდებიან

me vzivar
 şen zixar
 is zis
 çven vsxedvart
 tkven sxedxart
 isini sxedan
 me viceki
 şen iceki
 is icda
 çven visxedit
 tkven isxedit
 isini isxdnen
 me davcedebi
 şen dacdebi
 is dacdeba
 çven davsxdebit
 tkven dasxdebit
 isini dasxdebian

mən otururam
 sən oturursan
 o oturur
 biz otururuq
 siz oturursunuz
 onlar otururlar
 mən otururdum
 sən otururdun
 o otururdu
 biz otururduq
 siz otururdunuz
 onlar otururdular
 mən oturacağam
 sən oturacaqsan
 o oturacaq
 biz oturacağıq
 siz oturacaqsınız
 onlar oturacaqlar

ძ) მოვდივარ - gəlirəm

მე მოვდივარ
 შენ მოდიხარ
 ის მოდის

me movdivar
 şen modixar
 is modis

mən gəlirəm
 sən gəlirsən
 o gəlir

ჩვენ მოვდივართ
 თქვენ მოდიხართ
 ისინი მოდიან
 მე მოვედი
 შენ მოხვედი
 ის მოვიდა
 ჩვენ მოვედით
 თქვენ მოხვედით
 ისინი მოვიდნენ
 მე მოვალ
 შენ მოხვალ
 ის მოვა
 ჩვენ მოვალთ
 თქვენ მოხვალთ
 ისინი მოვლენ

çven movdivart
 tkven modixart
 isini modian
 me movedi
 şen moxvedi
 is movida
 çven movedit
 tkven moxvedit
 isini movidnen
 me moval
 şen moxval
 is mova
 çven movalt
 tkven moxvalt
 isini movlen

biz gəlirik
 siz gəlirsiniz
 onlar gəlirlər
 mən gəldim
 sən gəldin
 o gəldi
 biz gəldik
 siz gəldiniz
 onlar gəldilər
 mən gələcəyəm
 sən gələcəksən
 o gələcək
 biz gələcəyik
 siz gələcəksiniz
 onlar gələcəklər

d) მაქვს - (mənim) var

«Makvs» feli cansız əşyalara aiddir

მე მაქვს წიგნი
 შენ გაქვს წიგნი
 მას აქვს წიგნი
 ჩვენ გვაქვს წიგნი
 თქვენ გაქვთ წიგნი
 მათ აქვთ წიგნი
 მე მქონდა წიგნი
 შენ გქონდა წიგნი
 მას ჰქონდა წიგნი
 ჩვენ გვქონდა წიგნი
 თქვენ გქონდათ წიგნი
 მათ ჰქონდათ წიგნი

me makvs tsiqni
 şen qakvs tsiqni
 mas akvs tsiqni
 çven qvakvs tsiqni
 tkven qakvt tsiqni
 mat akvt tsiqni
 me mkonda tsiqni
 şen qkonda tsiqni
 mas hkonda tsiqni
 çven qvkonda tsiqni
 tkven qkondat tsiqni
 mat hkondat tsiqni

mənim kitabım var
 sənin kitabın var
 onun kitabı var
 bizim kitabımız var
 sizin kitabınız var
 onların kitabı var
 mənim kitabım vardı
 sənin kitabın vardı
 onun kitabı vardı
 Bizim kitabımız vardı
 Sizin kitabınız vardı
 Onların kitabları vardı

მე მექნება წიგნი	me mekneba tsiqni	Mənim kitabım olacaq
შენ გექნება წიგნი	šen qekneba tsiqni	Sənin kitabın olacaq
მას ექნება წიგნი	mas ekneba tsiqni	Onun kitabı olacaq
ჩვენ გვექნება წიგნი	çven qvekneba tsiqni	Bizim kitabımız olacaq
თქვენ გექნებათ წიგნი	tkven qeknebat tsiqni	Sizin kitabınız olacaq
მათ ექნებათ წიგნი	mat eknebat tsiqni	Onların kitabı olacaq

e) მყავს - (mənim) var

მე მყავს ბავშვი	me mğavs bavşvi	Mənim uşağım var
შენ გყავს ბავშვი	šen qğavs bavşvi	Sənin uşağın var
მას ჰყავს ბავშვი	mas hğavs bavşvi	Onun uşağı var
ჩვენ გვეყავს ბავშვი	çven qvğavs bavşvi	Bizim uşağımız var
თქვენ გყავთ ბავშვი	tkven qğavt bavşvi	Sizin uşağınız var
მათ ჰყავთ ბავშვი	mat hğavt bavşvi	Onların uşağı var
მე მყავდა ბავშვი	me mğavda bavşvi	Mənim uşağım vardı
შენ გყავდა ბავშვი	šen qğavda bavşvi	Sənin uşağın vardı
მას ჰყავდა ბავშვი	mas hğavda bavşvi	Onun uşağı vardı
ჩვენ გვეყავდა ბავშვი	çven qvğavda bavşvi	Bizim uşağımız vardı
თქვენ გყავდათ ბავშვი	tkven qğavdat bavşvi	Sizin uşağınız vardı
მათ ჰყავდათ ბავშვი	mat hğavdat bavşvi	Onların uşağı vardı
მე მეყოლება ბავშვი	me meğoleba bavşvi	Mənim uşağım olacaq
შენ გეყოლება ბავშვი	šen qeğoleba bavşvi	Sənin uşağın olacaq
მას ეყოლება ბავშვი	mas eğoleba bavşvi	Onun uşağı olacaq
ჩვენ გვეყოლება ბავშვი	çven qveğoleba bavşvi	Bizim uşağımız olacaq
თქვენ გეყოლებათ ბავშვი	tkven qeğolebat bavşvi	Sizin uşağınız olacaq
მათ ეყოლებათ ბავშვი	mat eğolebat bavşvi	Onların uşağı olacaq

Qeyd. «Mğavs» feli canlı əşyalara aiddir.

§ 25. FELİ SİFƏT

Azərbaycan dilində feli sifət fellərin sonuna (kökünə) xüsusi şəkilçilər artırmaqla düzəlir. Azərbaycan dilindən fərqli olaraq, gürcü dilində feli sifət fel köklərinin əvvəlinə və sonuna xüsusi şəkilçilər artırmaqla düzəlir.

Gürcü dilində feli sifətlər aşağıdakı şəkilçilər vasitəsilə əmələ gəlir:

მ, მ-ელ, მა-ელ, ილ, ულ,

მ-არ (მ-ალ), ნა, სა,

უ-ელ, მ-არე (მ-ალე), მო-ე

Məs:

მ-ღებავი	m-ğebavi	boyaqçı, rəgsaz
მ-კითხველი	m-qitxveli	oxucu
მოჭრ-ილი	motçr-ili	kəsilmiş
მო-სა-ტანი	mo-sa-tani	gətirilməsi

Gürcü dilində feli sifətlərin aşağıdakı formaları var:

ZAMAN

a) İndiki zaman

მწერალი	mtserali	yazıçı, yazan
მტირალი	mtirali	ağlayan
მჭრელი	mtçreli	kəsən

b) Keçmiş zaman

ნაწერი	natseri	yazılmış
ნატირალი	natirali	ağlamış
ვაჭრილი	qatçrili	kəsilmiş

c) Gələcək zaman

საწერი	satseri	yazılacaq
სატირალი	satirali	ağlamalı
დასაჭრელი	dasatçreli	kəsiləsi

FELİN NÖVLƏRİ

a) Məlum növ

და-მ-წერ-ი	da-m-tser-i	yazan
მო-მ-ტან-ი	mo-m-tan-i	gətirən
მ-კვება-ი	m-qvebav-i	bəsləyən, qidalandıran
მ-თეთრებ-ელ-ი	m-tetreb-el-i	ağardan
მ-პობ-ელ-ი	m-pob-el-i	doğrayan
მ-ჭრ-ელ-ი	m-tçr-el-i	kəsən
შე-მა-ერთებ-ელ-ი	şe-ma-erteb-el-i	birleşdirən
გა-მა-მხნეებ-ელ-ი	qa-ma-mxnevb-el-i	ruhlandırان
და-მა-მშვიდებ-ელ-ი	da-ma-mşvideb-el-i	sakitləşdirən

b) Məchul növü

და-წერ-ილ-ი	da-tser-il-i	yazılmış
მო-ტან-ილ-ი	mo-tan-il-i	gətirilmiş
გა-თხრ-ილ-ი	qa-txr-il-i	qazılmış
და-მაღ-უ-ლი	da-mal-ul-i	gizlədilmiş, gizlənmiş
და-ხატ-უ-ლი	da-xat-u-li	çəkilmiş (şəkil)
წა-კითხ-უ-ლი	tsa-qitx-u-li	oxunmuş
გა-მ-ხმ-არ-ი	qa-m-xm-ar-i	qurumuş (ağac)
და-მ-ჯდ-არ-ი	da-m-çd-ar-i	oturmuş
გა-მ-ქრ-ალ-ი	qa-m-kr-al-i	yox olmuş, yoxa çıxmış
გა-მ-შრ-ალ-ი	qa-m-şr-al-i	qurumuş, (paltar)
მო-ნა-ცემ-ი	mo-na-tsem-i	verilmiş (bir şey)
ნა-ხნავ-ი	na-xnav-i	əkilmiş (zəmi)
მო-სა-ტან-ი	mo-sa-tan-i	gətiriləsi
გა-სა-კეთებ-ელ-ი	qa-sa-qeteb-el-i	qayırlası
გ) Orta növü		
მ-ჯდომ-არე	m-cdom-are	oturmuş

მ-დუღ-არე	m-duğ-are	qaynayan
მ-ტირ-ალი	m-tir-ali	ağlayan, ağlansayan
მო-სეირ-ე	mo-seirn-e	gəzməkdə olan, gəzən
მო-რწმუნ-ე	mo-rcmun-e	mömin, dindar

Çalışma 1. Oxuyun, feli sifətləri tapın, hansı şəkilçilər vasitəsilə düzəldiyini söyöyin

1. მაქებარი ვარ ერთგულის, დამგმობი ქვეყნის მტერისა. 2. ის არის მისი გულის მომკვლელი, მისი ბედნიერების დამამხობელი. 3. არწივი ვნახე დაჭრილი, ყვაე-ყორნებს ეომებოდა. 4. ქარის მოტანილს ქარივე წაიდებსო. 5. შიმშილით შეწუხებული მგლები ყმუოდნენ.

ქება	keba	tərif, tərifləmək
მაქებარი	makebari	tərifləyən
ერთგული	ertquli	sədaqətli, vəfali
დამგმობი	damqmobi	məzəmmət edən, pisləyən, tənə vuran
ქვეყნის	kveğnis	ölkənin
მტერი	mteri	düşmən
მომკვლელი	momqvleli	öldürən, burada: ürəyini ağridan
ბედნიერების	bednierebis	xoşbəxtliyini, bəxtəvərliyini
დამამხობელი	damamxobeli	əlindən alan(dır), alt-üst edən (dir)
არწივი	artsivi	qartal
ვნახე	vnaxe	gördüm
დაჭრილი	daçrili	yaralı
ყვაე-ყორნებს	ğvav-ğornebs	qarğa-quzğunlar
ეომებოდა	eomeboda	döyüşürdü
მოტანილი	motanili	gətirilmiş
წაიდებს	tsaiğebs	aparacaq

შიმშილით	şimşilit	acıdan, achiqdan
მგლები	mqləbi	canavarlar, qurdlar
ემუოდნენ	ğmuodnen	ulayırdılar
შეწუხებულნი	şetsuxebuli	narahat olmuş

§ 26. ZƏRF

(ზმნიზედა - zmnizeda)

Müasir Azərbaycan dilində zərfin mənaca beş növü var. Azərbaycan dilində fərqli olaraq, gürcü dilində zərfin mənaca səkkiz növü var:

1. ადგილის ზმნიზედა (adqilis zmnizeda) – yer zərfi

Yer zərfin სად? - (sad?) hara?, საიდან? -(saidan?) hardan?, საითკენ? - (saitqen?) haraya?, suallarından birinə cavab verir.

აკ	ak	bura
იქ	ik	ora
აგერ	aqer	budur, bax budur
არსად	arsad	heç yerdə, heç yerə
შიგნით	şiqnit	içində, içərisində
გარეთ	qaret	bayırda, xaricdə
ყველგან	ğvelqan	hər yerdə, hər yerə
შორს	şors	uzaqda
ახლოს	axlos	yaxında
წინ	tsin	qabaqda, qabaq tərəfdə, irəlində
უკან	uqan	arxada, arxa tərəfdə
შუაში	şuaşi	arada, ortada
ბოლოში	boloshi	arxada, dalda
ზევით	zevit	yuxarıda
ქვეით	kvevit	aşağıda
მაღლა	mağla	yuxarıda, ucada, yüksəkdə

დაბლა	dabla	aşağı(da)
ძირს	dzirs	yerdə
მარჯვნივ	marcvniv	sağ tərəfdə, sağ tərəfə
მარცხნივ	martsxniv	sol tərəfdə, sol tərəf
გარშემო	qarşemo	ətrafında, dövrəsində, həndəvərində

2.დროის ზმნიზება (drois zmnizeda) – zaman zərfi.

Zaman zərfi როდის? (rodis?) – nə vaxt?, nə zaman? suallarına cavab verir

ახლა	axla	indi
დღეს	dğes	bu gün
გუშინ	quşin	dünən, ötən gün
შარშან	şarşan	ötən il, keçən il
წელს	tsels	bu il
წინათ	tsinat	əvvəllər, keçmişdə
უწინ	utsin	əvvəllər, vaxtilə
ხვალ	xval	sabah
ჯერ	cer	hələ
ჯერ-კიდევ	cer-qidev	hələlik
შემდეგ	şemdeq	sonra
ერთხელ	ertxel	bir dəfə, bir kərə
ადრე	adre	əvvəllər, keçmişdə
გვიან	qvian	gec
მალე	male	tez
მუდამ	mudam	həmişə, daim

3.ვითარების ზმნიზება (vitarebis zmnizeda) – tərzi-hərəkət zərfi.

Tərzi-hərəkət zərfi (roqor?) – necə?, (ranairad?) – nə cür? suallarına cavab verir:

ჩქარა	çkara	tez, sürətlə
ნელა	nela	yavaş, asta

ძლიერ	dzlier	güclü
ფრიად	priad	ən, çox
უკეთ	uqet	yaxşı, gözəl
უცებ	utseb	qəflətən, birdən, gözlənilmədən
ძლივს	dzlivs	çətinliklə, zorla, güclə
ერთბაშად	ertbaşad	birdən-birə, bilavasitə, gözlənilmədən, qəflətən, birbaşə
სწრაფად	stsrpad	sürətlə, yeyin
მეტად	metad	daha çox, daha artıq
ოდნავ	odnav	azca
ძალიან	dzalian	çox, həddindən artıq
უცბად	utsbad	qəflətən, birdən

4. მიზეზის ზმნიზება (mizezis zmnizeda) – səbəb zərfi.

Səbəb zərfi რატომ? (ratom?) – niyə?, რის გამო (ris qamo?) – nədən ötrü? suallarına cavab verir.

ამიტომ	amitom	buna görə, bunun üçün
იმიტომ	imitom	ona görə, onun üçün
ამის გამო	amis qamo	bunun üçün
იმის გამო	imis qamo	onun üçün

5. მიზნის ზმნიზება (miznis zmnizede) – məqsəd zərfi.

Məqsəd zərfi რისთვის? (ristvis?) – nə üçün? რა მიზნით? (ra miznit?) – nə məqsəd üçün? suallarına cavab verir.

ამისთვის	amistvis	bunun üçün
იმისთვის	imistvis	onun üçün
მაგისთვის	maqistvis	onun üçün

6. ზომისა და ოდენობის ზმნიზება (zomisa da odenobis zmnizeda) ölçü və miqdar zərfi.

Ölçü və miqdar zərfi რამდენად? (ramdenad?) – nə qədər?, რამდენჯერ? (ramdencer?) – neçə dəfə? suallarına cavab verir.

ამდენად	amdenad	bu qədər
იმდენად	imdenad	o qədər
მეტად	metad	daha çox, daha artıq
ნაკლებად	naqlebad	daha az
ორჯერ	orcer	iki dəfə, iki kərə
სამჯერ	samcer	üç dəfə, üç kərə
მთლად	mtlad	tamamilə, bütünlüklə
სულ	sul	cəmi, tamamilə

7. კითხვითი ზმნიზედა (qitxviti zmnizeda) – sual zərfi.

Gürcü dilində sual zərfi aşağıdakılardır

სად?	sad?	hara?
საიდან?	saidan?	haradan?
საითკენ?	saitqen?	haraya? hansı tərəfə?
როდის?	rodis?	nə vaxt? nə zaman?
როგორ?	roqor?	necə?
რატომ?	ratom?	nə üçün? niyə?
რისთვის?	ristvis?	nə üçün?
როდემდე?	rodemde?	nə vaxta qədər? nə qədər?

8. მიმართებითი ზმნიზედა (mimartebiti zmnizeda) – nisbi zərfi.

Nisbi zərfi sual zərflərinin sonuna ც (ts) ədatı artırmaqla düzəlir.

სადაც	sadats	haraya
საიდანაც	saidanats	haradan da, ki
საითკენაც	saitqenats	hansı tərəfə də, ki
რისთვისაც	ristvisats	nə üçün də, ki
როგორც	roqorts	necə də, ki

Çalışma 1. Oxuyun, zərfləri tapıb onların mənaca növlərini göstərin.

1. Sürəyəyə mənə qəndirə qəndirə. 2. Əliyə məktəbə məktəbə. 3. Məktəbdə iştirak etməyə, həm də qəndirə. 4. Əliyə qəndirə, həm də məktəbəyə. 5. Əliyə qəndirəyə qəndirəyə. 6. Əliyə məktəbəyə qəndirəyə. 7. Əliyə məktəbəyə qəndirəyə. 8. Əliyə məktəbəyə qəndirəyə.

məktəbəyə	momenatra	həsərətini çəkdiyim
qəndirə	tsodna	bilik, savad
qəndirə	şevizino	alın; burada: (bilik) öyrənim
qəndirəyə	samuşaoze	işə
qəndirəyə	davdivar	gəzirəm; burada: gedirəm
qəndirəyə	ar tsavsulvar	getməmişəm
qəndirəyə	loqinidan	yorğan-döşəkdən, yataqdan
qəndirəyə	qavemqavro	yola düşəm, gedəm

§ 27. QOŞMALAR

(təndəbulebi - tandebulebi)

Azərbaycan dilində olduğu kimi, gürcü dilində qoşmalar qoşulduğu sözlər özündən sonra gələn sözlər arasında əlaqə yaradan köməkçi nitq hissəsidir. Qoşmalar qoşulduğu sözlərlə birlikdə müxtəlif qrammatik mənalara əmələ gətirir:

qən - tərəf, sarı		
saxlisaqən	saxlisaqən	evə tərəf, evə sarı
sqolisaqən	sqolisaqən	məktəbə tərəf, sarı
üçün - üçün		
bavşvisatvis	bavşvisatvis	uşaq üçün
şentvis	şentvis	sənin üçün
sakmisatvis	sakmisatvis	iş üçün

გან – dan, dən		
შვილისაგან	şvilisaqan	uşağından
ხისაგან	xisaqan	ağaçdan
ზე – . . . üstündə, üstə, -da, -də		
მაგიდაზე	maqıdaze	stolun üstündə
მკერდზე	mqerdze	döşündə
ში – da, də		
სახლში	saxlşı	evdə
ეზოში	ezoşı	həyətdə
სკოლაში	sqolaşı	məktəbdə
თან – yanına, tərəf, doğru, -la, -lə		
ძმასთან	dzmastan	qardaşımın(nın) yanına
ძმასთან ერთად	dzmastan ertad	qardaşım(la) birlikdə
შორის ...arsında		
ჩვენ შორის	çven şoris	bizim aramızda
თქვენ შორის	tkven şoris	sizin aranızda
მიერ .... tərəfindən		
ამხანაგის მიერ	amxanaqis mier	yoldaş tərəfindən
მუშების მიერ	müşebis mier	fəhlələr tərəfindən
გარდა – başqa		
დავითის გარდა	davitis qarda	Davıtdən başqa, savayı
შენს გარდა	şens qarda	səndən başqa, savayı
ვით - . . . kimi, tək		
კლდესავით მაგარი	qldesavit maqari	qayatək bərk
მდის (მდე) - qədər		
ქალაქამდის	kalakamdis	şəhərə qədər, dək
ქალაქამდე	kalakamde	şəhərə qədər, dək
გან (დან) – dan, dən		

Çalışma 1. Oxuyub, Azərbaycan dilinə tərcümə edin. Qoşmaları əlaqə yaratdığı sözlərlə birlikdə seçib yazın.

ქალაქში

დედამ ვანო სოფლიდან ქალაქში წაიყვანა ბიძასთან. ზის ვანო მატარებელში და ფანჯრიდან ათვალეიერებს მიდამოს.

მატარებელი სადგურში გაჩერდა, დედამ ვანო ბაქანზე გაიყვანა. სადგურს მთელ სივრცეზე ფართო პერონი მიჰყვებოდა. პერონის ბოლოს ქალაქში გასასვლელი იყო.

ვანო დედითურთ სადგურის მოედანზე გავიდა. იქ ისინი ჩასხდნენ ავტომანქანაში და ბიძის სახლისაკენ წავიდნენ.

წაიყვანა ბიძასთან	tsaiğvana bidzastan	əmisinin yanına apardı
მატარებელი	matarebeli	qatar
ათვალეიერებს	atvalierebs	baxır, gözdən keçirir
მიდამო	midamo	ətraf
სადგური	sadquri	stansiya, vağzal
გაჩერდა	qaçerda	dayandı
ბაქანი	bakani	platforma, peron
სივრცე	siqrdze	uzunluğ
ბოლოს	bolos	axırda, sonda
მოედანი	moedani	meydan
გავიდნენ	qavidnen	getdilər
ჩასხდნენ	çasxdnen	oturdular
წავიდნენ	tsavidnen	getdilər

Çalışma 2. Oxuyun, nöqtələrin yerinə lazım olan qoşmaları yazın.

- სურათი ჰკიდია კედელ . . .
 კარადა დგას კუთხე . . .
 კარადა . . . აწყვია წიგნები
 დედა მუშაობს ქარხანა . . .
 ქარხანას . . . არის კლუბი
 კლუბ . . . არის ბიბლიოთეკა
 ბიბლიოთეკი . . . გამოაქვთ წიგნები
 ბიბლიოთეკა . . . ბევრი კარგი წიგნია

რომელი - ც	romeli-ts	hansı da, hansı ki
არც -კი	arts-qi	heç də
როგორ - ც	roqor-ts	necə ki
როგორც კი	roqorts-qi	elə ki
კიდევ ჭრის, კიდევ კერავს	qidets tçris, qidets qeravs	həm kəsir (doğrayır), həm də tikir.

5. მიმართებითი ნაწილაკი (mimartebiti natsilaqi) – nisbi ədat: ც(ა).

ვინც მოეყარეს არ ეძებს, იგი თავისი მტერია! (vints moğvares ar edzebs, iqı tavisi mteria!) kim ki dost axtarmır, o özünün düşmənidir!

6. განუსაზღვრელობითი ნაწილაკები (qanusazğvrelobiti natsilaqebi) – qeyri-müəyyən ədatlar: მე, ღაც.

ვინ-მე	vin-me	kim isə, kimsə
რა-მე	ra-me	nə isə, nəsə
რომელი-მე	romeli-me	hər hansı
როგორ-მე	roqor-me	bir təhər, bir cür
სად-მე	sad-me	harasa, bir yerə, bir yerdə
ვი-ღაც	vi-ğats	kim isə, kimsə

7. მიგებითი ნაწილაკები (miqebiti natsilaqebi) – təsdiq ədatları:

ჰო, მოვალ	ho, moval	hə ,gələcəyəm
კი, მოვიდა	qi, movida	hə (bəli) gəldi
ღიას! მოიტანა	diax! moitana	bəli! gətirdi

8. მიახლოებითი ნაწილაკები (miaxloebiti natsilaqebi) – təxminlik, təqribilik ədati: - ოდე

ორი- ოდე	ori-ode	ikicə
სამი- ოდე	sami-ode	üçcə
ხუთი- ოდე	xuti-ode	beşcə
ათი- ოდე	ati-ode	onca

Çalışma 1. Mətni oxuyan, ədatları tapıb məna növünü müəyyənləsdirin.
 ორივე დახუშდა. ლუარსაბმა ჭერს მიახვინა თვალეზი; ~~ჯერ დაკოვალო~~
 ისხედნენ ბუხეზი.

პატარა ხანს უკან ლუარსაბმა წამოიძახა:

- დარეჯან, აბა, თუ ჭკვიანი ხარ, გამოიცან, აი იმ ფიცარზე რამდენი ბუხი ზის?
- აბა სადა?
- აი, ჭერის ფიცარზე.
- თურმე, ნუ იტყვიო, ამ სასაცილო ლუარსაბს, დახუშებულნი რომ იყვნენ, იმ დროს ის ბუხეზი უთვლია. დარეჯანმა რა იცოდა.
- რამდენია? – სთქვა დარეჯანმა, ჯერ დავთვალო.
- ვერე ხომ მეც გამოვიცნობ. აბა ისე გამოიცან, კაცობა ის იქნება!
- ისე გამოვიცნო? მაშ კარგი, ოცდაათი იქნება.
- ვერ გამოიცან!
- მაშ, რამდენია? . . .
- თუ კაცი ვარ, ორმოცი უნდა იყოს . . .
- დიას, გამოიცან. . . დავითვლია. . .
- შენ არ მომიკვდე, ის კარგი მამა არ წამიწყდეს, რომ არ დამითვლია.
- მაშ საიდან იცი, რომ ორმოცია?
- საიდან? იქიდან, რომ გონება მაქვს.
- განა მე კი არა მაქვს გონება?
- შენც გაქვს, მაგრამ კაცის გონებასთან დედაკაცის გონება როგორ მოვა?

ი. ჭავჭავაძე.

დანუმდა	daçumda	susdu, səsini-kəsdi
ჭერი	tçeri	tavan
მიაბჯინა	miabcina	baxdı
ჯგუფად	cqupad	dəstə ilə, qrupla
ისხდნენ	isxdnen	otururdular
პატარა ხნის უკან	patara xnis uqan	xeyli vaxtdan sonra
ჭკვიანი	tçqviani	ağıllı
გამოიცან	qamoitsan	tap
აბა სად	aba sad	harada
ნუ იტყვი	nu itçvit	deməyin: burada – deməzsinizmi
ხასაცვილო	sasatsilo	gülməli, məzəli, gülünc
უთვლია	utvliia	sayıb
მაიცა	maitsa	dayan
ჯერ დავთვალო	cer davtvalo	hələm sayım, qabaqca sayım
ეგრე	eqre	belə, bu cür, elə
კაცობა ის იქნება	qatsoba is ikneba	kişilik bu (o) olacaq
თუ კაცი ხარ	tu qatsi xar	əgər kişisən, kişisənsə
დავითვლია	daqitvliia	sayıbsan
შენ არ მომიკვდე	şen ar momiqvde	sən ölməyəsən
გონება	qoneba	dərrakə, idrak, zəhin
როგორ მოვა	roqor mova	necə müqayisə etmək olar

§ 29. NIDA

(შორისდებული - şorisdebuli)

Azərbaycan dilində olduğu kimi, gürcü dilində nidalar subyektin daxili aləmi ilə bağlı olur. Bunlar subyektin hiss-həyəcanını, bütün duyğularını, istək və arzularını, hiddət və nifrətini, coşğunluğunu, nəşə və kədərini təzahür etdirən ifadə vasitəsidir.

Gürcü dillində nidaların mənaları çox müxtəlif və rəngarəngdir. Məs:

a) ვაშა! (vaşa!) – yaşa! ura! var ol!, ყოჩაღ! (ğoçağ!) – qoçaq!, აჰ! (ah!) ah! nidaları cümləyə həvəsləndirmə, rəğbətəndirmə, məftunluq, heyranlıq, həzz və zövq mənaları verir.

ვიშ, რა კარგია!	viş, ra qarqia!	ah, nə gözəldir!
ვაშა შენს საქმეს!	vaşa şens sakmes!	afərin, əhsən sənin işinə!
ყოჩაღ, რა კარგი საქმე გაგიკეთებია!	ğoçağ, ra qarqi sakme qaqiqetebia!	qoçaq, nə yaxşı iş görübsən!

b) აჰ!, ოჰ!, უჰ! (ah!, oh!, uh) – ah!nidaları cümləyə təəccüb, heyrət və həyəcanlıq mənaları verməyə xidmət edir.

აჰ, რა მითხარი!	ah, ra mitxari!	ah, mənə nə dediniz!
უჰ, რა მშვენიერი სურათია!	uh, ra mşvenieri suratia!	ah, nə gözəl şəkildir!
ოჰ, ნუ იტყვი!	oh, nu itqvi!	ah, deməyin!
უჰ, რამდენია!	uh, ramdenia!	ah, nə qədərdir!

c) ვაი!, უი!, ვაიმე!, უიმე!? ოხ! (vai!, ui!, vaimel!, uime!, ox!) – vay!, ay!, oh! və oy! Nidaları cümləyə dörd, qüssə, kədər, qorxu, vahimə və təlaş mənaları verir.

ვაი, ჩვენს მოსწრებას!	vai, çvens mostsrebas!	vay, bizim günümüzə!
უი, რას მოვესწარი!	ui, ras movestsari!	vay, gözlərimlə nə görürəm!
ვაიმე, ბედკრულს!	vaimel, bedqruls!	ah, bədbəxt!
უიმე, მეშინია!	uime, meşinia!	ah, qorxuram!
ოხ, რომ იცოდე!	ox, rom itsode!	oh, əgər (sən) bilsəydin!

ç) ფუ!, ფუი!, იფ! (pu!, pui! ip!) – tfu!, ufl, ah! Nidaları cümləyə nifrət, qəzəb mənaları verir.

ფუ, (ფუი), რა საზიზღრობაა!	pu (pui), ra sazizğrobaa!	tfu, nə iyrənc şeydir! (murdar şeydir!)
იფ, ერთი ამას დამიხედე	ip, erti amas damixede!	ah, bir buna bax!

d) ახ! (ax!) – ah! ნეტა!, ნეტავ! (neta!, netav!) –kaş!, kaş ki!, bircə! nidaları cümlədə arzu, dilək, istək mənalarını ifadə edir.

ნეტა (ნეტავე) მოვიდოდეს!	Neta (netav) movidodes!	Kaş (o) gələydi!
ახ, ნეტავ მფრინავი ვიყო!	Ax, netav mprinavi viġo!	Ax, kaş (mən) təyyarəçi olam!
e) არიქა! (arika) – hey!, ehey! nidası cümlədə çağırış, yalvarış mənalərini ifadə edir.		
არიქა, ჩქარა!	arika, çkara!	ehey, tez ol!

Çalışma 1. Oxuyun, nidaları tapıb mənalərini göstərin.

ქალბატონმა. . . გაისწორა ლენაქი და უთხრა ვარდოს:

- კიდევ ლამაზი ვარ, განა, ვარდო?
- ლამაზი, ძლიერ ლამაზი ბრძანდები, ჩემო სიცოცხლე! . . .
- კარგი, კარგი, ჩემო ვარდო, შენ კარგი გოგო ხარ და ლამაზიც. . .
- ეჰ, რას ბრძანებ, შენი ჭირიმე. . .
- რომ აღარ მოვიდა შენი დურმიშხანი, მოდი და თავს ნუ დაანებებ, რომ დაგივიწყა! მე გავიგონე სხვაც შეერთოს და. . .
- რა არის ქალბატონო, სულ მაგითი მაშინებთ. . . შეერთო და შეერთოს. . .
- ჰო, ეგ მიყვარს, ჩემო ვარდო, ალბათ ღვთის ნება არ იყო თქვენი ცოლქმრობა.

ქალბატონი	kalbatoni	xanım
ლენაქი	leçaki	qadın papağı
ლამაზი	lamazi	gözəl
ლამაზი ბრძანდები	lamazi brdzandebi	siz gözəlsiniz
გოგო	qoqo	qız
მიბრძანებ	mibrdzaneb	buyurursunuz (mənə)
რას ბრძანებ	ras brçaneb	nə buyurursunuz
შენი ჭირიმე	şeni tçirime	sənə qurban olum, qadan alım

ნუ დაანებებ	nu daanebeb	türk etmә
დაგივიწყა	daqivitsgә	sәni unuttu
შეერთოს	şeertos	burada: evlәнib (birlәşib)
მაშინებ	maşineb	mәni qorxudursan
ღვთის	ğvtis	allahın, tanrının
ღვთის ნება	ğvtis neba	allahın ixtiyarı, tanrının ixtiyarı
ცოლქმრობა	tsolkmtoba	әr-arvadlıq

§ 30. BAĞLAYICI
(კავშირი-qavşiri)

Gürcü dilinin köməkçi nitq hissələrinin içərisində bağlayıcılar mühüm yer tutur. Başqa dillərdə olduğu kimi, onlar cümlə üzvləri və cümlələr arasında yaratdıqları münasibətə görə iki yerə ayrılır:

1. მავრთებელი კავშირები (maertebeli qavşirebi) – **ბirləşdirmә, bitişdirmә** bağlayıcıları: და, ან, თუ, გინდ, არც, მაგრამ, არამედ, ანუ, ისე იგი və s.

და: გაზეთი და ჟურნალი	da: qazeti da jurnalı	qәzet və jurnal
ან: თეთრი ან შავი	an: tetri an şavi	ağ ya qara
თუ: თეთრი თუ შავი	tu: tetri tu şavi	ağ ya qara
გინდ: გინდ დღეს, გინდ ხვალ	qind: qind dğes, qind xval	istәр bu gün, istәр sabah
არც: არც დღე, არც ღამე	arts: arts dğe, arts game	nә gündüz, nә gecә
არამედ: ბავშვს კი ნუ სცემ, არამედ დაარბევ	aramed: bavşvs qi nu stsem, aramed daarıqe	uşağı döymә, amma öyüd- nәsihәt ver
ანუ: კინაკინა, ანუ ცინების წამალი	anu: kinakina, anu tsinebis tsamali	kinә, yәni qızdırma, malyariya dәrmanı
ისე იგი: გუშინ, ისე იგი 10 ნოემბრეს	ise iqe: quşin, ise iqı 10 noembers	dünәn, yәni noyabrın 10-da

2. მაქვემდებარებელი კავშირები (makvemdebarebeli qavşirebi) – tabelik

bağlayıcıları: რომ, როდესაც, როგორც კი, სანამ, თუ არა, რადგანაც, ვინაიდან, იმიტომ რომ, იმისათვის რომ, თუნდაც, თუმცა	rom: ise daviğale, rom meti ar şeidzleba.	elə yoruldum ki, artıq olmaz (artıq dərəcədə).
რომ: ისე დავიღალე, რომ მეტი არ შეიძლება.	romesats: uqve ġamdeboda, rodesats çven tsamovedit.	artıq qaranıqlaşırdı, nə vaxt ki, biz gəldik.
როდესაც: უკვე ღამდებოდა, როდესაც ჩვენ წამოვედით.	roqorts qi: roqorts qi qatenda, ġvela tsamovdekit.	səhər açılan kimi, hamımız qalxdıq.
როგორც კი: როგორც კი გათენდა, ყველა წამოვდექით.	sanam: sanam moxval, ġvelaperi moqvardeba.	sən gələnədək, hər şey düzələcək. (yoluna düşəcək)
სანამ: სანამ მოხვალ, ყველაფერი მოგვარდება.	tu ara: tkva es tu ara, adqa da tsavida	bunu deyən kimi, durub getdi
თუ არა: თქვა ეს თუ არა, ადგა და წავიდა.	radqanats: radqanats uqve sağamo iğo, çven davişalet	axşam olduğuna görə biz dağıldıq
რადგანაც: რადგანაც უკვე საღამო იყო, ჩვენ დავიშალეთ.	vinaidan: tkven vinaidan ase qsurt, me satsinaağmdeqo ara makvs.	siz ki, belə istəyirsiniz, mən əksinə deyiləm
ვინაიდან: თქვენ ვინაიდან ასე გსურთ, მე საწინააღმდეგო არა მაქვს.	tumtsa: tumtsa mze dabla idqa, maqram sitsxe maints ara tsxreboda	hərçənd günəş aşağıda dururdu, lakin istilik yenə azalmırdı.
თუმცა: თუმცა მზე დაბლა იდგა, მაგრამ სიცხე მაინც არა ცხრებოდა.		

Çalışma 1. Oxuyun, bağlayıcıları müəyyənleyin.

მთა და ბარი. ეს ბურთი და ეს მოედანი. ადრე ავდგეთ, რომ არ დაგვაგვიანდეს. ზაფხულში ცხელა, ხოლო ზამთარში ცივა. კი არ გავალებ, არამედ გთხოვ. იქნებოდა ღამის ათი საათი, როდესაც შინ დავბრუნდით. მე ყველაფერში მართალი ვარ, თუმცა ყველაფერს მე მაბრალებენ.

Çalışma 2. Köçürün, nöqtələrin yerinə da, rom, tu, mağram bağlayıcılarından birini yazın.

მოვიარე მთა . . . ბარი
 წვიმა მოვიდა . . . ბავშვებმა ხეს შეაფარეს თავი.
 ის წყალს ითხოვდა, . . . გამშრალი პირი გაესველებინა.
 მე გოგია მისთვის მიყვარს, . . . ძმაა და მეგობარი.
 მისი სურვილი ის იყო, . . . აფრანიკეს სადმე შეხვედროდა.
 ეს ჩემია, . . . თუ შენი?
 მზეს თუმცა კარგა დაეწია დასაველეთისაკენ, . . . მაინც საშინელი სიცხე იდგა.

Çalışma 3. Oxuyub Azərbaycan dilinə tərcümə edin.

მდინარეები

დიდი მდინარე პატარა მდინარეებს დასცინოდა: პატარები ხართ, სუსტები ხართ, უნემოდ თქვენ რა იქნებოდითო? მაშინ ერთმა პატარა მდინარემ უთხრა დიდს: “ნუ დაგვცინი. პატარები ვართ, მაგრამ ჩვენ ყველას ჩვენი წყალი გვაქვს. შენ კი უნვენოდ სულ არ იქნებოდითო”

მდინარე	mdinare	çay
დასცინოდა	dastsinoda	istehza edirdi
პატარები ხართ	patarebi xart	balacasınız
სუსტები ხართ	sustebi xart	zəifsiniz
უნემოდ	uçemod	mənsiz
რა იქნებოდითო	ra iknebodito	nə olacaqdınız
დაგვცინი	daqvtsini	(bizə) gülürsən
ნუ დაგვცინი	nu daqvtsini	bizə gülmə
უნვენოდ	uçvenod	bizsiz

Çalışma 4. Oxuyub suallara cavab verin.

ços दासजिनोला दीदी दीनारु?

रास गुबुनोला दीदी दीनारु पाठारुबु?

रा गुतरा पाठारा दीनारु दीदु?

गुन गुो मारुतलु अु लुपारुकुु?

§ 31. MODAL SÖZLƏR

Müasir Azərbaycan dilində olduğu kimi, gürcü dilində nitq hissələrindən başqa, bir sıra sözlər var ki, onlar mənşə etibarı ilə əsas nitq hissələrindən əmələ gəlsələr də, artıq lüğəti mənaya malik bir söz deyildir.

Belə sözlərə «modal sözlər» deyilir.

Cümlədə modal sözlərin əsas vəzifəsi modallığı (nitqin məzmunun gerçəkliyə münasibətini bildirən və fel formaları, intonasiya, ara sözlər və s. vasitəsilə ifadə olunan qrammatik kateqoriya) müxtəlif tərzdə ifadə etməkdən ibarətdir. Modallığın qrammatik cəhəti geniş və rəngarəngdir.

Müasir Azərbaycan dilində modal sözlər əsas üç modallığın ifadəsinə xidmət edir: 1. Həqiqiliyi bildirən modal sözlər; 2. Ehtimal bildirən modal sözlər; 3. Zərurət bildirən modal sözlər. Azərbaycan dilində hər hansı bir modal söz bir modallıq ifadə edirsə, gürcü dilində bir neçə modallıq ifadə edir. Məhz buna görə, gürcü dilində modal sözlərin ifadə etdiyi modallığa görə qruplara bölmək qeyri-mümkündür.

Məs. Gürcü dilində «aba» («aba») – «di» modal sözü cümlədə beş mənada modallıq ifadə edir:

1. Məfələdəs, Vaxtəbəs	motsodebas, tsakezebas	şirnikdirmək, təhrik etmək
aba, Vaxtə!	aba, tsavidet!	de, gedək!
2. damukrebas	damukrebas	hədələmək
aba, ar qaaqetos!	aba, ar qaaqetos	de, qayırməsın! (de, bir qayırməsın!)
3. qaqvirvebas	qaqvırvebas	təccüb
aba, ços qauqia?	aba, vis qauqia?	de, kim eşidib? de, kim qanı?
4. dasturs, dasqvanas	dasturs, dasqvanas	təsdiq, nəticə çıxarmaq
aba, qatsi isa göpila!	aba, qatsi isa göpila	de, kişi də o imiş!

5. დანანებას	dananebas	rəhm etmək, qıymamaq
იმასთან, აბა, რას გახდებოდა!	imastan, aba, ras qaxdeboda!	onun yanında , de, nə olmalıydı

“აღბათ” («albat») modal sözü cümlədə «ehtimal» bildirən modallıq ifadə edir.

აღბათ წავიდა	albat tsavida	bəlkə getdi
აღბათ უკვე მოვიდა	albat uqve movida	bəlkə artıq gəldi

«ბარე(მ)» («bare(m)»)modal sözü cümlədə iki modallıq ifadə edir.

1. მოწოდებას	motsodebas	çağırış
ბარე(მ) წავიდეთ	bare(m) tsavidet	barı gedək
ბარე(მ) გააკეთე	bare(m) qaaqete	barı qayır, barı et
ბარე(მ) მოვიდეს	bare(m) movides	barı gəlsin
2. დადასტურება- დაზუსტებას	dadastureba- dazustebas	təsdiq, dəqiqləşdirmə

სათქმელი სიტყვა ბარემ ბევრი მაქვს	satkmeli sitğva barem bevri makvs	deyiləsi sözüüm barı çoxdur

“გინდ” (“qind”) – «istər» modal sözü cümlədə subyektin hər hansı bir hadisəyə fərqsiz, fər qoymadan yanaşdığını bildirən modallıq ifadə edir:

გინდ წადი, გინდ-არა.	qind tsadi, qind-ara	istər get, istər-yox
გინდ მოდი, გინდ-არა.	qind-modi, qind- ara	istər gəl, istər get, istər gəl, istər yox

“გინდაც” (qindats) – «hətta, əyər» modal sözü cümlədə şərt bildirən modallıq ifadə edir:

გინდაც არავინ იყოს, ნუ შეგეშინდება	qindats aravin iğos, nu şeqeşindeba	hətta, əyər, heç kəs olmasa belə qorxma

“დავუშვათ” (“davuşvat”) – «deyək ki, tutaq ki» modal sözü cümlədə mümkünlik, ehtimal bildirən modallaq ifadə edir:

დავუშვათ, ყველაფერი კარგად დამთავრდა	davuşvat, ğvelaperi qarqad damtavrda	deyək ki, (tutaq ki) hər şey yaxşı qurtardı

“ვეონებ” (“vqoneb”) - “mənimcə”modal sözü cümlədə ehtimal bildirən modallıq ifadə elir:

ვეონებ, ასე სჯობს   vqoneb, ase scobs   mənimcə belə yaxşıdır
 “ვეჭვ”, “ვეჭობ” («vetçv», vetçvob) – «inanmıram», «güman ki» modal sözləri
 cümlədə şübhə, inamsızlıq, güman, ehtimal bildirən modallıq ifadə edir:

ვეჭვ, ხეში სახლი   vetçv, çemi saxli   inanmıram, mənim evim
 შეჭრებს   şəhrçes   (onda) qala
 ვეჭვობ, აქედან რაიმე   vetçvob, akedan   güman ki, buradan bir şey
 გამოვიდეს   raime qamovides   çıxa

“ვთქვათ” («vtkvat») – «deyək ki» modal sözü cümlədə şərt və mümkünlük
 bildirən modallıq ifadə edir:

ვთქვათ, ყველაფერი   vtkvat, ğvelaperi   dəyək ki, hər şey yaxşı
 კარგად დამთავრდა,   qarqad, damtavrda   qurtardı, nəyin dərdini
 სადარდებელი რაღა   sadardebeli rağa   çəkməli olacağıq
 გვექნება   qvekneba

“ფიქრობ” («vpikrob») – «fikrimcə», modal sözü cümlədə fərziyyə və güman
 bildirən modallıq ifadə edir.

ფიქრობ, ყველაფერი   vpikrob, ğvelaperi   fikrimcə, hər şey başqa
 სხვა-გვარად უნდა   sxvaqvarad unda   cür qayırlasıydı,
 გაკეთებულიყო   qaqetebuliğo   ediləsiydi

“ზუსტად”, “სწორედ” («zustad, stsored») – «dəqiq», «düzgün» modal sözləri
 cümlədə hər hansı bir hərəkətin, işin, əlamətin dəqiq və düzgünlüyünü bildirən
 modallıq ifadə edir:

წესი ზუსტად უნდა   tsesi zustad unda   qaydaya düzgün əməl
 იქნეს დაცული!   iknes datsuli!   olunmalıdır
 ყველაფერი სწორად   ğvelaperi stsorad   Hər şeyi düzgün yerinə
 შესრულა   şeasrula   yetirdi.

Çalışma 1. Aşağıdakı modal sözlərdən cümlə düzəldin.

აბა,ბარემ, გინდაც, გინდ, ვეონებ, ვთქვათ, ვფიქრობ, ალბათ,
 ზუსტად.

Çalışma 2. Oxuyub Azərbaycan dilinə tərcümə edin.

ავადმყოფი ექიმი და მნახველი

ერთი ექიმი ავად გახდა. მასთან სანახავად მოვიდნენ მეგობრები და
 ბევრი ილაპარაკეს. ერთმა მეგობარმა ხუმრობით ჰკითხა ექიმს:

- აქამდე შენ რჩევას ავადმყოფებს აძლევდი, ახლა ჯანმრთელებს რას ურჩევო.

ექიმმა უპასუხა:

- როდესაც ავადმყოფთან მიხვალთ, ბევრი ღაპარაკით ნუ შეაწუხებთო.

ავადმყოფი	avadmğopi	xəstə
ექიმი	ekimi	həkim
მნახველი	mnaşveli	görsüş gələn
ავად გახდა	avad qaxda	xəstələndi
მასთან	mastan	onun yanına
სანახავად	sanaxavad	görməyə
მოვიდნენ	movidnen	gəldilər
მეგობარი	meqobari	dost
ბევრი	bevri	çox
ილაპარაკეს	ilaparaqes	danışdılar, söhbət etdilər
ხუმრობით	xumrobot	zarafatla
აქამდე	akamde	indiyədək, indiyə qədər
რჩევას აძლევდი	rçevas adzlevdi	məsləhət verirdin
ახლა	axla	indi
ჯანმრთელებს	canmrtelebs	sağlam insanlara
ურჩევ	urçev	məsləhət görürsən
როდესაც	rodesats	nə vaxt ki, nə zaman ki
მიხვალთ	mixvalt	gedəcəksiniz
ნუ შეაწუხებთ	nu şeatsuxebt	narahat etməyin

§ 32. MÜRƏKKƏB SÖZLƏR

Gürcü dilində mürəkkəb sözlər iki, bəzən üç sadə sözün kökündən əmələ gəlir. Məs:

ქალიშვილი (ქალი- შვილი)	kalişvili (kali-şvili)	qız (qız uşağı)
ვაჯიშვილი (ვაჯი- შვილი)	vajışvili (vaji-şvili)	oğlan (oğlan uşağı)

დედაქალაქი (დედა-
ქალაქი)

dedakalaki (deda-
kalaki)

paytaxt

Gürcü dilində mürəkkəb sözlər aşağıdakı qaydalarla əmələ gəlir:

1. Eyni sözlərin təkrarı ilə əmələ gələn mürəkkəb sözlər:

a). Komponentlərin tərkibində sait səslərin dəyişməsi şərti ilə:

აბდაუბდა	abdaubda	boş söz, mənasız söz
კანტიკუნტი	qantiqunti	tək-tük, seyrək
კანტიკუნტად	qantiquntad	arabir, hərdənbir
რამერუმე	ramerume	nəsə
ბიჭბუჭი	bitçbutçi	oğlan uşaqları
რიურაეი	rijraji	dan şəfəqi
ფაცოფუცი	patsiputsi	vurnuxmaq, boş-boşuna əlləşmək

b). Komponentlərin tərkibində sait səslərin dəyişməməsi şərti ilə:

ბაჯბაჯი	bacbaci	yırğalana-yırğalana yerimək
ბუტბუტი	butbuti	mızıltı, mızıldanma
რაკრაკი	raqraqi	şırıltı, şırıldama
ცახცახი	tsaxtsaxi	bərk titrəmək, əsmək
ციმციმი	tsimtsimi	səyrimək, sayırışmaq (ulduzun)

2. Mürəkkəb sözlərin birinci komponenti yiyəlik hal şəkilçisi qəbul etmiş olur:

ბედისწერა	bedistsera	tale, qismət
გულისყური	qulisğuri	dıqqət
გულისწერობა	qulistsğroma	hiddət, qəzəb
ხელისგული	xelisquli	ovuc, ovucun içi
თავისუფალი	tavisupali	azad, sərbəst
ხელისუფალი	xelisupali	hökmdar, hakimiyyət
კარისკაცი	qarisqatsi	qarıçı

ჯარისკაცი	carisqatsi	əsgər
ჭირისუფალი	tçirisupali	mərhumun yaxın qohumu

Q e y d. Bəzi mürəkkəb sözlərin birinci komponentində “ის” («is») yiyəlik hal şəkilçisindən “ს” («s») samit səsi ixtisara düşür.

მამიდა (მამისდა)	mamida (mamisda)	bibi (atanın bacısı)
შვილიშვილი (შვილისშვილი)	şvilışvili (şvilisşvili)	nəvə
დედინაცვალი (დედისნაცვალი)	dedinatsvali (dedisnatsvali)	anahq (ögey ana)
მამულიშვილი (მამულისშვილი)	mamulişvili (mamulisşvili)	vətənpərvər
ცისარტყელა (ცისსარტყელა)	tsisartğela (tsissartğela)	göy qurşağı

3. “და» («da»)-və bağlayıcısı vasitəsilə düzələ bilən, şəkilçi qəbul etməyən komponentlər vasitəsilə düzələn mürəkkəb sözlər (belə sözlər defislə yazılır):

და-ძმა	da-dzma	bacı-qardaş
დედ-მამა	ded-mama	ana-ata (ata-ana)
მიტკმა-მოთკმა	mitkma-motkma	dedi-qodu
პურ-მარილი	pur-marili	çörək-duz (duz-çörək)
ცოლ-შვილი	tsol-şvili	arvad-uşaq

4. “და» bağlayıcısı vasitəsilə düzələn mürəkkəb sözlər (belə sözlər bitişik yazılır):

ეზადაგზა	qzadaqza	eyni zamanda, yeri gəlmişkən
დროდადრო	drodadro	vaxtdan-vaxta (zaman-zaman)
თანდათან	tandatan	yavaş-yavaş, tədricən
კვალდაკვალ	qvaldaqval	izi ilə, dalınca, ardınca
პირდაპირ	pirdapir	üzbəüz, düz, qarşısında
ხანდახან	xandaxan	bəzən, hərdənbir
წინდაწინ	tsindatsin	qabaqcadan, əvvəlcədən

Çalışma 1. Oxuyun, mürəkkəb sözləri seçib yazın.

თეთრი ღრუბელი ნატურ-ნატურ აქა-იქ მიდიოდ-მოდიოდა წუნარად და აუხქარებლად გადაწმენდილ ცაზე. თითქოს ტოლ-ამხანაგებს ეძებსო ხელი-ხელს გადასაბმელად.

ღრუბელი	ğrubeli	bulud
ნატურ-ნატურ	natçer-natçer	parça-parça, tikə-tikə
მიდიოდ-მოდიოდა	midiod-modioda	gedib-gəlirdi
წუნარად	tsğnarad	sakitcə
აუხქარებლად	auçkareblad	tələsimədən
გადაწმენდილი	qadatsmendili	təmizlənmiş
ცა	tsa	göy, səma
თითქოს	titkos	sanki
ტოლ-ამხანაგებს	tol-amxanaqəbs	tay-tuşlarını
ეძებს	edzebs	axtarır
ხელი-ხელს	xeli-xels	əl-əl
გადასაბმელად	qadasabmelad	tutmağa

Çalışma 2. Oxuyub Azərbaycan dilinə tərcümə edin.

გლეხი და მეფე

ერთ გლეხს დამით ხარები მოჰპარეს. მეორე დღეს გლეხი მეფესთან მივიდა და თავისი გასაჭირი მოუთხრო. მეფემ ჰკითხა გლეხს:

- დამე შენ და შენი შვილები რას აკეთებდითო?
- მუშაობით დაღლილები ვიყავით და გვეძინაო, -უპასუხა გლეხმა მეფემ დაცინვით უთხრა:
- დამე მეც მეძინა და არ ვიცი, ვინ მოიპარა შენი ხარებიო.

გლეხმა გაიგო დაცინვა და თქვა:

- მართალს ბრძანებთ, მეფეო. იმ ქვეყანაში, სადაც ყველას სძინავს, ქურდს ვინ დაიჭერსო.

ქართული
ენების
სამეცნიერო
ცენტრი

გლეხი	qlexi	kəndli
მეფე	mepe	hökmdar, padşah
ხარი	xari	öküz
მოჰპარეს	mohpares	oğurladılar
მეორე დღეს	meore dğes	ikinci günü, səhəri
გასაჭირო	qasatçiri	müsibət
მოუთხრო	moutxro	dedi, söylədi
ჰკითხა	hqitxa	soruşdu
ღამე	ğame	gecə
შვილები	şvilebi	balaların, övladların
რას აკეთებდით	ras aqetebdit	nə edirdiniz
დაღლილები	dağlilebi	yorulmuş, yorğun
მუშაობით	muşaobit	işləməkdən
დაღლილები	dağlilebi	yorulmuş, yorğun
გვეძინა	qvedzina	yatırdıq
დაცინვით	datsinvit	istehza ilə
მეძინა	medzina	yatırdım
არ ვიცო	ar vitsi	bilmirəm
ვიცი	vitsi	bilirəm
მოიპარა	moipara	oğurladı
გაიგო	qaiqo	anladı
დაცინვა	datsinva	istehza, məsxərəyə qoymaq
მართალს ბრძანებთ	martals brdzanebt	doğru buyurursunuz
ქვეყანა	kveğana	ölkə
იმ ქვეყანაში	im kveğanaşi	o ölkədə
სადაც	sadats	harada ki
ყველა	ğvela	hamı

სძინავს	sdzinavs	yatır
ქურდი	kurdi	oğru (oğrun)
დაიჭერს	daitçers	tutacaq

§ 33. CÜMLƏ.

(წინადადება - tsinadadeba)

Gürcü dilində cümlələr üç qrupa bölünür:

1. მარტივი წინადადება (martivi tsinadadeba) sadə cümlə. Məs:

ბავშვი თამაშობს	bavşvi tamaşobs	uşaq oynayır
მოსწავლე სკოლაში მიდის	mostsavle sqolaşi midis	şagird məktəbə gedir
შოთა მაღაზიაში წავიდა	şota mağaziaşi tsavida	Şota mağazaya getdi

2. შერწყმული წინადადება (şertsğmuli tsinadadeba) həmcins üzvlü cümlə. Məs:

ოთარი, გივი და კაკო ბურთს თამაშობენ	otari, qivi da qoqo burts tamaşoben	Otar, Qivi və Qaqo top oynayırlar

3. რთული წინადადება (rtuli tsinadadeba) mürəkkəb cümlə. Məs:

ბავშვი თამაშობს ბურთს, რომელიც მამამ მოუტანა	bavşvi tamaşobs burts, romelits mamam moutana	uşaq top oynayır, hansını kİ atası gətirib

Çalışma 1. Oxuyun, cümlənin qruplarını müəyyənləşdirin.

წერო და ბატი

ბატი რუს პირას იღვა და ხმამაღლა ლაპარაკობდა:

- აბა, რომელი ფრინველი შემედრება? მიწაზე დავედივარ, წყალში ვცურავ, ჰაერში დავფრინავ. მე ყველა ფრინველზე უკეთესი ვარ!

წერომ გაიგონა ბატის სიტყვები და უთხრა:

- რა სულელი ხარ, არა სჯობია, ერთი რამ იცოდდე და კარგად, ვიდრე ბევრი და ცუდად?

რუ	ru	kiçik çay

იდგა	idqa	dururdu
ლაპარაკობდა	laparaqobda	danışırdı
აბა	aba	de
შემედრება	şemedreba	mənə tay olar
მიწაზე	mitsaze	torpaqda
დავდივარ	davdivar	gəzirəm
წყალში	tsğalşı	suda
ვეურავ	vtsurav	üzürəm
ჰაერში	haerşi	havada
დავფრინავ	davprinav	uçuram
უკეთესი	uqetesi	yaxşı (məndən)
გაიგონა	qaiqona	eşitdi, anladı
სულელი	suleli	axmaq, dəli
არა სჯობია	ara şobia	yaxşı deyilmi
იცოდე	itsode	biləsən
კარგად	qarqad	yaxşı
ვიდრე	vidre	ta ki
ბევრი	bevri	çox
ცუდად	tsudad	pis

Çalışma 2. Oxuyub Azərbaycan dilinə tərcümə edin. Ev heyvanlarının adlarını yadda saxlayın.

შინაური ცხოველები

- დამისახელეთ შინაური ცხოველები!
- შინაური ცხოველები: თხა, ღორი, ძაღლი, ცხენი, ძროხა, ხარი, ცხვარი, ჯორი.
- რომელი შინაური ცხოველები იძლევა რძეს?
- რძეს იძლევა ძროხა, ცხვარი, თხა.
- რას აკეთებენ რძისაგან?

- რძისაგან აკეთებენ ყველს, კარაქს, ერბოს, მაწონს.

ცხოველი	tsxoveli	heyvan
ღამისახელეთ	damisaxelet	adını çekin
თხა	txa	keçi
ძაღლი	dzağli	it
ცხენი	tsxeni	at
ძროხა	dzroxა	inök
ხარი	xari	öküz
ცხვარი	tsxvari	qoyun
ჯორი	cori	qatır, eşşök
რომელი	romeli	hansı
იძლევა	idzleva	verir
რძე	rdze	süd
რძისაგან	rdzisaqan	süddөн
აკეთებენ	aqeteben	qayırırlar
ყველი	ğveli	pendir
კარაქი	qaraki	yağ
ერბო	erbo	erınmış yağ
მაწონი	matsoni	qatıq

§ 34. SADƏ CÜMLƏ

Gürcü dilində sadə cümlənin aşağıdakı beş növü var:

1. გავერცობილი (qavrtsobili) – müxtəsər cümlə

ბავშვი თამაშობს	bavşvi tamaşobs	uşaq oynayır
მამა კითხულობს	mama qitxulobs	ata(m) oxuyur
დედა წერს	deda tsers	ana(m) yazır

2. გავერცობილი (qavrtsobili) – geniş cümlə

ბავშვი ბურთს თამაშობს	bavşvi burts tamaşobs	uşaq top oynayır

მამა ახალ გაზეთს კითხულობს	mama axal qazets qitxulobs	ata(m) təzə qəzet oxuyur
დედა წერილს წერს	deda tserils tsers	ana(m) məktub yazır

3. სრული (sruli) – bütöv cümlə

მამა გაზეთს კითხულობს	mama qazets qitxulobs	ata(m) qəzet oxuyur

4. უსრული (usruli) – yarımçıq cümlə

- მამა სახშია?	- mama saxşia?	- atan evdədir?
- დიახ	- diax	- bəli

5. უქვემდებარე (ukvemdebaro) – mübtədasız (şəxssiz) cümlə.

თოვს	tovs	qalayır
წვიმს	tsvims	yağır
ელავს	elavs	şimşək çaxır
ყინავს	ğinavs	şaxtadır
ცვივა	tsiva	soyuqdur
ცხელა	tsxela	istidir
გრილა	qrila	sərindir
თენდება	tendebe	səhərdir
ღამდება	ğamdeba	qaranlıqlaşır

Çalışma 1. Oxuyun, müxtəsər cümlədən geniş cümlə, yarımçıq cümlədən isə bütöv cümlə düzəldin. Mübtədasız (şəxssiz) cümlələri müəyyənləyiniz.

1. ნიავეი ჰქროდა. 2. ტყე შრიაღებდა. 3. ბუღბუღი გალობდა. 4. წვიმა წამოვიდა. 5. დაბინდა. 6. ხმაური შეწყდა. 7. ცა მოიღრუბლა. 8. ღამდება.

9. თენდება. მზის სხივები მთის წვერს ევინება.

10. გრილა. გაყვითლდა ტყე-კელი.

11. – შენ ეს დანამდვილებით იცი?

- დანამდვილებით.

12. – წიგნი ძალიან მოგეწონა?

- ძალიან.

- წაიღებ მეორეს?
- წავიღებ.

Çalışma 2. Oxuyub Azərbaycan dilinə tərcümə edin.

ორი დედა

ერთი დედა შესხივის მეორეს:

- ჩემი ბიჭი უკვე აღარ მემორჩილება; ორიანებს იღებს, სადამოობით ხანდახან გვიან ბრუნდება სახლში, მგონია პაპიროსსაც კი ეწევა ჩუმ-ჩუმად. თქვენი შვილი როგორია?
- ჩემი ბიჭი კი უნემოდ ფეხსაც არ ადგამს, არც სადამოთი იგვიანებს. არც პაპიროს ეწევა – ეს მე ზუსტად ვიცი, - იღიმება მეორე დედა.

პირველი გულწრფელად ულოცავს:

- ბედნიერი დედა ყოფილხართ! რა ხნისაა თქვენი ვაჟი?
- ხუთი თვისა, - იცინის ბედნიერი დედა.

შესხივის	şesçivis	şikayətlənir
ბიჭი	bitçi	oğlum
აღარ მემორჩილება	ağar memorçileba	mənə qulaq asmır, tabe olmur
ორიანებს იღებს	orianebis iğəbs	iki qiymətlər alır
სადამოობით	sağamoobit	axşamlar
ხანდახან	xandaxan	bəzən, hərdənbir
გვიან	qvian	gəc
ბრუნდება	brundeba	qayıdır
მგონია	mqonia	mənə belə gəlir ki
ეწევა	etseva	çəkir (papiros)
ჩუმ-ჩუმად	çum-çumad	xəlvətə, oğrun-oğrun
უნემოდ	uçemod	mənsiz
ფეხსაც	pexsats	ayağımı da
ზუსტად ვიცი	zustad vitsi	dəqiq bilirəm
იღიმება	iğimeba	gülümsəyir

ბულწრფელად	qultsrpelad	səmimi
ულოცავს	ulotsavs	təbrik edir
ბედნიერი ყოფილხართ	bednieri ğopilxart	xoşbəxtsiniz
რა ხნისაა	ra xnisaa	neçə yaşındadır
ხუთი თვისა	xuti tvisa	beş aylıqdır
იცინის	itsinis	gülümsəyir

§ 35. SADƏ CÜMLƏDƏ SİNTAKTİK ƏLAQƏNİN ƏSAS FORMALARI

Azərbaycan dilində olduğu kimi, gürcü dilində sadə cümlənin ayrı-ayrı üzvləri arasında sintaktik əlaqənin üç tipi var:

1. შეთანხმება (şetanxmeba) – uzlaşma.

Gümlədə «uzlaşma» zamanı qrammatik cəhətdən tabe olan və tabeedicü ünsürlərin hər ikisi bir qramatik kateqoriyada olur. Gürcü dilində «uzlaşma» şəxs və kəmiyyət kateqoriyalar da öz ifadəsini tapır. Məs

კარგი მოსწავლე	qarqi mostsavle	yaxşı şagird
მაგალი სახლი	mağali saxli	hündür ev
ხუთმა კაცმა	xutma qatsma	beş kişi
ბავშვი თამაშობს	bavşvi tamaşobs	uşaq oynayır
ბავშვები თამაშობენ	bavşvebi tamaşoben	uşaqlar oynayırlar

2. მართვა (martva) – idarə.

Burada qrammatik tabeedicü ünsür, qrammatik tabe olan ünsürün müəyyən formada olmasını tələb edir; bu halda həmin forma tabeedicü ünsürün düşdüyü formada olmalıdır. Məs:

მწერალი წერს მოთხრობას.	mtserali tsers motxrobas.	yazıçı hekayə yazır.
მწერალმა დაწერა მოთხრობა.	mtseralma datsera motxroba.	yazıçı hekayə yazdı.
მონადირე კლავს დათვს.	monadire qlavs datvs.	ovçu ayını öldürür.
მონადირემ მოკლა დათვი.	monadirem moqla datvi.	ovçu ayını öldürdü.

მონადირეს მოუკლავს
დათვი

monadires mouqlavs
datvi.

ovcu ayını öldürüb

3. მირთვა (mirtva) – asılılıq.

Q e y d. Azərbaycan dilində sözlər arasında sintaktik əlaqənin üçüncü tipinə «yanaşma» deyilir. Azərbaycan dilində olan «yanaşma» ilə gürcü dilində olan «asılılıq» arasında heç bir fərq yoxdur.

«Asılılıq» və «yanaşma» prinsipi əsasında qurulan söz birləşmələrində iki ünsür ayırd edilir: 1. tabe olan və 2. tabeedicisi.

Sözlər arasında sintaktik əlaqələrin «asılılıq» tipində, «idarənin» əksinə olaraq, qrammatik tabeedicisi ünsür, qrammatik tabe olan ünsürün müəyyən formada olmasını tələb edir. Məs:

გარეთ ცხენები ხვებენებენ.	qaret tsxenebi xvixvineben	Bayırda atlar kişnəyirlər.
ხვალ საღამოთი მოდი	xval sağamoti modi	Sabah axşamüstü gəl.

Çalışma 1. Oxuyun, cümlədə olan sintaktik əlaqənin əsas formalarını ayırı-ayrılıqda göstərin.

უხარგებლო ოქრო

ერთმა კაცმა მიწაში ოქრო დამალა. ყოველ ღამეს მიდიოდა და ამოწმებდა, იყო თუ არა ადგილზე მისი დამალული ოქრო. ეს დაინახა მეორე კაცმა და ის ოქრო ჩუმად ამოიღო, მის ნაცვლად კი ქვა ჩადო. ღამით პატრონი კვლავ მოვიდა. მაგრამ ოქრო რომ ვერ ნახა, ხმამაღლა დაიწყო ტირილი. მეორე კაცმა უთხრა: რატომ სტირი? შენთვის ხუდ ერთი არ არის, რა იღება მიწაში უხარგებლოდ – ოქრო თუ ქვაო.

მიწა	mitsa	torpaq
ოქრო	okro	qızı
დამალა	damala	gizlətdi
ყოველ	ğovel	hər
მიდიოდა	midioda	gedirdi
ამოწმებდა	amotsmebda	yoxlayırdı
ადგილი	adqili	yer
დამალული	damaluli	gizlədilmiş
დაინახა	dainaxa	gördü
ჩუმად	çumad	gizlincə

AZƏRBAYCAN DİLİ
UNİVERSİTETİ

ამოიღო	amoiğo	götürdü, çıxardı
ნაცვლად	natsvлад	əvəzinə
ქვა	kva	daş
ჩადო	çado	qoydu
ღამით	ğamit	gecə ikən
პატრონი	patroni	sahibi
კვლავ	qvlav	yenidən
ვერ ნახა	ver naxa	görmədi
ხმამაღლა	xmamağla	ucadan
დაიწყო	daitsğo	başladı
ტირილი	tirili	ağlamağa (ağlamaq)
რატომ	ratom	niyə, nədən ötrü
სტირი	stiri	ağlayırsan
შენთვის	şentvis	sənin üçün
სულ ერთი არ არის?	sul erti ar aris?	bir deyilmi?
იდება	ideba	olacaq
უსარგებლოდ	usarqeblood	faydasız, istifadəsiz

§ 36. CÜMLƏNİN İFADƏ MƏQSƏDİNƏ GÖRƏ NÖVLƏRİ

Gürcü dilində bütün cümlələr məqsəd və intonasiyadan asılı olaraq beş növə ayrılır: 1. nəqli cümlələr; 2. sual cümlələri; 3. nida cümlələri; 4. əmr cümlələri; 5. sual – nida cümlələri.

Qeyd. Gürcü dilində olan «sual – nida cümlələri» Azərbaycan dilində yoxdur.

1. Nəqli cümlələr (თხრობითი წინადადებები)

Nəqli cümlə hər hansı bir işdən, hadisədən xəbər vermək və ya hər hansı bir əşyanın bu və ya digər əlamətini təsdiq və ya inkar etmək məqsədi ilə ifadə edilən cümləyə deyilir. Məs. :

ბულბულის საამური	bulbulis saamuri	Bülbülün xoş nəğməsi
გალობა ისმოდა	qaloba ismoda	əşidilirdi.
ბავშვებმა მახე დაუგეს	bavşvebma maxe dauqes	Uşaqlar tələ qurdular

ბულბული მახეში
გაეზა

bulbuli maxeşi qaeba

Bülbül tələyə düşdü
BÜLBÜL TƏLƏYƏ DÜŞDÜ
BÜLBÜL TƏLƏYƏ DÜŞDÜ

2. Sual cümlələri (კითხვითი წინადადებები)

Sual tələb edib, ona cavab verən cümləyə sual cümləsi deyilir.

- ხომ ხედავ? – მკითხა
მამახემმა. - xom xedab? –
mqitxa mamaçemma - görürsənmi? – deyə
atam məndəm soruşdu.

- რატომ არა? . . .
ბრმა ხომ არა ვარ. - ratom ara? . . . brma
xom ara var - niyə yox? . . . kor
deyiləm ki.

იცნობ? – შეკითხვა
მამა. - itsnob? – meqitxeba
mama - tanıyırsanmı? – deyə
atam məndəm soruşdu.

- დიახ - diax - bəli

Gürcü dilində sual cümlələri aşağıdakı suallara cavab verir:

ვინ?	vin?	kim?
რა?	ra?	nə?
როგორი?	roqori?	necə? nə cür? nə təhər?
რომელი?	romeli?	hansı?
ხად?	sad?	harada?
ხაიდან?	saidan?	haradan?
ხაითკენ?	saitqen?	haraya? hansı tərəfə?
ხანამდის?	sanamdis?	nə vaxtədək?
რამდენი?	ramdeni?	nə qədər?
რატომ?	ratom?	niyə? nə üçün? nədən ötrü?
რისთვის?	ristvis?	niyə? nə üçün?
ნუთუ?	nutu?	doğrudanmı? görəsən? ola bilərmı?

Qeyd. Azərbaycan dilində olduğu kimi, gürcü dilində də sual anlayışını ancaq cümlənin deyilişindən doğan intonasiya verir. Buna görə də sual cümlələri iki yerə bölünür:

A) Əlamət və intonasiyalarına görə sual cümlələri.

B) Yalnız intonasiyalarına görə sual cümlələri.

3. Əmr cümləsi (ბრძანებითი წინადადება)

Əmr və xahiş icra etmək məqsədi ilə işlənən cümləyə əmr cümləsi deyilir.

ნუ ებედობ!	nu ğdedob!	boşboğazlıq etmə!
წაიკითხე!	tsaiqitxe!	oxu!
დაწერე!	datsere!	yaz!
მოდი აქ!	modi ak!	bura gəl!

Azərbaycan dilində olduğu kimi, gürcü dilində xahiş, yalvarış, öyüd, məsləhət, nəsihət, alqış bildirən əmr cümlələri daha alçaq tonla ifadə edilir.

4. Nida cümləsi (დახვედითის წინადადება)

Hansı cümlədə fikir, məna yüksək hiss və həyəcanla ifadə edilərsə, belə cümləyə nida cümləsi deyilir.

შვილი მეღუპეება, შვილი!	şvili meğupeba, şvili!	Balam ölür, balam!
ჩემი სისხლი, ჩემი ხორცი!	çemi sisxli, çemi xortsi!	Mənim qanım, mənim çanıım!

Nida cümlələri, danışan adamın məqsədindən və ifadə etdiyi hissənin növündən asılı olaraq, cürbəcür intonasiyalarla ifadə edilir. Hər hissənin öz xarakterinə uyğun xüsusi intonasiyası var. Nida cümlələrində xüsusi intonasiyalar vasitəsilə aşağıdakı hisslər ifadə olunur:

A) Xahiş (თხოვნას)

დათოკო! შენი ჭირიმე მოდი!	datiqo! şeni tçirime modi!	Datocan! Sənə qurban olum, gəl!
მომკალით! ღირსი ვარ, მომკალით!	momqalit! ğirsi var, momqalit!	Məni öldürün! Layiqəm, öldürün!

B) Sevinc, heyranlıq (აღტაცებას)

ოხ, რა მშვენიერია, რა ტურფაა, რა ღამაზია ეს ჩვენი სამშობლო!	ox, ra mşvenieria, ra turpaa, ra lamazia es çveni şamşoblo!	Ah nə gözəldir, nə qəşəngdir bizim vətən!

C) Arzu, həsrət (ნატვრას)

ნეტავი ახლა ანა ჩამოვიდეს!	netavi axla ana çamovides!	Kaş indi Anna gələydi!

G) Təssüflənmək, heyifsilənmək (დანანებას)

საწყალი მიშიყო,
საწყალი!

satsǵali mişıqo,
satsǵali!

Yazıq Mişıqo, yazıq!

D) Təccüb (გაკვირვებას)

ოჰ, ბიჭო ეს შენა ხარ!
ვაი, რა ვნახე!

oh, bitço es şena xar!
vai, ra vnaxe!

Ah, oǵlan bu sənsən!
Vay, nə gördüm!

E) Qarǵamaq (დაწვევებას)

შენი შვილები
მოკვდეს, შენი!

şeni şvilebi moqdes,
şeni!

Sənin balaların ölsün,
sənin!

Ə) Nifrət (ზიზღს)

ფუ შენს ნამუსსა . . .
შენს ვაჟკაცობას!

pu şens namussa . . .
şens vajqatsobas!

Tu sənin namusuna . . .
sənin kişiliyinə!

F) Çaǵırış, şüar (მოწოდებას)

გაუმარჯოს
თავისუფალ
საქართველოს!

qaumarços tavisupal
sakartvelos!

Yaşasın azad Gürcüstan!

გაუმარჯოს მშვიდობას!

qaumarços
mşvidobas!

Yaşasın sülh!

5. Sual – nida cümləsi (კითხვით – ძახილის წინადადება)

Cümlədə sualla birlikdə nida ifadə olunarsa, belə cümləyə sual – nida cümləsi deyilir.

მამაშენს? როგორ თუ
მამაშენს!

mamaşens? roqor tu
mamaşens!

Atanı! Necə, yəni atanı!

Çalışma 1. oxuyun, cümlənin ifadə məqsədinə görə növlərini müəyyənləşdirin.

მკელი და ძაღლი
(ზღაპარი)

ერთხელ, ღამით, მშვიერი, გამხდარი მკელი შეხვდა მადლარ,
ფუნწულა ძაღლს და შეხარბა მისი ცხოვრება.

- ჩვენ, - უთხრა მკელმა, - გამწარებული ვართ საჭმლისათვის,
რამდენი შრომა, რამდენი საშიშროება გადაგვაქვს: ორმოცდაათ
კილომეტრამდე გავირბენ დღეში და მაინც ვერ ვძლები. შენ კი, აი
როგორი ფუნწულა ხარ, მითხარი, რას აკეთებ, რატომ ჰყავხარ
ადამიანებს ასეთ კარგ ყოფაში?

- ჩვენი საქმეა, - მიუგო ძაღლმა, - დამდამობით ეზოს ვუყარაულოთ,

ვიყეფოთ, სწორედ ამიტომ გვაჭმევენ პატრონები.

- და ამიტომ გაჭმევენ პატრონები? – ჰკითხა მგელმა.
- ამიტომ, ჩვენთან თუ იმსახურებ, შენც ასევე გაჭმევენ.
- რატომაც არ ვიმსახურებ, - მიუგო მგელმა, - ამ საქმეზე იოლი რა იქნება? ახლავე წამოვად შენს პატრონთან, მიმიღებს?
- მიგიღებს.

გახარებული მგელი გაჰყვა ძაღლს ეზოსაკენ მგელმა ეზოსთან შენიშნა, რომ ძაღლს კისერზე ბალანი ჰქონდა გაცეკნილი.

- ეს რატომ გაქვს? – ჰკითხა მან.
- ისე, - მიუგო ძაღლმა.
- არა, თქვი!

დღისით ჯაჭვით მბზამენ ხოლმე და ეს იმისაგან მაქვს, - უთხრა ძაღლმა.

მაშ, მშვიდობით! სჯობს ვიშიმშილო, მაგრამ თავისუფალი ვიყო! – თქვა მგელმა და სწრაფად დაბრუნდა უკან.

მგელი და ძაღლი	mqeli da dzağli	canavar və it
ერთხელ, ღამით	ertxel, ğamit	bir dəfə, gecə
მშიერი, გამხდარი	mişeri, qamxdari	ac, ariq
შეხვდა	şexvda	rastlaşdı
მაძღარ – ფუნჩულა	madzğar-punçula	tox, koppuş
შეეხარბა მისი ცხოვრება	şexarba misi tçovreba	onun yaşayışına qitbə etdi
გამწარებული	qamtsarəbuli	müsibətə düçar olmuş
საჭმლისათვის	satçmlisatvis	yemək üçün
რამდენი	ramdeni	nə qədər
სამიშროება	saşışroeba	təhlükə
ღამდამობით ეზოს ვუყარაულოთ	ğamğamobit ezos vuğaraulot	gecələr həyəti qoruyaq
ვიყეფოთ	viğepot	hürək
საქმე	sakme	iş

იოლი რა იქნება?	ioli ra ikneba?	asan nə olar? (ola bilər?)
გახარებული	qaxarebuli	sevinmiş
ეზოსთან მგელმა შენიშნა	ezostan mqelma şenişna	həyətin yanında canavar gördü
კისერი	qiseri	boyun
ბალანი ჰკონდა გაცვენილი	balani hkonda qatsvenili	qılı tökülmüşdü
დღისით ჯაჭვით მბამენ	dğisit catçvit mabamen	gündüzlər zəncirlə bağlayırlar
მაშ, მშვიდობით!	maş, mşvidobit!	demək, əlvida!
სწრაფად დაბრუნდა	stsrapad dabrunda	tez geriyə qayıtdı
უკან	uqan	geri

§37. CÜMLƏ ÜZVLƏRİ – წინადადების წევრები

Bütün dillərdə olduğu kimi, gürcü dilində də cümlə üzvləri iki qrupa bölünür: cümlənin baş üzvləri və ikinci dərəcəli üzvləri. Lakin Azərbaycan dilindən və başqa dillərdən fərqli olaraq, gürcü dilində cümlənin üç baş üzvü var:

ქვემდებარე	kvemdebare	Mübtəda
შემასმენელი	şemasmeneli	Xəbər
დამატება - ობიექტი	damateba – obiekti	Tamamlıq - objekt

Gürcü dilində cümlənin baş üzvləri üç olduğu kimi, ikinci dərəcəli üzvləri də üçdür:

უბრალო დამატება	ubralo damateba	Sadə tamamlıq
განსაზღვრება	qansazğvreba	Təyin
გარემოება	qaremoeba	Zəriflik

§38. MÜBTƏDA – ვემდებარე

Cürcü dilində mübtəda bir qayda olaraq, əlamətləri (iş, hərəkət, hal, vəziyyət və s.) xəbərlə müəyyət edilən əşyanı göstərir. Azərbaycan dilində olduğu kimi, gürcü dilində mübtəda başlıca olaraq isimlə ifadə oluna bilər. Mübtəda cümlədə bir qayda olaraq, xəbərdən əvvəl gəlir.

1. İsimlə ifadə olunan mübtəda

Azərbaycan dilində mübtəda daha çox adlıq halda işlənən isimlə ifadə olunursa, gürcü dilində mübtəda adlıq, nəqli və yönlük hallarda işlənən isimlərlə ifadə olunur. Məs. :

Adlıq halda (სახელობითი ბრუნვაში)

არჩილი ახალ სახლს აშენებს	arçili axal saxls aşenebs	Arçil təzə ev tikir

Nəqli halda (მოთხრობითი ბრუნვაში)

არჩილმა ახალი სახლი ააშენა	arçilma axali saxli aaşena	Arçil təzə ev tikdi

Yönlük halda (მიცემითი ბრუნვაში)

არჩილს ახალი სახლი აუშენებია	arçils axali saxli auşenebia	Arçil təzə ev tikib

Qeyd. Mübtəda xəbərlə bir yerdə işlədikdə həmişə ismin adlıq halında olur. Məs:

მოსწავლე დგება	mostsavle dqeba	şagird qalxır, durur
მოსწავლე ადგა	mostsavle adqa	şagird qalxdı
მოსწავლე ამდგარა	mostsavle amdqara	şagird qalxıb
მოსწავლე ადგება	mostsavle adqeba	şagird qalxacaq

2. Sayla ifadə olunan mübtəda

ხუთი მუშაობს	xuti muşaobs	beşi işləyir
მექვსე ისვენებს	meekvse isvenebs	altıncı dincəlidir

3. Əvəzliklə ifadə olunan mübtəda

ქორწილში ყველა მხიარულობდა	kortsilşi şvela mxiarulobda	toyda hamı şönlənirdi

4. Feli sifətlə ifadə olunan mübtəda

დამპყრობლებმა გაანადგურეს საქართველოს ისტორიული ძეგლები	dampğroblebma qaanadqures sakartvelos istoriuli dzeqlebi	istilaçılar Gürcüstanın tarixi abidələrini viran etdilər, (dağıtdılar)

Çalışma 1. Oxuyun, xəbərin vasitəsilə mübtədaları tapıb, nə ilə ifadə olunduğunu söyləyin.

კოჭლი და ბრმა

კოჭლი და ბრმა მიდიოდნენ, მიადგნენ ერთ მდინარეს. წასვლა ვერ მოახერხეს და დაღონებულები დასხდნენ წყლის ნაპირზე. თავს წაადგა მესამე მგზავრი.

- რას დაღონებულხართ? - ჰკითხა. უთხრეს: - როგორ არ დავღონდეთ? ერთს უფეხობა უშლის გავლას, მეორეს - უთვალლობაო.

მგზავრმა უთხრა:

- ერთმა მეორისაგან ფეხები ითხოვოს, სამაგიეროდ თვალები ათხოვოს და ორივე იქით ნაპირს გახვალთო.

მართლა, ბრმამ კოჭლი ზურგზე შეისვა, კოჭლმა გზა უჩვენა და მშვიდობით გავიდნენ იქითა ნაპირს.

§39. XƏBƏR – შემასმენელი

Xəbər, mübtəda ilə ifadə olunan əşyanın əlamətini (iş, hərəkət, hal, vəziyyət, xasiyyət, keyfiyyət və s.) göstərir. O (xəbər), qrammatik cəhətdən mübtədadan asılıdır. Gürcü dilində sadə xəbərlər fellə, düzəltmə xəbərlər isə isim, sifət, say, əvəzlik, feli isimlə və (var) (yam, yəm) köməkçi fellə ifadə olunur.

ვარ köməkçi feli şəxsə və zamana görə öz formasını dəyişir.

მე მოსწავლე ვარ	me mostsavle var	mən şagirdəm
შენ მოსწავლე ხარ	şen mostsavle xar	sən şagirdsən
ის მოსწავლე არის	is mostsavle aris	o şagirddir
მე ფრიადოსანი ვარ	me priadosani var	mən əlaçıyam
შენ მომღერალი ხარ	şen momğerali xar	sən müğənnisən
ის მწერალი არის	is mtserali aris	o yazıçıdır

ვარ köməkçi feli şəxsin təkində və cəmində (felin indiki zamanında) ixtisarla işlənərək özündən qabaq gələn sözlə bir yazılır.

გია კარგი სტუდენტია	qia qarqi studentia	Qiya yaxşı tələbədir
ეს ძაღლია	es dzağlia	bu itdir
ყინული ცივია	ğinuli tsivia	buz soyuqdur
ცეცხლი ცხელია	tsetsxli tsxelia	od istidir, köz istidir
მტკვარი დიდი მდინარეა	mtqvari didi mdinarea	Kür böyük çaydır

ვარ köməkçi felinin III şəxs kət və cəmdə არის və არიან (var) formalar, felin gələcək və keçmiş zamanında işlənərək იყო (vardı), იყვნენ (varmış, იყვნენ) (olacaq), იქნებიან (olacaqlar) felləri ilə əvəz olunur.

ვია სტუდენტი იყო	qia studentı iğo	Qiya tələbə idi
ვია და ავტო სტუდენტები იყვნენ	qia da avto studentebi iğvnen	Qiya və Avto tələbə idilər
ვია მასწავლებელი იქნება	qia mastsavlebeli ikneba	Qiya müəllim olacaq
ვია და ავტო მასწავლებლები იქნებიან	qia da avto mastsavleblebi iknebian	Qiya və Avto müəllim olacaqlar

არის (var) köməkçi feli bir şəxslı feldir. Əgər cümlədə iki şəxslı fel tələb (lazım) olarsa, არის felini მაქვს və მყავს felləri əvəz edir.

მაქვს (mənim var) feli cansız, მყავს (mənim var) feli isə canlı əşyalara aiddir.

კარგი წიგნი მაქვს	qarqi tsiqni makvs	yaxşı kitabım var
კარგი სახლი მაქვს	qarqi saxli makvs	yaxşı evim var
კარგი ცხენი მყავს	qarqi tsxeni mğavs	yaxşı atım var
ორი ძმა მყავს	ori dzma mğavs	iki qardaşım var

Çalışma 1. Oxuyun, cümlələrin xəbərini tapıb göstərin

დაკარგული ბავშვი

ჭეარობა იყო. მრავალი ხალხი მოსულიყო ქართლის სოფელ არბოში წმინდა გიორგის ხატის სალოცავად. მთელი სოფლის გარემო გაჭედილი იყო ურმებითა და ცხენებით. მლოცავნი ბუხივით ირეოდნენ. უცებ ერთი ხუთი წლის გოგოცუნა ასცდა თავის დედასა და გზა დაკარგა. აქეთ ეცა ბავშვი, იქით გაექანა, იძახდა ხმამაღლა:

- დედავ, დადავ! – ქვითინებდა, ტიროდა, მდუღარე ცრემლებსა ღვრიდა. მლოცავებს ძლიერ შეეცოდათ, გარს შემოეხვივნენ და ჰკითხავდნენ:
- პაწიავ, გაგვაგებინე, ვინ არის დედაშენიო?
- რა ვქნა, განა არ იცითო? დედაჩემი ის არის, ვინც ყველაზე უკეთესიაო.
- უპასუხა მტირალა გოგოცუნამ.

§40. TAMAMLIQ – დამატება

Gürcü dilində tamamlıq iki cür olur: tamamlıq – objekt, sadə tamamlıq. Azərbaycan dilindən fərqli olaraq, gürcü dilində tamamlıq – objekt cümlənin baş üzvü, sadə tamamlıq isə cümlənin ikinci dərəcəli üzvüdür.

Tamamlıq – obyekt vasitəsiz və vasitəli olur.

§41. VASITƏSİZ TAMAMLIQ – პირდაპირი დამატება

Vasitəsiz tamamlıq, üzərində iş (hərəkət və hal) icra edilən obyekti bildirir və onun cümlədə müstəqil obyekti olur. Vasitəsiz tamamlıq cümlədə isim, say, əvəzlik, feli isimlə ifadə olunur. O, xəbərlə (fellə) idarə olunur və bilavasitə onunla əlaqədardır. Gürcü dilində vasitəsiz tamamlıq ismin adlıq və yönlük hallarında işlənir.

Adlıq halda (სახელობით ბრუნვაში) işlənən vasitəsiz tamamlıq:

წერილი დავწერე	tserili davtsere	məktub (u) yazdım
წერილი დამიწერია	tserili damitseria	məktub (u) yazmışam
წიგნი წავიკითხე	tsiqni tsaviqitxe	kitab (i) oxudum
წიგნი წამიკითხავს	tsiqni tsamiqitxavs	kitab (i) oxumuşam

Yönlük halında (მიცემით ბრუნვაში) işlənən vasitəsiz tamamlıq:

წერილს ვწერ	tserils vtser	məktub yazıram
წერილს დავწერ	tserils davtser	məktub yazacağam
წიგნს ვკითხულობ	tsiqns vqitxulob	kitab oxuyuram
წიგნს წავიკითხავ	tsiqns tsaviqitxav	kitab oxuyacağam

Çalışma. Oxuyun, vasitəsiz tamamlıqları göstərin.

თავგები და კატა

თავგებს კატამ საქმე გაუჭირვა. ისე დღე არ გავიდოდა, ოთხი-ხუთი არ დაეფხრიწა თავისი კლანჭებითა და კბილებით.

დაღონდნენ და შეწუხდნენ თავგები. ბოლოს მოიყარეს ერთად თავი და დაიწყეს სჯა, თუ როგორ უშველათ თავიანთი თავისათვის. ერთმა ემაწვილმა თავგმა თქვა: - ფიქრი ნუ გაქვთ, ძმებო, საქმეს ადვილად მოვევლება; ჩვენ იმიტომ ვიდუპებით, რომ კატის მოპარებას ვერ ვგებულობთ, ჩვენ რომ ციცუნიას, ეკვანი შევებათ უღარუნი შეგვატყობინებს იმის მოახლოებას, მოვკურცხლავთ დროზე, თავს ვუშველით და კატას შიმშილით მოვკლავთ.

- მშენებელი აზრია! – წამოიძახეს თავებმა ერთმანეთს და ერთმა მოხუცმა თავმა იკითხა:
  - აბა, თქვენში ვინ იკისრებს კატის ეკვანის შებმასო?
- ეკვლანი შიშის დაგდაგმა აიტანა და სოროებში მიიძალ – მოიმაღლენ.

§ 42. VASİTƏLİ TAMAMLIQ – ირიბი დამატება

Vasitəli tamamlıq üzərində bilavasitə deyil, bilavasitə işi icra edən obyektı bildirir. O, vasitəsiz tamamlıq kimi, cümlədə isim, say, əvəzlik və feli isimlə ifadə olunur və yalnız ismin yönük halında işlənir.

დედას შვილი უკვდება	dedas şvili uqvdeba	ananın övladı ölür
დედას შვილი მოუკვდა	dedas şvili mouqvda	ananın övadı öldü
დედას შვილი მოჰკვდომია	dedas şvili mohqvdomia	ananın övladı ölüb
მამა შვილს წიგნს აჩუქებს	mama şvils tsiqns açukebs	ata övladına kitab bağışlayır
მამამ შვილს წიგნი აჩუქა	mama şvils tsiqni açuka	ata övladına kitab bağışladı

Çalışma. Oxuyun, vasitəli tamamlıqları göstərin.

მელიას კუდი მოწმედ

მელი ერთ საქათმეს შეეწვია და ქათმებს სულ მუსრი გაავლო, ბოლოს საქათმის პატრონმა უხერხა: ხაფანგში გააბა, დაიტირა და მოკვლა დაუპირა. მელიამ უთხრა: - ტყუილად მკლავ, თავი არ მომიკვდება, მე ამ საქმეში უბრალო ვარო: ამ საქათმისათვის მე ერთი ვარიაც არ მომიკლია და ფეხიც არ შემომიდგამს აქაო; მხოლოდ, წუხელის გამიწერა ღმერთი, ბნელაში გზა დაგკარგე და უნებლიეთ აქ მოგვხეტო.

- მერე მაგისი მოწმე გყავს ვინმეო? – ჰკითხეს.
- როგორ არაო; ერთი ისეთი მოწმე მყავს, რომ ათზე უფრო სარწმუნოა.
- ვინ არის ეგ მოწმეო?
- ეს ჩემი პატროსანი კუდიო. – არხეინად მიუგო მელიამ.

§ 43. SADƏ TAMAMLIQ – ურბალო დამატება ენაწესწილი ზედწილობა

Sadə tamamlıq şəxslı və öz formasını dəyişməyən fellərlə birlikdə işlənir. Vəsitəsiz və vəsitəli tamamlıqlardan fərqli olaraq sadə tamamlıq felin şəxsləri ilə uzlaşmır.

Gürcü dilində sadə tamamlıq ismin yönlük, yiyəlik, birgəlik və zərflük hallarında qoşmasız və qoşmalarla birlikdə işlənir.

Yönlük halında (მოცემითში) işlənən sadə tamamlıq qoşmasız və -თან, -ზე, -ში qoşmaları, ერთად (birlikdə) sözü ilə bir yerdə işlənir. Yönlük halında işlənən sadə tamamlıq aşağıdakı suallara cavab verir: ვისთან? (kimlə?), ვისთან ერთად? (kimlə birlikdə?), ვისზე? (kimə?), რაზე? (nəyə?), რაში? (nədə?). Məs:

მე ამხანაგებთან ერთად დავრბოდი	me amxanaqebtan ertad davrbodi	mən yoldaşımlla birlikdə qaçırđım
“ღორზე დაბალი, კაცზე მაღალი” (ვამოცანა-ქული)	«ğorze dabali, qatsze mağali» (qamotsana-kudi)	«donuzdan alçaq, kişidən hündür» (tapmaca-papaq)

Yiyəlik halında (ნათესაობითში) işlənən sadə tamamlıq – გან, მიერ, -თვის, შესახებ, მიმართ qoşmaları ilə işlənir və aşağıdakı suallara cavab verir: ვისგან? (kimdən?), რისგან? (nədən?), ვისთვის? (kim üçün?), ვის მიერ? (kim tərəfindən?), ვის შესახებ? (kim haqqında?), რის შესახებ? (nə haqqında?). Məs:

მონადირის მოკლული ირემი	monadiris moqluli iremi	ovçunun öldürdüyü maral
მონადირის მიერ მოკლული ირემი	monadiris mier moqluli iremi	ovçu tərəfindən öldürülmüş maral
ბავშვისათვის ნაყიდი სათამაშო	bavşvisatvis nağidi satamaşo	uşaq üçün alınmış oyuncaq
ამხანაგის შესახებ იმსჯელა	amxanaqis şesaxeb imscela	yoldaşı haqqında fikir söylədi

Birgəlik halında (მოქმედებითში) işlənən sadə tamamlıq həm qoşmasız, həm də - ერთ (birgəlik bildiren) qoşması ilə birlikdə işlənir və aşağıdakı suallara cavab verir: ვისთან ერთად? (kimlə birlikdə?), რასთან ერთად? (nəilə birlikdə?). Məs.:

დაბრუნდა შვილებითურთ	dabrunda şvilebiturt	uşaqları ilə birlikdə qayıtdı

დაბრუნდება
შვილებითურთ

dabrundeba
şvilebiturt

uşaqları ilə birlikdə
qayıdacaq

Zərflik halında (ვითარებითში) işlənən sadə tamaq qoşmasız işlənir və cümlədə yeni bir tərzi-hərəkət, dəyişiklik bildirir. Məs:

დირექტორად	დანიშნეს	direktorad	danişnes	direktor	qoydular
მასწავლებლად	წავიდა	mastsavleblad	tsavida	müəllimliyə	getdi
შვილად	აიყვანა	şvilad	aiğvana	övladlığa	götürdü

Çalışma 1. Oxuyun, sadə tamamlıqların ismin hansı halında işləndiyini göstərin.

მელია და ქოთანი

გლეხი ყანას მკიდა. ცოლმა სადილად ერთი ქოთანი მაწონი მოუტანა და ძნასთან დადგა. საიდანღაც მელია გახნდა, ქოთანს მიეპარა, ჩაყო შიგ თავი და სასწრაფოდ ამოხვლიძა.

მაწონი რომ გათავა, თავი ამოწია, უნდა ამოეყო და მოეკურცხლა, მაგრამ დახე ხიფათსა, თავი შიგ გაეჭკედა და ვეღარ ამოიღო. მელია დადიოდა, თავს იქნევდა და ქოთანს ეუბნებოდა:

- კარგია, ქოთანო, მაგდენი ხუმრობა გეყოფა, ახლა გამიშვი. მაგრამ ქოთანი მელიას არ ეშვებოდა. მელია გაჯავრდა:
- მოიცა, შე დაწყევლილო ქოთანო, მე შენ რა გიყო, არ გინდა შენთავად მომშორდე და მიეურე, როგორ დაგახრწოვო!

მელია მდინარისაკენ გაიქცა, ქოთანი შიგ ჩააყურჭუმელავა – თავის ჭკუაში უნდა დაეხრწო. ქოთანი წყალმა მართლა ჩაძირა, მაგრამ ქოთანმა მელაც ჩაიტანა.

Çalışma 2. Oxuyun, tamamlığın növərini müəyyənləşdirin.

კუდა მელია

მელია მახეში გაება და კუდი მოიწყვიტა. – ახლა რაღა მეშველება? – ფიქრობდა მელია. – სირცხვილით სადღა გამოეჩნდებო?

იფიქრა, იფიქრა და მოიგონა ხერხი – შეკრიბა მელიები და ასე უთხრა:

- რა საჭიროა ჩვენთვის კუდი, ტყუილად გვამძიმებს და სირბილს გვიშლისო; ყველას გირჩევთ, კუდები ჩემსავით დაიგლიჯოთო.

ერთმა უფრო ჭკვიანმა მელიამ უპასუხა:

- შეილოსან, მტყუნს ეწიოს გაცხარებული ტყვია, შენ მაგას იტყოდი, თუ კულა არ გამხდარიყავიო.

კულა მელიამ გაკმინდა ხმა და შერცხვენილი გაიპარა.

§ 44. TƏYİN – განსაზღვრება

Azərbaycan dilində olduğu kimi, **gürcü dilində təyin cümlədə əşyanın əlamət və keyfiyyətini bildirir, როგორი? (hansı?), რამდენი? (ნა qədə?), რისაგან? (nədən?), რისი? (nəyin?) suallarından birinə cavab verir.** Təyin cümlədə hansı üzvü təyin etməsindən asılı **olmayaraq təyin olunandan əvvəl gəlir.** Məs:

ხეხილის ბაღი	xexilis bağı	meyvə bağı
აგურის სახლი	aquris saxli	kərpic ev
მაღალი სახლი	mağali saxli	hündür ev
კაპიტალური სახლი	qapitaluri saxli	əsaslı ev
ძველი სახლი	dzveli saxli	köhnə ev
შვიდი სახლი	şvidi saxli	yeddi ev
ბოლო სახლი	bolo saxli	son ev
მიწური სახლი	mitsuri saxli	torpaq ev

Gürcü dilində **təyinin iki növü var:**

1. **İdarə edən (მართული) təyin.** Bu növ təyin həmişə ismin yiyəlik halında təşlənir.

მზის სხივი	mzis sxivi	günəşin şüası
მგლის ლეკვი	mqlis leqvi	canavarın küçüyü
ძმის წიგნი	dzmis tsiqni	qardaşımın(nın) kitabı
მეზობლის სახლი	mezoblis saxli	qonşunun evi

Qeyd. İsim feli isimlə birlikdə **iyəlik halında** işlənərsə təyin deyil, sadə tamamlıq olur. Məs:

ლექსების წერა	leksebis tsera	şerlər yazmaq

2. **Atributiv təyinlər (ატრიბუტული)**

ლამაზი ქალი	lamazi kali	gözəl qadın

კარგი მოსწავლე	qarqi mostsavle	yaxşı şagird
მესამე რიგი	mexute riqi	beşinci cərgə, sıra
ძვირფასი საათი	dzvirpasi saati	qiymətli saat
ცივი წყალი	tsivi tsğali	sərin su, soyuq su
წითელი მატერია	tsiteli materia	qırmızı material
თეთრი ძაფი	tetri dzapi	ağ sap

Təyin cümlədə isim, sifət, əvəzlik, feli sifətlə ifadə olunur.

İsimlə ifadə olunan təyin

დათვის ტყავი	datvis tğavi	ayının dərisi
სკოლის შენობა	sqolis şenoba	məktəbin binası
უნივერსიტეტის რექტორი	universitetis rektori	universitetin rektoru
ხილის ბაღი	xilis bagi	meyvə bağı

Sifətlə ifadə olunan təyin

კობია ვოგო	qoxta qoqo	qəşəng qız
პატარა ბაღში	patara bağşı	balaca bağıda
მწვანე ფოთოლი	mtsvane potoli	yaşıl yarpaq
ცრუ კაცი	tsru qatsi	yalançı kişi
ყრუ კაცი	ğru qatsi	kar kişi
მწვანე ბალახი	mtsvane balaxi	yaşıl ot

Sayla ifadə olunan təyin.

ოთხი მოსწავლე	otxi mostsavle	dörd şagird
მეოთხე მოსწავლე	meotxe mostsavle	dördüncü şagird
ცხრა ძმას ცხრა ხარი ჰყავდა	tsxra dzmas tsxra xari hğavda	doqquz qardaşın doqquz öküzü vardı
მესამე სკოლა	mesame sqola	üçüncü məktəb

Əvəzliklə ifadə olunan təyin.

რომელი ამხანაგი?	romeli amxanaqi?	hansı yoldaş?

ის ამხანაგი	is amxanaqi	o yoldaş
ჩემი ამხანაგი	çemi amxanaqi	mənim yoldaşım
შენი ამხანაგი	şeni amxanaqi	sənin yoldaşım
რამდენი ამხანაგი?	ramdeni amxanaqi?	neçə yoldaş?
ყველა ამხანაგი	ğvela amxanaqi	bütün yoldaş
ვისი სახლი?	visi saxli?	kimin evi?
ჩემი სახლი	çemi saxli	mənim evim
ყველა მოსწავლე	ğvela mostsavle	bütün şagird
ზოგი მოსწავლე	zoqi mostsavle	bəzi şagird

Feli sifətlə ifadə olunan təyin.

სახლის მშენებელი	saxlis mşenebeli	ev tikən usta
ოსტატი	ostati	
გაშლილი მინდორი	qaşlili mindori	geniş çöl
დაბურული ტყე	daburuli tğe	six meşə
ცეცხლის მაკრობელი	tsetsxlis makrobeli	yangın söndürən dəstə
რაზმი	razmi	
მღებავი მუშა	mğebavi muşa	boyaqçı fəhlə

Çalışma 1. Oxuyun, təyinləri və təyinlənənləri tapıb, təyinin hansı üzvə aid olduğunu müəyyənləşdirin.

ცრუებტკელა

იყო ერთი ცრუებტკელა კაცი. ერთხელ უცხო ქვეყანაში წავიდა. შინ რომ დაბრუნდა, ტყუილი ტრაბახობით ყველას ყურები გამოუტკელა: - მე იქ ისეთი საოცარი რამეები ვნახე, რომ თქვენ აქ სიზმარშიც ვერ ეღირსებითო.

- ასეთი განა რა ნახეო? - ჰკითხეს მეზობლებმა.
- აი, მაგალითად, ინდოეთში ვირები ხის ტოტზე არხეინად გადიოდნენ და გამოდიოდნენო.

ამ დროს იქვე, ხის ძირში, ვირი ბალახსა ძოვდა. მეზობელმა უპასუხა:

- შეიღოხან, თუ ეც ცოცხალი ტყუილი არ არის, აი ეს ვირი და ეს ხე, აბა აქაც გავიდესო.

Çalışma 2. Oxuyun, təyinin hansı nitq hissəsi ilə ifadə olunduğunu müəyyənləşdirin.

ოფოფი

ოფოფი ცხოვრობს გარეთ – მინდორსა და ტყეში. ამიტომ გარეული ფრინველი ჰქვია. ოფოფი პატარა ფრინველია. ტანი აქვს წვრილი და მოგრძო, ბოლო კი გრძელი. ქოჩორს სავარცხელი ჰქვია. ამ სავარცხელს ხან გაშლის, ხან დაკეცავს.

ოფოფს გრძელი და წვრილი ნისკარტი აქვს. ფერადი ოფოფი ჭრელია. ჩვენში მოდის გაზაფხულზე. შემოდგომაზე ისევ თბილ ქვეყნებში მიდის.

§45. ZƏRFLİK – გარემოება

Zərflik cümlədə xəbər vasitəsilə ifadə olunan hər hansı bir işin, hərəkətin, hadisənin zamanını, yerini, səbəbini və başqa cəhətlərini göstərir, როდის? (nə vaxt?), სად? (harada?), როგორ? (necə?), რატომ? (niyə?), რისთვის? (nə üçün?) və s. suallardan birinə cavab verir .

Zərflik əsasən zərf, isim, sifət, say və əvəzliliklərlə ifadə olunur.

Gürcü dilində zərfliyin aşağıdakı məna növləri vardır:

1. Yer zərfliyi – ადგილის გარემოება

Yer zərflikleri yer zərfləri və isimlə ifadə olunur, cümlədə სად? (hara?), საიდან? (haradan?), საითკენ? (haraya, hansı tərəfə?) suallarından birinə cavab verir. Onlar ismin yönlük, yiyəlik, birgəlik hallarında qoşmalarla birlikdə və ayrı işlənir.

Yönlük halında (მიცემითში) işlənən yer zərfliyi.

მოსწავლე დგას დაფასთან	mostsavle dqas dapastan	şagird yazı taxtasının yanında durur
ბავშვი ავიდა ხეზე	bavşvi avida xeze	uşaq ağaca çıxdı
ჩემს ოთახში ძალიან ცივა	çems otaxşi dzalian tsıva	mənim otağımda çox soyuqdur

Yiyəlik halında (ნათესაობითში) işlənən yer zərfliyi.

მონადირე ტყისაკენ წავიდა	monadire tğisaqen tsavida	ovçu meşəyə tərəf getdi
მოსწავლე სკოლისაკენ მიდის	mostsavle sqolisaqen midis	şagird məktəbə tərəf gedir

Birgölik halında (მოქმედებითში) işlənən yer zərfliyi.

ქალაქიდან კარგი ამბავი მივიღე	kalakidan qarqi ambavi miviğe	şəhərdən yaxşı xəbər eşitdim, almışam
ჩემი ძმა სოფლიდან ჩამოვიდა	çemi dzma soplidan çamovida	mənim qardaşım kənddən gəldi

2. Zaman zərfliyi – დროის გარემოება

Zaman zərfliyi zaman zərfi və isimlə ifadə olunur, cümlədə როდის? (nə vaxt?), რა დროიდან? (nə vaxtdan? nə zamandan?), რა ხნიდან? (nə vaxtdan?), როდემდის?, რა დრომდის?, ხანამდის? (nə vaxtadək?), რამდენ ხანს? (nə qədər vaxt?) suallarından birinə cavab verir. Onlar isimin yönlük, yiyəlik, birgölik, zərflik hallarında qoşmasız və qoşmalarla birlikdə işlənir.

Yönlük halında (მოცემითში) işlənən zaman zərfliyi.

ჩემი ძმა გუშინ მოვიდა	çemi dzma quşin movida	mənim qardaşım dünən gəldi
ახალ წელიწადს თბილისში ჩამოვალ	axal tselitsads tbilissi çamoval	təzə ildə Tbilisiyə gələcəyəm

Yiyəlik halında (ნათესაობითში) işlənən zaman zərfliyi.

ნახევარი საათის შემდეგ მელამ ქვევით ჩამოირბინა	naxevari saatis şemdeq melam kvevit çamoirbina	yarım saatdan sonra tülkü aşağıya qaçdı
გადვიდებისთანავე ირგვლივ მიმოიხედა	qağvidzebistanave irqvliv mimoixeda	oyanan kimi ətrafına boylandı

Birgölik halında (მოქმედებითში) işlənən zaman zərfliyi.

დიღით მოვიდა	dilit movida	şəhər gəldi
ღამით წავიდა	ğamit tsavida	gecə ikən getdi
ხუთი წუთით მოდი	xuti tsutit modi	beş dəqiqəliyinə gəl

Zərflik halında (ვითარებითში) işlənən zaman zərfliyi.

კვირამდის არ ჩამოვა	qviramdis ar çamova	bazaradək, qədər gəlməyəcəm
ამჟამად რას აკეთებ	amjamad ras aqeteb	hazırda nə edirsən

ქართული
ენების
სწავლის
სამეცნიერო
ცენტრი

3. Tərzi-hərəkət zərfliyi – ვითარების გარემოება

Tərzi-hərəkət zərfliyi daha çox tərzi-hərəkət zərfləri, sifət, say, isim, feli sifətlə ifadə olunur, cümlədə როგორ? (necə?), რანაირად? (nə cür?), რამდენჯერ? (neçə dəfə?), რამდენად? (nə qədər? nə dərəcədə?) suallarından birinə cavab verir. Onlar ismin yönlük, yiyəlik, birgəlik, zərflik hallarında qoşmalarla birlikdə və ayrı işlənir.

Yönlük halında (მიცემითში) işlənən tərzi-hərəkət zərfliyi.

ხალხი ფუტკარივით ირეოდა	xalxi putqarivit ireoda	xalq arı tək qaynaşırdı
გული ძალზე მეტად დაუწყებდა ხოლმე ცემას	quli dzalze metad dautsğebda xolme temas	ürəyi olduqca çox döyünməyə başlayırdı

Yiyəlik halında (ნათესაობითში) işlənən tərzi-hərəkət zərfliyi.

მანაც სალამურისებრ დაიკენესა	manats salamurisebr daiqvnesa	o da tütək tək inildədi

Birgəlik halında (მოქმედებითში) işlənən tərzi-hərəkət zərfliyi.

სიფროხილით მოდირდნენ ჩვენი მგზავრები	siprtxilit modiodnen çveni mqzavrebi	bizim yolçular ehtiyyatla gəlirdilər
მუხები წყრომით არხევდნენ ტოტებს	muxebi tsğromit arxevdnen totebs	palıdlar qəzəblə budaqlarını yırğalayırdılar

4. Səbəb zərfliyi – მიზეზის გარემოება

Səbəb zərfliyi səbəb zərfləri ilə ifadə olunur, რატომ? (niyə?), რის გამო? (nə səbəb?, nəyə görə?, nədən?, nədənötrü?), რა მიზეზით? (nə səbəbə?) suallarından birinə cavab verir. Onlar ismin yiyəlik və birgəlik hallarında qoşmalarla birlikdə və ayrı işlənir.

Yiyəlik halında (ნათესაობითში) işlənən səbəb zərfliyi.

შიშისაგან თვალები დააჭყიტა	şışisaqan tvalebi daatçğita	qorxudan gözlərini bərəltdi

Birgəlik halında (მოქმედებითში) işlənən səbəb zərfliyi.

მელიამ სიმწარით კინალამ დაიყვირა	meliam simtsarit qinağam daiğvira	tülkü ağrıdan az qaldı qışqıra
გერასიმეს წყალობით	qerasimes tsğalobit	Qerasimə görə hamı bize

ვევლა აღმაცერად
გვიყურებდა

ğvela almatserad
qviğurebda

əyri (gözle) baxırdı.

5. Məqsəd zərfliyi – მიზნის გარემოება

Məqsəd zərfliyi isim, əvəzlik, feli sifətlə ifadə olunur, რად? (niyə?), რისთვის? (nədən ötrü?), რა მიზნით? (nə məqsədlə?) suallarından birinə cavab verir. Onlar ismin yiyəlik, birgəlik və zərflik hallarında işlənir.

Zərflik halında (ვითარებითში) işlənən məqsəd zərfliyi

ხა ön şəkilçisi və –ოდ sözdüzəldici şəkilçisi vasitəsilə düzələn məqsəd zərfliyi ismin zərflik halında işlənir

ხათევზაოდ წავიდა	satevzaod tsavida	ბაღიқ ovuna getdi
ხათევზაოდ წასვლა	satevzaod tsasvla	ბაღиқ ovuna getmək
ხათევზაოდ წასული	satevzaod tsasuli	ბაღиқ ovuna getmiş
ხანადიროდ წასვლა	sanadirod tsasvla	ova getmək

Birgəlik halında (მოქმედებითში) işlənən məqsəd zərfliyi

Gələcək zaman bilidirən, feli sifətlə ifadə olunan məqsəd zərfliyi ismin birgəlik halında işlənir.

კურღლეღიც მოსასვენებლად ღაღმაღღა ტყეში	Qurdğelits mosasveneblad daimala tğeşı	Dovşan da dincəlmək üçün meşədə gizləndi

Çalışma 1. Oxuyun, zərflikləri tapıb, mənə növünü müəyyənləşdirin.

მეზობლები

ივანეს ცხენი მეზობლის სიმინდში გადავიდა. მეზობელი გაბრაზდა, დაიჭირა ცხენი და ივანეს ზარალი ერთისამად გადაახდევინა.

გავიდა რამდენიმე დღე, მეზობლის ხბო ივანეს ბოსტანში გადავიდა და მწვანეღეღუღობა სულ გაუთხარა. ივანემ დაიჭირა ხბო, მიჰგვარა მეზობელს და უთხრა:

- აი, შენი ხბო, ჩემი ბოსტანიდან მოგიყვანე, ჩაიბარე, მეზობლებს ჩხუბი და ჯიბრი არ შეშვენითო!

შერცხვა მეზობელს და უთხრა:

- ჩინებული კაცი ყოფიღხარ, ივანე! მიირთვი უკანვე ცხენის ფული და ვიცხოვროთ მეგობრულად, როგორც კარგ მეზობლებს შეშვენითო.

Çalışma 2. Oxuyun, zərflikləri tapıb, ismin hansı halında işləndiklərini müəyyənləşdirin.

თაენება თაგვი

თაგუებს სორო ჰქონდათ ერთი სახლის ახლოს. ამ სოროდან ისინი თხრიდნენ ყოველ მხრივ მიწას, მხოლოდ ერთ მხარეს ძლიერ ერიდებოდნენ. მათში ერთი ახალგაზრდა თაენება თაგვი. უთხრეს: - მანდეთკენ მიწის თხრას თაგი დაანებე, თორემ ქონის მაგივრად კატას გამოთხრი და თავს დაიდუბავო. არ დაუჯერა და თქვა: - რა იციან ბებრუცუნებმაო. - თხარა და თხარა მიწა და მართლა გამოთხარა, მაგრამ ქონი კი არა, ვეებერთელა მშიერი კატა.

კვდებოდა თაგვი კატის კლანჭებში და ამბობდა:

- ახია ჩემზე! უფროსებმა და ჩემზე გამოცდილებმა კარგი დარიგება მომცეს და მე კი არ გავუგონე, მასხარადაც ავიგდე და თაგი დავიდუპეო.

§ 46. TƏRKİBİNƏ GÖRƏ SADƏ CÜMLƏNİN NÖVLƏRİ

მარტივი წინადადების ტიპები შედგენილობის მიხედვით

1. Bütöv cümlə – სრული წინადადება
2. Yarımçıq cümlə – არასრული წინადადება
3. Müxtəsər cümlə – გაუერცობილი წინადადება
4. Geniş cümlə – გაუერცობილი წინადადება
5. Şəxssiz cümlə – უქვემდებარე წინადადება

§ 47. BÜTÖV CÜMLƏ – სრული წინადადება

Öz anlayışında hər hansı bir cümlə üzvünün təsəvvür edilməsinə möhtac olmayan sadə cümlə bütöv hesab olunur. Məs:

თბილისი საქართველოს მშენებელია.	tbilisi sakartvelos mşvenebaa.	Tbilisi Gürcüstanın qəşəngliyidir.
გია სკოლაში სწავლობს.	gia sqolaşi stsavlobs.	Qiya məktəbdə oxuyur.
ის კარგი მოსწავლეა.	is qarqi mostsavlea	O yaxşı şagirdidir.

დედამ ლავაში
გამოაცხო.

dedam lavaşi
qamoatsxo.

Anam lavaş bışırđı.

Çalışma 1. Oxuyun, bütöv cümlələri tapıb göstərin.

ლომს ტყეში ეძინა. თავგმა გადაურბინა. ლომმა გამოიღვიძა და თავკი დაიტორა. თავგმა უთხრა: - გამიშვი და გაჭირვებაში დაგეხმარებო. ლომმა გულიანად გაიცინა და გაუშვა თავკი.

გავიდა რამდენიმე ხანი. მონადირეებმა ლომი დაიტორეს და თოკით ხეზე მიაბეს; უნდოდათ, მერე მისულიყენენ და ცოცხალი წაეყვანათ. მონადირეები რომ წავიდნენ, ლომმა საშინელი ღრიალი მორთო. თავკეს შემოესმა ლომის ხმა, მიივრინა, გადადრღნა თოკი, გაათავისუფლა ლომი და უთხრა: - გახსოვს, რომ დამცინე? ახლა ხომ ხედავ, რომ პატარა თავკესაც შესძლება დახმარება დიდი და მძლავრი ლომისათ.

§ 48. YARIMÇIQ CÜMLƏ – არასრული წინადადება

Deyilməsinə ehtiyac duyulmayan və söylənilməsi fikirdə yarımçıqlıq yaradan üzvlərdən biri və ya bir neçəsi buraxılan cümləyə yarımçıq cümlə deyilir. Gürcü dilində yarımçıq cümlə şifahi nitqdə daha çox işlənir

- ხორცს როგორა ვიდი? - xortss roqora ğidi? - əti neçəyə satırsan?
- თორმეტ მანეთად! - tormet manetad - on iki manata!
- შვიდი იგოს! - şvidi iğos! - yeddi olsun!
- შვიდად? - şvidad? - yeddiyə?
- რვა იგოს! - rva iğos! - səkkiz olsun!
- ვერც რვა მანეთად! - verts rva manetad! - nə də səkkiz manata!
- მაშ რამდენი გინდა? - maş ramdeni qında! - bəs nə qədər istəyirsən?
- ათი მაინც იგოს! - ati maints iğos! - hər halda on olsun!
- ცხრაზე რას იტყვი? - tsxraze ras itğvi? - doqquza nə deyirsən?
- არა, ათი. - ara, ati. - yox, on.
- ეჰ, ჯანი გავარდეს, ათი იგოს - eh, cani qavardes, ati iğos! - eh, canın çıxsın, on olsun!

Çalışma 1. Oxuyun, yarımçıq cümlələri tapıb göstərin. Sonra onları bütöv cümlələrə çevirin.

- სად ბრძანდებოდი, ჩემო შერმადინ?
- არსად, ისე დავეხეტებოდი.
- ასე ადრე?
- რაც შენთვის ადრეა, ის ჩვენთვის ადრე არ არის.
- ეგ გადაკვრიოთ ლაპარაკი რად იცი შენ?
- ეგრე გავუჩენივარ ღმერთს.
- ყური დამიგდე, შენ რაღაცა ნაღველი გაქვს და მე მიმაღავ.
- იქნება.
- არა, თუ ღმერთი გწამს.
- მართალს მოგახსენებ.
- მოდი მითხარი, - რა ნაღველი გაქვს.
- თქმა ადვილია, ბატონო ხარ, გეტყვოდი, მაგრამ შენთვის რა ხელსაყრელია?
- ეგ მე ვიცი.
- მე რატომ არ უნდა ვიცოდე?
- შენც შეიტყობ (ი.ჭ.)

§ 49. MÜXTƏSƏR CÜMLƏ – გაუვრცობელი წინადადება

Baş üzvlərdən yalnız birindən – ya yalnız mübtədadan, ya da yalnız xəbərdən ibarət olan cümlələrə müxtəsər cümlə deyilir. Məs:

მოსწავლე გაკვეთილს სწავლობს.	mostsavle qaqvetils stsavlobs.	şagird dərs oxuyur.
მხატვარი სურათს ხატავს.	mxtatvari surats xatavş.	rəssam şəkil çəkir.
პოეტი ლექსს წერს.	poeti lekss tsers.	şair şer yazır.

Çalışma 1. Oxuyun, müxtəsər cümlələri tapıb göstərin.

კულა ხარი და ბუზები

ზაფხულის პაპანაქება იდგა. ხაქონელი ჩრდილს შეფარებოდა. გარს ეხვია აუარებელი ბუზი და აწუხებდა. პირუტყენი წამდაუწუმ კულებს იქნევდნენ და იგერიებდნენ გამაბეზრებელ მწერებს. ამას ვერ ახერხებდა მხოლოდ ერთი კულა ხარი, რომელსაც ურიცხვი ბუზი დაჰხვეოდა და უწყალოდ კბენდა. თვითონ რომ ვერა გაეწეოდა, ხან ერთ ხართან მივიდოდა, ხან, - მეორესთან. ეგების იმათი გრძელი კუდი მომხვედეს და ბუზები დამიფრთხონო. ჰკითხეს ხარებმა:

- კულავ, რას დაეხეტები?
- ვერა ხელავთ, ბუზებს გიგერიებთო! - არხეინად უპასუხა კულამა.

(ო.გ.)

§ 50. GENİŞ CÜMLƏ – გაგრცობილი წინადადება

Gürcü dilində cümlənin baş və ikinci dərəcəli üzvləri iştirak edən cümləyə geniş cümlə deyilir. Məs:

მოსწავლე გაკვეთილს	mostsavle qaqvetils	Şagird dərşini evdə
შინ დამოუკიდებლად	şin damouqideblad	müstəqil hazırlayır.
სწავლობს.	stsavlobs.	

Bu cümlədə cümlənin üç baş üzvü və iki ikinci dərəcəli üzvü iştirak edir.

მოსწავლე – mübtəda

გაკვეთილს – vasitəsiz tamamlıq

სწავლობს – xəbər

შინ – yer zərfliyi

დამოუკიდებლად – tərzi-hərəkət zərfliyi.

Çalışma 1. Oxuyun, müxtəsər və geniş cümlələri tapıb fərqləndirməyə çalışın.

ვაზის ტირილი

მარტში მზე ძალას იკრებს. იღვიძებს კვირტი. იბადება ახალი

სიცოცხლე. იცინის ბუნება. სიცილში ჩაძირულა თითქმის მსოფლოდ ვაზი ტირის, ტირის ჩუმად, უხმოდ აფრქვევს და არავინ იცის, რატომ ტირის იგი.

ვენახის თავზე აღუბლებმა ჭორიკანობა დაიწვეს. მერე ერთი აღუბალი მსხლისკენ გადაიხნიქა და ყურში ჩასწურულა:

- ნატავ თუ იცი, რა ატირებს ვაზს?
- არ ვიცი, ღმერთმანი, ვერ გავიგე, ვინ რა აწყენინა.

ღობესთან შემთხვევით ამოსულმა ატამმა ყური მოჰკრა მათ საუბარს და გულჯავრიანად განაცხადა:

- ეს ამოდენა ხალხი მაგას ახვევია თავს; ძირს უთოხნიან, წამლავენ, სხლავენ, ფურქნიან. . . რაღა ატირებს, არ გიკვირთ?

§ 51. ŞƏXSİZ CÜMLƏ – უქვემდებარო წინადადება

Azərbaycan dilində olduğu kimi, gürcü dilində sadə cümlənin daxilində qrammatik mübtədası iştirak etməyən və təsəvvür də olunmayan cümləyə şəxssiz cümlə deyilir. Şəxssiz cümlədə xəbər III şəxsin təkində işlənərəkən təbiət hadisələrin, insanın səhətinin vəziyyətini bildirir.

ღამდება	ğamdeba	qaranlıqlaşır
თენდება	tendeba	işıqlanır
ცივა	tsiva	soyuqdur
ელავს	elavs	şimşək çaxır
ქუსს	kuxs	göy guruldayır
ცხელა	tsxela	istidir
ქრის	kris	küləkdir
აციებს	atsiebs	soyuqlaşır, soyuqlanır
აკანკალებს	aqanqalebs	titrəyir

Şəxssiz cümlə geniş və müxtəsər olur.

Geniş şəxssiz cümlə:

ოთახში ცივა	otaxşi tsiva	otaqda soyuqdur
გარეთ ყინავს	qaret ğinavs	bayırda şaxtadır
ძალიან ცივა	dzalian tsiva	çox soyuqdur

Müxtəsər şəxssiz cümlə:

თოვს	tovs	qar yağır
წვიმს	tsvims	yağış yağır
ცხელა	tsxela	istidir

Çalışma 1. Oxuyun, şəxssiz cümlələri tapıb, xəbərinin nə ilə ifadə olunduğunu göstərin.

თოვამ რომ გადაიღო, ბევრ ხანს არ გაუვლია, ყინვამ მოუჭირა: აცივდა, აყინდა. აცივდა, დაუთოვია მთები . . . დაბლა წვიმს, ცოტა ზევით კი თოვლი მოჰკიდა ხეებსა. დაღამდა . . . წვრილნი ვარსკვლავნი აყვავდნენ, დასხდნენ ცაზედა.

§ 52. QEYRİ-MÜƏYYƏN ŞƏXSİ CÜMLƏ

განუსაზღვრელპირიანი წინადადება

Hərəkət və ya hökmün qeyri-müəyyən şəxsə aid olduğunu bildiren cümlələrə qeyri-müəyyən şəxsi cümlə deyilir. Qeyri-müəyyən şəxsi cümlədə xəbər III şəxsin cəmində işlənir.

ამბობენ, წელს ცუდი ზამთარი იქნებაო	amboben, tsels tsudi zamtari iknebao	deyirlər, bu il qış pis olacaq
მირიეს, სკოლაში წავიდე	mirçies, sqolaşi tsavide	təklif elədilər, məktəbə gedəm
მწერენ, სოფელში ცუდი ამინდებიაო	mtseren, sopolşi tsudi amindebiao	mənə məktub yazırlar, kənddə havalar pisdir

§ 53. ÜMUMİ ŞƏXSİ CÜMLƏ

განზოგადებულპირიანი წინადადება

Ümumi şəxsi cümlə hərəkət və hökmün eyni zamanda hamıya aid olduğunu bildirir. Belə cümlələrdə xəbər ikinci şəxsin təkində işlənir. Ümumi şəxsi cümlələr ümumiləşmiş mənalar ifadə etdiyinə görə əksərən atalar sözləri və məsələlərdən, hikmətli sözlərdən, aforizmlərdən ibarət olur. Məs:

“რასაც დასთესავ, იმას მოიმკი”	«rasats dastesav, imas moimqi»	«nə əkərsən, onu biçərsən »
“კარგი ამხანაგობა 215	«qarqi amxanaqoba	«yaxın qonşu qardaşdan

“კარგი ძმობის დარიაო”	qarqi dzmobis dariao»	irəlidir»
“ტყბილი სიტყვა რეინის კარს გააღებსო”	«tqibili sitgva rqinis qars qaağebso»	Hərfi tərcüməsi: şirin söz dəmir qapını açar
“ტყუილს მოკლე ფეხები აქვსო”	«tğuils moqle pexebi akvso»	«yalançının mənzili yaxındır»

§ 54. QOVUŞUQ CÜMLƏ

შერწყმული წინადადება

Azərbaycan dilində olan həmcins üzvlü cümlələr ilə gürcü dilindəki qovuşuq cümlələr arasında heç bir fərq yoxdur. Hər iki dildə cümlənin bütün üzvləri tabesizlik əlaqəsi ilə bağlanaraq həmcinsləşə bilər. Həmcins üzvlər cümlənin eyni bir üzvünə aid olur və eyni bir suala cavab verir. Məs:

ცხენი უეტრად გაჩერდა, აცქვიტა ყურები, თავი აიღო და გაიხედა.	txeni uetsrad qaçerda, atskvita ğurebi, tavi aiğo da qaixeda.	at qəflətən dayandı, qulaqlarını şəklədi, başını qaldırdı və baxdı.
ქარმა, ავდარმა და სიცივემ ძალიან შეაწუხეს მონადირე.	karma, avdarma da sitsivem dzalian şeatsuxes monadire.	külək, yağmur hava, və soyuq ovcunu çox narahət etdi.

Birinci cümlədə xəbərler, ikinci cümlədə isə mübtədalar tabesizlik əlaqəsi ilə bağlanaraq həmcinsləşmişlər.

Çalışma 1. Oxuyun, həmcins üzvləri tapın, onların hansı üzvlə bağlı olduğunu söyləyin.

კატა და ლომი
(ხდაპარი)

ერთი კაცი სახნავად წავიდა, თან კატა გაჰყვა. კატამ ტყის პირას იტრიალა, ინადირა, ჩიტები და თავგები დაიჭირა. უცბად ტყიდან ლომი გამოვარდა.

- გამარჯობა, ძმაო!
- გაგმარჯოს!
- როგორ ხარ?
- როგორ უნდა ვიყო, ვარ ჩემთვის, ვცხოვრობ, როგორც

შეეფერება ჩემისთანა კატას.

- მიკვირს, მგახვარ, წვერ-ულვაში, სახე ჩემი გაქვს და გვერდებზე პატარა დარჩენილხარ?
- ჩემს ბატრონს რომ იცნობდე, გაიგებდი, რატომ ვარ ასე პატარა.
- ვინაა შენი პატრონი, ერთი ჯავრი ამოვიყარო!
- ჩემი პატრონი კაცია.
- ვერ მიხვეწებ?
- რატომ ვერ გიხვეწებ! აგურ იქა ხნავს.

ლომი კაცთან მივიდა.

- გამარჯობა!
- გაგიმარჯოს, საიდან მოდიხარ? - ჰკითხა კაცმა.
- მე მანდ ტყეში ვიყავი, თქვენი ხმა მომესმა, გამოვედი, ეს ჩემი ბიძაშვილი დამხვდა და აქ შენთან მომიყვანა, - უპასუხა ლომმა.
- კეთილი იყოს შენი მოსვლა!
- გამიგონია, კაცი ბუმბურაზი რამეა, დიდი ღონე აქვს, შენ კი თვალში პატარა შეწვეწვები, ღონეც პატარა გექნება.
- დავეჭიდოთ და მაშინ ვნახოთ, მე და შენში ვინ უფრო ღონიერია, - უთხრა კაცმა.
- კარგი, ჩემი სურვილიც ეგ იყო!

ნახნავში მოჭირილი ხე ეგდო. კაცმა უთხრა ლომს: - მე ჩემი ღონით ამ ხეს გავხეთქო!

დაჰკრა ცული, სოლი ჩაუგდო, კიდევ დაჰკრა და ხე შუამდის გააპო. ლომს უთხრა:

- აბა, ახლა დანარჩენი შენ გახეთქე!

ლომმა თათები ნახეთქში ჩაყო. კაცმა სოლს გამოჰკრა და ამოაგდო: მერე სახრე აიღო, უშხივლა და უშხივლა ლომს, იმდენი ურტყვარომ ლომი შეეხვეწა, - გაიძევი, ჩემზე ღონიერი ყოფილხარ!

კაცმა შეიბრალა და გაუშვა. ლომი წამოხტა, ერთი კი მიამახა კატას.

- ძმაო, შენი პატრონი მართლაც ღონიერი ყოფილა! მაგის

§ 55. QOVUŞUQ CÜMLƏDƏ BAĞLAYICILAR

შერწყმული წინადადების კავშირები

Qovuşuq cümlədə həmcins üzvləri əlaqələndirən tabesizlik bağlayıcıları mənaca dörd qrupa ayrılır:

1. Birləşdirmə bağlayıcıları (məzəqүүгებელი კავშირები): და (və), თუ (ya, və ya, ya da), არც – არც (nə – nə də), კიდევ-კიდევ (həm-həm də).

გუშინ სანადიროდ ვიყავი და მოვიარე ტყე და ველი.	quşın sanadirod viğavi da moviare tğe da veli.	dünən ovda idim, meşəni və çölü gəzdim.

მოსწავლე და მასწავლებელი – ორივენი დროულად მოვიდნენ სკოლაში.	mostsavle da mastsavlebeli – oriveni droulad movidnen sqolaşi.	şagird və müəllim-hər ikisi məktəbə vaxtında gəldilər.

დიდი თუ პატარა, ქალი თუ კაცი – ყველა ერთად მხიარულობდნენ.	didı tu patara, kali tu qatsi – ğvela ertad mxiarulobdnen.	böyük və ya kiçik, kişi və ya qadın - hamısı birlikdə şənlənirdilər.

არც დილას, არც საღამოს წვიმა არ შეწყვეტილა.	arts dilas, arts sağamos tsivima ar şetsğvetila.	nə səhər, nə də axşam yağış kəsməyib

კარგი მოსწავლე თავის დროზე კიდევ სწავლობს, კიდევ თამაშობს და კიდევ ისვენებს.	qarqi mostsavle tavis droze qidets stsavlobs, qidets tamaşobs da qidets isveneps.	yaxşı şagird öz vaxtında həm oxuyur, həm oynayır, həm də dincəlir.

2. Qarşılaşdırma bağlayıcıları (მაპირისპირებელი კავშირები): მაგრამ (lakin), ხოლო (ancaq, amma, lakin), თორემ (yoxsa), თუმცა (lakin, amma) და სხვ.

ვანო ბეჯითია, მაგრამ ზოგჯერ ცვექობს.	vano becitia, maqram zoqcer tselkobs.	Vano çalışqandır, lakin bəzən dəcəllik edir.

პავლე კეთილია,
თუმცა ზოგჯერ
ბრაზიანც.

pavle qetilia, tumtsa
zoqcer brazilianits

Pavle xeyirxahdir, amma
bəzən acıqlıdır.

3. Bölüşdürmə bağlayıcıları (მაცალკევებელი კავშირები): ან, ან და (ya, ya da, yaxud), თუმცა (bari, yaxud), ხან-ხან (gah-gah da), გინდ (istər).

მოვიდეს პავლე ან პეტრე	movides pavle an petre	Pavla ya da Petre gəlsin
მომიტანე გეოგრაფიის სახელმძღვანელო ან ისტორიისა	momitane qeograpii saxelmdzǧvanelo an istoriisa	coǧrafiya ya da tarix dərsliyini gətir (mənim üçün)
გინდ ფიზიკა იყოს, გინდ ალგებრა	qind piziqa iǧos, qind alqebra	istər fizika olsun, istər cəbr
ხან ადრე მოდის, ხან სულ არ მოდის	xan adre modis, xan sul ar modis	Gah tez gəlir, gah da heç gəlmir

4. Eynilik bağlayıcıları (მაიგივებელი კავშირები): ანუ (yəni, deməli), ესე იგი (ე.ი.) (yəni).

მისწავლენა ანუ მოწავე	mostsavle, anu motsape	məktəbli, yəni şagird
მიცვალებული, ესე იგი მკვდარი	mitsvalebuli, ese iqi mqvdari	mərhum, yəni ölü

Qeyd. Gürcü dilində olan eynilik bağlayıcıları Azərbaycan dilində yoxdur.

Çalışma. Oxuyun, qovuşuq cümlədə, həmcins üzvləri əlaqələndirən tabesizlik bağlayıcılarını tapın, onların mənaca qruplarını müəyyənləşdirin.

ბავშვი მთელი დღე ერთ ამბავში იყო, ხან ძნას ეზიდებოდა, ხან წყალში ბანაობდა, ხან მარწვეს კრეფდა და ხან მწერებს დასდევდა (ი.გ.).

მერცხალმა ძლიერ შეიყვარა პატარა კეთილი გოგონა და სულ იმის გარშემო ტრიალებდა: ხან თავზე აჯდებოდა, ხან უკან მოექცეოდა, ხან ზევიდან დასტრიალებდა (ი.გ.).

ძალუა ელისაბედმა მოიტანა ცეცხლის პირას პურებდალაგებული ხონნა, თან მოაყოლა ამას ტაფა, ერბო და ათი კვერცხი, ზედადგარზე გამოსჭიმა ტაფა და შიგ ორი კოვზი ერბო ჩადო, სანქაროზე გათქვიფა კვერცხები და ჩაუშვა ადულებულ ერბოში (ნ.დ.).

§ 56. TƏSDİQ VƏ İNKAR CÜMLƏLƏR

Մարտქիտի ըս շքշտմիտի Մինաճաճեքեքի

Azərbaycan dilində olan modal-cavab söz-cümlələrdən fərqli olaraq, gürcü dilində nəqli, sual, nida, sual-nida və əmr cümlələrinin tərkibində inkar bildirən ədatlar, əvəzlilər və zərflər olmasa, belə cümlələrə «təsdıq cümləsi» deyilir. Məs:

Նաճլի cümlə (տեքրոքիտի Մինաճաճեքեքի)

Գիս սկոլաճի մովիճա. qia skolaşı movida. Qiya məktəbə gəldi.

Sual cümləsi (կոտեքիտի Մինաճաճեքեքի)

Իքնեք ազվանՄի օս Իկնեք ազվանՄի օս Bəlkədə beşikdə o uşaq
ԵթեՄի Միքս? ԵթեՄի Միքս? ԵթեՄի Միքս? yadır?

Nida cümləsi (մաքիլօս Մինաճաճեքեքի)

Նեքճաճի սքլա հեքի ժմա netavi axla çemi Kaş indi mənim qardaşım
համովեքս! Զմա ճամովեքս Զմա ճամովեքս Գեք!

Sual-nida cümləsi (կոտեքիտ-մաքիլօս Մինաճաճեքեքի)

Իճի, Միքնի սաքմեք itsi, şeni sakmets Bilirsənmi, sənin işin də
ճլեյիճան Միքս Գքեյիճան tsava bu gündən əyri
ճքրաճա?! Գքրաճա?! Գքրաճա?! gedəcəkdir?!

Əmr cümləsi (քրճանեքիտի Մինաճաճեքեքի)

Աքարճի, Գիս, աքարճի! ačkardı, qia, ačkardı! Tələsi, Qiya, tələsi!

Əgər yuxarıda qeyd etdiyimiz cümlələrin tərkibində inkar bildirən ədatlar, əvəzlilər və zərflər olarsa, belə cümlələrə «inkar cümləsi» deyilir. Məs:

Նաճլի cümlə (տեքրոքիտի Մինաճաճեքեքի)

Գիս սկոլաճի ար Գիս սկոլաճի ար movida. Qiya məktəbə gəlmədi.
մովիճա. մովիճա.

Nida cümləsi (մաքիլօս Մինաճաճեքեքի)

Նեքճաճի սքլա հեքի ժմա netavi axla çemi Kaş indi mənim qardaşım
ար համովեքս! Զմա ար ճամովեքս Զմա ար ճամովեքս Գեքմեյ!

Sual-nida cümləsi (կոտեքիտ-մաքիլօս Մինաճաճեքեքի)

ար Իճի, Միքնի սաքմեք ar itsi, şeni sakmets Bilmirsən, sənin işin də
ճլեյիճան Միքս Գքեյիճան tsava bu gündən əyri
ճքրաճա?! Գքրաճա?! Գքրաճա?! gedəcəkdir?!

Əmr cümləsi (brdanebito vınadadegebi)

ar açkarde, qia, ar Tələsmə, Qiya, tələsmə!
ar açkarde!

Çalışma. Oxuyun, verilmiş təsdiq cümlələrdən inkar cümlələri düzəldin.

ქარმა ფოთლები ღობესთან მიაგროვა. დედამ შვილები ნათესავთან წაიყვანა. მოდი ჩემთან. მე კედელთან მივედი და სურათს შევხედე. ფული ჯიბეში ჩაიღო და სახელში წავიდა. ბუღბუღს გალობაში ვერც ერთი ფრინველი ვერ სჯობია. საუბარსა და სახის მოძრაობაში უკმაყოფილება ეტყობოდა. როგორც ამ თვეს, ისე მომავალშიც გამოცდებისათვის უნდა მოვემზადოთ. იხვებმა მდინარისაკენ გასწიეს. მოსწავლეები სკოლისაკენ გაემუხრნენ. მატარებლიდან ბევრი ხალხი ჩამოვიდა. კაკო მოთმინებიდან გამოდიოდა. ფეხბურთელები ბაქოდან დაბრუნდნენ. ტრამვაი ლიანდაგიდან გადავიდა. ხიდან მატლი გამოძვრა. ნათესავი ცოლშვილითურთ მეწვია. სიმონა დავითთან ცამდის მართალი იყო. ტყვიას გულის წვერამდის მიედწია. დღეს სადამომდის პეპლებს ვხდიე. პატარა მგზავრებს უცებ ძაღლის ყეფა შემოეხმათ. ბაბუცა შეკრთა, სული განაბა და ყური დაუგდო. იგი კარგა ხანს იდგა ასე სმენად გადაქცეული და მერე ჯიბიდან ნახევარი პური ამოიღო, ცოტა ცუკრიკას მიუგდო, ცოტაც მაროს მოუტეხა, დანარჩენი ხელში დაიჭირა და იმედიანად გაუღდა გზას.

§57. CÜMLƏ ÜZVİ OLA BİLMƏYƏN SÖZLƏR VƏ SÖZ BİRLƏŞMƏLƏRİ.

სიტყვები და გამოთქმები, რომლებიც არ შედის წინადადების შედგენილობაში.

Azərbaycan dilində olduğu kimi, gürcü dilində cümlədə baş və ikinci dərəcəli üzvlərdən başqa, bir sıra sözlər və söz birləşmələri qramatik cəhətdən cümlənin heç bir üzvü ilə bağlanmır və özləri də cümlə üzvü ola bilmir. Bunlardan bəziləri cümlədə müraciət, bəziləri söylənilən fikrə münasibət, bəziləri hiss və həyəcan bildirir.

Belə sözlər: 1) xitablar, 2) ara sözlər, 3) nidalar daxildir.

§58. XİTAB - მიმართვა

Azərbaycan dilində xitablar ismin adlıq halında işlənir. Azərbaycan dilindən fərqli olaraq, gürcü dilində xitablar ismin çağırış halında (წოდებითში) işlənir və müraciət intonasiyası ilə ifadə olunur.

- შვილო, აქ დამაყენე. მე ცხენზე ჯდომა აღარ შემიძლია. (ბ. ლ.)
- რას ამბობ ჩემო მაზლო, სად უნდა გადავსახლდეთ? (ბ. ლ.)
- ელგუჯა, ვიცით, რომ მანდა ხარ დამალული, გადმოიხედე და ერთ – ერთ სიტყვას გეტყვით. (ა. ყ.)
- აი მშიშარავ, მშიშარავ! . . . თუ ეგრე გეშინოდა ჩემი დანახვისა ქალი რაღად მოიტაცე? (ა. ყ.)

Xitablar cümlənin hər yerində – əvvəlində, ortasında və axırında işlənə bilər. Xitablar yazıda cümlə üzvlərindən müəyyən durğu işarələri ilə ayrılır.

I. cümlənin əvvəlində gələn xitabdan sonra nida işarəsi və ya vergül qoyulur.

დათო! ხორცი ჩამოიტანე ბაზრიდან?	dato! xortsi çamoitane bazridan?	Dato! Bazardan ot gətirdinmi?
ქალი, შენ დამაზი ხარ, და სახელიც შესანიშნავი გაქვს.	kalo, şen lamazi xar da saxelits şesanişnavi qakvs.	Xanım sən gözəlsən, adın da qəşəngdir.

II. Xitab cümlənin ortasında gələrsə, hər iki tərəfdən vergüllə ayrılır.

როგორ მოგეწონა, მთიელო, ეს ჩემი ქვეყანა?	roqor moqetsona, mtielo, es çemi kveğana?	Necə xoşuna gəldi, dağlı, bu mənim vətənim?

III. Cümlənin sonunda gələn xitabdan əvvəl vergül, sonra isə cümlənin intonosiya tələbinə görə ya nöqtə, ya sual, ya da nida işarəsi qoyulur.

პური გეშობა, კაცო!	puri qeşieba, qatso!	Acmayıbsınızımı, kişi!

§59. ARA SÖZLƏR – ჩართული სიტყვები

Ara sözlər, əsasən, danışan şəxsin söylədiyi müəyyən bir fikrə, hadisəyə, münasibətini, deyilən fikirlərin mənbəyini, izahını, ümumiləşdirilməsini, sırasını, nəticəsini və s. bildirir

Ara sözlər ifadə etdikləri mənaya görə (bildirdikləri münasibətə görə) müxtəlif olur.

1. Cümlədə yəqinlik bildirən ara sözləri: უიჭველად, უთუოდ (şübhəsiz, sözsüz), რასაკვირველია (əlbəttə) və s.

რასაკვირველია, ეს ასე	rasaqvirvelia, es ase	Əlbəttə, bu belə olacaq.

იქნება.	ikneba.	
ავადმყოფს, უეჭველია, რაღაც აწუხებდა	avadmğopsb, uetçvelia, rağats atsuxebda.	Xəstəni, şübhəni təsdiqlənənə narahət edirdi.

2. Cümlədə sevinc və təəssüf bildirən ara sözləri: სამწუხაროდ (təəssüf ki), საბედნიეროდ (xoşbəxtlikdən), საუბედუროდ (bədbəxtlikdən) və s.

ავადმყოფი, საბედნიეროდ, მალე განიკურნა.	avadmğopi, sabednierod, male qaniqurna.	Xəstə xoşbəxtlikdən tez sağaldı.
ჩემი ამხანაგები ხვალ საექსკურსიოდ თბილისში მიდიან, სამწუხაროდ, მე ვერ მივდივარ.	çemi amxanaqebi xval saeksqursiod tbilissi midian, samtsuxarod, me ver mivdivar.	Mənim yoldaşlarım sabah Tbilisiyə ekskursiyaya gedirlər, təəssüf ki, mən gedə bilmirəm.

3. Cümlədə gūman, şübhə, ehtimal bildirən ara sözlər: როგორც ჩანს (bəlkə, bəlkə də), შეიძლება (gūman ki), (ehtimal ki), თითქოს (yəqin, yəqin ki) və s.

როგორც ჩანს, ვიპ სკოლაში არ მოვა.	roqorts çans, qia sqolaşi ar mova.	Gūman ki, Qiya məktəbə gəlməyə.
შეიძლება, ვიპ სკოლაში მოვიდეს.	şeidzleba, qia sqolaşi movides.	Ehtimal ki, Qiya məktəbə gələ.
ალბათ, ხვალ მოვალ.	albat, xval moval.	Bəlkə, sabah gələm.

4. Cümlədə deyilən fikrin mənəbəyini, istinad nöqtəsini bildirən ara sözləri: ჩემი გაგებით (məncə), ჩემი შეხედულებით (mənim zənnimcə), თქვენის აზრით (sizin fikrinizcə), თქვენის გაგებით (sizcə), რა ვიცო (nə bilim) və s.

ჩემი გაგებით, ვიპ არ მოვა.	çemi qaqebit, qia ar mova.	Məncə, Qiya gəlməyəcək
ჩემი შეხედულებით, ვიპ კარგი მოსწავლეა.	çemi şexedulebit, qiya qarqi mostsavlea.	Mənim zənnimcə, Qiya yaxşı şagirddir.

5. Cümlədə nəticə-ümmüləşdirmə bildirən ara sözləri: მაშასადამე (deməli, beləliklə), პირიქით (əksinə), ერთი სიტყვით (beləliklə), დასასრულ (bir sözlə nəhayət, axırda), მაგალითად (məsələn) və s.

უფროსი ძმა ფრიადოსანია, უმცროსი კი, პირიქით, ცუდად სწავლობს.	uprosi dzma priadosania, umtsrosi qi, pirikit, tsudad stsavlobs.	Böyük qardaşım əlaçdır, kiçik isə, əksinə, pis oxuyur.

ერთი სიტყვით, erti sitğvit,
 ავადმყოფი უკეთ არის. avadmğopi uqet aris.

Bir sözlə, xəstə yaxşıdır.
 ენციკლოპედია

6. Cümlədə fikirlər silsiləsini, sırasını bildirən ara sözlər: **ჯერ ერთი** (birincisi), **მეორეც** (ikincisi), **მესამეც** (üçüncüsü), **ბოლოს** (nəhayət), **გარდა ამისა** (bundan başqa) və s.

ჯერ ერთი, საშინაო დავალება უნდა შეგესრულებინა და მეორეც, დამატებითი ლიტერატურა წაგვეითხა.	cer erti, saşinao davaleba unda şeqsrulebina da, meorets, damatebiti literatura tsaqeqitxa.	Birincisi ev tapşırığını yerinə yetirilməliydin, ikincisi, əlavə ədəbiyyat oxumalıydın.

7. Cümlədə and(ıcmək) bildirən ara sözləri: **ღმერთმანი** (vallah), **ჩემმა მზემ** (başım üçü) və s.

ჰო, მართალია, არ ვიცი, ღმერთმანი . . .	ho, martalia, ar vitsi, ğmertmani . . .	Hə, düzdür, bilmirəm, vallah...

8. Cümlədə əzizləmə bildirən ara sözləri: **გენაცვალე** (**qurban olum**), **შენი ჭირიმე**, **შენი კენესამე** (sənin qadanı alım, sənin ağrın alım) və s.

მიშველე, შენი ჭირიმე, მიშველე!	mişvele, şeni tçirime, mişvele!	Mənə kömək elə, sənin ağrın alım, kömək elə!
გია, გენაცვალე, მოდი აქა!	qia, qenatsvale, modi aka!	Qiya, qurban olum, gəl bura!

Calışma. Oxuyun, ara sözləri tapıb, məna növünü göstərin.

მე, რასაკვირველია, ბარათელი არ გახლავართ. თანა, ცუტყობოდა, ფიქრში იყო გართული. ბიძაჩემმა, სხვათა შორის, ერთი დათვის ამბავი მითხრა. ამის ნიშნებს, ჩვენდა სასიხარულოდ, ვხედავთ დღეს. მართლაც, ბუნება თვლემდა, ემზადებოდა საძილედ. საღამო ხანი, როგორც მოგეხსენებათ, სადარბაზო ხანია.

ამ მთიელს, როგორც ეტყობოდა, სოფელში არავინ იცნობდა. ეს, რასაკვირველია, შენი საქმეა, ანდრეი! ჩემი მშობლების თავაზიან წინადადებაზე შეგიძლია უარი ს თქვა, მაგრამ, მგონია, რომ არ იქნება მართალი, თუ ასე ჩაიღვენ. შენ, სამწუხაროდ, ფრონტისათვის ვეღარ გამოღებები. განა არ ვიცი, რატომ გერჩის გული ფრონტზე წასასვლელად, მაგრამ გავიწყლება, რომ ზურგში ჩვენ უდიდესი შრომის ფრონტი მოგვეპოვება.

§60. NİDA – შირისდებული

Xitab və ara sözləri olduğu kimi, nidalar da qrammatik cəhətdən cümlənin heç bir üzvü ilə bağlanmır və cümlə üzvü ola bilmir. Nidalar cümlədə hiss- həyəcan bildirib insanın müxtəlif hissələrini ifadə edir. Gürcü dilində nidalar əsasən cümlənin əvvəlində, bəzən isə ortasında və sonunda işlənir.

Cümlənin əvvəlində işlənib, alçaq tonla deyilən nidadan sonra vergül, yüksək tonla deyilən nidadan sonra nida işarəsi qoyulur.

Oh, ra mşvenivrad   Oh, nə gözəl oxuyur.
 გალობს.   qalobs.

Uh! eqets qarqia.   Uh! O da yaxşıdır.
 უკ! ეგეტ კარგია.

Nida cümlənin ortasında işləndikdə, hər kək tərəfində vergül qoyulur.

Ratom ar modis,   Niyə gəlmir, a kişi, bu
 კაცო, ეს ბავშვი?   qatso, es bavşvi?   uşaq?

Nida cümlənin sonunda gəldikdə, ondan əvvəl vergül, sonra isə intonasiyadan asılı olaraq nöqtə, üç nöqtə və ya nida işarəsi qoyulur.

Ra qatsi daiğupa! . . .   Nə kişi öldü! ...
 რა კაცი დაიღუპა! . . .   ra qatsi daiğupa! . . .

Apsus!   Əfsus!
 აფსუს!   apsus!

Çalışma. Oxuyun nidaların yazılışına və durğu işarələrinin düzgün işlənilməsinə diqqət yetirin.

Oh, ra laməşad idgeidəbs bənebə miodinebuli! Uş, mərto ereti im şlaprebes/dgeidə dedəsəvət me şemətevisə. Uş ver moşioşiqre, bişos!

Bişos! – erəşməd gəidəinə qevləmə. Ra riğad nəməcəbə! Uş! əş ra kərgiə! , şevənş kərtəşel şevləşevrebes ra şevləbiə, əbə, mətəşəri? viş! viş! də kərgiə! vəşə! vəşə! də qoşidə əş vətəkəri pəşəşinə. əi, dedəç işə şevləmə!

§61. MÜRƏKKƏB CÜMLƏ – რთული წინადადება

Azərbaycan dilində olduğu kimi, gürcü dilində də mürəkkəb cümlə iki və daha artıq sadə cümlənin birləşməsindən əmələ gəlir.

Hər iki dildə, mürəkkəb cümlələr iki növə ayrılır: 1) rəşeli təşevləbişeli vənədədəbə (tabesiz mürəkkəb cümlə); 2) rəşeli şevləşevləbişeli vənədədəbə (tabeli mürəkkəb cümlə)

§62. TABESİZ MÜRƏKKƏB CÜMLƏLƏR

რთული თანწყობილი წინადადებები

Azərbaycan və gürcü dillərində, tabesiz mürəkkəb cümlə bərabər hüquqlu sadə cümlələrin birləşməsindən əmələ gəlir, bir-biri ilə müxtəlif məna əlaqələri ilə bağlanır. Bağlayıcının tabesiz mürəkkəb cümlələrdə bu məna əlaqələri həm intonosiya, həm də tabesizlik bağlayıcıları ilə, bağlayıcısız tabesiz mürəkkəb cümlələrdə isə yalnız intonosiya ilə yaranır.

Bağlayıcıların iştirakına görə tabesiz mürəkkəb cümlələr üç qrupa ayrılır.

1. birləşdirmə bağlayıcılı (მაჯგუფებელი კავშირებიანი)- da (və), არც, ვერც (inkar şəkilcisi- nə, nə də, heç də) – tabesiz mürəkkəb cümlələr:

ქარი ამოვარდა და წვიმა დაიწყო.	kari amovarda da tsvima daitsgo.	Külək qalxdı və yağış yağmağa başladı.
ოთახის კარი გაიღო და გარედან სიცოცვე შემოვიდა.	otaxis qari qaiğo da qaredan sitsive šemovida.	Otağın qapısı açıldı və bayırdan soyuq gəldi.
არც მე წავალ, ვერც ის მოვა.	arts me tsaval, verts is mova.	Nə mən gedəcəyəm, nə də o gələcək.

Birləşdirmə bağlayıcıları zaman, ardıcılıq, səbəb-nəticə əlaqəli tabesiz mürəkkəb cümlələrin tərkib hissələrini əlaqələndirir.

2. qarşılaşdırma bağlayıcılı (მაპირისპირებელი კავშირებიანი) – მაგრამ (lakin), ხოლო (ancaq, amma), თორემ (yoxsa, əks halda)- tabesiz mürəkkəb cümlələr:

უფროსი ძმა ექიმია, ხოლო შეათანა – მასწავლებელი.	uprosi dzma ekimia, xolo şuatana – mastsavlebeli.	Böyük qardaşım həkimdir, ancaq ortancu müəllimdir.
წვიმა გადაიღო, მაგრამ ცახე მზე არ ჩანდა.	tsvima qadaigo, maqram tsaze mze çanda.	Yağış kəsdı, lakin göydə günəş görünmürdü.

Qarşılaşdırma bağlayıcılı tabesiz mürəkkəb cümlələrdə bir hadisə digərlərinə qarşı qoyulur.

3. bölüşdürmə bağlayıcılı (მაკლკევებელი კავშირებიანი) – ან, ანდა (ya, ya da), გინდ (istər), ხან - ხან (gah, gah da)- tabesiz mürəkkəb cümlələr:

ხან ცხელა, ხან გრილა, ხან კიდევ ცოვა.	xan tsxela, xan qrila, xan qidev tsiva.	Gah istidir, gah sərindir, gah da soyuqdur.

ან მოგიყვან იმ ცხენსა,
 ან მკვდარი მიგულე.

an moqiğvan im
 tsxensa, an mqvdari
 miqule.

Ya o atı sənə
 gətirəcəyəm,
 ölmüş hesab et.

Bölişdürmə bağlayıcıları növbə ilə bir-birini əvəz edən hadisləri əlaqələndirir.

Çalışma. Oxuyun, əvvəlcə birləşdirmə, sonra qarşılaşdırma, axırda bölişdürmə bağlayıcıları tabesiz mürəkkəb cümlələri seçib yazın.

ირაკლის სიგიცხე იყურებდა, მაგრამ თავს იკავებდა. ბორბალო მაღალი მთაა, ხოლო შეინვარი კიდევ უფრო მაღალია. დამით სადმე ან ტურა დაიხზაველებს, ან აფთარი აგოდდება, ან მკელი დაიქმუვლებს. კოდალა ხეს უკაკუნებს და ტოროლა ცაში გალობს. ცა მოიწმინდა და მზის შუქმა იქაურობა ვაანათა.

§63. TABELİ MÜRƏKKƏB CÜMLƏLƏR

რთული ქვეწოლობილი წინადადება

Azərbaycan dilində olduğu kimi, gürcü dilində tabesiz mürəkkəb cümlələrdən fərqli olaraq, tabeli mürəkkəb cümlələri əmələ gətirən sadə cümlələrdən biri müstəqil, digəri ona tabe olur. Tabe edən baş cümlə (mətəvარი წინადადება), tabe olan budaq cümlə (დაქვემდებარებული ანუ დამოკიდებული წინადადება) adlanır.

Budaq cümlələr baş cümləyə tabeli bağlayıcılarla (სანამ-ნə vaxt ki, რომ-ki, əgər ki, თუ-əgər, თუმცა-hərçənd, əgər ki, ვიდრე-ნə qədər ki, ta ki, ვინაიდან-belə ki, ondan ötürü ki, იმიტომ რომ-ondan ötürü ki, როგორც კი-necə ki və s.), nisbi əvəzliliklər (რაც-ნə də, ვინც- kim də, რომელიც-hansı da, hansı ki, როგორიც-necə də, რამდენიც-ნə qədər ki, რაწაირიც-ნə cür də və s.) (საიდანაც-haradan da, სადაც-haraya, როგორც-necə də, საითკენ-hansı tərəfə, საითკენაც-hansı tərəfə ki və s.) bağlanır.

§64. BUDAQ CÜMLƏLƏRİN NÖVLƏRİ

დამოკიდებულ წინადადებათა სახეები

1. Mübtəda budaq cümləsi- ქვემდებარული დამოკიდებული წინადადება
2. Tamamlıq budaq cümləsi- დამატებითი დამოკიდებული წინადადება
3. Təyin budaq cümləsi- განსაზღვრებითი დამოკიდებული წინადადება
4. Yer budaq cümləsi- ადგილის გარემოებითი დამოკიდებული

წინადადება

5. Zaman budaq cümləsi- დროის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება
6. Tərzi-hərəkət budaq cümləsi- ვითარების გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება
7. Səbəb budaq cümləsi- მიზეზის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება
8. Məqsəd budaq cümləsi- მიზნის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება
9. Nəticə budaq cümləsi- შედეგობითი დამოკიდებული წინადადება
10. Şərt budaq cümləsi- პირობითი დამოკიდებული წინადადება
11. Güzəşt budaq cümləsi- დათმობითი დამოკიდებული წინადადება

§65. MÜBTƏDA BUDAQ CÜMLƏSİ

ქვემდებარული დამოკიდებული წინადადება

Mübtada budaq cümləsi ya baş cümlədən olmayan mübtədanın vəzifəsini görür, ya da baş cümlənin əvəzliklə ifadə olunan mübtədasını izah edir, **ვინ (kim?)**, **რა (nə?)**, suallarına cavab olur.

ძალდი ვინც მოკლა, მანვე გადაათრიოს.	dzağli vints moqla, manve qadaatrioso.	İti kim ki öldürdü, o da basdırısın.
ვინც ეს საქმე გააკეთა, აქ არის.	vints es sakme qaaqeta, ak aris.	Kim bu işi görüb, buradadır.

Hər iki misalda budaq cümlə baş cümlədən əvvəl gəlir və **kim?** sualına cavab verir.

Mübtəda budaq cümləsi baş cümləyə ვინც (kim ki, kim də), რაც (nə ki, nə də) nisbi əvəzlikləri və რომ, თუ şərt şəkilçiləri ilə bağlanır.

§66. TAMAMLIQ BUDAQ CÜMLƏSİ

დამატებითი დამოკიდებული წინადადება

Gürcü dilində tamamlığın üç növü olduğu kimi, tamamlıq budaq cümləsinin də üç növü var.

1. Vasisəz tamamlığı əvəz edən budaq cümlə (პირდაპირი დამატების გაგების შემცველი დამოკიდებული წინადადება) ვინ? (kim?), რა?

(ნო?), ვის (kimi), რას (nəyi) suallarına cavab verir, adlıq və yönlük hallarında işlənilir.

პრაქტიკულ მეცადინეობაზე შევესწავლე ის, რაც მანამდე არ ვიცოდით.	praktiql metsadineobaze şevistsavle is, rats manamde ar vitsodi.	Pratiki məşğələdə onu öyrəndim, hansını onadək bilmirdim.

2. Vasiətli tamamlığı əvəz edən **budaq cümlə** (ირიბი დამატების გაგების შემცველი დამოკიდებული წინადადება) ვის? (kimi?), რას? (nəyi) suallarına cavab verir, ismin yönlük halında işlənilir.

ჩემი ცეცხლი შევეიდოს, ვინც ეს საქმე გამოძნელა.	çemi tsetsxi şeeqidos, vints es sakme qamidznela.	Mənim ahım yandırısın, kim ki bu işimi çətinə saldı.

3. Sadə tamamlığı əvəz edən **budaq cümlə** (უბრალო დამატების გაგების შემცველი დამოკიდებული წინადადება) ვინ? (kim?), რა? (nə?), ვისზე (kimə), რაზე? (nəyə?) suallarına cavab verir, ismin yönlük, yiyəlik, birgəlik və zəriflik hallarında qoşmasız və qoşmalarla işlənilir.

ბეჯითი სტუდენტი დარწმუნებულია იმაში, რომ გამოცდებზე კარგ ნიშანს მიიღებს.	Beçiti studentı dartsmunebulia imaşı, rom qamotsdebze qarq nişans miığebıs.	Çalışqan tələbə əmindir ki, imtahanlardan yaxşı qiymət alaçaq.

Bu misallarda budaq cümlə **baş cümlədən** sonra gəlir, tamamlığın ayrı-ayrılıqda növlərini ifadə edir.

§67. TƏYİN BUDAQ CÜMLƏSİ

განსაზღვრებითი დამოკიდებული წინადადება

Təyin budaq cümləsi baş cümlənin isimlə ifadə olunan hər hansı bir üzvünü təyin edir və რომელი? (hansı?), როგორი? (necə? nə cür? nə təhər?) suallarına cavab verir.

ყველანი სიხარულით მიეგებნენ ონისეს, რომელიც ყველაზე მეტს მსიარულობდა.	ğvelani sixarulit mieqebnen onises, romelits ğvelaze mets mxiarulobda.	Hamı sevinclə Oniseni qarşılayırdı, hansı ki hamıdan çox sevinirdi.

Təyin budaq cümləsi baş cümləyə რომელიც (hansı da, hansı ki), როგორიც (necə də, necə ki), ვინც (kim də), რაც (nə də), nisbi əvəzliliklər, სადაც (harada), საიდანაც (haradan da), საითკენაც (hansı tərəfə də), როცა (nə vaxt), როდესაც (nə vaxt ki) nisbi zərfləri və რომ (ki) bağlayıcısı ilə bağlanır.

§68. YER BUDAQ CÜMLƏSİ

ადგილის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება

Yer budaq cümləsi baş cümlədəki hərəkətin icra olunduğu yeri bildirir və **სად?** (harada?), **საითკენ?** (haraya?), **საიდან?** (haradan?) suallarına cavab verir.

სადაც ბევრი ტყეა, იქ წყალიც უხვადაა.	sadats bevri tğea, ik tsğalits uxvadaa.	Harada meşə çoxdur, orada su da çoxdur.
სახლი, სადაც ი. ჭავჭავაძე ცხოვრობდა, გადაპყურებს არაგვის დაბლობს.	saxli, sadats i. çavçavadze tsxovrobdə, qadahğurebs araqvis dablobs.	Ev, harada ki, İ. Çavçavadze yaşayırdı, Araqvinin düzənliyinə baxır.

Yer budaq cümləsi baş cümləyə **სადაც** (harada), **საიდანაც** (haradan da), **საითკენაც** (hansı tərəfə də) nisbi zərflərlə bağlanır.

§69. ZAMAN BUDAQ CÜMLƏSİ

დროის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება

Zaman budaq cümləsi baş cümlədəki hərəkətin icra olduğu vaxtı bildirir və **როდის?** (nə vaxt? nə zaman?), **რა დროიდან?** (nə vaxtdan?), **რა დრომდის?** (nə vaxtadək?) suallarına cavab verir.

მაშინ თორმეტი წლისა ვიყავი, როცა ბატონმა სახლს მომაშორა.	maşin tormeti tslisa viğavi, rotsa batonma saxls momaşora.	O zaman on iki yaşım vardı, nə vaxt ağa məni evdən ayırdı.
რაკი ყველამ დაიძინა, სოფიო ისევ ადგა და გარეთ გავიდა.	raqi ğvelam daidzina, sopio, isev adqa da qaret qavida.	O ki, hamı yatdı, Sopio yenidən durub bayıra çıxdı.

Zaman budaq cümləsi baş cümləyə **როდესაც** (nə vaxt ki, nə zaman ki), **თუ** (əgər), **არა** (yox), **რაწამს** (an kimi), **როგორც** კი (necə ki), **ვიდრე** (nə qədər ki, ta ki), **რაკი** (o ki, madam ki), **სანამ** (nə vaxtadək), **მანამ** (o vaxtadək), **როცა** (nə vaxt), **რომ** (ki, əgər ki) bağlayıcıları ilə bağlanır.

§70. TƏRZİ-HƏRƏKƏT BUDAQ CÜMLƏSİ

ვითარების გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება

Tərzi-hərəkət budaq cümləsi baş cümlədəki hərəkətin nə cür icra olduğunu bildirir və **როგორ?** (necə?), **რანაირად?** (nə cür?), **რამდენად?** (nə qədər? nə dərəcədə?), **რამდენჯერ?** (necə dəfə?) suallarına cavab verir.

მამანემი ისე უვლიდა
ვენახს, როგორც დედა
უვლის შვილსა.

mamaçemi ise uvlida
venaxs, roqorts deda
uvlis şvilşa.

Atam üzüm bağına elə
qulluq edirdi, necə ki,
ana balasına qulluq edir.

ნემი ფანჯრიდან
მოვარე ისე ჩანს,
როგორც ღიმონის
ნაჭკერი უზარმაზარ
ჭიქაში.

çemi pancridan
mtvare ise çans,
roqorts limonis
natçeri uzarmazar
çikaşi.

Mənim pəncərəmdən ay
elə görünür, necə ki,
böyük stəkanda limonun
tikəsi.

Tərzi-hərəkət budaq cümləsi baş cümləyə რომ (ki), ისე (elə), როგორც (necə ki), ისე როგორც (elə necə ki), იმგვარად (elə, eləliklə), იმდენად (o qədər, o dərəcədə, o qədər . . . ki), იმდენჯერ (o qədər, o dəfə), რამდენჯერ (necə dəfə), რამდენადაც (o qədər də) bağlayıcılar və bağlayıcı sözlərlə bağlanır.

§71. SƏBƏB BUDAQ CÜMLƏSİ

მიზეზის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება

Səbəb budaq cümləsi baş cümlədəki hərəkətin və ya əlamətin səbəbini bildirir və რატომ? (niyə? nə üçün?), რის გამო? რა მიზეზით? (nə səbəbə?) suallarından birinə cavab verir.

ვინაიდან დიდი
გვალეუბი იყო,
ნათესები გაფუჭდა.

vinaidan didi
qvalvebi iğo, natesebi
qapuçda.

Zira böyük quraqlıq
olduğu üçün, əkin (səpin)
xarab oldu.

Səbəb budaq cümləsi baş cümləyə ვინაიდან (belə ki, zira), რადგანაც (çünkü, bir halda ki), იმის გამო, იმიტომ რომ (ondan ötrü ki) bağlayıcı sözlərlə bağlanır.

§72. MƏQSƏD BUDAQ CÜMLƏSİ

მიზნის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება

Məqsəd budaq cümləsi baş cümlədəki hərəkətin məqsədini bildirir və რისთვის? (nə üçün? Niyə?), რა მიზნით? (nə məqsədlə?) suallarından birinə cavab verir.

ბეჯითი სტუდენტი
ბევრს მეცადინეობს,
რომ დაეუფლოს
მეცნიერებას.

Beciti studenti bevrş
metsadineobsb rom
daeuplos
metsnierebas.

Çalışqan tələbə çox
oxuyur ki, elmi
mənimləşsin.

Məqsəd budaq cümləsi baş cümləyə რომ (kim) bağlayıcısı və იმისთვის (onun

üçün), ამისთვის (bunun için), მაგისთვის (onun için) məqsəd zərfləri ilə bağlanır.

§73. NƏTİCƏ BUDAQ CÜMLƏSİ

შედგობითი დამოკიდებული წინადადება

Nəticə budaq cümləsi baş cümlənin ümumi məzmunundan çıxan nəticəni göstərir və baş cümləyə ამიტონ (buna görə, bunun için), იმიტონ (ona görə, onun için), ამის გამო (buna görə), რის გამოც (ona görə ki) bağlayıcıları ilə bağlanır.

მშვენიერი საღამო იყო, ამიტომ იმ დამეს იქ დავრჩი.	mşvenieri sağamo iğo, amitom im ğames ik davrçi.	Çox cözəl axşam idi, buna görə o axşam orada qaldım.

§74. ŞƏRT BUDAQ CÜMLƏSİ

პირობითი დამოკიდებული წინადადება

Şərq budaq cümləsi baş cümlədəki hərəkətin şərtini bildirir və რა პირობებში? რა შემთხვევაში? (hansı şərtlə?)suallarından birinə cavab verir. Şərt budaq cümləsi baş cümləyə თუ, თუკი, უკეთუ (əgər) bağlayıcıları ilə bağlanır.

თორნიკე თუ არ გვესარდლა, ხმაღს არ მოვკიდებთ ხელსაო.	torniqe tu ar qvesardla, xmals ar movqidebt xelsao.	Əgər Tornike bizə sərkərdəlik etməsə, əlimiz qılınca dəyməyəcək.
გამიკვავდეს მე ეს ენა, თუ რომ ვისმე მივევერო.	qamikvavdes me es ena, tu rom visme mivepero.	Daşa dönsün mənim bu dilim, əgər bir kəsi əzizləsəm.
თუ კაცსა ცოდნა არა აქვს, ის კაცი არ არის.	tu qatssa tsodna ara akvs, is qatsi ar aris.	Əgər kişinin biliyi yoxdursa, o, kişi deyil.

§75. GÜZƏŞT BUDAQ CÜMLƏSİ

დათმობითი დამოკიდებული წინადადება

Güzəşt budaq cümləsində ifadə olunan fikir ya baş cümlədəki fikrə qarşı qoyulur, ya da güzəştə gedir. Bu budaq cümlə baş cümləyə თუმცა (hərçənd, əgər ki), მიუხედავად იმისა (ona baxmayaraq), მიუხედავად ამისა (buna baxmayaraq), თუნდ, თუნდაც (barı, yaxud), რაგინდ (nə təhər də . . .), რაც

უნდა (nə olsa da), ვინც უნდა (kim olsa da) bağlayıcı sözlərlə bağlan

თუმცა ხილი კარგად
დამწიფდა, მაგრამ
გემრიელი მაინც არ
არის.

tumtsa xili qarqad
damtsipda, maqram
qemrieli maints ar
aris.

Hərçənd meyvə yaxşı
yetişdi, lakin yenə də
dadlı deyil.

Çalışma. Budaq cümlənin növlərini müəyyənlədirin.

მგელი თუმცა დაჭრილი იყო, მაგრამ მაინც ჩქარა გარბოდა.
ბეჯითი სტუდენტი ლექციას არ გააცდენს, რაც უნდა ბევრი საქმე
ჰქონდეს. მას აღარ ეშინის, თუნდ თავს დაატყდეს მეხია. მაგ ამბავს
უფრო ადრეც მოვიტანდი, რომ წყალდიდობას არ შევეჩერებინე. თუ
გაბრუშკას არ გამატანთ, მე ქალაქში წამსვლელი არა ვარ.
ახალთესლები სეტყვის ქვეშ მოეტანა, რის გამოც ისინი თითქმის
აღარსად არა ჩანდნენ. ქალი წამდაუწუმ წყალს ითხოვდა, რათა
გამშრალი პირი გაესველებინა. ცამ ისე საშინელად დაიტყქა, რომ
დედამიწამ ზანზარი დაიწყო. იმ დროს ისეთი საშინელი ტყე-
ქუხილი ატყდა, რომ დედამიწამ ზანზარი დაიწყო. ისეთი ბნელი
ღამე იყო, რომ კაცს თვალთან მიტანილი თითის დანახვაც არ
შეეძლო. ისე ბნელოდა, რომ კაცს თვალთან მიტანილი თითის
დანახვაც არ შეეძლო. პავლიამ ღიღინით გასწია იქითკენ, სადაც
კატკატები ისხდნენ.

II HISSƏ

BİZ GÜRCÜCƏ DANIŞIRIQ

ჩვენ ვლაპარაკობთ
ქართულად

GÖRÜS,
VIDALAŞMA

შესვედრა,
გამოთხოვება

SEXVEDRA,
QAMOTXOVEBA

Salam!	გამარჯობა!	qamarcoba!
Sabahınız xeyir!	დილა მშვიდობისა!	dila mşvidobisa!
Axşamınız xeyir!	სალამო მშვიდობისა!	sağamo mşvidobisa!
Gecəniz xeyrə qalsın!	ღამე მშვიდობისა!	ğame mşvidobisa!
Hər vaxtınız xeyir!	გაგიმარჯოს!	qaqimarcos!
Necə getdiniz?	როგორ იმეზავრეთ?	roqor imqzavret?
Xudahafiz! Sağ ol(un)!	ნახვამდის! გამადლობ(თ)!	naxvamdis! qmadlob(t)
Uğurlar olsun!	კეთილი მებავრობა!	qetili mqzavroba!
Gələn görüşə qədər!	მომავალ შეხვედრამდე!	momaval şexvedramde!
Yaxşı yol!	გზა მშვიდობისა!	qza mşvidobisa!
Salamat qalın!	კარგად იყავით!	qarqad igavit!
Hamıya salam deyin!	მოკითხვა გადაეცით ყველას!	moqitxva qadaetsit ğvelas!
İşlər necədir!	როგორ არის საქმეები?	roqor aris sakmeebi?
Sizdə nə yenilik var?	რა სიახლეა თქვენთან?	ra siaxlea tkventan?
Nə xəbar var?	რა ამბავია?	ra ambavia?
Təzə nə var?	რა არის ახალი?	ra aris axali?
Özünüzdə necə hiss edirsiniz?	როგორ გრძნობთ თავს?	roqor qrdznobt tavs?
Çox yaxşı	ძალიან კარგად	dzalian qarqad
Xəstəyəm	შუუძლოდ ვარ	şездzlod var
Başım ağrıyır	თავის ტკივილები მაქვს	tavis tqivilebi makvs
Ürəyim incidir	გული მაწუხებს	quli matsuxebes
Nə xoş görüşdür!	რა სასიამოვნო შეხვედრაა!	ra sasiamovno şexvedraa!
Nə xoş təsadüfdür!	რა სასიამოვნო მოულოდნელობაა!	ra sasiamovno moulodneloba!

Sizi görməyə şadam!	მობარული ვარ თქვენს ნახვისას!	moxaruli var tkveni naxvisa!
Bu sizsiniz!	ეს თქვენა ხართ! (ბრძანდებით!)	es tkvena xart! (brdzandebit!)
Sizi burada görəcəyimi gözləmindim!	არ ველოდი თქვენს აქ ნახვას!	ar velodi tkvens ak naxvas!
Neçə vaxtdır sizi (səni) görmürdüm.	რამდენი ხანია არ მინახიხართ.	ramdeni xania ar minaxixart
Budur, mən də gəldim.	აგერ, მეც მოვედი	aqer, mets movedi
Mən gecikməmişəm ki?	დამაგვიანდა?	xom ar damaqvianda?
Mən vaxtındagəlmişəm?	თავის დროზე მოვედი?	tavis droze movedi?
Siz çoxdanmı məni gözləyirsiniz?	დიდიხანია შელოდებით?	didxania melodebit?
Siz vaxtında gəlibsiniz.	თქვენ დროზე მოხვედით	tkven droze moxvedit
Siz gecikdiniz.	თქვენ დაგაგვიანდათ	tkven daqaqviandat
İcazə verin xudahafisləşək.	ნება მიბოძეთ დაგემშვიდობოთ	neba mibodzet daqemşvidobot
Mən sizinlə xudahafisləşirəm.	მე თქვენ გემშვიდობებით	me tkven qemşvidobebit
Biz sizinlə xudahafisləşirik.	ჩვენ თქვენ გემშვიდობებით	çven tkven qemşvidobebit
Biz bir daha görəcəyik!	კიდევ შევხვდებით ერთმანეთს!	qidev şevxvdebit ertmanets!
Məni unutmayın!	ნუ დამვიფიქვებთ!	nu damivitsğebt!
Bizi unutmayın!	ნუ დაგვიფიქვებთ	nu daqvivitsğebt!
Gəlin! Buyurun!	მობრძანდით! მოდიოთ!	mobrdzandit! modit!
Zəng eyləyin!	დარეკეთ!	dareqet!
Siz də gəlin!	თქვენც ჩამობრძანდით!	tkvents çamobrdzandit!
Fizik	ფიზიკოსი	pizikosi

Siz dā zəng edin!	თქვენც დაგვირეკეთ!	tkvents daqvireqet!
Sizə müvəffəqiyyətlər arzulayıram!	წარმატებებს გისურვებთ	tsarmatebebs qisurvebt!
Sizə dā müvəffəqiyyətlər arzulayıram!	ასევე თქვენც გისურვებთ წარმატებებს!	aseve tkvents qisurvebt tsarmatebebs!
Sizə xoşbəxtlik arzulayıram!	გისურვებთ ბედნიერებას!	qisurvebt bednierebas!
Artıq gedir	ახლა უკვე გვიანაა	axla uqve qvianaa
Getmək vaxtıdır	წასვლის დროა	tsasvlis droa
Ayrılmaq vaxtıdır	ღაშვიდობების დროა	damsvidobebis droa
Artıq getmək vaxtıdır	უკვე წასვლის დროა	uqve tsasvlis droa
Mən artıq gedirəm	მე უკვე მივდივარ	me uqve mivdivar
Mən getməliyəm	უნდა წავიდე	unda tsavide
Sizinlə söhbət etmək mənə xoş gəlmir	თქვენთან საუბარი არ მსიამოვნებს	tkventan saubari ar msiamovnebs
Sizinlə söhbət etmək çox xoşdur	თქვენთან საუბარი სასიამოვნოა	tkventan saubari sasiamovnoa
Sizinlə gürüşmək mənə xoş idi	ჩემთვის სასიამოვნო იყო თქვენთან შეხვედრა	çemtvis sasiamovno iğo tkventan şexvedra
Xudahafiz!	ნახვამდის!	naxvamdis!

DİL BİLMƏ

ენის ცოდნა

ENİS TSODNA

Siz gürcüca danışırırsınızmi?	თქვენ ქართულად ლაპარაკობთ?	tkven kartulad laparaqobt?
Aranızda gürcü dilini bilən varmı?	თქვენს შორის არის ქართული ენის მცოდნე?	tkvens şoris aris kartuli enis mtsodne?
Xarici dillərdən hansını bilirsiniz?	რომელი უცხო ენები იცით?	romeli utsxo enebi itsit?
Mən ingilis dilini bilirəm	მე ვიცი ინგლისური ენა	me vitsi inqlisuri ena

Mən gürcü dilini öyrənirəm	მე ვსწავლობ ქართულ ენას	me vstsavilob kartul enas
Mən gürcü dilini öyrənmək istəyirəm	სურვილი მაქვს დავე- უფლო ქართულ ენას	survili makvs daveuplo kartul enas
Siz məni başa düşürsünüzmü?	თქვენ მე მიგებთ?	tkven me miqebt?
Mən sizi başa düşürəm	მე თქვენ გიგებთ?	me tkven qiqebt
Mən sizi başa düşmürəm	მე თქვენ არ გიგებთ	me tkven ar qiqebt
Mən sizi yaxşı başa düşürəm, ancaq danışmaqda çətinlik çəkirəm	მე თქვენ კარგად გიგებთ, მაგრამ მიჭირს საუბარი	me tkven qarqad qiqebt, maqram mitçirs saubari
Zəhmət olmasa, bir də təkrar edin	თუ არ შეწუხდებით, ერთხელ კიდევ გაიმეორეთ	tu ar şetsuxdebit, ertxel qidev qaimeoret
Xahiş edirəm, başa salın, burada nə yazılıb?	გთხოვთ ამიხსნათ რა წერია აქ?	qtxovt amixsnat ra tseria ak?
Bu sözün mə'nası nədir?	რა არის ამ სიტყვის მნიშვნელობა?	ra aris am sitqvis mnişvneloba?
Gürcücə bunu necə demək lazımdır?	როგორ შეიძლება ით- ქვას ეს ქართულად?	roqor seidzleba itkvas es kartulad?
Gürcücə buna nə deyirlər?	რა პქვია ამას ქართულად?	ra hkvia amas kartulad?
Xahiş edirəm, tərcümə edin!	გთხოვთ თარგმნოთ!	qtxovt tarqmnot!
Bunu necə tərcümə etmək lazımdır?	როგორ შეიძლება ამის თარგმნა?	roqor seidzleba amis tarqmna?
Gürcücə yazıb- oxumağı bilirsən, ya yox?	იცო თუ არა ქართული წერა-კითხვა?	itsi tu ara kartuli tsera-qitxva?
Bəli, bilirəm	დიახ, ვიცი	diax, vitsi

Gürcü dilini sevirsen,
ya yox?

გიყვარს თუ არა
ქართული ენა?

qıgıvars tu ara kártulı
ena?

Əlbəttə, sevirəm

რა თქმა უნდა, მიყვარს

ra tkma unda, mıgıvars

MÜRACİƏT,
MÜRACİƏT
FORMALARI

მიმართვა,
მიმართვის
ფორმები

MİMARTVA,
MİMARTVİS
PORMEBİ

Salam, əziz dostlar!

გამარჯობა , ძვირფასო
მეგობრებო!

qamarcoba, dzvirpaso
meqobrebo!

Salam, əziz dostum!

გამარჯობა , ძვირფასო
მეგობარო!

qamarcoba, dzvirpaso
meqobaro!

Salam, əziz qonaqlar!

გამარჯობა , ძვირფასო
სტუმრებო!

qamarcoba, dzvirpaso
stumrebo!

Əziz dostlar!

ძვირფასო მეგობრებო!

dzvirpaso meqobrebo!

Əziz dostum!

ძვირფასო მეგობარო!

dzvirpaso meqobaro!

Yoldaş!

ამხანაგო!

amxanaqo!

Yoldaşlar!

ამხანაგებო!

amxanaqebol!

Vətəndaş!

მოქალაქე!

mokalake!

Vətəndaşlar!

მოქალაქენო!

mokalakeno!

Cavan qız! Xanım qız!

ქალიშვილო!

kalişvilo!

Cavan oğlan!

ახალგაზრდა!

axalqazrda!

Zəhmət olmasa...

თუ არ შეწუხდებით...

tu ar şetsuxdebit...

Bağışlayın, bilmək
istərdim...

მაპატიეთ, მინდა
ვიცოდე...

mapatiet, minda
vitsode...

Bağışlayın!

მაპატიეთ!

mapatiet!

Bir dəqiqə!

ერთი წუთით!

erti tsutit!

Qulaq asın
(bura baxın)!

მომისმინეთ!

momisminet!

Xahiş edirəm!

გთხოვთ!

qtxovt!

İcazə verin!

ნება მიბოძეთ!

neba mibodzet!

Sizi narahat
etmədim ki?

ხომ არ შეგაწუხეთ!

xom ar şeqatsuxet?

Sizin icazənizlə!	თქვენი ნებართვით!	tkveni nebartvit!
Sizin razılıǵınızla!	თქვენი თანხმობით!	tkveni tanxmobit!
Mənim əziz dostum!	ჩემო კარგო მეგობარო!	çemo qarqo meqobaro!
Hörmətli direktor (yoldaş)!	პატივცემულო ღირეკტორო (ამხანაგო)!	pativtsemulo direktoro (amxanaqo)!
Rəhimdil dost!	კეთილო მეგობარო!	qetilo meqobaro!
Əziz yoldaş!	ძვირფასო ამხანაგო!	dzvirpaso amxanaqo!
Əziz yoldaşlar!	ძვირფასო ამხანაგებო!	dzvirpaso amxanaqebo!
Əziz qonaqlar!	პატივცემულო სტუმრებო!	pativtsemulo stumrebo!
Bayramınız mübarək, dostlar!	მეგობრებო, გილოცავთ დღესასწაულს!	meqobrebo, qilotsavt dğesastsauls!
Sizə müvəffəqiyyət arzulayıram!	ვისურვებთ წარმატებას!	qisurvebt tsarmatebas!
Xoş gəlibsiniz!	კეთილი იყოს თქვენი მობრძანება!	qetili igos tkveni mobrdzaneba!
Sakit! Sakit olun!	სიჩუმე!	siçume!
Ehtiyatla!	ფრთხილად!	prtxilad!

TƏŞƏKKÜR

მადლობა

MADLOBA

Sağ olun!	გმადლობთ!	qmadlobt!
Təşəkkür edirəm!	მადლობელი ვარ!	madlobeli var!
Sizi qonaq çağırıram!	სტუმრად გეპატივებით!	stumrad qepatijebit!
Çox sağ olun, də'vət etdiyinizə görə!	დიდი მადლობა მიპატივებისათვის!	didi madloba mipatijebisatvis!
Sağ olun, kömək etdiyinizə görə!	გმადლობთ დახმარებისათვის!	qmadlobt daxmarebisatvis!
Səmimi qəbul üçün sağ olun!	მადლობთ გულთბილი მიღებისათვის!	madlobt qultbili miğebisatvis!

Sağ olun, artıq heç
bir şey lazım deyil,
narahat olmayın!

გმაღლობთ, მეტი
არაფერია საჭირო,
ნუ წუხდებით!

qmadlobt, meti
araperia satçiro, nu
tsuxdebit!

TƏBRİK ETMƏK

მილოცვა

MİLOTSVA

Əziz Anna (Maya)
xanım, Sizi ad günü
müsbətilə təbrik
edirəm!

ძვირფასო ქალბატონო
ანა(მაია), მოგილოცავთ
დაბადების დღეს!

dzvirpaso kalbatono
ana(maia), moqilotsavt
dabadebis dges!

Bu ad günündə sizə
uzun ömür, xoşbəxtlik
və sevinc arzulamaq
istəyirəm!

თქვენს დაბადების
დღეს მინდა ვისურვოთ
დღეგრძელობა, ბედნიე-
რება და სიხარული!

tkvens dabadebis dges
minda qisurvot
dqeqrzeloba, bed-
niereba da sixaruli!

Bayramınızı təbrik
edirəm!

მოგილოცავთ
დღესასწაულს!

moqilotsavt
dgesastsauls!

Sizə can sağlığı və
xoşbəxtlik arzulayiram!

ვისურვებთ ჯანმრთე-
ლობას და ბედნიერებას!

qisurvebt canmrte-
bas da bednierebas!

Sizə işinizdə böyük
müvəffəqiyyətlər
arzulayiram!

ვისურვებთ მუშაობაში
დიდ წარმატებებს!

qisurvebt muşaobaşi
did tsarmatebebs!

Bayramın(ız) mübarək!

(მო)გილოცავთ
დღესასწაულს!

(mo)qilotsavt
dgesastsauls!

Sağ ol(un)!

მაღლობთ!

madlobt!

Siz də!

თქვენც!

tkvents!

İcazə verin, şəxsən
Sizə və Sizin ailəyə
can sağlığı arzulayım

ნება მომეცით, ვისურ-
ვოთ პირადად თქვენ და
თქვენ ოჯახს ჯანმრთე-
ლობა!

neba mometsit, qisur-
vot piradad tkven da
tkven ocaxs canmrte-
loba!

İcazə verin Sizi
yubileyiniz münasi-
bət ilə təbrik edim!

ნება მომეცით მოგილო-
ცოთ თქვენი იუბილე!

neba mometsit
moqilotsot tkveni
iubile!

RAZILIQ

თანახმა

TANXMOBA

Mən razıyam!	მე თანახმა ვარ!	me tanaxma var!
Məmnuniyyətə!	სიამოვნებით!	siamovnebit!
Sevincə!	სიხარულით!	sixarulit!
Həvəsə!	ხალისით!	xalisit!
Mütləq!	აუცილებლად!	autsileblad!
Mütləq edərəm	აუცილებლად გავაკეთებ	autsileblad qavaqeteb
Mütləq gələrəm!	აუცილებლად მოვალ!	autsileblad moval!
Bəli, düzdür!	დიახ, სწორია!	diax, stsoria!
Əlbəttə!	რა თქმა უნდა!	ra tkma unda!
Aydındır!	ცხადია!	tsxadia!
Çox güzəldir!	დიდებულია!	didebulia!
Mənim xoşuma gəlir!	მე მომწონს!	me momtsons!
Xoşagələndir!	სასიამოვნოა!	sasiamovnoa!
Çox yaxşıdır!	შესანიშნავია	şesanişnavia!
E'tiraz etmirəm!	წინააღმდეგი არა ვარ!	tsinaagmdeqi ara var!
Əlbəttə, bacarıram!	რა თქმა უნდა შემიძლია!	ra tkma unda şemidzlia!
Ola bilər! Olar!	შეიძლება იყოს	şidzleba iğos!
Mən əminəm ki, belə daha yaxşıdır!	დარწმუნებული ვარ, რომ ასე უკეთესია!	dartsmunebuli var, rom ase uqetesia!
Şübhəsiz, belə yaxşıdır!	უეჭველია, ასე ჯობს!	uetçvelia, ase çobs!
Siz düzsünüz!	მართალი ხარ(თ)!	martali xar(t)!
Mümkündür!	შესაძლებელია!	şesadzlebelia!
Razılađıq!	შევთანხმდით!	şevtanxmdit!
Mübahisəsiz!	უდავოდ!	udavod!
Sən düzsən!	შენ მართალი ხარ!	şen martali xar:
Biz razıyıq!	ჩვენ თანახმა ვართ!	çven tanaxma vart!
Bəli, yaxşı	დიახ, კარგი	diax, qarqi

RƏDD ETMƏK

შარჟოვა

UARGOPA

Keyr, yox bacarmıram	არა, არ შემიძლია	ara, ar şemidzlia
Mən razı deyiləm	მე თანახმა არა ვარ	me tanaxma ara var
Mən istəmirəm	მე არ მინდა	me ar minda
Heç bir vaxt	არასდროს	aradros
Xoşuma gəlmir!	არ მომწონს!	ar momtsons!
Belə olmaz!	ასე არ ვარგა!	ase ar varqa!
Bu belə deyil!	ეს ასე არ არის!	es ase ar aris!
Heç bir halda!	არავითარ შემთხვევაში	aravitar şemtxvevaşi
Təssüf ki, sizə müsbət cavab verə bilməyəcəyəm	სამწუხაროდ, არ შემიძლია მოგცეთ დადებითი პასუხი	samtsuxarod, ar şemidzlia moqtset dadebiti pasuxi
Arzulamıram	არა მაქვს სურვილი	ara makvs survili
İmtina edirəm!	უარს ვამბობ!	uars vambob!
Mən əleyhinəyəm!	მე წინააღმდეგი ვარ!	me tsinaəgmdeqi var!
Sağ olun, istəmirəm!	გმადლობთ, არ მინდა!	qmadlobt, ar minda!
Siz düz deyilsiniz!	თქვენ მართალი არა ხართ!	tkven martali ara xart!
Arzu edilmir!	არაა სასურველი!	araa sasurveli!
Mümkün deyil!	შუუძლებელია!	şездlebelia!
Heç çür ola bilməz!	არავითარ შემთხვევაში!	aravitar şemtxvevaşi!
Tamamilə belə deyil	სრულიადაც ასე არაა	sruliadats ase araa
Bu yalandır	ეს ტყუილია	es tğuilia
Keyr, sağ olun	არა, გმადლობთ	ara, qmadlobt
Saq olun, artıq istəmirəm	გმადლობთ, მეტი არ მინდა	qmadlobt, meti ar minda

BAGIŞLAMA
(ÜZR)

პატიება,
მოპოვდიშება

PATIEBA,
MOBODIŞEBA

Bagıŝlayın!	მაპატიეთ!	mapatiet!
Xahiş edirəm, mənı bagıŝlayın!	გთხოვთ, მაპატიოთ!	qtxovt, mapatiot!
Gecikdiyim üçün bagıŝlayın!	მაპატიე(თ) დაგვიანები-სათვის!	mapatie(t) daqvianebisatvis!
Üzr istəyirəm!	ბოდიშს ვიხდი!	bodişş vixdi!
Kobudluğum üçün üzr istəyirəm!	ბოდიშს ვიხდი უხეშობისათვის	bodişş vixdi uxeşobisatvis!
Sizdən üzr istəyirəm!	ბოდიშს ვიხდი თქვენს წინაშე!	bodişş vixdi tkvens tsinaşe!
Narahat olmayın!	ნუ წუხდებით!	nu tsuxdebit!
Bagıŝlayın, sözüünüzü gəsdiyimə görə!	მაპატიე(თ), რომ სიტყვას გაწყვეტინებ(თ)!	mapatie(t), rom sitqvas qatsğvetineb(t)!
Müqəssirəm!	დამნაშავე ვარ!	damnaşave var!
Bagıŝlayın, Sizə mane olduğum üçün!	მაპატიე(თ), ხელი რომ შევიშალე(თ)!	mapatie(t), xeli rom seqiqale(t)!
Bagıŝlayın, mən işə (evə) tələsirəm!	მაპატიე(თ), მე სამსახურში (სახლში) მეჩქარება!	mapatie(t), me samsaxurşi (saxlşi) meçkareba!
Bagıŝlayın, mən məşğulam!	მაპატიეთ, დაკავებული ვარ!	mapatiet, daqavebuli var!

ILIN FƏSİLLƏRİ

წლის დროები

TSLİS DROEBİ

Yaz, bahar	გაზაფხული	qazapxuli
Yaz (bahar) gəlir	გაზაფხული მოდის	qazapxuli modis
Yaz (bahar) gəldi	გაზაფხული მოვიდა	qazapxuli movida
Yay	ზაფხული	zapxuli
Yay xoşuma gəlir	ზაფხული მომწონს	zapxuli momtsons

Yayda yağış yağır	ზაფხულში წვიმა მოდის	zapxulsi tsvima modis
Payız	შემოდგომა	semodqoma
Payız sərin idi	შემოდგომაზე გრილოდა	semodqomaze qriloda
Qış	ზამთარი	zamtari
Qışdır	ზამთარია	zamtaria
Keçən il qarlı qış idi	შარშან თოვლიანი ზამთარი იყო	şarşan tovliani zamtari igö
Bütün qışı qar yağırdı	მთელ ზამთარს თოვლი მოდიოდა	mtel zamtars tovli modioda

HAVA

სამინდი

AMINDI

Bu gün necə havadır?	დღეს როგორი ამინდია?	dğes roqori amindia?
Bu gün çox yaxşı havadır	დღეს ძალიან კარგი ამინდია	dğes dzalian qarqi amindia
Dünən necə hava idi?	გუშინ როგორი ამინდი იყო?	quşin roqori amindi igö?
Dünən hava yaxşı (pis, buludlu) idi	გუშინ კარგი (ცუდი, ღრუბლიანი) ამინდი იყო	quşin qarqi (tsudi, ğrubliani) amindi igö
Dünən havanın temperaturu yüksək (aşağı) idi	გუშინ ტემპერატურა მაღალი (დაბალი) იყო	quşin temperatura mağali (dabali) igö
Dünən gülək əsirdimi?	გუშინ ქარი ქროდა?	quşin kari kroda?
Bəli, dünən külək idi, bu gün isə meh əsir	დიახ, გუშინ ქარი იყო, დღეს კი ნიავე ქრის	diax, quşin kari igö, dğes qi niavi kris
Dünən və srağagün yağış yağırdımı?	გუშინ და გუშინწინ წვიმდა?	quşin da quşintsin tsvimda?
Dünən və srağagün yağış yağırdı, bñ gün isə buludlu gündür	გუშინ და გუშინწინ წვიმდა, დღეს კი ღრუბლიანი დღეა	quşin da quşintsin tsvimda, dğes qi ğrubliani dğea
Bu gün səhərdən yağış yağır	დღეს დილიდან წვიმს	dğes dilidan tsvims
Gülək əsir	ქარი ქრის	kari kris

Saxtadır	ყინავს	g'navs
Cox istidir	ძალიან ცხელა	dzalian tsxela
Cox soyuqdur	ძალიან ცივა	dzalian tsiva
Qar yağır	თოვს (თოვლი მოდის)	tovs (tovli modis)

ТӘБІӘТ
BADİSƏLƏRİ

ბუნების
მოვლენები

BUNEBİS
MOVLENEBİ

Yağıs	წვიმა	tsvima
Qar	თოვლი	tovli
Saxta	ყინვა	g'inva
Saxtadır	ყინავს	g'navs
Sel	ნიაღვარი, ნაკადი	niag'vari, naqadi
Qar uçgunu	ზევი	zvavi
Torpaq uçgunu	ზევი	zvavi
Sürüşmə, çökmə (torpaqda)	მეწყერი	metsgeri
Külək	ქარი	kari
Meh	ნიავი	niavi
Nəmlik, rütubətlik	ტენიანობა	tenianoba
Hava	ჰაერი	haeri
İsti	სითბო	sitbo
Bu gün istidir	დღეს თბილა	dges tbila
Soyuq	სიცივე	sitsive
Soyuqdur	ცივა	tsiva
Mənə soyuqdur	მცივა	mtsiva
Sərinlik	სიგრილვე	siqrile
Sərindir	გრილა	qrila
Bürkü, bərk isti	სიცხე	sitsxe
Bürküdür, bərk istidir	ცხელა	tsxela

Daşqın	წყალდიდობა	tsgaldidoba
Quraqlıq	გვაღვა	qvalva
Cöküntü	ნალექი	naleki
Bulud	ღრუბელი	grubeli
Buludlu	ღრუბლიანი	grubliani
Buludluq	ღრუბლიანობა	grublianoba
Duman	ნისლი	nisli
Hava	ამინდი	amindi
İqlim	ჰავა	hava
Günəşin tutulması	შზის დაბნელება	mzis dabneleba
Ayın tutulması	მთვარის დაბნელება	mtvaris dabneleba
Günəşin doğması	შზის ამოსვლა	mzis amosvla
Ayın doğması	მთვარის ამოსვლა	mtvaris amosvla
Günəşin batması	შზის ჩასვლა	mzis çasvla
Ayın batması	მთვარის ჩასვლა	mtvaris çasvla
Göy qurşağı	ციხარტყელა	tsisartqela
Dolu	სეტყვა	setqva
İldırım	მუზი, ჭექა-ქუხილი	mexi, tceka-kuxili
Zəlzələ	მიწისძვრა	mitsis dzvra
Qasırğa, tufan	გრიგალი	qriqali
Fırtına	ქარიშხალი	karişxali

**XƏBƏRDARLIQ
İŞARƏLƏRİ**

**გამავროთხილვა-
ლი წარწერები**

**QAMAPRTXİLEBELİ
TSARTSEREBİ**

Diqqət!	ყურადღება!	guradqeba!
Ehtiyatla!	ფრთხილად!	prtxilad!
Dur!	სდექ!	sdek!
Ehtiyatlı ol!	გაფრთხილდი!	qaprtxildi!
Özünü gözlä!	თავს გაუფრთხილდი!	tavs qauprtxildi!

Keçid	გადასასვლელი	qadasasvleli
Yavaş hərəkət, yeriş!	ნელი სვლა!	neli svla!
Döngədir!	შესახვევია!	şesaxvevia!
Enişdir!	დაღმართია!	dagmartia!
Giriş(yol)!	შესასვლელი!	şesasvleli!
Giriş(yol) yoxdur!	შესასვლელი არ არის!	şesasvleli ar aris!
Giriş qadağandır!	შესვლა აკრძალულია!	şesvla aqrdzalulia!
Çıxış(yolu)!	გასასვლელი!	qasasvleli!
Şəhərə çıxış yolu!	ქალაქში გასასვლელი!	kalakşi qasasvleli!
Yangındır!	ხანძარია!	xandzaria!
Öldürücüdür!	სასიკვდილოა!	sasiqvdiola!
Həyat üçün qorxuludur, ehtiyatlı olun!	საშიშია სიცოცხლისათვის, ფრთხილად!	saşişia sitsotsxlisatvis, prtxilad!

YAZILI LÖVHƏLƏR

აბრევები

ABREBI

Diqqət!	ყურადღება!	ğuradğeba!
Avtobus (trolleybus, tramvay) dayanacağı	ავტობუსის (ტროლეი- ბუსის, ტრამვაის) გაჩერება	avtobusis (troleibusis, tramvais) qaçereba
Taksi dayanacağı	ტაქსის გაჩერება	taksis qaçereba
Kassa(lar)	სალარო(ები)	salaro(ebi)
Biletləri qabaqca satan kassa	ბილეთების წინასწარ გაყიდვის სალარო	biletebis tsinastsar qağidvis salaro
Mə'lumat bürosu	ცნობათა ბიურო	tsnobata biuro
Platforma (Perron)	ბაქანი	bakani
Gözləmə salonu	მოსაცლელი დარბაზი	mosatsdeli darbazi
Tibb məntəqəsi	საექიმო პუნქტი	saekimo punkti
Ayaqyolu, tualet	საპირფარეშო	sapirpareşo

Poçt	ფოსტა	posta
Teleqraf	ტელეგრაფი	teleqrapı
Aptek, əczaxana	აფთიაქი	aptiaki
Yeməhxana	სასადილო	sasadilo
Restoran	რესტორანი	restorani
Kafe	კაფე	qape
Qəlyanaltıxana	სასაუზმე	sasauzme
Məhmanxana	სასტუმრო	sastumro
Bərbərxana	საპარიკმახერო	sapariqmaxero
Univermaq	უნივერმალი	univermağı
Sənaye malları mağazası	სამრეწველო საქონლის მაღაზია	samretsvelo sakonlis magazia
Bulka dükanı	საფუნთუშე	sapuntuşe
Qənnadı mağazası	საკონდიტრო	saqonditro
Qastronom	გასტრონომი	qastronomi
Kitab mağazası	წიგნის მაღაზია	tsiqnis magazia
Bukinist mağazası	ბუკინისტური მაღაზია	buqinisturi magazia
Bukinist kitabları	ბუკინისტური წიგნები	buqinisturi tsiqnebi
Komisyon mağazası	საკომისიო მაღაზია	saqomisio magazia
Bağlıdır!	დაკეტილია!	daqetilia!
Açıqdır!	ლია!	ğiaa!
Əlillər üçün yer!	ადგილი ინვალიდები- სათვის!	adqili invalidebisatvis!
Yer tutulmuşdur!	ადგილი დაკავებულია!	adqili daqavebulia!
Sonrakı stansiya...	შემდეგი სადგური...	şemdeqi sadquri...
Sonrakı dayanacaq...	შემდეგი გაჩერება...	şemdeqi qaçereba...

SAYLAR

რიცხვითი
სახელები

SAYLAR	რიცხვითი სახელები	RITSXVIII SAXELEBI
0-sıfır	ნული	nuli
1-bir	ერთი	erti
2-iki	ორი	ori
3-üç	სამი	sami
4-dörd	ოთხი	otxi
5-beş	ხუთი	xuti
6-altı	ექვსი	ekvsi
7-yeddi	შვიდი	şvidi
8-səkkiz	რვა	rva
9-doqquz	ცხრა	tsxra
10-on	ათი	ati
11-on bir	თერთმეტი	tertmeti
12-on iki	თორმეტი	tormeti
13-on üç	ცამეტი	tsameti
14-on dörd	თოთხმეტი	totxmeti
15-on beş	თხუთმეტი	txutmeti
16-on altı	თექვსმეტი	teksvmeti
17-on yeddi	ჩვიდმეტი	çvidmeti
18-on səkkiz	თვრამეტი	tvrameti
19-on doqquz	ცხრამეტი	tsxameti
20-iyirmi	ოცი	otsi
21-iyirmi bir	ოცდაერთი	otsdaerti
22-iyirmi iki	ოცდაორი	otsdaori
30-otuz	ოცდაათი	otsdaati
31-otuz bir	ოცდათერთმეტი	otsdatertmeti
40-qırx	ორმოცი	ormotsi
41-qırx bir	ორმოცდაერთი	ormotsdaerti
50-əlli	ორმოცდაათი	ormotsdaati

51-əlli bir	ორმოცდათერთმეტი	ormotsdatertmeti
60-altmış	სამოცი	samotsi
61-altmış bir	სამოცდაერთი	samotsdaerti
70-yetmiş	სამოცდაათი	samotsdaati
71-yetmiş bir	სამოცდათერთმეტი	samotsdatertmeti
80-səksən,	ოთხმოცი	otxmotsi
81-səksən bir	ოთხმოცდაერთი	otxmotsdaerti
90-doxsan	ოთხმოცდაათი	otxmotsdaati
91-doxsan bir	ოთხმოცდათერთმეტი	otxmotsdatertmeti
100-yüz	ასი	asi
200-iki yüz	ორასი	orasi
300-üç yüz	სამასი	samasi
400-dörd yüz	ოთხასი	otxasi
500-beş yüz	ხუთასი	xutasi
600-altı yüz	ექვსასი	ekvsasi
700-yeddi yüz	შვიდასი	şvidasi
800-səkkig yüz	რვაასი	rvaasi
1000-min	ათასი	atasi
1100-min yüz	ათას ასი	atas asi
1200-min iki yüz	ათას ორასი	atas orasi
2000-iki min	ორი ათასი	ori atasi

NEÇƏ DƏFƏ?

რამდენჯერ?

RAMDENCER?

Bir dəfə	ერთხელ	ertxel
İki dəfə	ორჯერ	orcer
Beş dəfə	ხუთჯერ	xutcer
On dəfə	ათჯერ	atcer
On bir dəfə	თერთმეტჯერ	tertmetcer

Iyirmi dəfə	ოცჯერ	otscer
Dəfələrlə	ბევრჯერ	bevrcer
Bir necə dəfə	რამოდენიმეჯერ	ramdenimecer
Heç bir dəfə	არცერთხელ	artsertxel
Axırıncı dəfə	უკანასკნელად	uqanasqnelad

NEÇƏNCİ?

მერამდენი?

MERAMDENE?

I-birinci	პირველი	pirveli
II-ikinci	მეორე	meore
III-üçüncü	მესამე	mesame
IV-dördüncü	მეოთხე	meotxe
V-beşinci	მეხუთე	mexute
VI-altıncı	მექვამე	meekvse
VII-yeddinci	მეშვიდე	meşvide
VIII-səkkizinci	მერვე	merve
IX-doqquzuncu	მეცხრე	metsxre
X-onuncu	მეათე	meate

NEÇƏNCİ DƏFƏ?

მერამდენჯერ?

MERAMDENCER?

Birinci dəfə	პირველად	pirvelad
İkinci dəfə	მეორედ, მეორეჯერ	meored, meorecer
Üçüncü dəfə	მესამედ, მესამეჯერ	mesamed, mesamecer
Onuncü dəfə	მეათედ, მეათეჯერ	meated, meatecer
Dəfələrlə	მრავალჯერ	mravalcer

NECƏ-NECƏ?	რამდენ-რამდენი?	RAMDEN-RAMDEN?
Bir-bir	თითო-თითო	tito-tito
Iki-iki	ორ-ორი	or-ori
Üç-üç	სამ-სამი	sam-sami
Beş-beş	ხუთ-ხუთი	xut-xuti
On-on	ათ-ათი	at-ati
Yirmi-iyirmi	ოც-ოცი	ots-otsi

ƏVƏZLİKLƏR	ნაცვალსახელი	NATSVALSAXELI
Mən	მე	me
Sən	შენ	şen
O	ის	is
Biz	ჩვენ	çven
Siz	თქვენ	tkven
Onlar	ისინი	isini
Özüm, özün, özü	თვითონ, თვით	tviton, tvit
Mən özüm	მე თვითონ	me tviton
Sən özün	შენ თვითონ	şen tviton
O özü	ის თვითონ	is tviton
Bizim	ჩვენი	çveni
Sizin	თქვენი	tkveni
Onların	მათი (იმათი)	mati (imati)
Özünün	თავისი	tavisi
Bu qədər	ამდენი	amdeni
O qədər	იმდენი	imdeni
Belə	ასეთი	aseti
Elə	ისეთი	iseti
Hamı	ყველა	ğvela
Hər kəs	ყოველი	ğoveli

Mən evdəyəm	მე სახლში ვარ	me saxlşı var
Sən evdəsən	შენ სახლში ხარ	şen saxlşı xar
O evdədir	ის სახლში არის	is saxlşı aris
Biz evdəyik	ჩვენ სახლში ვართ	çven saxlşı vart
Siz evdəsiniz	თქვენ სახლში ხართ	tkven saxlşı xart
Onlar evdəirlər	ისინი სახლში არიან	isini saxlşı arian
Mən evdə idim	მე სახლში ვიყავი	me saxlşı vigavi
Sən evdə idin	შენ სახლში იყავი	şen saxlşı igavi
O evdə idi	ის სახლში იყო	is saxlşı igö
Biz evdə idik	ჩვენ სახლში ვიყავით	çven saxlşı vigavit
Siz evdə idiniz	თქვენ სახლში იყავით	tkven saxlşı igavit
Onlar evdə idilər	ისინი სახლში იყვნენ	isini saxlşı igvnen
Mən evdə olacağam	მე სახლში ვიქნები	me saxlşı viknebi
Sən evdə olacaqsan	შენ სახლში იქნები	şen saxlşı iknebi
O evdə olacaq	ის სახლში იქნება	is saxlşı ikneba
Biz evdə olacağız	ჩვენ სახლში ვიქნებით	çven saxlşı viknebit
Siz evdə olacaqsınız	თქვენ სახლში იქნებით	tkven saxlşı iknebit
Onlar evdə olacaqlar	ისინი სახლში იქნებიან	isini saxlşı iknebian
Mən deyirəm	მე ვამბობ	me vambob
Sən deyirsən	შენ ამბობ	şen ambob
O deyir	ის ამბობს	is ambobs
Biz deyirik	ჩვენ ვამბობთ	çven vambobt
Siz deyirsiniz	თქვენ ამბობთ	tkven ambobt
Onlar deyirlər	ისინი ამბობენ	isini amboben
Mən dedim	მე ვთქვი	me vtkvi
Sən dedin	შენ სთქვი	şen stkvi

O dedi	მან სთქვა	man stkva
Biz dedik	ჩვენ ვთქვით	çven vtkvit
Siz dediniz	თქვენ თქვით	tkven tkvit
Onlar dedilər	მათ თქვეს	mat tkves
Mən deyəcəyəm	მე ვიტყვი	me vitgvi
Sən deyəcəksən	შენ იტყვი	şen itgvi
O deyəcək	ის იტყვის	is itgvis
Biz deyəcəyik	ჩვენ ვიტყვით	çven vitgvit
Siz deyəcəksiniz	თქვენ იტყვით	tkven itgvit
Onlar deyəcəklər	ისინი იტყვიან	isini itgviän
Mən otururam	მე ვზივარ	me vzivar
Sən oturusən	შენ ზიხარ	şen zixar
O oturur	ის ზის	is zis
Biz otururuq	ჩვენ ვსხედვართ	çven vsxedvart
Siz oturursunuz	თქვენ სხედხართ	tvken sxedxart
Onlar otururlar	ისინი სხედან	isini sxedan
Mən otururdum	მე ვიჯექი	me viceki
Sən otururdun	შენ იჯექი	şen iceki
O otururdu	ის იჯდა	is icda
Biz otururduq	ჩვენ ვისხედით	çven visxedit
Siz otururdunuz	თქვენ ისხედით	tkven isxedit
Onlar otururdular	ისინი ისხდნენ	isini isxdnen
Mən oturacağam	მე დავჯდები	me davcdebi
Sən oturacaqsən	შენ დავჯდები	şen dacdebi
O oturacaq	ის დავჯდება	is dacdeba
Biz oturacağıq	ჩვენ დავსხდებით	çven davsxdebit
Siz oturacaqsınız	თქვენ დასხდებით	tkven dasxdebit
Onlar oturacaqlar	ისინი დასხდებიან	isini dasxdebitian

Mən gəlirəm	მე მოვდივარ	me movdivar
Sən gəlirsən	შენ მოდიხარ	şen modixar
O gəlir	ის მოდის	is modis
Biz gəlirik	ჩვენ მოვდივართ	çven movdivart
Siz gəlirsiniz	თქვენ მოდიხართ	tkven modixart
Onlar gəlirlər	ისინი მოდიან	isini modian
Mən gəldim	მე მოვედი	me movedi
Sən gəldin	შენ მოხვედი	şen moxvedi
O gəldi	ის მოვიდა	is movida
Biz gəldik	ჩვენ მოვედით	çven movedit
Siz gəldiniz	თქვენ მოხვედით	tkven moxvedit
Onlar gəldilər	ისინი მოვიდნენ	isini movidnen
Mən gələcəyəm	მე მოვალ	me moval
Sən gələcəksən	შენ მოხვალ	şen moxval
O gələcək	ის მოვა	is mova
Biz gələcəyik	ჩვენ მოვალთ	çven movalt
Siz gələcəksiniz	თქვენ მოხვალთ	tkven moxvalt
Onlar gələcəklər	ისინი მოვლენ	isini movlen

(mənim) var	მაქვს	makvs
„Makvs“ fe'li cansız əşyalara aiddir.		
Mənim kitabım var	მე მაქვს წიგნი	me makvs tsiqni
Sənin kitabın var	შენ გაქვს წიგნი	şen qakvs tsiqni
Onun kitabı var	მას აქვს წიგნი	mas akvs tsiqni
Bizim kitabımız var	ჩვენ გვაქვს წიგნი	çven qvakvs tsiqni
Sizin kitabınız var	თქვენ გაქვთ წიგნი	tkven qakvt tsiqni
Onların kitabları var	მათ აქვთ წიგნი	mat akvt tsiqni
Mənim kitabım vardı	მე მქონდა წიგნი	me mkonda tsiqni

Sənin kitabın vardı	შენ გქონდა წიგნი	šen qkonda tsiqni
Onun kitabı vardı	მას ჰქონდა წიგნი	mas hkonda tsiqni
Bizim kitabımız vardı	ჩვენ გვქონდა წიგნი	čven qvkonda tsiqni
Sizin kitabınız vardı	თქვენ გქონდათ წიგნი	tkven qkondat tsiqni
Onların kitabı vardı	მათ ჰქონდათ წიგნი	mat hkondat tsiqni
Mənim kitabım olacaq	მე შექნება წიგნი	me mekneba tsiqni
Sənin kitabın olacaq	შენ გექნება წიგნი	šen qekneba tsiqni
Onun kitabı olacaq	მას ექნება წიგნი	mas ekneba tsiqni
Bizim kitabımız olacaq	ჩვენ გვექნება წიგნი	čven qvekneba tsiqni
Sizin kitabınız olacaq	თქვენ გექნებათ წიგნი	tkven qeknebat tsiqni
Onların kitabı olacaq	მათ ექნებათ წიგნი	mat eknebat tsiqni

(mənim) var	მყავს	mğavs
„Mğavs“ fe’li canlı əşyalara aiddir.		
Mənim uşağım var	მე მყავს ბავშვი	me mğavs bavşvi
Sənin uşağın var	შენ გყავს ბავშვი	šen qğavs bavşvi
Onun uşağı var	მას ჰყავს ბავშვი	mas hğavs bavşvi
Bizim uşağımız var	ჩვენ გვყავს ბავშვი	čven qvğavs bavşvi
Sizin uşağınız var	თქვენ გყავთ ბავშვი	tkven qğavt bavşvi
Onların uşağı var	მათ ჰყავთ ბავშვი	mat hğavs bavşvi
Mənim uşağım vardı	მე მყავდა ბავშვი	me mğavda bavşvi
Sənin uşağın vardı	შენ გყავდა ბავშვი	šen qğavda bavşvi
Onun uşağı vardı	მას ჰყავდა ბავშვი	mas hğavda bavşvi
Bizim uşağımız vardı	ჩვენ გვყავდა ბავშვი	čven qvğavda bavşvi
Sizin uşağınız vardı	თქვენ გყავდათ ბავშვი	tkven qğavdat bavşvi
Onların uşağı vardı	მათ ჰყავდათ ბავშვი	mat hğavdat bavşvi
Mənim uşağım olacaq	მე მეყოლება ბავშვი	me meğoleba bavşvi
Sənin uşağın olacaq	შენ გეყოლება ბავშვი	šen qeğoleba bavşvi
Onun uşağı olacaq	მას ეყოლება ბავშვი	mas eğoleba bavşvi

Bizim uşağımız olacaq	ჩვენ გვეყოლება ბავშვი	çven qvegoleba bavşvi
Sizin uşağınız olacaq	თქვენ გვეყოლებათ ბავშვი	tkven qegolebat bavşvi
Onların uşağı olacaq	მათ ეყოლებათ ბავშვი	mat egolebat bavşvi

MƏNİM EVİM

ჩემი სახლი

ÇEMİ SAXLI

Sizin ev şəhərin mərgəzindən uzaqdırımı?	თქვენი სახლი ქალაქის ცენტრიდან შორსაა?	tkveni saxli kalakis tsentridan şorsaa?
Mən yaşadığım ev şəhərin mərkəzində yerləşir.	სახლი, რომელშიც მე ვცხოვრობ, ქალაქის ცენტრშია.	saxli, romelsits me vtsxovrob, kalakis tsentrşia.
Mənim evim şəhərin kənarındadır.	ჩემი სახლი ქალაქ-გარეთაა.	çemi saxli kalakqaretaa.
Sizin eviniz hansı küçədədir?	თქვენი სახლი რომელ ქუჩაზეა?	tkveni saxli romel kuçazea?
Bakı küçəsində	ბაქოს ქუჩაზე	bakos kuçaze
Siz neçənci mərtəbədə yaşayırsınız?	თქვენ რომელ სართულზე ცხოვრობთ?	tkven romel sartulze tsxovrobt?
Mən beşinci mərtəbədə yaşayıram	მე ვცხოვრობ მეხუთე სართულზე	me vtsxovrob mexute sartulze
Sizin yaşadığınız ev təzədirimi?	ბინა, სადაც თქვენ ცხოვრობთ ახალია?	bina, sadats tkven tsxovrobt axalia?
Mənim evimi bu yaxınlarda tikdilər	ჩემი სახლი სულ ახლახან ააშენეს	çemi saxli sul axlaxan aaşenes
Sizin ev neçə mərtəbəlidir?	თქვენი სახლი რამდენ სართულიანია?	tkveni saxli ramden sartuliania?
Səkkiz mərtəbəlidir	რვა სართულიანია	rva sartuliania
Sizin evin həyəti böyükdürmü?	თქვენი სახლის ეზო დიდია?	tkveni saxlis ezo didia?
Bəli, mənim evimin böyük həyəti var	დიახ, ჩემს სახლს დიდი ეზო აქვს	diax, çems saxls didi ezo akvs

Bəs, sizin ev necədir?	მაშ, თქვენი სახლი როგორია?	maş, tkveni saxli roqoria?
Mənim evim köhnədir	ჩემი სახლი ძველია	çemi saxli dzvelia
Qapı, Qapılar	კარი, კარები	qari, qarebi
Pəncərə	ფანჯარა	pəncərə
Eyvən	აივანი	aivani
Dam (evin damı)	სახურავი	saxuravi
Aynabənd	შუშაბანდი	şuşabandi
Divar	კედელი	qedeli
Tavan	ჭერი	tçeri
Döşəmə	იატაკი	iatağı
Dəhliz	ღერეუზანი	derepani
Çərçivə	ჩარჩო	çarço
Süşə	მინა, შუშა	mina, şuşa
Pəncərə altı	რაფა	rapa
Nərdivan	კიბე	qibe
Təməl (evin)	საძირკველი	sadzirqveli
Zirzəmi	სარდაფი	sardapi
Həyət	ეზო	ezo
Hasar, çəpər	ღობე	ğobe
Çardağ	სხვენი	sxveni
Mənzil haqqı	ბინის ქირა	binis kira
İş otağı	სამუშაო ოთახი	samuşao otaxi
Yataq otağı	საწოლი ოთახი	satsoli otaxi

AİLƏ,
QOHUMLAR

ოჯახი,
ნათესავები

OCAXI
NATESAVEBI

Sizin ailə böyükdürmü?	თქვენი ოჯახი დიდია?	tkveni ocaxi didia?
Bəli, mənim ailəm böyükdür.	დიახ, ჩემი ოჯახი დიდია.	diax, çemi ocaxi didia
Validəyirləriniz varmı?	მშობლები თუ გყავთ?	mşoblebi tu qğavt?
Bəli, hər ikisi var.	დიახ, ორივე მყავს.	diax, orive mğavs
Sizin ailəniz varmı?	თქვენ გყავთ ოჯახი?	tkven qğavt ocaxi?
Bəli, mənim ailəm var.	დიახ, მე მყავს ოჯახი.	diax, me mğavs ocaxi
O subaydır?	ის უცოლოა?	is utsoloa?
Xeyr, o evlidir.	არა, იგი ცოლიანია.	ara, iqi tsoliania
Sizin arvadınız kimdir?	ვინაა თქვენი ცოლი?	vinaa tkveni tsoli?
Mənim arvadım müəllimdir.	ჩემი ცოლი მასწავლებელია	çemi tsoli mastsavlebelia
Siz ərdəsiniz?	თქვენ გათხოვილი ხართ?	tkven qatxovili xart?
Sizin əriniz kimdir?	ვინაა თქვენი ქმარი?	vinaa tkveni kmari?
Mənim ərim alimdir	ჩემი ქმარი მეცნიერია	çemi kmari metsnieria
Sizin uşağınız varmı?	ბავშვი თუ გყავთ?	bavşvi tu qğavt?
İki uşağım var	ორი შვილი მყავს.	ori şvili mğavs
Bu kişi kimdir?	ეს კაცი ვინ არის?	es qatsi vin aris?
Bu mənim qardaşımdır	ეს ჩემი ძმაა	es çemi dzmaa
Qohum	ნათესავი	natesavi
Ana	დედა	deda
Ata	მამა	mama
Nənə	ბებია	bebia
Baba	პაპა	papa
Nəvə	შვილიშვილი	şvilışvili
Ər	ქმარი	kmari
Əmioglu, dayıoglu, əmiqızı, dayıqızı, xalaoglu, xalaqızı	ბიძაშვილი, მამიდაშვილი, დეიდაშვილი	bidzaşvili, mamidaşvili, deidaşvili

Arvad	ცოლი	tsoli
Əmi, dayı	ბიძა, ძია	bidza, dzia
Xala, bibi	დეიდა, მამიდა, ბიცოლა	deida, mamida, bitsola
Gəlin	საცოლე; რძალი	satsole; rdzali
Kürəkən	სიძე	sidze
Kırvə	ნათლია, ნათლიმამა	natlia, natlimama
Qayın (ərin qardaşı)	მაზლი	mazli
Baldız	მული	muli
Analıq (ögey ana)	დედინაცვალი	dedinatsvali
Bacanaq	ქვისლი	kvisli
Qayın (arvadın qardaşı)	ცოლისძმა	tsolistdzma
Atalıq (ökey ata)	მამინაცვალი	maminatsvali
Oğullıq (ökey oğul)	გერი (ვაჯი)	qeri (vaji)
Qızlıq (ökey qız)	გერი (ქალი)	qeri (kali)
Qardaşoğlu, bacıoğlu	ძმისწული, დისწული (ვაჯი)	dmistsuli, distsuli (vaji)
Qardaşqızı, bacıqızı	ძმისწული, დისწული (ქალი)	dmistsuli, distsuli (kali)
Qayınata (oğlanın atası)	მამამთილი	mamamtili
Qayınana (oğlanın anası)	დედამთილი	dedamtili
Qayınata (qızın atası)	სიმამრი	simamri
Qayınana (qızın anası)	სიდედრი	sidedri

HİSS VƏ
HƏYƏCAN İFADƏ
EDƏN SÖZLƏR

გრძნობები
და გრძნობების
გამოხატვა

QRDZNOBEBİ DA
QRDZNOBEBİS
QAMOXATVA

Hiss	გრძნობა	qrdznoba
Sevki, məhəbbət	სიყვარული	sigvaruli
Nifrət	სიძულვილი	sidzulvili
Təəssüflənmək	დანანება	dananeba
Qiyətləndirmək	დაფასება	dapaseba

Rəhm, mərhəmət	სიბრალული	sibraluli
Simpatiya	სიმპათია	simpatia
Xoşa gəlmək, bəyənmək	მოწონება	motsoneba
Soyuqqanlı	გულგრილი	qulqrili
Soyuqqanlılıq	გულგრილობა	qulqriloba
Yazıqı gəlmək, heysilənmək	შეცოლება	şetsodeba
Sevinc, şadlıq	სიხარული	sixaruli
Həmdərd olmaq	თანაგრძნობა	tanaqrdznoba
Kədər, qüssə, qəm	მწუხარება	mtsuxareba
Necə sevinirəm!	როგორ მიხარია!	roqor mixaria!
Necə sevinirsən!	როგორ გიხარია!	roqor qixaria!
Necə sevinir!	როგორ უხარია!	roqor uxaria!
Nə xoşbəxtlikdir!	რა ბედნიერებაა!	ra bednierebaa!
Bu məni çox sevindirir!	ეს ძალიან მახარებს!	es dzalian maxarebs!
Bu səni çox sevindirir!	ეს ძალიან გახარებს!	es dzalian qaxarebs!
Heyran olmuşam!	აღტაცებული ვარ!	ağtatsebuli var!
Heyran olub!	აღტაცებული არის!	ağtatsebuli aris!
Qəribədir!	დიდებულია!	didebulia!
Qeyri-adidir!	არაჩვეულებრივია!	araçveulebrivia!
Çox xoşa gələndir!	მეტად მომხიბლავია!	metad momxiblavia!
Çox qəşənkdir!	მშვენიერია!	mşvenieria!
Doqrudan yaxşıdır!	მართლაც კარგია!	martlats qarqia!
Təəccüblüdür!	საკვირველია!	saqvirvelia!
Mən çox təəccüb edirəm!	ძალიან მიკვირს!	dzalian miqvirs!
Bu gözəlilməzdir!	ეს მოულოდნელია!	es moulodnelia!
Mümkün deyil!	შეუძლებელია!	şездzlebelia!
Qorxu	შიში	şişı

Qorxuludur, dəhşətlidir	საშინელია	saşinelia
Sevnirəm	მოხარული ვარ	moxaruli var
Sevnirsən	მოხარული ხარ	moxaruli xar
Sevirəm (səni)	მიყვარხარ	miğvarxar
Mən sevmirəm	მე არ მიყვარს	me ar miğvars
O məni sevir	მას ვუყვარვარ	mas vuğvarvar
O mənim xoşuma gəlir	მე ის მომწონს	me is momtsons
Xoşuna gəlir (səmin)	მოგწონს	moqtsons
Xoşuna gəlir (onun)	მოსწონს	mostsons
Xoşuna gəlmir	არ მოსწონს	ar mostsons
Xoşuma gəlmir	არ მომწონს	ar momtsons
Mən ona nifrət edirəm	მე ის მძულს	me is mdzuls
Mən sizi qiymətlən- dirirəm	მე თქვენ ვაფასებთ	me tkven qapasebt
Kim bilir?	ვინ იცის?	vin itsis?
Məncə gecikdik!	მგონი დავაგვიანეთ?	mğoni davaqvianet!
Mən pis əhval- ruhiyyadəyəm	მე ცუდ ხასიათზე (გუნებაზე) ვარ	me tsud xasiatze (qunebaze) var
Dözülməzdir	აუტანელია	autanelia
Hövsələdən çıxdım	მოთმინებიდან გამოვედი	motminebidan qamovedi
Bu həddindən artıqdır- dır	ეს მეტიმეტია	es metismetia
Yersizdir	უხერხულია	uxerxulia
Çox zəifdir	ძალიან სუსტია	dzalian sustia
Yaramır	არ ვარგა	ar varqa
Tamam xoşuma gəlmir	სრულიად არ მომწონს	sruliad ar momtsons
Böyük bir şey deyil	დიდი არაფერია	didi araperia

VƏTƏN,
MİLLƏT, DİL

სამშობლო,
ერი, ენა

SAMŞOBLO
ERİ, ENA

Vətən	სამშობლო	samşoblo
Millət	ერი	eri
Millətlər	ერები	erebi
Dil	ენა	ena
Gürcüstan	საქართველო	sakartvelo
Gürcüstan respub- likası	საქართველოს რესპუბ- ლიკა	sakartvelos respub- liqa
Azərbaycan	აზერბაიჯანი	azerbaicani
Azərbaycan respub- likası	აზერბაიჯანის რესპუბ- ლიკა	azerbaicanis respub- liqa
Rusiya	რუსეთი	ruseti
Rus	რუსი	rusi
Muxtar respublika	ავტონომიური რესპუბ- ლიკა	avtonomiuri respubliqa
Vilayət	ოლქი	olki
Şəhər	ქალაქი	kalaki
Paytaxt	დედაქალაქი	dedakalaki
Kənd	სოფელი	sopeli
Qəsəbə	დაბა	daba
Rayon	რაიონი	raioni
Rayon mərkəzi	რაიონის ცენტრი	raionis tsentri
Ölkə, məmləkət	ქვეყანა	kveğana
Dünya	მსოფლიო	msoplio
Xalq, camaat	ხალხი	xalxi
Milliyyət	ეროვნება	erovneba
Xaric dil	უცხო ენა	utsxo ena
Azərbaycan dili	აზერბაიჯანული ენა	azerbaycanuli ena
Gürcü dili	ქართული ენა	kartuli ena

Rus dili	რუსული ენა	rusuli ena
Inkilis dili	ინგლისური ენა	inqlisuri ena
Alman dili	გერმანული ენა	qermanuli ena
Siz gürcüsünüz?	თქვენ ქართველი ხართ?	tkven kartveli xart?
Bəli, mən gürcüyəm.	დიახ, მე ქართველი ვარ	diax, me kartveli var.
Mən azərbaycanlıyam.	მე აზერბაიჯანელი ვარ	me azərbaycaneli var.
Harada anadan olubsunuz?	სად დაიბადეთ?	sad daibadet?
Mən Dmanisidə anadan olmuşam.	მე დავიბადე დმანისში.	me davibade dmanissı.
Harada yaşayırsınız?	სად ცხოვრობთ?	sad tsxovrobt?
Mən Qızılkişə kəndində yaşayıram.	მე ვცხოვრობ სოფელ კიზილკილისაში.	me vtsxovrob sopel kizilkilisaşı.
Tbilisi Gürcüstanın paytaxtıdır.	თბილისი საქართველოს დედაქალაქია	tbilisi sakartvelos dedakalakia.
Bakı Azərbaycanın paytaxtıdır.	ბაქო აზერბაიჯანის დედაქალაქია.	bako azərbaycanis dedakalakia.
Evdə hansı dildə danışırsınız?	სახლში რომელ ენაზე ლაპარაკობთ?	saxlşı romel enaze laparaqobt?
Sizin ana diliniz hansıdır?	რომელია თქვენი დედაენა?	romelia tkveni dedaena?
Mən gürcü dilində danışıram.	მე ვლაპარაკობ ქართულ ენაზე.	me vlaparaqob kartul enaze.
Siz gürcü dilini başa düşürsünüzmü?	თქვენ გესმით ქართული ენა?	tkven qesmit kartuli ena?
Mən gürcü dilini yaxşı başa düşürəm.	მე კარგად მესმის ქართული ენა.	me qarqad mesmis kartuli ena.
Gürcü dilini harada öyrəndiniz?	სად ისწავლეთ ქართული ენა?	sad istsavlet kartuli ena?
Məktəbdə	სკოლაში	sqolaşı
Evdə	სახლში	saxlşı
Həyətdə	ეზოში	ezosı

SƏNƏT, PEŞƏ

პროფესია

PROFESIA

Sizin sənətiniz?	თქვენი პროფესია?	tkveni profesia?
Mən müəlliməm.	მე მასწავლებელი ვარ.	me mastsavlebeli var.
Siz fəhləsiniz.	თქვენ მუშა ხართ.	tkven muşa xart.
O mühəndisdir.	ის ინჟინერია.	is injineria.
Həkim	ექიმი	ekimi
Yazıcı	მწერალი	mtserali
Artist	მსახიობი	msaxiobi
Müğənni	მომღერალი	momğerali
Çalqıçı, musiqiçi	მუსიკოსი	musiqosi
Müxbir	კორესპონდენტი	qorespondenti
Elmi işçi	მეცნიერ-მუშაკი	metsnier muşaqi
İdmançı	სპორტსმენი	sportsmeni
Tələbə	სტუდენტი	studenti
Aspirant	ასპირანტი	aspiranti
Rəssam	მხატვარი	mxatvari
Arxitektör, me'mar	არქიტექტორი	arxitektori
Qulluqçu	მოსამსახურე	mosamsaxure
Kolxozçu	კოლმეურნე	qolmeurne
Çoban	მწყემსი	mtsgemsi
İnşaatçı	მშენებელი	mşenebeli
Çilinkər	ზეინკალი	zeinqali
Tokar, xarrat	ხარატი	xarati
Dəmirçi	მჭედელი	mtçedeli
Saatsaz	მესათე	mesaate
Şofer, sürücü	მძღოლი	mdzğoli
Dərzi	მკერავი	mqeravi
Kimyaçı	ქიმიკოსი	kimiqosi
Riyaziyyatçı	მათემატიკოსი	matematiqosi

Fizik	ფიზიკოსი	pizikosi
Geoloq	გეოლოგი	qeoloqi
Hüquqşünaş	იურისტი	iuristi
Aqronom	აგრონომი	aqronomii
Şarabçı, şarabqayıran	მელვინე	meğvine
Dəmiryolçu	რკინიგზელი	rqiniqzeli
dənizçi	მეზღვაური	mezğvauri

İŞ, TƏHSİL YERİ

მუშაობის, სწავლის ადგილი

MUŞAOBİS, STSAVLİS ADQİLİ

Siz harada işləyirsiniz?	თქვენ სად მუშაობთ?	tkven sad muşaobt?
Mən məktəbdə (zavoda, mağazada işləyirəm)	მე ვმუშაობ სკოლაში (ქარხანაში, მაღაზიაში)	me vmuşaob sqaşaşi(karxanaşi, mağaziashi)
Mən işləmirəm	მე არ ვმუშაობ.	me ar vmuşaob.
Mən şagirdəm	მე მოსწავლე ვარ.	me mostsavle var.
Harada oxuyursan?	სად სწავლობთ?	sad stsavlobt?
Mən oxuyuram:	მე ვსწავლობ:	me vstsavlob:
Orta məktəbdə	საშუალო სკოლაში,	saşualo skolaşi,
Musiqi məktəbində,	სამუსიკო სკოლაში,	samusiqo skolaşi,
Texnikumda,	ტექნიკუმში,	tekniqumşi,
Texniki-peşə məktəbində,	პროფტექნიკურ სასწავლებელში	prop tekniqur sastsavlebelşi,
Tibb institunda,	სამედიცინო ინსტიტუტში,	sameditsino institutşi,
Politeknik institutunda,	პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში,	politexnikur institutşi,
Kənd təsərrüfatı institutunda,	სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტში,	sasoplo-sameurneo institutşi,
Universitetdə,	უნივერსიტეტში,	universitetşi,
Rəssamlıq akademiyasında,	სამხატვრო აკადემიაში,	samxatvro aqademiasşi,

Neçənci kursdasınız?	რომელ კურსზე ხართ?	romel qursze xart?
Birinci (ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı) kursda.	პირველ (მეორე, მესამე, მეოთხე, მეხუთე, შეექვსე) კურსზე.	pirvel (meore, mesa-me, meotxe, mexute, meekvse) qursdze.
Hansı fakültədə oxuyursunuz?	რომელ ფაკულტეტზე სწავლობთ?	romel paqultetze stsavlobt?
Mən filologiya (tarix, şərqşünaslıq, biologiya, hüquq, fizika, riyaziyyat) fakültəsində oxuyuram.	მე ვსწავლობ ფილოლოგიის (ისტორიის, აღმოსავლეთმცოდნეობის, ბიოლოგიის, მათემატიკის) ფაკულტეტზე.	me vtsavlob piloloqiis (istoriis, ağmosavlet-mtsodneobis, bioloqiis, matematikis) fakultetze.
Bu gün neçə mühazirəniz var?	დღეს რამდენი ლექცია გაქვთ?	dğes ramdeni lektسيا qakvt?
Bu gün üç mühazirəmiz var.	დღეს გვაქვს სამი ლექცია.	dğes qvakvs sami lektسيا.
Sizin universitetin (institutun) rektoru (prorektoru) kimdir?	ვინ არის თქვენი უნივერსიტეტის (ინსტიტუტის) რექტორი (პრორექტორი)?	vin aris tkveni universitetis (institutis) rektori (prorektori)?
Bizim universitetin rektoru akademik	ჩვენი უნივერსიტეტის რექტორია აკადემიკოსი	cveni universitetis rektoria aqademikosi ....
Sizin fakültənin dekani kimdir?	ვინ არის თქვენი ფაკულტეტის დეკანი?	vin aris tkveni pakultetis dekani?
Bizim fakültənin dekani Qiya Muşviq oğlu Musayevdir.	ჩვენი ფაკულტეტის დეკანია გია მუშვივის ძე მუსაევი.	cveni paqultetis dekania qia muşviqis dze musaevi.
Təqaüd alırsınız mı?	სტიპენდიას იღებთ?	stipendias igebt?
Bəli (xeyir)	დიახ (არა)	diax (ara)

ÜMUMİ YATAQXANA	საერთო საცხოვრებელი	SATSXOVREBELİ
Sizin institutun ümumi yataqxanası varmı?	თქვენს ინსტიტუტს აქვს საერთო საცხოვრებელი?	Tkvens instituts akvs saerto satsxovrebeli?
Bir otaqda neçə tələbə yaşayır?	რამდენი სტუდენტი ცხოვრობს ერთ ოთახში?	Ramdeni studenti tsxovrobs ert otaxşı?
Sizin ümumi yataqxana haradadır?	სად არის თქვენი საერთო საცხოვრებელი?	Sad aris tkveni saerto satsxovrebeli?
Bizim ümumi yataqxana tələbə şəhərciyindədir.	ჩვენი საერთო საცხოვრებელი? სტუდენტულია.	Çveni saerto satsxovrebeli studkalakşıa.
Tələbələr harada nahar edirlər?	სტუდენტები სად სადილობენ?	Studentebi sad sadiloben?
Tələbə yeməxanasında.	სტუდენტთა სასადილოში.	Studenta sasadiloşı.
MƏKTƏB VƏ TƏDRİS ƏŞYALARI	სკოლა და სასწავლო ნივთები	SQOLA DA SASTSAVLO NİVTEBİ
Orta məktəb	საშუალო სკოლა	Saşualo sqola
Doqquzillik məktəb	ცხრაწლიანი სკოლა	Tsxratsiliani sqola
İbtidai məktəb	დაწყებითი სკოლა	Datsğebiti sqola
Sinif	კლასი	Qlasi
Sinif otağı	საკლასო ოთახი	Saqlaso otaxi
Yazı taxtası, lövhə	დაფა	DaPa
Parta	მერხი	Merxi
Kitab şkafi	წიგნის კარადა	Tsiqnis qarada
Müəllimlər otağı	სამასწავლებლო	Samastsavleblo
Fizika kabinetı	ფიზიკის კაბინეტი	Piziqis qabineti
İdman zalı	ფიზკულტურის დარბაზი	Piziqulturis darbazi

Məktəbin e'malatxanası	სკოლის სახელოსნო	sqolis saxelosno
Müəllim	მასწავლებელი	mastsavlebeli
Hörmətli müəllim!	პატივცემულო მასწავლებელო!	pativtsemulo mastsavlebelo!
Məktəbin direktoru	სკოლის დირექტორი	sqolis direktori
Tədris hissə müdiri	სასწავლო ნაწილის გამგე	sastsavlo natsilis qamqe
Şagird	მოწაფე	motsape
Növbətçi	მორიგე	moriqe
Şagird forması	მოწაფის ფორმა	motsapis porma
Çanta	ჩანთა	çanta
Kitab	წიგნი	tsiqni
Dərslik	სახელმძღვანელო	saxelmdzğvano
Dəftər	რვეული	rveuli
Gündəlik	დღიური	dğiuri
Sınıf rəhbəri	კლასის დამრიგებელი	qlasis damriqebeli
Sınıf jurnalı	საკლასო ჟურნალი	saqlaso jurnali
Xəritə	რუკა	ruka
Təbaşir	ცარცი	tsartsi
Mürəkkəb	მელანი	melani
Mürəkkəbqabı	სამელნე	samelne
Kağız	ქაღალდი	kağaldi
Vərəq	ფურცელი	purtseli
Karandaş	ფანქარი	pankari
Rəngli karandaşlar	ფერადი ფანქრები	peradi pankrebi
Qələm	კალმისტარი	qalmistari
Qələmucu	კალამი	qalami
Xətkeş	სახაზავი	saxazavi
Pərkar	ფარგალი	parqali
Fırça	ფუნჯი	punci

Rezin (yazını pozmaq- üçün)	საშლელი	saşleli
Qurutma kağızı	საშრობი	saşrobi
Şəhadətnamə, vəsiqə	მოწმობა	motsmoba
Attestat	ატესტატი	atestati
Tərifnamə	ქების სიგელი	kebis siqeli
Hansı məktəbdə oxuyursan?	რომელ სკოლაში სწავლობ?	romel sqolaşi stsavlobt?
Mən M. Axundov adına Azərbaycan orta məktəbində oxuyuram.	მე ვსწავლობ მ. ახუნ- დოვის სახელობის აზერბაიჯანულ საშუა- ლო სკოლაში.	me vstsavlob m. axundovis saxelobis azerbaicanul saşualo sqolaşi.
Neçənci sinifdə oxuyursan?	რომელ კლასში სწავლობ?	romel qlaşsi stsavlobt?
Onuncu sinifdə oxuyuram.	მათე კლასში ვსწავლობ.	meate qlaşsi vstsavlob.
Hansı dili öyrənirsiniz?	რომელ ენას სწავლობ?	romel enas stsavlobt?
Biz gürcü dilini öyrənirik.	ჩვენ ვსწავლობთ ქართულ ენას.	çven vstsavlobt kartul enas.
Sizə gürcü dilini kim öyrədir?	თქვენ ვინ გასწავლით ქართულ ენას?	tkven vin qastsavlit kartul enas?
Bizə gürcü dilini Muşviq Musayev öyrədir.	ჩვენ ქართულ ენას გვასწავლის მუშვიგ მუსაევი.	çven kartul enas qvastsavlis muşviq musaevi.

DƏRS,
FƏNNLƏR

გაკვეთილი,
საგნები

QAQVETILI,
SAQNEBI

Fənn müəllimi	საგნის მასწავლებელი	saqnis mastsavlebeli
Oxumaq (oxuyur)	კითხვა (კითხულობს)	qitxva (qitxulobs)
Yazmaq (yazır)	წერა (წერს)	tsera (tsers)
Yazıb köçürmək (kəçürür)	გადაწერს (იწერს)	qadatsera (itsers)

İmla (yazı)	კარნახი	qarnaxi
Tələffüz etmək (tələffüz edir)	წარმოთქმა (წარმოთქვამს)	tsarmotkma (tsarmotkvams)
Evə tapşırıq	საშინაო დავალება	saşinao davaleba
Yoxlama yazı	საკონტროლო წერა	saqontrolo tsera
Yazı işi	წერითი სამუშაო	tseriti samuşao
Sual-cavab	კითხვა-პასუხი	qitxva-pasuxi
Səhvlərin düzəlişi	შეცდომების გასწორება	şetsdomebis qastsoreba
Sual	კითხვა	qitxva
Soruşmaq, sual etmək	შეკითხვა	şeqitxva
Təkrar etmək	გამეორება	qameoreba
Xəbərdarlıq etmək	გაფრთხილება	qaprtxileba
Təkrar et!	გამეორე!	qaimeore!
Lövhyə çıx!	გამოდი დაფასთან!	qamodi dapastan!
Otur! Oturun!	დაჯექი, დასხედით!	daceki! dasxedit!
Dur!	ადექი, დადექი!	adeki! dadeki!
Davam et!	გააგრძელე!	qaaqrdzele!
Səhvdir!	მცდარია! შეცდომაა!	mtsdaria! şetsdomaa!
Zənk vuruldu	ზარი დაირეკა	zari daireqa
Tənəffüs qurtardı	შესვენება დამთავრდა	şesveneba damtavrda
Dərs başladı	გაკვეთილი დაიწყო	qaqvetili daitsgo
Şagirdlər sinif otağına girdilər	მოწაფეები შევიდნენ საკლასო ოთახში	motsavleebi şevیدنen saqlaso otaxşi
Gürcü dili müəllimi sinifə daxil olur	ქართული ენის მასწავ- ლებელი შედის კლასში	kartuli enis mastsav- lebeli şedis qlassı
Uşaqlar ayaga dururlar	ბავშვები ფეხზე დგებიან	bavşvebi pexze dqebian
Şagird dərs danışır	მოწაფე გაკვეთილს ყვება	motsape qaqvetils ğveba
Şagirdlər dinləyirlər	მოსწავლეები უსმენენ	motsapeebi usmenen

Müəllim dərsi izah edir	მასწავლებელი გაკვეთილს ხსნის	mastsavlebeli qaqvetsaxnis
Məktəbdə hansı fənləri öyrənirsiniz?	რა საგნებს სწავლობთ სკოლაში?	ra saqvnebs stsavlobt sqolaşi?
Ana dilini, ədəbiyyatı	მშობლიურ ენას, ლიტერატურას	mşobliur enas, literaturas
Gürcü dili	ქართული ენა	kartuli ena
Rus dili	რუსული ენა	rusuli ena
Cəbr	ალგებრა	alqebra
Həndəsə	გეომეტრია	qeometria
Rəsm-xətt	ხაზვა	xazva
Tarix	ისტორია	istoria
Bioloqiya	ბიოლოგია	bioloqia
Botanika	ბოტანიკა	botanika
Zoologiya	ზოოლოგია	zooloqia
Coqrafiya	გეოგრაფია	qeograpia
Astronomiya	ასტრონომია	astronomia
Əmək	შრომა	şroma
Nəğmə və s.	სიმღერა და სხვ.	simğera da sxv.
Qiymətləpdirmək ə'la (qiymət)	შეფასება	şepaseba
ə'laçı	ფრიადი	priadi
Yaxşı	ფრიადოსანი	priadosani
Kafi	კარგი	qarqi
Qeyri-kafi	დამაკმაყოფილებელი	damaqmagopilebeli
	არადამაკმაყოფილებელი	aradamağmagopilebeli

GÜN, HƏFTƏ,
BAZAR KÜNÜ

დღე, კვირა,
კვირა დღე

DĞE, QVIRA,
QVIRA DĞE

Bu gün nə günüdür?	რა დღეა დღეს?	ra dğea dğes?
Bazar ertəsi (bu gün bazar ertəsidir)	ორშაბათი (დღეს ორშაბათია)	orşabati (dğes orşabatia)
Çərşənbə axşamı	სამშაბათი	samsəbati
Çərşənbə (günü)	ოთხშაბათი	otxşabati
Cümə axşamı	ხუთშაბათი	xutşabati
Cümə	პარასკევი	parasqevi
Şənbə (günü)	შაბათი	şabati
Bazar günü	კვირა	qvira
Bu gün iş (istirahət) günüdür	დღეს სამუშაო (უქმი) დღეა	dğes samuaşo (ukmi) dğea
Nə vaxt gələcəksən?	როდის მოხვალ?	rodix moxval?
Bazar ertəsi (bu həfdə, gələn həfdə)	ორშაბათს (ამ კვირას, მომავალ კვირას)	orşabats (am qvixas, momaval qvixas)
Yaxın günlərdə	უახლოეს დღეებში	uaxloes dğeebşix
Həfdədə nəçə gün var?	რამდენი დღეა კვირაში?	ramednix dğea qvixası?
Həfdədə yeddi gün var	კვრაში შვიდი დღეა	qvixası şvidi dğea

AYLAR

თვეები

TVEEbi

Yanvar	იანვარი	ianvari
Fevral	თებერვალი	tebervali
Mart	მარტი	marti
Aprəl	აპრილი	aprili
May	მაისი	maixi
İyun	ივნისი	ivnixi
İyl	ივლისი	ivlisi

Avqust	აგვისტო	aqvisto
Sentyabr	სექტემბერი	sektemberi
Oktyabr	ოქტომბერი	oktomberi
Noyabr	ნოემბერი	noemberi
Dekabr	დეკემბერი	deqemberi
Nə vaxt olacaq?	როდის იქნება?	rodis ikneba?
Yanvarda (bu ay)	იანვარში (ამ თვეში)	ianvarşi (am tveşi)
İki ay ərzində	ორი თვის განმავლობაში	ori tvis qanmavlobaşi
Bir aydan sonra	ერთი თვის შემდეგ	erti tvis şemdeq
Bu gün ayın neçəsidir?	რა რიცხვია დღეს?	ra ritsxvia dğes?
Bu gün mayın biridir.	დღეს პირველი მაისია.	dğes pirveli maisia.

VAXT	დრო	DRO
saat	საათი	saati
Divar saati	კედლის საათი	qedlis saati
Zənkli saat	მაღვიძარა	mağvidzara
Saat neçədir?	რომელი საათია?	romeli saatia?
Saat birdir	პირველი საათია	pirveli saatia
Saat ondur	ათი საათია	ati saatia
Yeddinin yarsıdır	შვიდის ნახევარია	şvidis naxevaria
İkiyə beş dəqiqə işləyib	ორის ხუთი წუთია	oris xuti tsutia
Dəqiqə, saniyə	წუთი, წამი	tsuti, tsami
Gün	დღე	dğe
Gecə	ღამე	ğame
Səhər	დილა	dila
Axşam	საღამო	sağamo
Gecəyarı	შუაღამე	şuağame
Səhər tezdən	დილით	dilit

Axşam çağı	სალამოს	sagamos
Dünən	გუშინ	quşin
Sabah	ხვალ	xval
Srağagün	გუშინწინ	quşintsin
Birigün, ertəsigün	ზეგ	zeq
Gündüz	დღისით	dğisit
Gündüz-gecə	დღე-ღამე	dğe-ğame
İl	წელი, წელიწადი	tseli, tselitsadi
Şəfəq	განთიადი	qantiadi
Keçmişdə	წარსულში	tsarsulşi
Kələcəkdə	მომავალში	momavalşi
Sonra	შემდეგ	şemdeq
Dünənki	გუშინდელი	quşindeli
Dünəndən bəri	გუშინდლიდან	quşindlidan
Srağagünkü	გუშინწინდელი	quşintsindeli
Bu günlərdə	ამ დღეებში	am dğeebşi
Son zaman	ბოლო დროს	bolo dros
Qabaqcadan, əvvəlcədən	წინასწარ	tsinastsar
Vaxtında	დროზე	droze
Bir az gec	მოკვიანებით, დაგვიანებით	moqvianebit, dagvianebit
Gecəyarı	შუალამისას	şuağamisas
Səhər açılan zaman	გათენებისას	qatenebisas
Gündüz, Gecə	დღისით, ღამით	dğisit, gəmit
Səhər tezdən	დილით ადრე	dilit adre
Hər gün	ყოველ დღე	ğovel dğe
Bəş dəqiqədən sonra	ხუთი წუთის შემდეგ	xuti tsutis şemdeq
Bəş dəqiqəyə	ხუთ წუთში	xut tsutşi
İndi, indicə, bu saat	ახლა, ახლავე	axla, axlave

Artıq	უკვე	uqve
Bütün günü (gecəni)	მთელი დღე (ღამე)	mteli dge (game)
Mən tez (gec, vaxtında) gəldim	მე ადრე (გვიან, დროზე) მოვედი	me adre (qvian, droze) movedi
Gecikdim	დავგვიანე	daviqviane
Vaxtım yoxdur	დრო არა მაქვს	dro ara makvs
Nə vaxt gələcəksən?	როდის მოხვალ?	rodis moxval?
Saat onda	ათ საათზე	at saatze
Mən saat ikidən sonra kələcəyəm	მე მოვალ ორი საათის შემდეგ	me moval ori saatis şemdeq

İSTIQAMƏT,
MÖVQE

მიმართულება,
მდებარეობა

MİMARTULEBA,
MDEBAREOBA

Tərəf	მხარე	mxare
Böyür	გვერდი	qverdi
Böyründə	გვერდით, გვერდზე	qverdit, qverdze
Sağa (sağ tərəfə)	მარჯვნივ (მარჯვენა მხარეს)	marcvniv (marcvena mxares)
Sola (sol tərəfə)	მარცხნივ (მარცხენა მხარეს)	martsxniv (martsxena mxares)
Yuxarı, yuxarıya	ზევით	zevit
Aşağı, aşağıya, aşağıda	ქვევით	kvevit
Yuxarıda	ზევით	zevit
Bura, ora	აქ, იქ	ak, ik
Arxa, geri, geri tərəf	უკან	uqan
Qabaq, qabaqda, qabaqdakı	წინ, წინა	tsin, tsina
İçində, içərisində	შიგნით	şiqnit
İçəri, içəriyə	შიგნით	şiqnit

Bayıra, bayırda, xaricdə	გარეთ	qaret
Arada, ortada	შუაში	şuaşi
Buraya, bu tərəfə, bəri	აქეთ	aket
Bu tərəfə, buraya tərəf	აქეთკენ	aketqen
Buradan	აქედან	akedan
Buradan-oradan	აქედან-იქიდან	akedan-ikidan
Oraya, o tərəfə	იქით, იქითა	ikıt, ikıta
Ora-bura	იქით-აქეთ	ikıt-aketi
O tərəfə	იქითკენ	ikıtqen
Hansı səmtə? Hansı tərəfə?	საით? საითკენ?	sait? saitqen?
Düz, düz-düzünə	პირდაპირ	pirdapir

HARADAN?

საიდან?

SAİDSAN?

Buradan, oradan	აქედან, იქიდან	akedan, ikidan
Sağdan	მარჯვნიდან	marcvnidan
Soldan	მარცხნიდან	martsxnidan
Yuxarıdan	ზევიდან	zevidan
Aşağıdan	ქვევიდან	kvevidan
Ortadan	შუიდან	şuidan
Bayırdan, xaricdən	გარედან	qaredan
İçəridən	შიგნიდან	şiqnidan
Qabaqdan	წინიდან	tsinidan
Sağ tərəfdən	მარჯვენა მხრიდან	marcvena mxridan
Sol tərəfdən	მარცხენა მხრიდან	martsxena mxridan

ŞƏHƏR

ქალაქი

KALAKI

Paytaxt, paytaxt şəhəri	დედაქალაქი	dedakalaki
Meydan	მოედანი	moedani
Güçə	ქუჩა	kuça
Prospekt	გამზირი	qamziri
Makistral	მაგისტრალი	maqistrali
Şose yolu	გზატკეცილი	qzatqetsili
Döngə	შესახვევი	şesaxvevi
Dalan	ჩიხი	cixi
Güçə səkisi	ტროტუარი	trotuari
Asfalt	ასფალტი	aspalti
Yol ayrıcı	გზაჯვარედინი	qzacvaredini
Keçiləcək yer və ya yol	გადასასვლელი	qadasasvleli
Svetofor (sinqnal fələri)	შუქნიშანი	şuknişani
Körpü	ხიდი	xidi
Park	პარკი	parqi
Memorial	მემორიალი	memoriali
Abidə, heykəl	ძეგლი	dzeqli
Bina, tikinti	შენობა	şenoba
Teatr	თეატრი	teatri
Muzey	მუზეუმი	muzeumi
Mən sizin paytaxtda birinci dəfəyəm.	მე პირველად ვარ თქვენს დედაქალაქში.	me pirvelad var tkvens dedakalakşi.
Sizin paytaxt güzəldir.	თქვენი დედაქალაქი ლამაზია.	tkveni dedakalaki lamazia.
Tbilisi azad Gürcüstanın paytaxtıdır.	თბილისი თავისუფალი საქართველოს დედაქალაქია.	tbilisi tavisupali sakartvelos dedakalakia.

Nə gözəl xiyabandır!	რა მშვენიერი ხეივანია!	ra mşvəniəri xeyvania!
Bu təzə körpüdür?	ეს ახალი ხიდია?	es axali xidia?
Bəli, təzə körpüdür.	დიახ, ახალი ხიდია.	diax, axali xidia.
Bu hansı çaydır?	ეს რა მდინარეა?	es ra mdinarea?
Bu Kür çayıdır.	ეს არის მდინარე მტკვარი.	es aris mdinare mtqvəri.

MAGAZA

მალაზია

MAĞAZIA

Mağaza (univermaq) haradadır?	სად არის მალაზია (უნივერმალი)?	sad aris maqazia (univermaği)?
Mağaza saat nəçədə açılır?	რომელ საათზე იღება მალაზია?	romel saatze iğeba mağazia?
Mağaza nə vaxt baqlanır?	როდის იკეტება მალაზია?	rodis iqeteba maqazia?
Mən mağazaya getmək istəyirəm.	მე მინდა მალაზიაში წავიდე.	me minda mağaziası tsavide.h
Nə almaq istəyirsiniz?	რა გსურთ იყიდოთ?	ra qsurt iğidot?
Mən almaq istəyirəm: Alt palxarı	მე მინდა ვიყიდო: თეთრეული,	me minda viğido: tetreuli,
Xəz, xəz malları,	ბეწვეული,	betsveuli,
Qab, qab-qacaq,	ჭურჭელი,	tçurtçeli,
İdman malı,	სპორტული საქონელი,	sportuli sakoneli,
Musiqi alətləri,	მუსიკალური ინსტრუმენტები,	musiqaluri instrumentebi,
Radioqəbulediçi,	რადიომიმღები,	radiomimğebi,
Notlar,	ნოტები,	notebi,
Oyuncaqlar,	სათამაშოები,	satamaşoebi,
Ayaqqabı,	ფეხსაცმელი,	pexsatsmeli,
Kişi ayaqqabısı,	მამაკაცის ფეხსაცმელი,	mamakatsis pexsatsmeli,
Uşaq ayaqqabısı,	ბავშვის ფეხსაცმელი,	bavşvis pextsatsmeli,

Paltar	ტანსაცმელი	tansatsmeli
Satıcı-alıcı	გამყიდველი-მყიდველი	qamğidveli-mğidveli
Olarsa göstərin!	მაჩვენეთ თუ შეიძლება!	maçvenet tu şeidzleba!
Bu neçəyədir?	რა ღირს ეს?	ra ğirs es,
On lari	ათი ლარი.	ati lari
Seçdinizmi? Bəli olarsa, bunu dəyişin!	აირჩიეთ? დიახ თუ შეიძლება, ეს შემიცვალეთ!	airçiet? diax tu şeidzleba, es şemitsvalet!
Pulu kassaya verin.	ვუღლი გადაიხადეთ სალაროში.	puli qadaixadet salaroşi.

QALANTEREYA

გალანტერება

QALANTEREYA

Düymələr	ღილები	ğilebi
Sap (saplar)	ძაფი (ძაფები)	dzapi (dzapebi)
İynə (iynələr)	ნემსი (ნემსები)	nemsi (nemsebi)
Sancaq	ქინძისთავი	kindzistavi
İstəyirəm seçəm:	მინდა შევარჩიო:	minda şevarcio:
Qadın çantası	ქალის ჩანთა	kalis çanta
Qadın portmaneti	ქალის საფულე	kalis sapule
Qadın əlcəyi	ქალის ხელთათმანი	kalis xeltatmani
Çamadan	ჩემოდანი	çemodani
Corablar	წინდები	tsindebi
Cib yayığı	ცხვირსახოცი	tsvirsaxotsi
Əl-üz silən dəsmal	პირსახოცი	pirsaxotsi
Kəmə	ქამარი	kamari
Daraq	სავაცხელი	savartsxeli
Çətir	ქოლგა	kolqa
Döşəkağı, mələfə	ზეწარი	zetsari
Balışüzü	ბალიშის პირი	balışis piri

Yorganüzü

საბნის პირი

sabnis piri

Örtük

ლოჯინის გადასაფარებელი

loqinis qadasaparebeli

BAZAR

ბაზარი

BAZARİ

Meyvə

ხილი

xili

Təvəz

ბოსტნეული

bostneuli

Kolxoz bazarı
haradadır?

სად არის საკოლმეურნეო ბაზარი?

sad aris saqolmeurneo
bazari?

Burada, yaxındadır

აქ, ახლოსაა

ak, axlosaa

Alma necəyədir?

რა ღირს ვაშლი?

ra girs vaşli?

Beş lari

ხუთი ლარი

xuti lari

Çox bahadır

ძალიან ძვირია

dzalian dzviria

Daha nə almaq
istəyirsiniz?

კიდევ რისი ყიდვა გინდათ?

qidev risi gidva
qindat?

Mən almaq istəyirəm:

მე მინდა ვიყიდო:

me minda vigido:

Armud,

მსხალი,

msxali,

Şaftalı,

ატამი,

atami,

Gavalı

ქლიავი,

kliavi

Albalı, gilənar,

ალუბალი

alubali,

Gilas,

ბალი,

bali,

Üzüm,

ყურძენი,

gurdzeni,

Qarpız,

საზამთრო,

sazamtro,

Yemiş, qovun,

ნესვი,

nesvi,

Çiyələk,

მარწყვი,

martsqvi,

Ərik,

ჭერამი,

tserami,

Əncir,

ლეღვი,

leğvi,

Nar,

ბროწეული,

brotseuli,

Heyva,

კომში,

qomşı,

Zoğal,	შვინდი,	svindi,
Naringi, mandarin,	მანდარინი,	mandarini,
Portoğal,	ფორთოხალი,	portoxali,
Limon,	ლიმონი,	limoni
Meyvə qurusu,	ჩირი,	ciri,
Keşniş,	ქიშმიში,	kişmişi,
Pamidor,	პამიდორი,	pamidori,
Xiyar,	კიტრი,	qitri,
Soğan,	ხახვი,	xaxvi,
Sarımsaq,	ნიორი,	niori,
Kartof,	კარტოფილი,	qartopili,
Çuğundur,	ჭარხალი,	tçarxali,
Yerkökü, zərdə	სტაფილო,	stapilo,
Turp,	ბოლოკი,	boloqi,
Bibər,	წიწკა,	tsitsaqa,
Kələm,	კომბოსტო,	qombosto,
Kişmiş,	ქინძი,	kindzi,
Tərxun,	ტარხუნა,	tarxuna,
Cəfəri,	ოხრახუში,	oxraxuşi,
Nanə,	პიტნა,	pitna,
Süyüd,	კამა,	qama,
Reyhan,	რეჰანი,	rehani,
Lobyə,	ლობიო,	lobio,
Badımcan,	ბადრიჯანი,	badricani,
İspanaq,	ისპანახი,	ispanaxi,
Quzuqulağı	მჟავუნა,	mjavuna

NƏQLİYYAT	ტრანსპორტი	TRANSPORTI
Maşın	მანქანა	mankana
Avtobus	ავტობუსი	avtobusi
Trolleybus	ტროლეიბუსი	troleibusi
Tramvay	ტრამვაი	tramvai
Sürücü	მძღოლი	mdzგოლი
Sərnişin	მგზავრი	mqzavri
Yol yoldaşı	თანამგზავრი	tanamqzavri
Yola düşmək (miniklə)	გამგზავრება	qamqzavreba
Gəlmək (gəlir)	ჩამოსვლა (ჩამოდის)	çamosvla (çamodis)
Təyyarə	თვითმფრინავი	tvitmprinavi
Gəmi	გემი	qemi
Qatar	მატარებელი	matarebeli
Vaqon	ვაგონი	vaqoni
Duracaq, dayanacaq	გაჩერება	qaçereba
Bilet	ბილეთი	bileti
Bilet almaq (bilet alıram)	ბილეთის აღება (ბილეთს ვიღებ)	biletis aģeba (bilets viģeb)
Avtobus (trolleybus) dayanacağı haradadır?	სად არის ავტობუსის (ტროლეიბუსის) გაჩერება?	sad aris avtobusis (troleibusis) qaçereba?
Bax, orada, metronun yanında	აი, იქ, მეტროსთან	ai, ik, metrostan
Mənə bir bilet verin!	მომეცით ერთი ბილეთი!	mometsit erti bileti!
Buyurun	ინებეთ	inebet
Siz sonraki dayana- caqda düşəcəksinizmi?	თქვენ ჩახვალთ შემდეგ გაჩერებაზე?	tkven çaxvalt şemdeq qaçerebaze?
Hansıdır sonraki dayanacaq?	რომელია შემდეგი გაჩერება?	romelia şemdeqi qaçereba?
„Qələbə parkı“	„გამარჯვების პარკი“	„qamarcvebis parqi“

İndi düşürsünüz mü?	ჩადიხართ ახლა?	çadixart axla?
Xeyr, düşmürəm	არა, არ ჩავედივარ	ara, ar çavdivar
Bu yer boşdurmu?	ეს ადგილი თავისუფალია?	es adqili tavisupalia?
Bəli, əyləşin!	დიახ, დაბრძანდით!	diax, dabrdzandit!
Xeyr, tutulub	არა, დაკავებულია	ara, daqavebulia
Xahiş edirəm, deyin harada düşməliyəm!	ვთხოვთ მოთხარით, სად უნდა ჩამოვიდე!	qtxovt mitxarit, sad unda çamovide!
Bu dayanacaqda düşün	ჩაბრძანდით ამ გაჩერებაზე	çabrdzandit am qaçerebaze
Sağ olun!	გმადლობთ!	qmadlobt!

QATARLA
SƏYAHƏT

მატარებლით
მგზავრობა

MATAREBLIT
MQZAVROBA

Stansiya (vağzal)	სადგური (ვაგზალი)	sadquri (vaqzali)
Səhərin stansiyası	ქალაქის სადგური	kalakis sadquri
Mərkəzi stansiya	ცენტრალური სადგური	tsentraluri sadquri
Platforma (perron)	ბაქანი	bakani
Dəmir yolu	რკინიგზა	rqiniqza
Gözləmə zalı	მოსაცდელი დარბაზი	mosatsdeli darbazi
Stansiyanın növbətçisi	სადგურის მორიგე	sadruqis moriqe
Biletlər kassası	ბილეთების სალარო	biletebis salaro
Mühafizə kamerası	შემნახველი საკანი	şemnaxveli saqani
Biletlərin qabaqcadan satışı	ბილეთების წინასწარი გაყიდვა	biletebis tsinastsari qağidva
Ana və uşaq otağı	დედათა და ბავშვთა ოთახი	dedata da bavşvta otaxi
Rabitə şöbəsi	კავშირგაბმულობის განყოფილება	qavşirqabmulobis qanğopileba
Mə'lumat bürosu	ცნობათა ბიურო	tsnobata biuro

Stansiya haradadır?	სად არის სადგური?	sad aris sadquri?
Piyada getmək olarmı?	შეიძლება ფეხით მისვლა?	şeidzleba pexit misvla?
Olar, lakin nəqliyyatla getmək daha yaxşıdır	შეიძლება, მაგრამ უმჯობესია ტრანსპორტით	şeidzleba, maqram umçobesia transportit
Biletlər kassası haradadır?	სად არის ბილეთების სალარო?	sad aris biletəbis salaro?
Birinci mərtəbədə	პირველ სართულზე	pirvel sartulze
Bu günə (sabaha) Bakı qatarına bilet almaq olarmı?	შეიძლება დღეისათვის (ხვალისათვის) ბაქოს მატარებელზე ბილეთის ყიდვა?	şeidzleba dğeisatvis (xvalisatvis) bakos matarebelze biletis gidva?
Neçə bilet?	რამდენი ბილეთი?	ramdeni biletı?
Üç bilet	სამი ბილეთი	sami biletı
Buyurun, qatar №... vaqon, ...yer	ინებეთ, მატარებელი №... ვაგონი... ადგილი	inebet, matarebeli №... vaqoni... adqili
Nə qədər pul verməliyəm?	ფული რამდენი უნდა გადავიხალო	puli ramdeni unda qadavixado?
İyirmi lari	ოცი ლარი	otsi lari
Alın, sağ olun!	მიიღეთ, გმადლობთ!	miiğet, qmadlobt!
Yoldaş bələdçi (konduktor), mənim yerimi göstərin!	ამხანაგო გამცილებელი (კონდუქტორო), მაჩვენეთ ჩემი ადგილი!	amxanaqo qamtsilebela (qonduktoro), maçvenet çemi adqili!
Bax burada, üçüncü kupədə, ikinci yer	აი აქ, მესამე კუბეში, მეორე ადგილი	ai ak, mesame qupeşi, meore adqili
Qatarın getməyinə nə qədər vaxt qalıb?	რამდენი დრო დარჩა მატარებლის გასვლამდე?	ramdeni dro darça matareblis qasvlamde?
Yarım saat	ნახევარი საათი	naxevari saati
Bu yer tutulubmu?	ეს ადგილი დაკავებულია?	es adqili daqavebulia?
Bəli, tutulub	დიახ, დაკავებულია	diax, daqavebulia
İcazə verin, burada oturum!	ნება მიბოძეთ, აქ დაევჯდე!	neba mibodzet, ak davcde!

Olarmı çamadanı buraya qoyum?	შეიძლება აქ დაედგა ჩემოდანი?	şeidzleba ak davd cemodani?
Əlbəttə, olar	რასაკერეველია, შეიძლება	rasaqvirvelia, şeidzleba
Olarmı pəncərəni örtüm?	შეიძლება ფანჯარა დავხურო?	şeidzleba pancara davxuro?
Bizim qatar geçikirmi?	ჩვენი მატარებელი იგვიანებს?	çveni matarebeli iqvianebs?
Keyr, bizim qatar geçikmir	არა, ჩვენი მატარებელი არ იგვიანებს	ara, çveni matarebeli ar iqvianebs
Bizim qatar Bakıya nə vaxt çatır?	ჩვენი მატარებელი როდის ჩადის ბაქოში?	çveni matarebeli rodis çadis bakoşi?
Səhər, saat səkkizdə	დილით, რვა საათზე	dilit, rva saatze
Qatar iki saat gecikir	მატარებელი იგვიანებს ორი საათით	matarebeli iqvianebs ori saatit
Hara gedirsiniz?	სად მიდიხართ?	sad midixatr?
Bakıya gedirəm	ბაქოში მივდივარ?	bakoşi mivdivar
Geri nə vaxt qayıdacaqsınız?	უკან როდის დაბრუნდებით?	uqan rodis dabrundebit?
Bir həfdədən sonra geri qayıdacağam	უკან დაბრუნდები ერთი კვირის შემდეგ	uqan davbrundebi erti qviris şemdeq
Hörmətli konduktor, səhər saat yeddidə məni oyadin!	პატივცემულო კონდუქ- ტორო, გამაღვიძეთ დილის შვიდ საათზე!	pativtsemulo qonduk- toro, qamağvidzet dilis şvid saatze!
Hörmətli bələdçi, biletı geri qaytarmağı unutmayın!	პატივცემულო გამცილე- ბელი, არ დაგავიწყდეთ ბილეთის დაბრუნება!	pativtsemulo qamtsilebelo, ar daqa- vitsqdet biletis dabruneba!
Biz artıq gəldik! Xudahafiz!	ჩვენ უკვე ჩამოვედით! ნახვამდის!	çven uqve çamovedit! naxvamdis!

TƏYYARƏ
İLƏ SAYAHƏT

თვითმფრინავით
გზასვრობა

TVITMPRINAVI
MQZAVROBA

Təyyarə saat
necədə uçur?

რომელ საათზე მიფრინავს თვითმფრინავი?

romel saatze
miprinavs
tvitmprinavi?

Səhər saat sakkizdə
Aerodrom uzaqdadırmı?

დილის რვა საათზე აეროდრომი შორს არის?

dilis rva saatze
aerodromi şors aris?

Avtobusla təqribən
yarım saat lazımdır

ავტობუსით დაახლოებით ნახევარი საათია საჭირო

avtobusit daaxloebit
naxevari saatia satçiro

Təyyarə vaxtıdamı
uçacaq?

თვითმფრინავი დროზე გაფრინდება?

tvitmprinavi droze
qaprindeba?

Gecikəcək

დაივვიანებს

daiqvianebs

Özünüzü necə hiss
edirsiniz?

როგორ გრძნობთ თავს?

roqor qrdznobt tavs?

Yaxşı (pis)

კარგად (ცუდად)

qarqad (tsudad)

Bizim təyyarə
gecikirmi?

ჩვენი თვითმფრინავი ივვიანებს?

çveni tvitmprinavi
iqvianebs?

Xeyr

არა

ara

Mən baqajımı haradan
və nə vaxt ala
bilərəm?

სად და როდის შემიძლია მივიღო ჩემი ბარგი?

sad da rodis şemidzlia
miviğo çemi barqi?

Xudahafiz!

ნახვამდის?

naxvamdis!

PALTAR
VƏ AYAQQABI

ტანსაცმელი
და ფეხსაცმელი

TANSATSMELI
DA PEXSATSMEELI

Palto

პალტო

palto

Kostyum

კოსტუმი

qostumi

Jilet

ჯილეტი

jileti

Şalvar

შარვალი

şarvali

Xələt

ხალათი

xalati

Köynək

პერანგი

peranqi

Mayka	მაისური	maisuri
Sviter (toxunmuş yun köynək)	სვიტერი	sviteri
Tuman, yubka	ქვედაკაბა	kvedaqaba
Don (qadının üst paltarı)	კაბა	qaba
Pijamo	პიჯამო	pijamo
Corab	წინლა	tsinda
Kofta	კოფტა	qopta
Şapka, papaq	ქული	kudi
Kitel	კიტელი	qiteli
Kepka	კეპი-კეპკა	qepi-qepqa
Əlçək	ხელთათმანი	xeltatmani
Ayaqqabı	ფეხსაცმელი	pexsatsmeli
Sarafan	სარაფანი	sarapani
Səndəl (ayaqqabı)	ფოსტლები	postlebi
Çəkmə (uzunboğaz)	ჩექმა	çekma
Şapşap, nəleyin	ჩუსტები	çustebi
Bot (boğazlı qalós)	ბოტები	botebi
Keçə Çəkmə	ნაბდის ჩექმა	nabdis çekma

RƏNGLƏR

ფერები

PEREBI

Qırmızı	წითელი	tsiteli
Sarı	ყვითელი	gviteli
Açıq mavi	ცისფერი	tsisperi
Cəhrayı	ვარდისფერი	vardisperi
Göy	მწვანე	mtsvane
Mavi	ლურჯი	lurci
Qəhvəyi	ყავისფერი	ğavisperi

Ala-bula, alabəzək	ჭრელი	tçreli
Tunc rəngli	ბრინჯაოსფერი	brincaosperi
Bəndəşeyi (rəng)	იისფერი	iisperi
Ağımtıl	მოთეთრო	motetro
Boz rəng	რუხი	ruxi
Qaramtıl, qaratahər	მოშავო	moşavo
Yaşılımtıl	მომწვანო	momtsvano
Göyümtül	მოლურჯო	molurco
Qızılı rəngli	ოქროსფერი	okrosperi
Gümüş rəngli	ვერცხლისფერი	vertsxlisperi
Tünd rəngli	მუქი	muki
Parlaq rəngli	ნათელი	nateli
Narıncı rəng	ნარინჯისფერი	narincisperi
Zogalı rəng	შინდისფერი	şindisperi

HEYRANLIQ,
HİDDƏTLƏNMƏK

აღტაცება,
აღშფოტება

AĞTATSEBA,
AĞŞPOTEBA

Nə yaxşıdır!	რა კარგია!	ra qarqia!
Nə gözəldir!	რა ლამაზია!	ra lamazia!
Olduqca gözəldir!	ძალიან ლამაზია!	dzalian lamazia!
Nə ləzzətlidir!	რა სასიამოვნოა!	ra sasiamovnoa!
Nə qəşəggdir!	რა მშვენიერია!	ra mşvenieria!
Nə xoşbəxtlikdir!	რა ბედნიერებაა!	ra bednierebaa!
Nə qəribədir!	რა უცნაურია!	ra utsnauria!
N qəribəlikdir!	რა უცნაურობაა!	ra utsnaurobaa!
Hey! əfsus!	აფსუს!	apsus!
Nə dəhşətdir!	რა საშინელებაა!	ra saşinelebaa!
Nə ədəbsizlikdir!	რა თავხედობაა!	ra tavxedobaa!
Ah, nə tərs kişisən!	ახ, რა ჯიუტი კაცი ხარო!	ax, ra ciuti qatsi xart!

Nə buyurursunuz!	რას ბრძანებთ!	ras brdzanebt!
Nə ağıllıdır!	რა ჭკვიანია!	ra tçqviania!
Nə ədalətsizlikdir!	რა უსამართლობა!	ra usamartlobaa!
Bu cinayətdir!	ეს დანაშაულის!	es danaşaulia!
Bu nə axmaq hərəkətdir!	ეს რა სულელური საქციელია!	es ra suleluri saktsielia!
Bu ağıllı, düşünülmüş hərəkətdir!	ეს ჯკვიანური საქციელია!	es tçqvianuri saktsielia!

İNSANIN BƏDƏN
ÜZVLƏRİ

ადამიანის სხეულის
ნაწილები

ADAMIANIS
SXEULIS NATSİLEBI

Baş	თავი	tavi
Saç	თმა	tma
Alın	შუბლი	şubli
Qaş	წარბი	tsarbi
Göz	თვალი	tvali
Kirpik	წამწამი	tsamtsami
Qulaq	ყური	ğuri
Burun	ცხვირი	tsxviri
Dodaq	ბაგა, ტუჩი	baqe, tuçi
Burun deşiyi	ნესტო	nesto
Çənə	ეზა, ნიკაპი	ğba, niqapi
Yanaq	ლოყა	loğa
Ağız	პირი	piri
Dil	ენა	ena
Diş	კბილი	qbili
Üz, sifət	სახე	saxe
Boyun, peysur	კისერი	qiseri
Nəfəs borusu	სასუნთქო მილი	sasuntki mili

Udlaq borusu	საყლაპავი მილი	sag'lapavi
Sinə	მკერდი	mqerdi
Ûrək	გული	quli
Çiyər	ფილტვი	piltvi
Qaraciyər, bağır	ლვიძლი	gvidzli
Mə'də	კუჭი	qutçi
Bağırsaq	ნაწლავი	natslavi
Qarın	მუცელი	mutseli
Böyrək	თირკმელი	tirqmeli
Öd	ნალექი	naqveli
Öd kisəsi	ნალექის ბუშტი	qagvliş buşti
Vəzi	ჯირკვალი	cirqvali
Damar	ძარღვი; ვენა	dzarqvi; vena
Qan	სისხლი	sixli
Bel, günrək	ზურგი	zurqi
Qabırğa	ნეკნი	neqni
Fəqərə	მალა	mala
Onurğa	ხერხემალი	xerxemali
Əl	ხელი	xeli
Barmaq	თითი	titi
Dırnaq	ფრჩხილი	prcxili
Qol	მკლავი	mqlavi
Bilək	მაჯა	maca
Çiyin	მხარი	mxari
Qoltuq, qoltuqaltı	იღლია	iglia
Dirsək	იდაყვი	idağvi
Orta barmaq	შუათითი	şuatiti
Səhadət barmaqı	საჩვენებელი თითი	saçvnebeli titi
Baş barmaq	ცერი	tseri
Çeçələ barmaq	ნეკი	neqi

Ayaq	ფეხი	pexi
Baldir	წვივი	tsvivi
Qic	ბარძაგი	bardzagi
Daban	ქუსლი	kusli
Diz	მუხლი	muxli
Ayağın altı, pəncə	ტერფი	terpi

EV
QUŞLARI

შინაური
ზრინველები

ŞINAURI
PRINVELEBI

Toyuq	ქათამი	katami
Hind toyuğu	ინდაური	indauri
Xoruz	მამალი	mamali
Qaz	ბატი	bati
Ördək	იხვი	ixvi
Firənktoyugu	ციცარი	tsitsari
Toyuq yumurta qoyur	ქათამი კვერცხს დებს	katami qvertsx debs
Qırt yatmış toyuq çüçə çıxarır	კრუხი ჩეკს წიწილას	qruxi çeqs tsitsilas

CÖL
QUŞLARI

გარეული
ზრინველები

QAREULI
PRINVELEBI

Qartal	არწივი	artsivi
Sərçə	ბელურა	begura
Qumru quşu	ვერიტი	qvriti
Qaranquş	მერცხალი	mertsxali
Qaraquş	შეჰარდენი	şevardeni
Torağay	ტოროლა	torola
Qarğa	ყვავი	gvavi

Qaratoyuq	შაშვი	şaşvi
Sıdırçın	შოშია	şoşia
Bayquş	ბუ	bu
Tutuquşu	თუთიყუში	tutıquşı
Ağacdələn	კოდალა	qodala
Bildirçin	მწყერი	mtsęeri
Qu ęuşu	გელი	qedi
Kəklik	კაკაბი	qaqabi
Leylək, haçıleylək	ყარყატი	ęaręati
Durna	წერი	tsero

EV
HEYVANLARI

შინაური
ცხოველები

ŞİNAURI
TSXOVELEBI

İnək	ძროხა	dzroxɑ
Öküz	ხარი	xɑri
Buzov	ხბო	xbo
Camış	კამენი, ფურკამენი	qameçi, purqameçi
Kələçə	ზაკი	zaki
At	ცხენი	tsxeni
Dayça, daylaq, qulan	კეცი	qvitsi
Ayğır	ულაყი	ulaęi
Madyan	ჭაკი, ფაშატი	tçaqı, paşati
Eşşək	ვერი	viri
Donuz	ღორი	ęori
Çoşqa	გოჭი	qotçi
Qoyun	ცხვარი	tsxvari
Keçi	თხა	txɑ
Oęlaq	თიკანი	tiqani
Qoç	ყონი, ვერძი	ęoçi, verdzi

Quzu	კრავი, ბატკანი	qavii, batqani
Dəvə	აქლემი	aklemi
Köşək	კოზაკი	qozaqi
Pişik	კატა	qata
Erkək pişik	ხვალი კატა	xvadi qata
Pişik balası	კნუტი	qnuti
İt	ძაღლი	dzağli
Küçük, it balası	ლეკვი	leqvi
ÇÖL HEYVANLARI	გარეული ცხოველები	QAREULI TSXOVELEBI
Canavar, qurd	მგელი	mğeli
Ayı	დათვი	datvi
Şir, Aslan	ლომი	lomi
Fil	სპილო	spilo
Bəbir	ლეოპარდი, ჯიქი	leopardi, ciki
Pələng	ვეფხვი	vəpxvi
Tülkü	მელია	melia
Çaqqal	ტურა	tura
Maral	ირემი	iremi
Kenquru	კენგურუ	qenquru
Meymun	მაიმუნი	maimuni
Zürafə	ზებრა	zebra
Dovşan	კურდღელი	qurdğeli
Kor siçan	თხუნელა	txunela
Dələ	ციევი	tsiğvi
Kirpi	ზღარბი	zğarbi
Sibir samuru	კვერნა	qverna
Su samuru	წაულა	tsaula

Dəniz pişiyi
Samur

ზღვის კატა
სიასამური

zğvis qata
siasamuri

SÜRÜNƏN
HEYVANLAR
VƏ HƏŞƏRATLAR

ქვეწარმავლები
და მწერები

KVETSARMAVLEBI
DA MTSEREBI

İlan
Kərtənkələ
Milçək
Kəpənək
Hörümçək
Ağcaqanad
Arı
Eşşəkarısı
Cırcırama
Çayırtgə

გველი
ხელიკი
ბუზი
პეპელა
ობობა
კოლო
ფუტკარი
ბზიკი, კრაზანა
ჭრიჭინა
კალია

qveli
xvliki
buzi
pepela
oboba
qoğo
putkari
bziqi, qrazana
tçritçina
qalia

BALIQLAR VƏ
XƏRCƏNKİMİLƏRİ

თევზები და
კიბოს მსგავსნი

TEVZEBI DA
QIBOS MSQAVSNI

Nərə balığı
Qızıl balıq
Alabalıq
Xulbalıq
Çapaq
Köpək balığı
Xanı balığı
Xərçənk
Krab, qısaquyruc
Durnabalığı

თართი
კალმახი
წვერა
ლორჯი
ნაფოტა
ზეიგენი
ქორჭილა
კიბო
კიბორჩხალა
ქარიყლაპია

tarti
qalmaxi
tsvera
ğorci
napota
zviqeni
kortçila
qibo
qiborçxala
kariqlapia

Meduza	მელუზა	meduza
Çəkibalığı	კობრი	qobri
Keta balığı	კეტა	qeta
Kefal balığı	კეფალი	qepali
Kit balığı	კეშაპი	veşapi

NƏVAZİŞ
BİLDİRƏN SÖZLƏR
VƏ İFADƏLƏR

საალერსო
სიტყვები
და გამოთქმები

SAALERSO
SİTGVEBİ DA
QAMOTKMEBİ

Nə yaxşısan!	რა კარგი ხარ!	ra qarqi xar!
Nə güzəlsən!	რა ლამაზი ხარ!	ra lamazi xar!
Müqayisə edilməzsən!	შეუდარებელი ხარ!	şseudarebeli xar!
Səni sevirəm!	მიყვარხარ!	migvarxar!
Mənim günəşimsən!	ჩემი მზე ხარ!	çemi mze xar!
Mənim arzumsan!	ჩემი ოცნება ხარ!	çemi otsneba xar!
Mənim həyatımsan!	ჩემი სიცოცხლე ხარ!	çemi sitsotsxle xar!
Mənim sevincimsən!	ჩემი სიხარული ხარ!	çemi sixaruli xar!
Mənim bəxt ulduzumsan!	ჩემი ბედის ვარსკვლავი ხარ!	çemi bedis varsqvlavi xar!
Sən doğan günəşsən!	შენ ამომავალი მზე ხარ!	şen amomavli mze xar!
Mənim xeyirxahım!	ჩემო კეთილო!	çemo qetilo!
Mənim güzəlim!	ჩემო ლამაზო!	çemo lamazo!
Sən nəcib insansan!	შენ კეთილშობილი ადამიანი ხარ!	şen qetilsobili adamiani xar!
Sən ağıllı şəxsiyyətsən!	კეთილგონიერი პიროვ- ნება ხარ!	qetilqonieri pirovneba xar!
Sən dinc, sakit insansan!	უწყინარი კაცი ხარ!	utsğinari qatsi xar!
Sən gülərüzlüsən!	სიცოცხლით სავსე ხარ!	sitsotsxlit savse xar!

ქართული
ლიბრერი

Sən gözəlsən!	შვენიერი ხარ!	mşvenon xar!
Sən qəşəngsən!	ლამაზი ხარ!	lamazi xar!
Mənim doğma bacımsan!	ჩემი ღვიძლი და ხარ!	çemi ğvidzli da xar!
Mənim doğma qardaşımсан!	ჩემი ღვიძლი ძმა ხარ!	çemi ğvidzli dzma xar!
Sən mənim ağıllı balamsan!	შენ ჩემი ჭკვიანი შვილი ხარ!	şen çemi tçqviani şvili xar!
Sən çox mehribansan!	შენ ძალიან ალერსიანი ხარ!	şen dzalian alersiani xar!
Sən çox ağıllısan!	შენ ძალიან ჭკვიანი ხარ!	şen dzalian tçqviani xar!

MƏZƏMMƏT BİLDİRƏN
SÖZLƏR VƏ İFADƏLƏR

დაგმობა-დატუქსვის
სიტყვები და გამოთქმები

DAQMOBA -
DATUKSVİS
SİTĞVEBİ DA
QAMOTKMEBİ

Sən nə səbirsiz insansan!	შენ რა მოუთმენელი კაცი ხარ!!	şen ra moutmeneli qatsi xar!
Nə axmaq hərəkətdir!	რა სულელური საქციელია!	ra sulhuri saktsielia!
Sən paxılsan!	შენ შურიანი ხარ!	şen şuriani xar!
Sən bədxahsan!	შენ ბოროტი ხარ!	şen boroti xar!
Sən qayğısızsan!	შენ უდარდელი ხარ!	şen udardeli xar!
Sən tərş insansan!	შენ ჯიუტი კაცი ხარ!	şen ciuti qatsi xar!
Ağılsızsan!	უბუნური ხარ!	uqunuri xar!
Sən nankor insansan!	შენ უმადური კაცი ხარ!	şen umaduri qatsi xar!
Cahilsən! Nadansan!	უმეცარი ხარ!	umetsari xar!
Nə acızsən!	რა უმწეო ხარ!	ra umtseo xar!
Nə namussızsan!	რა უსინდისო ხარ!	ra usindiso xar!
Nə faydasızsan!	რა ურგები ხარ!	ra urqebi xar!
Nə abırsızsan!	რა ცინიკოსი ხარ!	ra tsiniqosi xar!
Nə tənbəlsən!	რა ზარმაცი ხარ!	ra zarmatsi xar!

Utanmaz-həyasızsan!	უსირცხვილო-ურცხვი ხარ!	usirtsxvilo-urtsxvi xar!
Amansızsan! Rəhimsizsən!	შეუბრალებელი, ულმობელი ხარ!	şubralebeli, ulmobeli xar!
Necə nanəcibsən!	როგორი არაკეთილ- შობილი ხარ!	roqori araqetilsobili xar!
Səfehşən! Sarsaqsan!	ჩერჩეტი ხარ!	çerçeti xar!
Hiyləgər, dələduz	თაღლითი	tağliti
Əxlaqsız, ədəbsiz, pozğun	უზნეო	uzneo
Qanmaz, kütbeyin, küt	უთავბოლო, უაზრო	utavbolo, uazro
Prinsipsiz	უპრინციპო	uprintsipo
Ədəbsiz, yaramaz, nalayiq	ურიგო, უწესო	uriqo, utseso
Sözə baxmayan	ურჩი	urçi
Qeyri-normal, anormal	არანორმალური	aranormaluri
Ədalətsiz	უსამართლო	usamartlo
Soyuqqanlı, daşürəkli	უსულგულო	usulqulo
Kobud, sırtıq, ədəbsiz	უტიფარი	utipari
Avara, veyl, tənbel	უქნარა	uknara
Ləyaqətsiz, nalayiq	ულირსი	uğirsi
Allahsız	ულეთო	uğvto
Huşsuz, diqqətsiz	უყურადღებო	uğuradğebo
Tərbiyəsiz, nəzakatsiz	უზრდელი	uzrdeli
Rəhmsiz, amansız, qəddar	უმონწყალო-ულმობელი	umotsğalo-ulmobeli
Qəribə, qeyri-adi	უცნაური	utsnauri
Ağlısız, axmaq	უჭკუო	utçquo
Pis xasiyyətli, bəd xasiyyət	უხახიათო	uxasiato
Kobud, qaba	უხეში	uxeşi

Dəli	გადარეული, გიფი	qadareuli, gifi
Hiyləgər	ცბიერი, უშმაკი	tsbieri, eşmaqi
Avara, sərsəri	მაწანწალა	matsantsala
Təlxək, nədim	მასხარა	masxara
Vəhşi, mədəniyyətsiz adam	ბარბაროსი	barbarosi
Lovğa, özüünü öyən	ბაქია, ტრაბახა	bakia, trabaxa
Casus	ჯამუში	caşuşi
Bürokrat	ბიუროკრატი	biuroqrati

SAĞLAMLIQ

ჯანმრთელობა

CANMRTELOBA

Ağrı	ტკივილი	tqivili
Xəstə	აუადმყოფი	avadmğopi
Xəstəlik	აუადმყოფობა	avadmğopoba
Xəstəxana	სააუადმყოფო	saavadmğopo
Palata, otaq (xəstəxanada)	პალატა	palata
Tə'cili yardım	სასწრაფო დახმარება	sastsrapo daxmareba
Nəbz: nəbzi vurmaq	მაჯისცემა	macistsema
Təzyiq (qan təzyiqi)	წნევა	tsneva
Nəfəs almaq	სუნთქვა	suntkva
Nəfəs alın	ისუნთქეთ	isuntket
Nəfəsni saxlayın	არ ისუნთქოთ	ar isuntkot
Yuxusuzluq	უძილობა	udziloba

APTEK	აპთიაქი	APTIAKI
Növbətçi aptek haradadır?	სად არის მორიგე აფთიაქი?	sad aris moriqe aptiaki?
Dərman sifarişi etmək istəyirəm	წამლის შეკვეთა მინდა	tsamlis şeqveta minda
Reseptlə dərmanı haradan almaq olar?	სად შეიძლება წამლის მიღება რეცეპტით?	sad şeidzleba tsamlis migeba retseptit?
Reseptiniz varmı?	რეცეპტი გაქვთ?	retsepti qakvt?
Bəli	დიახ	diax
Dərman nə vaxt hazır olacaq?	წამალი როდის იქნება მზად?	tsamali rodis ikneba mzdad?
Sizin dərman bir saata hazır olacaq	თქვენი წამალი ერთ საათში იქნება	tkveni tsamali ert saatşi ikneba
Sizin dərman hazırdır	თქვენი წამალი მზადაა	tkveni tsamali mzadaa
Bu dərmanı reseptsiz ala bilərəmmi?	შეიძლება ეს წამალი ურეცეპტოდ მივიღო?	şeidzleba es tsamali uretseptod mivigo?
Bu dərmanı necə qəbul edim?	როგორ უნდა მივიღო ეს წამალი?	roqor unda mivigo es tsamali?
Gündə üç dəfə dörd-dörd damcı qəbul edin	დღეში სამჯერ ოთხ-ოთხი წვეთი მიიღეთ	dgeşi samcer otx-otxi tsveti miiget

TİBBİ YARDIM	სამედიცინო დახმარება	SAMEDİTSINO DAXMAREBA
Həkim	ექიმი	ekimi
Feldşer	ფერშალი	perşali
Tibb bacısı	მეღლა	medda
Qəbul, qəbul etmək	მიღება	migeba
Bədbəxt hadisə	უბედური შემთხვევა	ubeduri şemtxveva
İştaham yoxdur	მადა არა მაქვს	mada ara makvs
İştahası yoxdur	მადა არა აქვს	mada ara akvs
Yaxşı yemir	ცუდად ჭამს	tsudad tçams

Diaqnoz	დიაგნოზი	diaqnozi
Müalicə olunmaq (etmək)	მკურნალობა	mqurnaloba
Müalicə edən (adam)	მკურნალი	mqurnali
Süni nəfəs almaq	ხელოვნური სუნთქვა	xelovnuri suntkva
Həb (dərman)	აბი	abi
Toz dərmanı	წამლის ფხვნილი	tsamlis pxvnili
Operasiya	ოპერაცია	operatsia
Sınıq	მოტეხილობა	motexiloba
Yanıq	დამწვრობა	damtsvroba
Tutmaq (ağrı)	შეტევა	şeteva
İltihab, sətəlcəm	ანთება	anteba
Zəhərlənmə(k), zəhərləmə(k)	მოწამვლა	motsamvla
Yolxucu xəstəlik	ინფექციური (გადამდები) ავადმყოფობა	inpektsiuri (qadamdebi) avadmqopoba
Baş gicəllənməsi	თავბრუ	tavbru
Vərəm	ჭლექი	tçleki
Vərəm xəstəliyinə tutulmuş	ჭლექიანი	tçlekiani
Həzm etmə(k)	მონელება	moneleba
Şiş	სიმსივნე	simsivne
Qızdırma, malyariya	ციება	tsieba
Resept yazmaq	რეცეპტის გამოწერა	retseptis qamotsera
Təhlil etmək	ანალიზის გაკეთება	analizis qaqeteba
Görmə (qabiliyyəti)	მხედველობა	mxdveloba
Eşitmə (qabiliyyəti)	სმენა	smena
Toxunma(q), əl vurmaq	შეხება	şexeba
Özünü necə hiss edirsiniz?	როგორ გრძნობთ თავს?	roqor qrdznobt tavs?
Xəstəyəm	ავად ვარ	avad var

Özümü pis(yaxşı) hiss edirəm	თავს ცუდად (კარგად) ვერძნობ	tavs tsudad (qarqad) vqrdznob
Haranız ağrıyır?	რა გაწუხებთ?	ra qatsuxebt?
Başım ağrıyır	თავი მტკივა	tavi mtqiva
Dişim ağrıyır	კბილი მტკივა	qbili mtqiva
Mənə soyuq dəyib	მე გაცივებული ვარ	me qatsivebuli var
Ürəyim ağrıyır	გული მაწუხებს	quli matsuxebts
Barmagımı (əlimi) kəsdim	თითი (ხელი) გაეჭვერი	titi (xeli) qavitçeri
Hərərətiniz varmı?	სიცხე გაქვთ?	sitsxe qakvt?
Bəli, hərərətım var	დიახ, სიცხე მაქვს	diax, sitsxe makvs
Ösgürürsənmi?	გახველებთ?	qaxvelebt?
Bəli, tez-tez (xeyr, öskürmürəm)	დიახ, ხშირად (არა, არ მახველებს)	diax, xşirad (ara, ar maxvelebs)
Dərindən nəfəs alın!	ღრმად ისუნთქეთ!	ğrmad isuntket!
Nəfəs almayın!	ნუ ისუნთქავთ!	nu isuntkavt!
Ayağım (əlim) burxuldu	ფეხი (ხელი) ვიღრძე	pexi (xeli) viğrdze
Ayağım qırıldı	ფეხი მოვიტენე	pexi movitexe
Sakitləşin, ciddi bir şey yoxdur	დამშვიდდით, სერიოზუ- ლი არაფერია	damsşiddit, seriozuli araperia
Gərək kompres qoyasınız	კომპრესი უნდა დაიდოთ	qompresi unda daidot
Ağrını kəsəcək	ტკივილს დააყურებს	tqivils daağuçebs
Cərraha müraciət edin	მიმართეთ ქირურგს	mimartet kirurqs
Mən həkim (təcili yardım) çağırıdım	მე გამოვიძახე ექიმი (სასწრაფო დახმარება)	me qamovidzaxe ekimi (sastsrapo daxmareba)
Həkim gəldi	ექიმი მოვიდა	ekimi movida
Mənə iynə vurdu	ნემსი გამიკეთა	nemsi qamiqeta
Bu dərmanı qəbul edin	მიიღეთ ეს წამალი	miiğet es tsamali
Qorxulu bir şey yoxdur	საშიშო არაფერია	saşışı araperia

Bir necə gün yatıb bu dərmanları qəbul edin	ჩაწექით რამდენიმე დღე და ეს წამლები მიიღეთ	çatsekit randıne dge da es tsamlebi miiget
Müalicə olduqdan sonra özümü yaxşı hiss edirəm	მკურნალობის შემდეგ თავს კარგად ვგრძნობ	mqurnalobis şemdeq tavs qarqad vqrdznob

YEMƏKXANA

სასადილო

SASADİLO

Səhər yeməyini yeyibsinizmi?	ისაუზმეთ?	isauzmet?
Xeyr, hələlik yox	არა, ჯერ არა	ara, cer ara
Onda, birlikdə səhər yeməyini yeyək	მაშინ ერთად ვისაუზმოთ	maşin ertat visauzmot
Məmnuniyyətlə	დიდი სიამოვნებით	didi siamovnebit
Yeməxanaya gedək!	წავიდეთ სასადილოში!	tsavidet sasadiłoşı!
Sizi səhər yeməyinə dəvət edirəm!	გეპატიჟებით საუზმეზე!	qepatijebit sauzmeze!
Sağ olun!	გმადლობთ!	qmadlobt!
Salam! Bu yer (stol) boşdurmu?	გამარჯობა(თ)! ეს ადგილი (მაგიდა) თავისუფალია?	qamarcoba(t)! es adqili (maqida) tavisupaliya?
Bəli, buyurun!	დიახ, მობრძანდით!	diax, mobrdzandit!
Əyləşin!	დაბრძანდით!	dabrdzandit!

MENYU

მენიუ

MENIU

Menyuya baxmaq olarmı?	შეიძლება მენიუს ნახვა?	şeidzleba menius naxva?
Buyurun	ინებეთ	inebet
Nə yeyək?	რა ვჭამოთ?	ra vtçamot?
Qayğanaq	ერბო-კვერცხი	erbo-qvertsxı
Yağ	კარაქი	qaraki

Pendir	ყველი	ǵveli
Kolbasa	ძეხვი	dzexvi
Çörək	პური	puri
Bal	თაფლი	tapli
Nə içək?	რა დავლით?	ra davliot?
Süd	რძე	rdze
Qəhvə	ყავა	ǵava
Südlü qəhvə	ყავა რძით	ǵava rdzit

DURU XÖRƏKLƏR

წინანი კერძები

TSVNĪANI QERDZEBĪ

Borş	ბორში	borşı
Ət şorbası	ხორცის სუპი	xortsis supi
Düyü şorbası	ბრინჯის სუპი	brincis supi
Göbələk şorbası	სოკოს სუპი	soqos supi
Balıq şorbası	თევზის სუპი	tevzis supi
Toyuq bulyonu	ქათმის ბულიონი	katmis bulioni
Xaş, kəlləpaça	ხაში	xaşi

SOYUQ YEMƏKLƏR

ცივი საჭმელები

TSIVĪ SATÇMELEBĪ

Salat	სალათა	salata
Lobyա	ლობიო	lobio
Göy lobyա	მწვანე ლობიო	mtsvane lobio
Bişmiş ət	მოსარშული ხორცი	moxarşuli xortsi
Turşu (kələm, sarımsaq, pomidor, bibər, xiyar)	მწნილი (კომბოსტოს, ნივრის, პამიდვრის, წიწაკის, კიტრის)	mtsnili (qombostos, nivris, pamidvris, tsitsaqis, qitris)
Pomidor salati	პამიდვრის სალათა	pamidvris salata

Kələm salati	კომბოსტოს სალათა	qombostos salata
Qızardılmış balıq	შემწვარი თევზი	şemtsvari tevzi
Bişirilmiş balıq	მოხარშული თევზი	moxarşuli tevzi
Qara kürü (balıq kürüsü)	შავი ხიზილალა	şavi xizilala
Qırmızı kürü (balıq kürüsü)	წითელი ხიზილალა	tsiteli xizilala

ƏT
XÖRƏKLƏRİ

სორციაანი
საჭმელები

XORTSIANI
SATÇMELEBI

Kabab	შწვადი	mtsvadi
Kotlet	კატლეტი	qatleti
Qızardılmış cücə	შემწვარი წიწილა	şemtsvari tsitsila
Qızardılmış toyuq	შემწვარი ქათამი	şemtsvari katami
Bişmiş toyuq	მოხარშული ქათამი	moxarşuli katami
Dolma	ტოლმა	tolma
Xəngəl	ხინკალი	xinkali
Çanax	ჩანახი	çanaxi
Xaşlama	ხაშლამა	xaşlama

ÇƏRƏZ
VƏ MEYVƏ

ჩაროზი
და ხილი

CAROZI
DA XILI

Dondurma	ნაყინი	nagini
Şokoladlı dondurma	შოკოლადიანი ნაყინი	şoqoladiani nagini
Qara qəhvə	შავი ყავა	şavi gava
Şirniyyat, şirni	ტკბილეული	tqbileuli
Halva	ჰალვა	halva
Konfet	კანფეტი	qanpeti
Şokolad	შოკოლადი	şoqoladi

Suxarı	ორცხობილა	ortsxobila
Portağal	ფორთოხალი	portoxali
Limon	ლიმონი	limoni
Mandarin	მანდარინი	mandarini

DAD (YEMƏKDƏ)

გემო

QEMO

Şirin	ტკბილი	tqbili
Şirin alma	ტკბილი ვაშლი	tqbili vaşli
Acı	მწარე	mtsare
Bibər acıdır	წიწაკა მწარეა	tsitsaqa mtsarea
Turş	მჟავე	mjave
Quzuqlağrı turşdur	მჟაუნა მჟავეა	mjauna mjavea
Duzlu	მლაშე	mlaşe
Duzlu xiyar	მლაშე კიტრი	mlaşe qitri
Duzsuz	უმარილო	umarilo
Duzsuz pendir	უმარილო ყველი	umarilo ğveli
Dadlı	გემრიელი	qemrieli
Dadlı yemək	გემრიელი საჭმელი	qemrieli satçmeli
Dadsız	უგემური	uqemuri
Dadsız salat	უგემური სალათა	uqemuri salata

Gürcü dilinin öyrənilməsinin əhəmiyyəti (azərbaycan dilində)	4
Gürcü dilinin öyrənilməsinin əhəmiyyəti (gürcü dilində)	6

I hissə

§ 1. Gürcü dilində səslər və hərfələr	8
§ 2. İsim	8
§ 3. İsmın halları	11
§ 4. İsmın hal şəkilçiləri	14
§ 5. Sifət	15
§ 6. Düzəltmə sifətlər	18
§ 7. Say	19
§ 8. Miqdar sayları	19
§ 9. Sıra sayları	21
§10. Kəsr sayları	22
§11. Əvəzlik	24
§12. Gürcü dilində sözdüzəldici şəkilçilər	29
§13. Fellərdə şəxs çoxluğu	34
§14. Subyekt və obyekt bildirən fellər	35
§15. Şəxssiz fellər	36
§16. Felin zamanları	37
§17. Felin təsrifi	39
§18. Felin önşəkilçiləri	41
§19. Felin təzləri	45
§20. Felin növləri	47
§21. Felin formaları	50
§22. «Ktseva»	52
§23. «Qontakti»	54
§24. «Xüsusi fellər»	57
§25. Feli sifət	62

§26. Zərf	65
§27. Qoşmalar	69
§28. Ədat	72
§29. Nida	75
§30. Bağlayıcı	78
§31. Modal sözlər	81
§32. Mürəkkəb sözlər	84
§33. Cümlə	89
§34. Sadə cümlə	91
§35. Sadə cümlədə sintaktik əlaqənin əsas formaları	94
§36. Cümlənin ifadə məqsədinə görə növləri	96
§37. Cümlə üzvləri	101
§38. Mübtəda	101
§39. Xəbər	103
§40. Tamamlıq	105
§41. Vasitəsiz tamamlıq	105
§42. Vasitəli tamamlıq	106
§43. Sadə tamamlıq	107
§44. Təyin	109
§45. Zəriflik	112
§46. Tərkibinə görə sadə cümlənin növləri	116
§47. Bütöv cümlə	116
§48. Yarımçıq cümlə	117
§49. Müxtəsər cümlə	118
§50. Geniş cümlə	119
§51. Şəxssiz cümlə	120
§52. Qeyri-müəyyən şəxslı cümlə	121
§53. Ümumi şəxslı cümlə	121
§54. Qovuşuq cümlə	122
§55. Qovuşuq cümlədə bağlayıcılar	124
§56. Təsdiq və inkar cümlələr	126

AZƏRBAYCAN
XALQ AKADEMİYASI

§57. Cümlə üzvü ola bilməyən sözlər və söz birləşmələri.....	127
§58. Xıtab	127
§59. Ara sözlər	128
§60. Nida	131
§61. Mürəkkəb cümlə	131
§62. Tabesiz mürəkkəb cümlələr	132
§63. Tabeli mürəkkəb cümlələr	133
§64. Budaq cümlələrin növləri	133
§65. Mübtəda budaq cümləsi.....	134
§66. Tamamlıq budaq cümləsi.....	134
§67. Təyin budaq cümləsi	135
§68. Yer budaq cümləsi.....	136
§69. Zaman budaq cümləsi.....	136
§70. Tərzi-hərəkət budaq cümləsi.....	136
§71. Səbəb budaq cümləsi.....	137
§72. Məqsəd budaq cümləsi.....	137
§73. Nəticə budaq cümləsi	138
§74. Şərt budaq cümləsi	138
§75. Güzəşt budaq cümləsi.....	138

II Hissə

Görüş. Vidalaşma	141
Dil bilmə.....	143
Müraciət. Müraciət formaları	145
Təşəkkür.....	146
Təbrik etmək	147
Razılıq.....	148
Rədd etmək.....	149
Bağışlama (üzr).....	150
İlin fəsilləri.....	150
Hava.....	151

Təbiət hadisələri.....	152
Xəbərdarlıq.....	202
Yazılı lövhələr.....	154
Saylar.....	156
Neçə dəfə.....	157
Neçənci.....	158
Neçənci dəfə.....	158
Necə-necə.....	159
Əvəzlilər.....	159
Fellər.....	160
Mənim evim.....	164
Ailə, qohumlar.....	166
Hiss və həyacan ifadə edən sözlər.....	167
Vətən. Millət. Dil.....	170
Sənət. Peşə.....	172
İş. Təhsil yeri.....	173
Ümumi yataqxana.....	175
Məktəb. Tədris əşyaları.....	175
Dərs. Fənnlər.....	177
Gün. Həftə. Bazar günü.....	180
Aylar.....	180
Vaxt.....	181
İstiqamət. Mövqe.....	183
Haradan?.....	184
Səhər.....	185
Mağaza.....	186
Qalanteriya.....	187
Bazar.....	188
Nəqliyyat.....	190
Qatarla səyahət.....	191
Təyyarə ilə səyahət.....	194

6²/120

Paltar və ayaqqabı	194
Rənglər	195
Heyranlıq, hiddətlənmək	196
İnsanın bədən üzvləri	197
Ev quşları	199
Çöl quşları	199
Ev heyvanları	200
Çöl heyvanları	201
Sürünən heyvanlar və həşəratlar	202
Balıqlar və xərçəngkimiləri	202
Nəvaziş bildirən sözlər və ifadələr	203
Məzəmmət bildirən sözlər və ifadələr	204
Sağlamlıq	206
Aptek	207
Tibbi yardım	207
Yeməxana	210
Menyu	210
Duru xörəklər	211
Soyuq yeməklər	211
Ət xörəkləri	212
Çərəz və meyvə	212
Dad (yeməkdə)	213

K308 832
36036540
20071101055

Alı Musayev: pedaqoji elmlər doktoru, pr
ალი მუსაევი: პედაგოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი

Gürcü dilini öyrənənlər üçün dərslik

(Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlılar üçün)

ქართული ენის თვითმასწავლებელი

(საქართველოში მცხოვრები აზერბაიჯანელი
მოსახლეობისათვის)

Tiraj/ ტირაჟი— 2000

